Ruamma urhakaldu

KNIIGA TOIZELLA OPAŞŞUNDA
VUVVELLA VÀROIN.

Kosoblispolkoman izdateljstvan karielazin otdelenja. 1932 v.

Ä. A. Beljakov, P. G. Gribkov, V. S. Smirnov
K. F. Smirnova

RUAMMA URHAKALDЬ

OBŞCESTVOVEDENJA
JESTESTVOZNANJA
TPUDA

Luvenda kniiga toizella opaşşunda vuvvella varoin

Mosoblispolkoman izdateljslvan karielane otdelenja
◆ ◆ ◘ Linna Lihoslavlja, 1932 v. ◘ ◆ ◆

TOVARISSA LUGIJA!

Jesli şie tahot avttua luadie toveştah kommunisticeskoida karielan opaşşunda kniigua, nin työnnä şivnmieli täh kniigah näh Mosoblispolkoman izdatelJstvan karielan otdelenjah, adressuo myötJ:

Г. Лихославль, Московской области Тверская 35 Карельскому отделению издательства Мособлисполкома.

Redaktora P. **Gribkov**.
Tehniceskoi redaktora **K. Smirnova.**

KUIN ELETTIH RUADAJAT I MUANRUADAJAT ENNEN

Pengeren luona.

Ikkunoin alla, pengeren luona, istu livana diedo. Ymbäri häneştä kerävvyttih lapşet. Lapşet veşşeldi şaneldьh diedolla, kuin hyö şkolaşşa opaşşutah. Diedo tarkah heidä kuvndeli i şanov:

„Hyvä teilä on opaştuo. Sovietan vluasti nyt teih näh huolutteliecov. Ei şidä iellä ollun.

„A mintän sovietan vluasti iellä ei huolutteliecen lapşih näh? Kyzy pikkarane Vanja.

Vanhemmat lapşet logahettьh nagramah, a diedo muhahtь i şanov;"

A zentän, şto iellä ei ollun sovietan vluastie. Nyt parahie tovarissoida vallicemma soviet tah. Jellä evlun niin.

Vluastie ei vallittu, a naznuacittьh ylembiädä. Cuari pa-

ni ministroida, ministrat gubernuatoroida, gudernuatorat ispravniekkoida. Ispravnikka oli şuvrin nacaljnikka ujezdaşşa. Hänellä oli abuniekka stanovoi kumbane oli nacaljnikkana monella volostilla. Kaikkih näih dolznostiloih pandьh vain bajariloida.

„Iivana diedo, a ken kyläşşä oli vluastina?—kyzyttih lapşet Vuota, vuota şanon i kylän vluastih näh.

Kyläşşä i meilä komanduicci stuarosta. Hiän i shodkua keräi i veduo meistä terebi. Keştä ei stuarostalla şuanun ottua veduo, nin kuccu abuh starşinan urjatnikanke. Urjatnikka oli şuvriin poliçiin cinu volostissa.

Starşina oli volostilla vanhembi. Rьgeneh starşinalla abuh tuli stanovoi sraznikoinke (voruzituot palkatuot miehet stanovoilla abuh). Ei kerdua sraznikoin pletit vinguttu muzikoin şellin piällä, liijan puvttu niillä kellä evlun millä veduo makşua".

— „A stuarosta oli muzikoista vallittu?"

„Muzikoista poigane".

Mintän hiän tämän pattehuoh veduo keräi?

A zen tän, şto stuarostakşi i starşinakşi vallittьh vain kulakkoloida. Hyö oldьh yheştäh bajariloinke i vluastinke. Nyt kevhie da ruadajie vallitah, a iellä täh näh i duvmaija ei voinun. Ni kunne miän velli kevhä ei mahtun. Vain nimi oli şto stuarosta da starşina oldьh vallittu. Ei mielly vallittu stanovoilla, hiän toizen kaškövvallitta. Stuarostaşta cuarih şuat vluasti-

na oldьh bohatat. Kaikki zakonat oldьh kirjutettu bohatoin puoleh. Licattьh kevhie. Oh kuin licattьh.

Diedo iänevdy. Hänellä vielä enämmäldi rupistu occa.

Kyläп shoduşşa.

Dedo, dedo
Makşa vedo
Tullah strazat
Myvväh vazat.

Stuarosta pattьemma i pattьemma keräi veduo. No tämä ei avttan. Muzikoilla evlun millä makşua. Kyläh tuli stanovoi straznikoinke. Desjatskoi *) keräi skopun.

Muzikat i leşşet pölläştynnyöt hilljakkazeh issuttьh i şeizottьh pertissä. Stanovoi vihazjanke ihonke hormiksi rätky stolan tagana:

Työ veduo että makşa... Työ vaştah vluastilla..... Da mie tiät javhokşi hieron. Alaştь jätän.... Jälgimäzeh rьhmazeh şuat kaikki myön, a lövvän vedoh varoin.

*) Pieniin poliçiin vluasti kyläşşä.

Ei kaikin maltettu midä hiän pagizi, no kaikin varattьh hänen rätkyndiä, havkundua.

„Hospodi, midä vielä, i liennöv".

Virki karielakşi ken ollov uglaşta.

Stanovoi ruşkoi. Şyllet brьzgutah...

ljänettä! Ei ruohkie koirьn kielellä paissa! Straznikat! Mängiä-kko tädä spiskua myötj nedoimşikoin taloloida myötj. Ottakkua şiidä kaikki elot mi voit myvvä. Ei fati niistä elolo-ista tuogua lehmät, lambahat.

Torrut.

Pyhäpäivä. Jumalan kumardelijat tuldьh kiriköştä. Stuarostan pihalla kuvlu röngyndä i rätkyndä.

Stanovoilla jalloissa kumardeliecci leşki Pedrişihä. Itkien hiän stanovoilda pakkoi:

„Varazeni elä ota vazua. Lapşet jiähäh näilälilä. Mozot lövvän keidä veliakşi... Makşan nyt pjatjorkan, a ostuatkat jäigeh tuon.

Stanovoi rätkähti:

„Ev midä röngyö. Jesli puolen cuasun jäigeh et tuo dengoida vazan myön i iccieş tyrmäh issutan"

Pedrişihä, kun hovkennun hyppeli kyliä myötj ecci dengua. Dengua viizikön häneliä ando luavoşşikka.

Kaliehet nämä liettih dengat. Tyttözen paikai kazacihakşi, niitto i rugehen leikkavoaijakşi i vain şeiccimeştä rubijua. Tämä ruado vähä — vähän muilia makşo kahekşantoista rubijua. Tuli Pedrişihä huamistun shoduh. Ando viizikön stuarostalia. Mänöv vazastja ottamah. A vazastja armaştelov kulakko revnahizeşta kyläştä.

Kumbane Pedrişihäliä i şanov:

Mie şivia Vasiljovna avtaliьn veduo makşua. Vazazeşta koimikon makşoin şivn veduo. Elä zualivoi mie häneştä hyvän lehmän kazvatan.

Kyzymizet:

1. Ken upravljaicci ruadajilla i muanruadajilla ennen?
2. Ken upravljaiccov sovietan muakunnalla?

Linnaşşa ruadoloilla.

Ei hyvä eländä, a nälgä i hädä ajo Miitrein linnah. Äijä Miitrein nägözie kerävdy linnah. Ei väliän hyö lövvetty ruaduo,

Miitreillä ozittь,—kahen nedelin jälgeh hiän lövdi ruavon kuvonda fuabrikalla.

Vähän ihaşşutandua toi tämä oza. Makşettьh vähän. Nasuli, nasuli fatti vain icciellä. Faterašta evlun millä makşua, magai fuabrikaşşa. Niin ze i muit muattьh, fuabrikaşşa da vielä perehiinke.

Ken ammuin ruado izändä laşki heidä kazarmoh fateralla. Jogo komnataşşa şyötteliecettih kakşin einin nelliin perehin. A faterašta ottь äijin. Harcuna oli rugehine leibä, rьgeneh rьeşka, da ruozmikaş soman piä. Harvazeh herneh rokka einin liha rokka potrohoista.

Kaikkie tavarua pidi oştua izännän lavkaşta kahta kallehemma. Barьşşa mäni izännällä kormanih. Ruadajih şţruavua pandьh kaiken tuacci: myöhemmä ruavolla tulennašta, ruavoşta dengoin pakkuonnašta, ei ylen hyväştä ruavoşta, kirakaldь muasterilla şanonnašta. Rьgeneh ei izändä ruavoşta makşan, a vielä ruadaja jäi velgah izännällä.

Ruattьh enzistäh 14 cuasuloin suvtkissa, a şiidä ruvettьh 12 cuasuloin. Ruadajat viikon borcuidьh, ştobь ruadua 10 cuasuo.

Tämän ze viikkohuzin ruattьh i lapşet. A kuin şattuacet ruaduassja nin izändä pagizomatta ajo şivn ruavolda i muvda ni midä.

Jygie mivla on ruadua, a kuin lapşilla da naizilla tädä ruaduo şuav iznessie. Pidi omalla mielellä rьgeneh Miitrei. No iznessittih. Kuolomizih şuat ruattьh, da iznessittih.

Luja şilloin vielä oli bajariloin da burzuiloin vluasti. Ruadajilla vähä oli vägie borcuija kapitalistoin da bajariloin vluastinke.

Tuli Miitrei kezäkşi kodih. Toi kymmenikön dengua. Perehellä i javhoziksi ei fati.

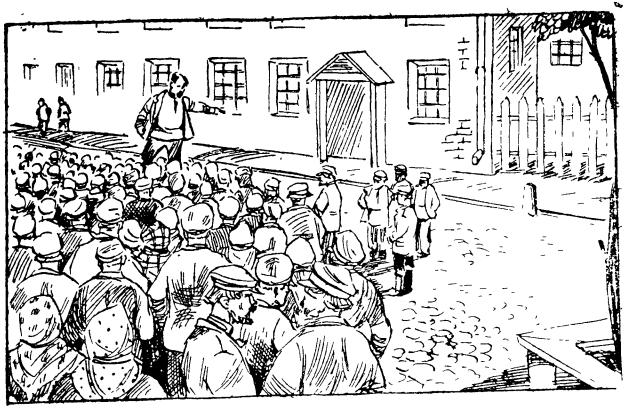
Zabastovka.

(Ruadajan şanelenda)

Ruavoin mie Tverissä Morozovan kuvonda fuabrikalla. Tämä oli ei ruado, a pahembi kuatargie:

Şiiricci direktoraşta einin muasterista proijit,—şuapkua et heitä ştruava makşa. Fuabrikaşşa äijäldi pagizet—ştruava makşa. Muaniteldьh i palkan makşannaşta, da i makşettьh yhen tyhjan. Ruatatettьh kuin ziivattua, da nyt i ziivattua şih rukah ei ruatateta kuin meidä şilloin.

Oli zavodalla puolikymmendä maltajembua ruadajua. Tarьttьh meilä ruado hyllätä i

ruveta lugiecomah, administraçijanke (nacaljstvanke)

Viikon peitokkali sumljaiccima tädä, aziеda. Täh näh ei voinun paissa kohaldь. Näistä, azeista Siberih kuatargilla työnnettih, einin tyrmäh issutettьh.

Niin vähän ruavoşta makşettьh, a täşşä vielä puolennettьh ruavon hinnan. Tämä kuin voida tuleh lizäi. Ruadajilla tirpanda lopni.

Hylläkkiä ruado! Aştukkua zavodan pihalla! Vain stackalla (zabastovkalla) voit ruaduo kebendiä!

Kaikin kerävvyttih fuabrikan tanhuolla. Paistьh midä hyö ruvetah, administraçiilda triebuimah. Mittä ei zavodita ruadua.

Ei proidin i puolda cuasuo, kuin, avavvuttьh fuabrikan verejät. Verejistä hebozilla karahettьh kazakat, pljotkinke. Myö luottuacima ken kunne.

Lujah puvttu kuda kellä. Mivla şiidä şuat on rupca kulmalla. Şilloin mie enzimen tiijuşşin min pattehuot ollah kazakoin pljotkat. Toissa piänä lieni lähtie ruavolla. Männä tuaş vanhoih längilöih.

Monie tovarissoida ei nägyn ruavolla. Hiät issutettьh, a kumbazet jälgeh työnnettih Siberih.

Tällä kerdua miät voitettьh. Praviteljstva, avtto voittua. Rubiemma praviteljstvalla vaştah borcuimah. Borcu vaşta zavoidecov. Kacomma vielä ken jällicești voittav.

Paistьh pimeissä uglazissa ruadajat.

Tazuanda.

Pimie şyvyş yö. Kaikin kyläşşä muatah. Vain yheşşä taloşşa vähäzeldi piiguov teppone. Pertissä muattьh. Kolmen keşşä, şiirdyn ikkunan luoda, stolan tagana, hilljakkazeh paistьh.

Täh rukah miät bajari şuattav kaikki pakkuomah. Mecät kisko, parahat muat kisko, nin vähä vielä hänellä, joven zaplotti, kaikki pokossut upottь, tirpua enämbi ei voi. Pidäv hänenke ei suvdun vuoh borcuija. Suvdu nagoli on bohatoin puoleh, pidäv omalla suvdulla. Tädä i toizet muzikat paissah.

Nu midä myö voimma ruadua? Kyzy nuorembi brihaccu.

A ka midä. Työ kuvletta midä muvvualla ruatah. Poltua bajariloin imenjoida, vediä icciellä mecciä, i kiskuo muat. Ka midä pidäv ruadua!

Kodvan issuttьh iänettä. Jogohine duvmaicci kuin tämä luadie. Jälliceşti reşittih şih rukah luadie: poltua mellicca, laşkie vezi joveşta, i muzikat pyrrittiä bajarin mecciä vedämäh. Ştobь tämä ois peittoaziena riädiecettih: yksi poltav mellicän i laşkov vejen, toine vardeiccov, ştobь ei ni ken şidä nägiis, a kolmaş tappav zen, ken tiijuştav i rubiev täh näh pagizomah nacaljstvalla. Ştobь tämä ois luajittu kaikin şyödih näppizin muada.

Piigui teppo, lipetti, i şambu.

Toissa yöna, konza muzikat vaibunnuot vediässä kodih bajarin mecciä, lujah muattьh, kaiken kylän valgai şuvri palo bajarin imenjaida.

Iinigäzet vihaznikat

Linnaşşa izändänä oldьh fabrikantat, i zavoşşikat, a kyläşşä pomeşşikat i kulakot. Yhteh, azieh hyö kaikin sremiecettih, kuin enämbi ruattua ruadajie i vähembi makşua.

Vain şiinä oli vali: linnaşşa kaikki ruadajat oldьh palkuacennuot izännoillä. Heilä ei ollun omua ni miittynästä srumentua, hyö izännättä şiiricci ei voidu ni midä ruadua. Zen tän heidä izändä kuin mahto niin i eksploatiruicci prisvoji hiän ruaduo. Toizin

oldьh, aziet kyläşşä. Hressiännöillä oldьh omat srumentat (aştova, adra, ziivatta, siemen leibä i muvt).

No kaikkie midä, pidi muada ruaduassja heilä, äijillä ei fatainun. Ei fatainun heilä muada, pokossuo, siemendä leibiä, ei fatainun vedoloih dengua. A hressiännä näidä ottь vellakşi pomeşşikoilda i kulakkoloilda. Kalleheştь hyö, avtettьh hressiännöillä. Ijän muzikka oli vellaşşa, kaiken ijän hiän ruado pomeşşikoilla, da kulakkoloilla.

Yhtä, azieda tiettih linnan i kylän izännät. Kuin enämmäldi eksploatiruija niidä ken heih hädävdyv.

Linnaşşa ruadajat, a kyläşşä kazakat, kevhät i keşkikerdazet, niin ze yhteh sremiecettih.—Piäşşä eksploatiruinaşta. Lietä icciellä izändänä; fuabrikalla i zavodalla, mualoilla i mecillä. Ruadajat i izännät—on kakşi iinigastä vihazniekkua.

Şuvriin pomeşşikka.

Jogo kylän luona, parahat mecät i muat oldьh udelnoit. A ken oli izändä näillä mualoilla i mecillä? Kuin työ duvmaicetta?

Että lie kekşin, nin şanon-cuari. Cuarin muat i şanuocettьh udeljnoiksi. Hiän oli suamoi bohatьin pomeşşikka.

Hänellä oli miljonoida destinöidä muada i mecciä, şadoida fuabrikkoida i zavodoida. Zavodat oldьh ei vain miän muaşşa, no i muvvalla.

Japonien voinaşşa, japonçat hänen zavodalda Angliista oşşettьh puvşkie i, ammukşenneldьh miän salduattoida. Puvşkin myöndä cuarilla toi äijän barьşşua, a salduattua ei pidän oştua, äijä oli ruadajilla i hressiännöillä poigua,.

Kaikki zakonat i porjuatkat oldьh niin luajittu, şto hyö vardeidьh cuarin da bohatoin eloloida. Avtettьh heilä enämmäldi bohattuo.

Ei vain yksillä zakonoilla vardeidu hyö omie eloloida. Cuarilla oli äijä poliçeiskoida, zandarie, sraznikkua. Hyö ylen pattьeldь spravljaicciecettьh niinke ruadajinke einin hressiännöinke, kumbazet stackan vuoh tahottьh ruaduo kebendiä, einin omie mualoida pomeşşikoilda kiskuo.

Rьgeneh ştackat şuvrettьh i hressiännät, ynnäh kissottьh pomeşşikoilda mualoida i meccie. Sraznikat da urjatnikat i poliçeiskoit ei voidu spruavieccie ruadajinke. Työnnettih „buntovşikkoida" smirimäh salduattoida vintovkinke, da kazakkoida pljotkinke.

Mintän salduatat mändih, ammukşendelomah omua vellie?

A zentän, şto hyö vielä vierittih pappiloida, riähkiä varattьh. Kaiken ijän heidä opaşşettьh sluvzimah cuarilla, da vieroşta. Pocitaija cuarie, opaşşettьh heidä, kuin muallistja jumalua. Ei vielä iellä tietty, şto jumalua ev.

A toiziksi, i vielä enämmäldi zentän, şto komanduidьh heilä ofiçerat, generualat-pomeşşikoin poijat, da pomeşşikat. Şie et ammu, şivn ammutah. Salduatoilla varoin oli zen muone zakona. Niin i avteldьh toine toizella: cuari pomeşşikoilla, pomeşşikat cuarilla.

Kuin elettih pienet naçionaljnostit?
Kuin eliäci ruadajilla linnaşşa?
Kuin eliäci muanruadajilla kyläşşä?
Midä ruattьh ruadajat i muanruadajat, ştobь kohendua eländä?

Kuin elettih pienet naçionaljnostit (narodat)

Miän tuatot elettih hormin muakunnaşşa, no icciedä hyö ei lugiettu hormiksi. Hyö şanuocettьh karieloiksi. Hyö oldьh toine nacii (rahvaş) ei kuin hormat.

Hormin muakunnaşşa toizie naçiiloida oli ylen äijä. Hormilla ruadajilla i hressiännöillä ei ollun ni myttynäzie pravoida. Vielä

*) 2-й лист. Обществоведение

oli pahembi ruadajilla hressiännöillä ket oldьh ei hormin naçionaljnostie.

Näidä naçionaljnostiloida kucuttьh „Inorodçoiksi". Inorodçana oldьh karielat, ukrainçat, başkirat, jevreit i muit. Nyt heidä şanotah pienemmiksi naçionaljnostiloiksi. Hormiksi— naçmenjşinstvo.

Naçmenjşinstvat iellä ei kuvldu, ştobь heidä kucuttais oman rahvahan nimellä. Kaikilla naçionaljnostiloilla oldьh annettu rьäzitändä nimet. Nimitettih karielazie-karljakoiksi, jevreilöidä - ziidoiksi, märiiçoida - ceremisakşi, nenoida-samojedoiksi.

Mintän kevhyttih naçmenat.

Naçmenjşinstvat oldьh ajettu paremmilda mualoilda, kumbazila hyö ennen elettih. Ne muat oldьh annettu, hormin pomeşşikoilla da kulakkoloilla.

A pahemmista mualoista veduo makşettьh enämmän, ei kuin hormat hyvistä mualoista. Opaşşanda azie oli vielä pahemmin cem i hormin eläjillä keşşeşşa. Şkolua oli ylen vähä i niissä şkolьssa opaşşettьh vain hormiksi. Paginaşta omalla kielellä ştrahuidьh i nakazittьh.

Kaikeşşa omaşşa ruavoşşa cuarin praviteljstva tahto niin kazvattua, ştobь naçmenjşinstvat huijuştuacettais omua kieldä. Hiän

tahto kaikkie naçiiloida vägeh hormavttua. Kaikkie vejettih omah vieroh. Toizin vieroloin piällä nagretteliecettьh. Şalvattьh hiän kirikkölöidä, pappiloida työnnettih kuatargilla.

„Inorodçinke" praviteljstva ei ni midä lugieccen. Inorodçilla enämbiä ei şuanun tirpua i hyö novştьh vojuimah cuarin praviteljstvalla vaştah. No tämä novzenda oli smiritty. Äijä oli valettu naçmenoin verdä smiriessä.

Kuin Tverin luoh popadittьh karielat.

Enämbi kolmie şadua vuotta karielazet elettih Oniegan i Luadogan järvilöin luona. Hiän randa oli bohatta kalalla, zvierillä, ravvalla i muvlla.

Şvedat i hormat rьgeneh vojuidьh toine toizenke karielan mualoista.
Jogohine staraicci kuin voit enämmän kerätä karieloista veduo. Karielan eländä oli ylen paha.

Kuda kumbazet karielat uijittьh elämäh şvedoin muakundah, ştobь piäşşä näjstä voinьsta.

Suvri paikka karielan mualoida oli otettu

hormin muakunnalla. Şvedat napadaidьh karielazih, gruabittьh hiän taloloida i tapettьh kaikkie kylän eläjie. Ei annettu potackua i hormat. Rьgeneh karielazet novştьh hormilla vaştah.

Tverin luona oli şuvri läzimine, rahvaş kuoldьh şavoin. Şualla virşalla tyhjettih paikat.

Hormin praviteljstva tällä tyhjällä paikalla työndi karieloida elämäh.

Kakşi vьigodua täştä oli hormin praviteljstvalla. Parahilla karielan paikoilla ruvettьh elämäh hormat. Tiälä Tverin luona karielazet ruvettьh tyhijildä paikoilda veduo makşamah.

Spokoinoimmakşi ozuttuaci eländä karielazilla uvvella kohalla.

Enämmät puolie karieloida tuldьh elämäh Tverin gubernjah.

No, spokoinoimma oli vain ylen kodvazen. Väliän kaikin hyö puvtuttьh bajarşinan, da udielan nevoljah.

Şuvri nevolja lieni karielalla eliässä hormilla keşşeşşä. Oktjabrin revoljuçiih şuat karielazet oldьh nagrona i vevon makşajana cuarin praviteljstvalla.

Vain Oktjabrin revoljuçii ando karielazilla vällän i abun opaştuo omalla kielellä, kazvattua omua kirjutuşta i piäşşä iellizeştä kevhyöştä.

Papit cuarin abuniekat.

Papit oldьh suamoi bohatoin abuniekat, vernoit cuarin i bohatoin slugat. Hyö kuin ṣpionat nuvheldьh, ei go missä bohatoilla i praviteljstvalla vaṣtah paissa. Ei go missä kerävvytä ruadajat zabastovkua organizuimah, ei nin hressiännät bajarin mualoida kiskomah.

Rьähillä olleṣṣa, kyzeli et go midä pahua duvmainun, einin luadin cuarilla i bajarilla vaṣtah. Vähä maltollizet ṣanottьh, kaikki ṣanottьh midä heilä hengipaikalla oli.

Pappi toissa piänä nämä urjatnikalla ṣano. Źen vain i näit ṣidä mieṣtä.

Pappi paginoissa nagoli rahvaṣta alevtteli. Tirpakkua tiälä on eliä paha, nin zen tuacci hyvä liev eliä tuoṣṣa ilmaṣṣa. Rubietta hyvyttä eccimäh lienettä bajariloilla da cuariloilla vaṣtah-paha liev teilä tuoṣṣa ilmaṣṣa. Rubietta palavaṣṣa ruvaṣṣa kiehumah, kuhmua riehtiliä lizaimah.

Cuari on jumalan ṣeizattama. Hiän on mualla, a jumala taivahaṣṣa.

Ken hänellä vaṣtah mänöv ze i jumalalla vaṣtah mänöv. Ṣidä i ṣkolaṣṣa lapṣilla jogo päiviä matkutettьh. Ei tietty vielä trudieccijat, ṣto jumala on kevhin pöllätykṣena bohatoilla käzissä.

Riähkiä varattьh. Duvmaidьh, şto toveştah jumala on. Vain oktjabrjan revoljuçiin jälgeh trudieccijat massat tiijuşşettьh pravvan.

Cuarilla jallesti i muzikoilda piäştä kirboi jumala. Näin toizin mualoin papit muaniteldьh rahvaşta. Kapitalisticeskoiloissa muakunnoissa vielä i nyt muanitellah trudieccijoida jumalan nimellä. Missä jumala ei avta-ştьkka abuh tulov.

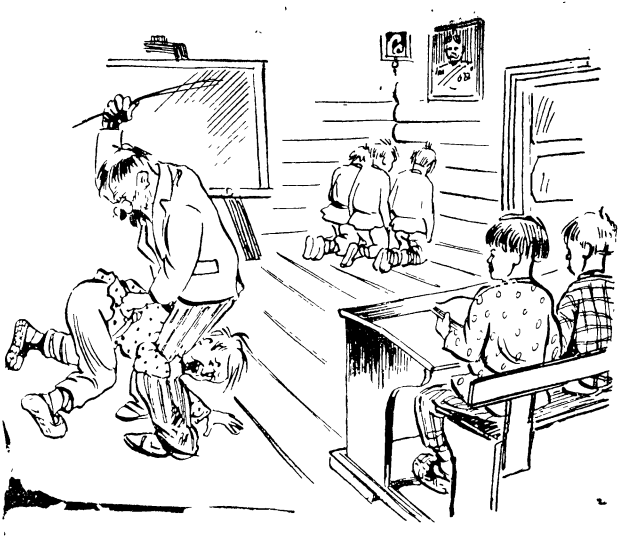
Varattava azie.

Varattьh pomeşşikat, da kapitalistat opaştua trudieccijua rahvaşta. Äijäldi varattьh.

Vain şuvri hädä kirja mieheştä zastuavi heidä opaştua trudiecijoida. Ruvettьh avuamah şkolьe kirikkölöin luoh, kaikella prihodalla ykşi şkola. I ennen voinua vain kuda missäi avavvuttьh zemskoit şkolat. Yksi einin kakşi şkolua volostissa.

No elgiä työ vain duvmaigua, şto şielä tiijändiä lapşilla annettьh. Ei annettu. Kaikkie şuvrembi zaduacca niillä şkolьlla oli ze, ştobь kazvattua nuorizo jumalan varaja, cuarin pocitaiccija,—tyvni ruadaja kapitalistalla, da pomeşşikoilla. Opaşşettьh saltarie lugomah, molitvoida i vähäzen kirjah.

Vielä vähembi şkolua oli naçmenoilla varoin-

Varaji cuarin vluasti, şto trudieccijat lietäh kirjamiehet i kekşitäh kaiken hiän motukşen. Ei şillon liene vägie täh rukah eksploatiruija trudieccijoida. Varattьh trudieccijoin maltevvundua. Varattьh, şto trudieccijat luvvah hiät omilda nişşoilda i proijitah hiän hyvät päivät.

Muzikkua opaştua, kuin kondьeda ciepistä laşkie, paistьh bajarit. Žentän oli miän mua kirjattoma i pimie, nälgähine i redukaş.

Enämbi tirpua ei şua.

Nälläştynnyzillä i rьibevdynnyzillä ruadajilla i hressiännöillä jogo päiviä kaźvo viha eksploatatoroin piällä.

Linnaşşa rьgenemmä ruadajat luajittьh zabastovkoida. Opaşşuttьh kazakoin i zandarmoin pljotkih i ruvettьh heidä vaştualjomah kivilöillä. Varuşşettьh i oruźjua şuvrih bojuloih varoin.

Kyläşşä hressiännät poltettьh pomeşşikoin usuadjboida, otettьh icciellä leibie, vejettih mecciä i ajettьh pomeşşikkoida imenjoista.

Monissa kylissä hressiännät borcuidьh ei vain pomeşşikoinke, a i cuarin vluastinke.

Mikuljnaşşä, nygystä Tolmacun raionua, kylä shoduşşa postanovittьh i kirjutettьh prigovoran:

„Ei pie meilä cuarie, emmä rubie makşamah veduo i ni mittynäzie toizie nalogoida. Emmä rubie cuarilla andamah niekruttua salduatakşi. Lähizen bajarin pokossut i mecät otamma icciellä makşotta."

Tämän nägözie prigovoroida oli ei vain Mikuljnallä, a kaikkie miän muada myötj.

Mintän tämän rohkehune rahvaş liettih? Ei ammuin hiän varaji rьähkiä i nacaljstvalla vaştah şanua şanuo.

Ruadajat luajitah zabastovkie, toratah cuarin otrjuadoinke. Hressiännät poltetah imenjoida. Päivällä shoduşşa şanotah, şto ei pie cuarie emmä rubie makşamah. Mintän?

Yhen muone kuolla. Täşşä kuolemma nin tiijämmä hos min tuacci. Enämbi tirpua ei şiia. Şanottьh ruadajat i muzikat.

Kyzymizet:

1. Mintän pienembie näçionaljnostiloida cuarin praviteljstva kuccu rьäzitändä nimellä?
2. Kuin eksploatiruidьh pienie naçionaljnostiloida cuarin aigah?
3. Kuin papit avtettьh eksploatiruija pienie naçionaljnostiloida?
4. Mintän cuarin praviteljstva ei andan naçmenoilla opaştuo omälla kielellä?

Enzimäne revoljuçii.

Janvari kuvlla 1905 v. Piiterissä ruadajat ruvettьh bastuimah. Pakottьh praviteljstvalda kebendiä omua eländiä.

Kebennyştä praviteljstva ei andan.

Kaikin ruadajat hyllättih ruavon. Fuabrikat pietyttih. Ravda tiellä maşinat pietyttih. Praviteljstva pölläşty, toivottь,—kebendiä ruadajilla eländiä.

Täh aigah tuli Lenin rajan taguada i şano ruadajilla.

Elgiä duvmaigua, şto cuarin toivotanda

liev luajittu. Cuari toivottь teilä vällyttä, no vällän toivotannan unahtav. Elgiä hylläkkiä hänenke borcuija, varuştuacekkua bojuloih.

Keräkkiä oruzjua.

Dekabrja kuvlla Moskuşşa zavodieci ruadajin revoljuçii. Yhtevyttih täh revoljuçiih i Piiterin ruadajat.

Kodvin jälgeh pomeşşikoilla vaştah novştьh i hressiännät.

Vähä vielä oli ruadajilla vägie. Myöhäşşyttih hressiännät avunke ruadajilla. Licattьh poliçeiskoit da zandarit enzimäzen revoljuçiin.

Äijä parahie tovarissoida oli tapettu niissä bojuloissa.

Revoljuçiin jälgeh.

Pölläşşyttih cuari i burzuit ruadajie. Revoljuçiin jalgeh pattьeldь ruvettьh spruaviec-comah.

Tuhattoida ruadajie revoluçioneroida rьputettьh. Kymmenie tuhattoida issutettьh tyrmäh, työnnettih Siberih kuatorgilla.

Kumbazissa kylissä muzikat ajettьh bajarьloida mualoilda oli työnnetty otrjuadat

kazakkoida. Otrjuadat rozgiilla i pljotkilla perrettih muzikkoida, kissottьh jälgimäzie leibie i ziivattoida. Työnnettih muzikkoida Siberih kuatargilla, a muduanzie tapettьh einin ijäkşi issutettьh tyrmiih.

Näin cuari i burzuit tahottьh tyvnistiä rahvaşta i ijäkşi jiähä icciellä izännäkşi.

Ruadajin voitto.

Liettih vielä jygiemmät aijat ruadajilla. Varacummat şanottьh pidäv hyllätä cuarinke borcuija. Ei händä şiännyttiä.

Ei niin paissun Lenin i boljşevikoin parti. Revoljuçiin burzuit täh kerdah voitettьh, no pidäv varuştuaccie toizeh vevoljuçiih. Toine revoljuçii voittav.

Ruadua boljşevikoilla oli ylen jygie. Nagolo pidi ruadua peitoşşa. Vain lövvettih nin prostiece omanke ruavonke i tovarissoinke.

No ei şuanun tällä pöllättiä boljşevikkoida.

Leninan parahat ucennikat oldьh: Stalin, Frunze, Dzerzinskii, Kalinin i Voroşilov. Hyö peitoşşa lujennettьh boljşevikoin partie.

Praviteljstva kuin zvierilöih ohottiecci heih. Ei vain yhtä kerdua issuttan heidä tyrmäh, työndän kuatargilla. No hyö şieldä uijittьh i tuaş ruattьh revoljuçiilla varoin. Hyö ruadajie i hressiännöidä piäşşettih burzuiloin eksploa-

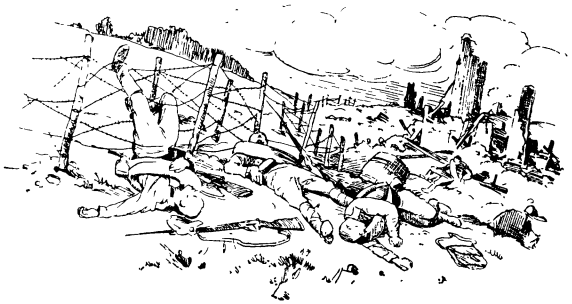
tiruinnaşta. 1917 vuvvella ruadajat ajettьh cuarin, a zen jälgeh i kapitalistat i şeizatettьh oman Sovetskoin vluastin.

Ruadajat i kolhoznikat nyt, kuin i grazdanskoin voinan aigah, ollah valmehet mänömäh omilla vedäjillä jällesti zaşcişcaimah sovietoin Randua, jesli meih rohkuacetah luottuacie vorogat.

Annanda.

1. Kyzykkiä vanhemmilda i kirjuttakkua kuin eletlih cuarin aigah tiän kyläşşä.
2. Kirjuttakkua kuin tiän kyläsovietta huoluttuacov lapşih näh.
3. Luadikkua diagramma şih näh aijägo oli tiän kyläşşä kirjamieştä cuarin aigah i aijägo on nyt.

Oktjabrin revoljuçii

Muailman voina.

1914 vuvveşta 1918 vuodeh şuat mänü voina. Şiinä voinaşşa, Germaniella, Avstriilia vaştah vojuidьh enämbi kymmendä muakundua. Vojuicci şiinä voinaşşa i miän muakunda.

Ruadajat i muanruadajat voinaşta ei hädiäliecetty. Tämä voina pidi kapitalistoilla i pomeşşikoilla.

Ruadajat i muanruadajat oldьh vaştah voinalla i ei tahottu männä voinah. Kapitalistoin pravitelјstva heidä ajo voinah vägeh.

Mintän kapitalistalla pidi tämä voina?

A ka mintän. Kapitalistat i pomeşşikat viikkoloin ruatettьh ruadajie. Ruavoşta makşettьh, kolmie einin viittä vähemmän, min makşo hiän ruado.

Ruadajat i hressiännät ei voidu oştua kaikkie tavaroida kapitalistoilda, min hyö heilä luajittьh. Kaikkie tavaroida ei şuanin tuhota i kapitalistoilla pomeşşikoinke.

Kapitalistoilla pidäv tavaran luajinda hyllätä ei nin myvvä toizeh muakundain. Hyljgiät tavaran luajinnan ei rubie tulomah barьşşa.

Toizissa muakunnьssa kapitalistoilla on zen ze muone azie ev kunne myvvä tavaroida.

Kahen tuacci kapitalistoilla on vьigodnoi voina azie: voinah tavarua mänöv äijä i toizilda kapitalistoilda kiskuo rьnkat, kunne rubiev voimah myvvä tavarua.

Kapitalistat zavoditah voinan ştobь jalgeh vielä enämmäldi eksploatiruija ruadajie.

Poijaşta kirja.

Ilda. Päiväne jo peitty mecän taguah. Naizet i ukot vaibunnuot tuldьh pelloşta. Simana diädön pihalla kerävvyttih mieştä puolikymmendä i tolkuidьh omih azeih näh.

— Hospodi. Viikkogo vielä tämä voina liennöv,—şano Vasjaşiha.—Vanhat da nuoret jatettih kodih. Nu äijä go meilä şuav ruadua. Liev tuaş talvella nälgiä nähä. I miksi liennöv zateidu tämän voinan?

— A ka miksi,—vaştai hänellä vanha ukko valgienke kun hobiezenke parranke.

Rahvaşta äijä lieni, muada ruvettьh pakkuomah. Nin ka puolennetah.

Vassjo cikko! teilä kirja, ravistьh lapşet hypäteşşä besjovduiccijoin luoh.

Hyllättih paginan i kaikin pissettih şilmät lapşih.

— Mängiä kucutta kirjamiehen ana hiän lugov kirjan. Kirja käveli kiäştä kädeh.

Kerävdy vielä mieştä puolikymmendä salduatihua. Kaikilla himottь tiijuştua midä kirjutetah frontalda, väliän go loppiecov voina i laşkietah kodih muzikat.

Tuli lugija. Avai kanvertan. Kaikin häpşissyttih.—Kanvertalla şiämeşşä vielä maravdun kanverta adressunke.

Lugija revitti toizen kanvertan i rubei lugomah.

„Armahazet tätä i mama, cikot i vellet! Konza työ poluccitta tämän kirjan jo mie rubien venymäh tuorehella mualla—tapetty".

Vassjo cikko röngahti itjkömäh i unohtuaci. Kaikilda şilmistä tipahettьh kyvnelet.

Lugija kyvnelistä läbi jatko luvendua. „Mie tämän kirjan kirjutьn ennen bojuh lähendiä. Prostikkua midä liennen teilä luadin pahutta.

Da karielakşi oli uglazeh kirjutallettu.

Vielä enämmäldi abie on kuolla zentän, şto kuolen niin tuacci ket meidä ijän licattьh. Elgiä luadikkua sorokustьe. Papit i tiälä meidä muanitellah ruajulla, a ice bluaslovitah tapandah varoin şadoida, tuhattoida. Vereh upotettьh muailman".

Jo hämärdy, a itku i röngyndä vielä viikon kuvlu kyliä myötj.

Kellä min makşo voina.

Kallis, ylen kallis oli verövä muailman voina. Kymmenen miljonua mieştä oli vain tapettu. A min verda on kymmenen miljonua? Kuin kaikki tapetuot slozie revnakkeh, nin lieniis tapettuo kolmekymmendä polostua pidahuten Tolmacuşta Moskuh şuat. A kuin tapetuot levittiä toine toizella jällekkäh nin lieniis cieppine kahella kymmenellä tuhattua kilometrua.

Şeiccimentoista miljonua mieştä oli ruan ittu i otettu plenah. Heistä vähä jäi eloh i vähä ken plenaşta tuli kodih.

Oldьh poltettu einin vzorvaidu vozduhah ynnäh kylät i linnat.

Şeiccimen kymmendä miljonua trudieccijua mieştä oldьh erotettu omalda ruavolda i työnnetty tappamah.

Kodiloih jiänyöt nähtih nälgiä i viluo. Kuin lugie nin kuoli nälgäh i viluh kolme kymmendä miljonua.

Voina makşo ylen äijän i dengana. Kuin nämä dengat, mi oli tuhottu voinah, jagua miän muan rahvahalla kuldana, nin viidiis kolmiin tuhatoin doljah. Pereheh viidiis, viizitoista tuhattua.

*3 лист Обществоведение

Min makşo voina, kun kaikki kiändiä kuldah, nin ois voinun luadie kuldane purdьlo, tävttiä verellä i kyvnelellä i şiinä purdьloşşa läpehyttiä kaikki voinan zavodijat.

Kapitalistat voinaşta bohatuttьh.

No ei kaikilla voina tuonun ubitkua. Ken häneh varuştuaci i zavodi, niillä voina toi şuvren poljzan. Hyö ei nähty ni mittynästä hädiä. Hyö kaiken aijan pappiloinke muaniteldьh rahvaşta, ştobь hyö vojuidais kuni ei voiteta—jälgimäzeh veri tilkah şuat.

Zuali heilä oli loppie voinua. Hyvin kazna heildä oştь tavarua, şuvret barьşşat virrattьh heilä kormanih. Vielä pulljakemmat liettih denga kukkarot.

Ei ylen şuvri kapitalistoin iellä ollun Vuiskoin kulakko Hristoforova. Voinan aigah hiän şai şadoida tuhattoida. Pikkarazet kylä luavoşşikkazet i ne moniin desjatkoin tuhatoin nazivittьh täştä voinaşta.

Kapitalistat i kulakot, rahvahan vereştä i kyvneleştä polucittьh kuldana.

Pappiloin i kirikkölöin roli voinaşşa

A kuinbua papit kacottьh täh voinah. Hyö vet omissa paginoissa paistьh, şto tappua on rьähkä.

Elgiä duvmaigua, ṣto hyö oldьh voinalla vaṣtah.

Miän papit ṣanottьh, ṣto jumala meilä avttav. Hyö kucuttьh rahvaṣta, ṣtobь murendua ei miän jumalan vieruiccijoida nemcoida. Toivotettьh ruajuo niillä kenen tapetah voinah.

Hyö ollah vaṣtah vain niillä tapokṣilla, kumbane ei tuo kapitalistalla poljzua.

Nemcoin papit niin ze paistьh. Jumala on nemcoin puoleh. Pidäv pergua ei kuljturnoiloida hormie.

I niin jogo vieron jumalalla muaniteldьh rahvaṣta voinah. Papit ollah pomeṣṣikoinke i kapitalistoinke yheṣtäh.

Hyö rahvahan muanivolla avtetah kapitalis toilla gruabie ruadajie i hressiännöidä.

1) Kellä pidi muailman voina?
2) Midä toi voina ruadajilla i muanruadajilla?
3) Mintän papit oldьh voinan puoleh?
4) Ken organizuicci ruadajie vojuimah voinalla vaştah?

Fevralin revoljuçii.

Lenin enzimäne oli voinalla vaştah. Konza voina zavodiecci hiän pagizi:

„Kapitalistat şuoritettьh ruadajat i hressiännät şinelilöih, annettьh ruzjat i työnnettih tappamah, zen ze muozie tozien muallizie ruadajie i hressiännöidä.

Voina tuov trudiecijoilla nälgiä, viluo i gorjua. Hyllätä pidav voina. Ruzjat, kumbazet annettьh kapitalistat toine toista tappuassja pidäv kiändiä heilä ze vaştah.

Kolmaş vuozi mäni voina.

Viikon tirpi trudiecija rahvaş nälgiä i viluo. Loppicci tirpanda 1917 vuvvella, fevralja kuvlla novştьh ruadajat cuarilla vaştah.

Cuarin abuniekat työnnettih salduattoida, da matrossuloida, smirimäh ruadajie.

Leninan şanat, kiändiä ştьkat omilla kapitalistoilla vaştah doijittьh jogo salduattah şuat.

Salduatat i matrossut avtettьh ajua cuarie 1917v. (28 fevrali päivänä). 12 marta päivänä ruadajat hressiännöinke, salduatoin i matrossuloin avunke ajettьh cuarin.

Vluasti uvźi, a porjuatkat vanhat.

(Brьhazen şanelenda).

Paissah kaikin vällyöh näh,
Mi źe tämä, tätä on,
Ka levitetäh pletin alla
Iceş şanot mi hiän on.

Mivla oli şilloin 14 vuotta. Kuin nyt muissan levralin revoljuçiih näh. Tuldьh viestit meih şuat, şto cuarin ajettьh.

Kaikin şidä vain i paistьh. Vojuinnan hyllätäh, muat i mecät annetah muzikoilla. Loppieci bohatteriloin, da urjatnikoin aiga.

Kuvlemma-sjolaşşa Kozlovalla kulakolda Ignuatovalda gruabituot elot rahvaş järelläh kisko. Nägyv toveştah rahvahan välla lieni.

Lähteih miän kylöine meccäh, halguo da hirtä şuamah. Päivän ruattьh, hyvällä mielellä tuldьh kyläh.

A kyläşşä şih aigah otrjuada konniccua,—Ignuatovan eloloida ecitäh. Moni mieştä jo arestuidьh, keldä lövvettih hänen eloloda. Kuda kedä i pljotkitettьh.

Tiijuştь otrjuadan nacaljnikka, şto muzikat mecciä leikattьh.

Arestuinnalla grozi, ştruavan pani niih, ken mecciä leikkai. Leikatuon mecän käşki jovella vediä. Pagizi shoduşşa: „vällyş ev źe, şto mualoida da meccie ottua".

Cuarin ajahuoh, pidäv nemca voittua. Şilloin rubiemma i muah näh pagizomah.

— Lieni vällyş, da ei vain trudiecijoilla, paistьh kyläşşä.

1) Kellä käzih popadi vluasti Fevralin revoljuçiin jälgeh?
2) Kenen puoleh oli vremennoi praviteljstva?

Sjiezdua vaş.

Monda cuasuo ennen Piiterin (Leningradan) sovietan zasedanjua ruadajat i salduatat kuvluşşettьh.

— Tiälä lienöv Lenin.

Zualaşşa kuvlu veşşelä ravu i käzin cilkutanda, konza Lenin mäni tribunalla.

Ka midä şano Lenin:

„Tovarissat. Ruadajin i hressiännöin revoljuçii, kumbazeh näh paistьh i kummastja varuşşettьh boljşevikat, jo lieni.

Midä znuaciv tämä revoljuçii?

Enzistäh, meilä lienöv ei burzuiloin, a sovietoin praviteljstva. Meilä lienöv vluasti, kumbazen luajitah ice trudiecijat. Vanha muakunnan aparatta liev murennettu pikku palaziksi.

Nyt miän mualla ruvetah upravljaimah sovietat.

Tämä revoljuçii vedäv miät soçializman voittih.

Meilä pidäv hyllätä voina. Myö ehottьma (predlagaiccima) muailman ruadajilla pravvakkahan miriecennän.

Roseissa enämmät hressiännät şelgieşti şanottьh. „Fattiv kizata kapitalistoinke, myö lienemmä ruadajinke yheşşä". Hressiännät vielä enämmäldi ruvettьh vierimäh ruadajilla. Myö kissomma pomeşşikoilda muat i annamma hressiännöillä.

Şuvriin piäzendä nyt-on ruadajin i hressiännöin yhtehyş. A ruadua yheşşä ruadajat i hressiännät jo zavodittьh. Täh näh pagizov tämä revoljuçii".

Voitamma myö i voittav muailman-proletariatta.
„Olgah terveh muailman revoljuçii"!

Kaikki vluasti sovietoilla.

Piiterin pihoilla mäni boju. Ruadajat salduatat i matrossut kiirähettih kiskuo vluastie burzuiloilda i andua şinä piänä avavdunnuolla toizella sjiezdalla.

Sjezda avavdu 25 päivänä oktjabri kuvda (uvdeh rukah) 7 päivänä nojabri kuvda, 10 cuasuo.

Menjşevikat i esserat Sjiezdaşta uijittьh. „Ammuin aiga uidie, vaza häviev, liäväşşä vällembi"—nagrettьh delegatat.

Prezidiumah oldьh vallittu boljşevikat.

Rьgeneh häkyttiäci dokladcikoin pagina. Nagolo ken ni olgah novzi tribunalla uvzinke viestilöinke.

— Otettu glavnoi ştuaba.

— Otetah talvi dvorcua.

Vremennoi praviteljstva jo on arestuidu.

Piiteri oli sovietoin käzissä. No midä şanov kaikki Rosei? Midä şanov ärmii?

Oli 5 cuasuo 17 minuvttua, konza tribunalla novzi kellistyn mieş. Hiän häily vaivunnan tuaci. Tämä oli praporşikka Krьlenko.

Krьlenko şärävtti bumuagazella i karbiekkahalla iänellä şano:

— Tovarissat, poluccima telegramman. Armii työndäv Sjiezdalla tervehyttä. Kaikki vluasti frontalla on vojenno-revoljuçionnoin komitetan käzissä. Armii meistä şyötj.

Olgah terveh sovietta—trudiecijoin vluasti.

Kuin oli otettu talvi dvorca.

Vremennoi praviteljstva piettymättä zasedaicci talvi pvorcaşşa. Ministrat sumljaidьh kuin borcuija boljşevikoinke.

Ei njukuttu i boljşevikat. Hyö vähemmän zasedaidьh, a enämmän ruattьh. Varuşşettьh

ruadajie, kuin arestuija vremennoi praviteljstva i ottua omih käzih, vluaśti.

Nevalla, talvi dvorcan kohtah tuli kreisera „Avrora“ i oijendь puvşkin njokat dvorcah päin.

Dvorcan ieşşä ploşcadilla hilljakkazeh ajeldьh bronevikat. Yksi kekşimättä kiännyldi glavnoiloin oviloin luoh.

Şielä şeizottьh junkerat vintovkinke. Hyö vardeidьh vremennoida praviteljstvua.

Bronevikaşta ravahettьh: „Pangua vintovkat bronevikalla, einin tiät kuin şorzat ammukşendelemma“.

Junkerat iänettä heitettih vintovkat bronevikalla.

Vojenno-revoljuçionnoin komitetan komissuara ando prikuazan: „Jesli praviteljstva ei

heittiäce, nin dvorcua myötj ruvetah ammukşendelomah Petropavlovskoin kriepostin i Avroran puvşkat."

Sumljaidavah varoin anduacov 20 minuvtua.

Petropavlovskoista kriepostista 9 cuasuo ildua, ammukşittьh. Avroraşta niinze ammukşittьh, tyhjällä ammunnalla.

Ploşcadilla ruvettьh räbizömäh pulemjotьn i vintovkoin ammunda.

Ammukşendelenda oli moni cuasuo.

A ministrat nagole vielä issuttьh. Kirjulettьh bumuagua bumuagalla jällesti.

Položenja toveştah oli hyvä, vain ei Vremen noilla praviteljstvalla.

Voiska hilljakkazeh rubei dvorcaşta uidimah.

11 cuasuo ildua dvorcah ruvettьh popadimah krasnogvardeiçat, 2 cuasuo 10 minuvttua dvorca oli otettu, ministrat arestuidu.

Lenin i Oktjabrjskoi revoljuçii.

Oktjabrjskoilla revoljuçiilla rukovodi boljşevikoin parti. Boljşevikoin partilla rukovodi Lenin.

Konza Piiterissä mändih bojut. Leninalla kaikkielda päin annettьh tietä, missä midä ruaduacov.

Kaikilla hiän nevvo midä ielleh ruadua. Yöt i päivät magavotta i pozualui şyömättä hiän ando rasporjazenjoida.

1). Ken rukovodi Oktjabrjskoilla revoljuçijalla?

2). Konza oli annettu kaikki vluasti sovietalla?

3). Mintan ruadajat annettьh kaiken vluastin sovietalla?

Annanda:

1). Kyzykkiä vanhemmilda i kirjut akkua kuin proidi Oktjabrjskoi revoljuçii tiän volostissa.

2). Kuin meilä avtetah kapitalistoin mualoin ruadajat.

3). Kirjuttakkua kuin työ luadija oktjabrin revoljuçiin uglazen.

Vain oktjabrjskoi revoljuçii ando tozinazen vällyön trudiecijoilla.

Komunistoin partit toizissa mualoissa.

Kaikissa muakunnьssa ollah omat komunistoin partit. Hyö kaikin ruatah yhtä azieda.— Borcuijah kapitalistoin vluastilla vaştah. Puolissetah ruadajie kapitalistoin eksploatiruinnaşta.

Opaşşetah ruadajie, kiin kiskuo kapitalistoilda vluasti.

Zavodalla einin fuabrikalla ruadajilla vähän makşetah, komunistat organizuijah zabastovkie i rukovoditah näillä zabastovkilla.

Ruadajin demostraçii. Komunistat niin ze ollah hänen organizatorat i vedäjät.

Suamoi şuvremmakşi omakşi vihaznikakşi kapitalistat lugietah komunistoida.

Tiijuşşetah, şto kumbane ruadaja on komunistana, ajetah i issutetah tyrmäh.

Nällän, pletin, tyrmän i puljkan vuoh borcuijah kapitalistat komunistoinke.

Komunistoin parti vuozi vuvvelda kazvav. Ruadajat enämmäldi vieritäh komunistoilla.

Komunistoin nevvonnalla ruadaja klassa vägenöv, tämä vägendäv i komunistoin partie.

Ei şua kapitalistoilla hävittiä komunistoin partiloida.

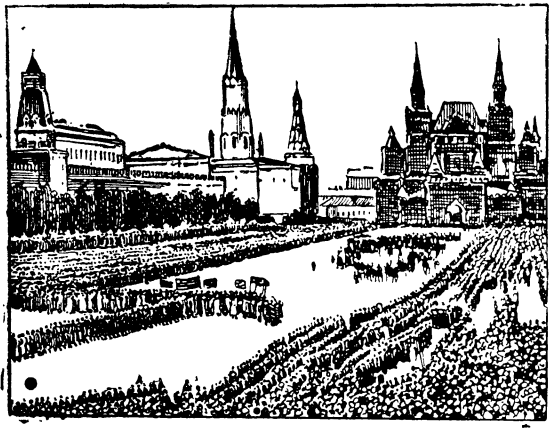
Ev edähänä ze päivä, konza komunistoin nevvonnalla ruadajat kissotah kapitalistoilda vluastin.

Miän muan ruadajinke hyö ruvetah srojimah soçializmua.

Leninan vakuşşanda lapşilla:

„Şie kazvat şuvrekşi. Şivla annetah ruzjan. Ota ruzja i hyväzeşti opaşşu voina azieh. Tämä opaşşunda pidäv proletariilla ei şih varoin, ştobь ambuo omie vellilöidä toizista mualoista, a şih varoin, ştobь borcuija burzuiloilla vaştah, panna loppu eksploataçiilla, pakkuonnalla, voinьlla".

RUŞKIE ARMII—RUADAJIN I HRESSIÄNNÖIN PUOLISTAJA.

Kakşi şanua.

Ottь sovietta vluastin omih käzih. Şuvri huoli hänellä anduaci.

Kaikki talohuş oli rozorittu i gruabittu voinan aigah.

Fuabrikoissa maşinat kulunnuot. Kyläşşä muat puvsturina. Ni linna kylällä ni kylä linnalla ei voidu abuo andua.

Vojuinnan hylgäi sovietta. Toizen muakunnan ruadajilla ehottь hyllätä voina. Muat kaikki ando trudiecijoilla.

—Ruadakkua, şuagua leibiä ruadajilla varoin.

Zavodi kohendua i laşkie hoduh fuabrikkoida i zavodoida. Tahto kyläh tavarua, da maşinua andua.

Kuin havkat luottuacettьh sovietan muakundah kapitalistat.

Kapitalistat, da pomeşşikat nähäh, aziet on pahoin.

Ei lie enämbi kenen nişşalla ajua. Ruadajat i hressiännät ice icciellä izännät.

—Nällällä morimma, vereh upotamma sovietan, a izännyön otamma icciellä,—şanottьh kapitalistat i pomeşşikat.

—Kaikin kuolemma, a soviettua emmä ana kapitalistalla murendua,—şanottьh ruadajat i hressiännät.

Kakşi armiida.

Kapitalistat i pomeşşikat organizuidьh armiida. Kaikista miän muan rannoista, kerättih ofiçeroida, kulakkoloida i vähän maltajie hressiännöidä. He hressiännät ei tietty kedä hyö ruvetah puolistamah.

Vägeh ajettьh omah armiih i toizie hressiännöidä.

Tämä armii şanuoci valgie armii. Kuin muşşat bronit luottuacettьh hyö nuoreh sovietoin muakundah.

Ofiçerat i generualat komanduijah armilla. Pomeşşikat i kapitalistat pappiloinke luajitah omie porjuatkoida jällesti valgiella armiilla.

Kavhie oli toizin muakunnьn kapitalistoilla. Varattьh, şto miän ruadajilla jällesti, hiän ruadajat luajitah sovietat. Prostiecekkua kapitalistat kebienke i veşşelänke elännänke.

Kaiken iellizen vihan unahettьh toine toizenke. Kaikin kapitalistat avtettьh valgiella armiilla. Tulizella koljcalla okruzittьh nuoren sovietan.

Kyzymizet.

1) Miittynäne on väli krasnoista armiista i kapitalistoin armiista?

2) Mintän kapitalistoin muakunnьn ruadajat, kapitalistoin voinaşşa sovietanke, lietäh sovietoin puoleh?

Miän armii rubiev vojuimah şiidä, ştobь lujendua miän revoljuçiin şuannat vihazniekoista, kumbazet ollah miän muaşşa i ulgozella-puolella. Frunze.

Myö kaikin krasnogvardeiçat.

Uu...Uu...Uu... uvketah piettämättä aivoin huomnekşella Piiterin zavodat i fuabrikat.

Midä tämän aivohuoh zavodat kucutah ruadajie? Ei tädä tiedän ruadaja, tov. Petrov. Hiän rutoldь hyppäi fuabrikan tanhuolla. Ei

şua istuo koissa, konza gudka kuccuv ruavolla.

Zavodan tanhuolla keravdy moni tuhattua ruadajua. Avattьh mitingan.

Pagizomah novzi partin jaceikan sekretari.

„Tovarissat! Että ammuin työ ottan vluastie omih käzih. Vähäşşä aigua on äijä luajittu trudieccijoin elännän kohendamizeh varoin. Tiän vluasti jo ehottь kaikilla loppie voinan. Ando muan muzikoilla i zavodi luadie porjuatkua zavodalla.

—Kalmakşi kuavehtiecov miän porjuadka kapitalistoilla.

— Kerenskoi, generualoinke eistyv Piiterih. Hyö tahotah luadie iellizie porjuadkoida. Kapitalistat tahotah tuaş istuocie miän nişşalla.

— Ajeldьh miän nişşalla i fattiv! Emmä anna vluastie hiän käzih!—Ravizi Petrov.

—Piiterie i soviettua puolissetah krasnogvardeiçat. Heidä on, vielä vähä"..

*4-й лист Обществоведения

Ei kerrin sekretari loppie paginua. Ravu katto hänen paginan.

—On vähä liev äijä..

—Andakkua ruzjat... Työndäkkiä vojuimah... Myö kaikin olemma krasnogvardeiçat— Ravizi sobranija.

Novzova miän voina rubiev vediäcömäh kaikella miän rannalla.

Voinah varuştuacennalla ei voi zanimaicciecie vain yhellä armiilla.

Tällä aziella pidäv zanimaicciecie kaikella rahvahalla. Frunze.

Kolcakan mobilizuinda.

Kuin colьn paccahaşşa humistьh kylän shoduşşa.

—Kuvlovane go on azie,—pagizi nuori mieş mieluzjanke ihonke. Kolme vuotta istuma okopoissa, tulov! Emmä lähe!

—Työ vain maltakkua—työnnetäh vojuimah bolşşevikoilla vaştah. Ket hyö ollah? Ruadajat, miän ze vellet.

—Hyö miät piäşşettih bajarşinaşta, da kulakkoloista.

—A generuala, Kolcakka, midä tahtov?— Kyzy i ice ze vaştai.— Miän viällä i miän ze

nişşalla tuaş issuttua bajarit, da kulakot. Tulov!, enämbiä ei şua tirpua.

— Kaccokua ei vain pahua midä lienis,— şano luavoşşikka.

—Midä pahua? Şie kohaldь şanozit, vuotat Kolcakkua! Meidä et muanita. Tiijämmä midä

meilä tuov Kolcakka. Kebiembi kuolla cem hänen vluastin alla olla.

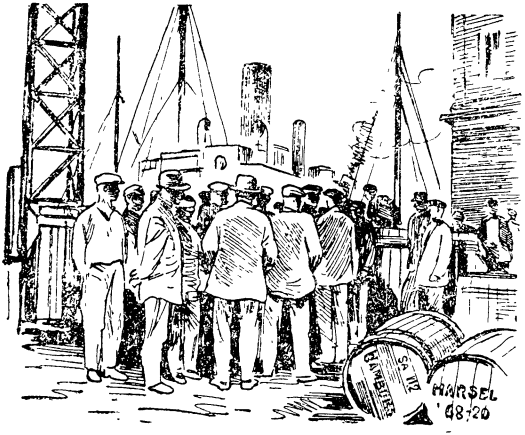
— Kaikin tiijämmä kuin hiän spravljaicciecov ruadajinke i muzikoinke. Pljotka, puljka, гьputanda i ijinigäne nevolja,—ka, Kolcakan, lahja muzikalla varoin.

Shodu ravizi. Täşşä ravuşşa voicci rozberie eris şanat.

—Emmä lähe Kolcakalla vojuimah! Meccäl uijimma! Krasnoida armiida rubiemma vuot tamah!

Vellilöin abu.

Franciin muakunnaşşa on hyvä priistani Moni tuhattua ruadajua ruatah şillä pri stanilla.

Priistanilla tuli vojennoi korabli.

Nacaljstva ando prikuazan gruzie snarjazenjua.

Novzi komunista tov. Sadulj i şano ruadajilla.

— Tovarissat ruadajat! Tiijättä-go midä meilä käşkietäh ruadua?

Kunne näidä snarjuadoida työnnetäh?

Miän muakunda gruabi Germanien. Nyt miän kapitalistat tahotah licata enzimästä ruadajin respublikkua SSSR.

Kaikin muakunnьn kapitalistat yhtevvyttih, ştobь hävittiä ruadajin i hressiänöin vluasti.

Tämän jälgeh hyö priimiecetäh meistä.

Kaiken muailman kapitalistat yheşşä borcuijah ruadajinke. Kaikilla ruadajilla pidäv yheşşä borcuija kapitalistoinke.

Emmä rubie gruzimah snarjuadoida omin vellilöin tapandah varoin.

Kucumma kodih ne, kumbazet ollah jo työnnetty vojuimah sovietalla vaştah.

Kaiken muailman proletariit yhtevdykkiä! Loppi hiän paginan.

Vellehyş abu tuli sovietoilla.

Ruadajat ei ruvettu gruzimah snarjuadoida. Kucuttьh matpossut kumbazet jo vojuidьh sovietalla vaştah.

Krasnoi armii puolistav kaikin naçionaljnostiloin trudiecijoida.

Budjonoi plenaşşa.

Ajo kerran Budjonoi omanke ordinarçanke. Zaidi Žutovskoilla hutoralla. Mielellä pidi, şto şielä ollah krasnoarmeiçat. Tuldьh i nä-

häh heilä ieşşä valgiet. Pagoh uidie jo on myöhä. Ruvetah valgiet ammukşendelomah—ļapetah.

„Nu,—duvmaiccov, Budjonoi,—häviemmä myö".

A valgiet kacahettьh heih i duvmaidьh, şto nämä ollah omat, vain ei tuttavat, zentän şto partizanskoit otrjuadat ei pietty formua.

Kerdah valgiet ruvettьh volnuicciecomah. Hiät smutti Budjonnoin hebone. Hänen hebozella, kuin i kaikilla krasnoarmieiçoin hebozilla, oli lyhennetty händä. A valgeilla hebozet oldьh pitinke hännöinke.

—Midä şivla on Budjonoin hebone?—Kyzytäh valgiegvardeiçat.

A Budjonoi heilä şanov:

— Da mie tämän, vellyöt, ruşkielda kissoin.

Vierittih valgiet, duvmaidьh, şto nämä ollah omat rahvaş.

A şidä ei tietä, şto heilä ieşşä on ev ken ni buitj, a ice varattava Budjonoi.

— Nu aştukkua pertih. Illastjamah meinke rubietta—ehotetah valgiet.

Mäni Budjonoi ordinarçanke pertih. Istuocettьh illastjamah. Illastjuassja valgiet ruvettьh kiitteliecömäh:

— Myö Budjonoida tunnemma. Äşşen i hänen hevostja voicemma tunnuştua. Kuin vain vaştuamma, elävänä plenah otamma.

Budjonoi tävžiin şuvloin rokkua opletaiccov da valgeilla duakahtelov.

— Oigieştь brihat. Mie Budjonoida niin že moni kerdua näin, tahoin äşşen plenah ottua, da en mahtan.

Valgiet zavodittьh händä ukoräimah, kuin tämä hiän täh rukah: nägi Budjonoida a plenah ei voinun ottua.

Opletaiccov rokkua Budjonoi, a ice duvmaiccov:

„Ka hovkat! Kuin mie icciedä voicen plenah ottua, vet näin mie icciedä vain zirkaloşşa".

Şidä Budjonoi ordinarçanke lähteih pihalla. Nähäh—ni kedä ev, valgiet pertilöissä issutah. Kocahettьh hyö omilla hebozilla i uijittьh.

Seicas Budjonoi keräi otrjuadan i zaimi zen hutoran, kumbazeşşa hiän illasti. Kaikki valgiet hänellä plenah puututtьh.

Şeizattь hiät kaikki Budjonoi. Ne şeizotah, şärissäh.

„Ka,—duvmaijah, nyt muokkuamah rubiev. A şidä ammukşendelomah. Paistьh vet miän

generualat, şto Budjonoi on vihazja kuin tigra".

Kerdah kuvllah, komanduiccov Budjonoi:

— Viidikkiä edeh päin ne, kenenke mie tämpiänä illassiin!

Salduatat viijittih edeh päin, ni uvvet ni kypşet.

— Midä työ valehtelija? Kyzy Budjonoi. — Şanoja, şto milma tunnetta, kiitteliecijä, şto vain dogaditta, niin kerdah plenah otatta?

Valehicat painettьh piät. länettä ollah, Ice mielellä pietäh:

„Vain ei muokkais, a kerdah tappais".

A Budjonoi jatkov:

— Ka teilä generualat şaneldьh, şto mie plennoiloida tapan. Valehellah tiän generualat. Mängiä työ kodihize. No vain kaccokkua, enämbi kevhillä vaştah elgiä vojuigua.

Kuin toine kerda puvtutta, şilloin pahoin teilä liev

A ne i korvilla omilla ei vieritä. A ihaştuhuoh kuin kacahettah, da luottuacettьh hyppiämäh—zen vain heidä i nähtih.

No zentän, toveştah, heistä ni ken valgeilla sluvzimah ei lähten. A toizet plennoit pakottьh Budjonnoida ottua heidä sluvzimah

A jälgeh vojuidьh yheşşä Budjonovçoinkc valgiegvardeilazilla vaştah.

Mivn eländä.

(Voroşilov iccieh näh).

— Nuoreşta şuat mie tiijuşşin jygien elännän. Şeiccimen vuodine mie läksin ruavolla,—

şahtah, kolcedanua keriämäh. Makşettьh mivla 10 kop päiväşşä.

Kazvuassja en mahtan kirjah. Konza lieni kakşitoista vuotta läksiin şkolah —opaşşuin kakşi vuotta.

Konza mivla oli kahekşantoista vuotta, zavodalla, missä

mie ruavoin mivn nevvondua myötj, ruadajat luajittьh zabastovkan. Mivn nacalьstva ajc pois zavodalda. Kolme vuotta kolьziin ruavotta. A 1905 v. tuaş popadiin zavodalla. Tuaş nevvoin kuin luadie zabastovka.

Milma arestuidьh, puoleh şurmah şuat perrettih i issutettьh tyrmäh.

Şiidä şuat mivla äijä puvttu istuo tyrmäşşä, oliin ssьlkoissa. Boljşevikoin partiissa nagole ruavoin voina organizaçijoissa.

Krasnoilla armiilla annamma tankan i samoljotan.

Voroşilov Enzimäzeşşä konnoissa.

Nemcat nastupaijah. Krasnoarmeiçat perävytäh.

Läşşä Cirskoin staniçan ruşkeilla pidäv pereidie şildä. Kazakat şillan zorvittьh. Voroşilov kolme nedelie otbivaicciecov kuni luaitah şildua.

Şildä valmis i miän cuastit proijitah Donuşta poikki.

Kolmen kuvn jälgeh Voroşilov Çariçinaşşa (nyt Stalingrada). Tiälä Voroşilov vaştavdu Stalinanke. Stalin i Voroşilov yheşşä organizuijah konnicca otrjuadua, laşkietah ho-

duh zavodoida, kumbazet luajitah snarjuadua i orudjua.

Voroşilovan näznuacittьh Revoljuçionnoih Voennoih Soviettah Enzimäzen konnicca armiin. Jygie oli enzimäzellä konnicalla. Ka midä kirjuttь Voroşilov:

„Miän vihaznikoilla oli äijä jeroplanua i bronevikkua, a meilä ni yhtä bronevikkua ni jeroplanua“.

Konnicca geroildь torai. Voroşilov mahto piäşşä aivis jygeistä kohista.

Korgiella Bataiskan berjogalla şula. Jiä läksi, jiän piällä vezi. Eissytäh konnicca ciepit jiädä myötj. Voroşilov yhtevttäv cieppie.

Kerdah hänen hebone uppoi.

Loi jallat jallussimista, uprieci jiäh, nasilu kocahtь. Hebone uppoi. Kolme nedelie tahtov konnicca ottua Bataiskua. Jogo kerdua perävdyv tulizen tuvlen nenän alla.

„Häviev konnicca, duvmaiccov Voroşilov. Revvoensovietan sobranjalla ehottav, männä ymbäri Bataiskaşta..

Lenin i Stalin sogiasiecettьh.

A kuvn jälgeh Bataiska oli otettu.

Kapitalistat varuşşetah uvtta voinua

Sovietan vluasti ottь kapitalistoilda fuabrikat i zavodat, pomeşşikoilda muat i imenjat. Kaikilla muan bohatukşilla izändänä liettih trudiecijat.

Trudiecijat ruadajin nevvonnalla luajitah icciellä parembua eländiä. Kapitalistoin muakunnьssa trudiecijoilla on paha eliä.

Äijä heistäh on ruavotta. Hyö nähäh şuvrda nälgiä. Aken i ruadav nin vähiä paremmin eläv. Hyö jogo päiviä voijah jiähä ruavotta. Kapitalistat ruavoşta ruvettьh vielä vähemmän makşamah. Mi ljuvbo on nälgähistä ruadajua, kumbazet ollah ruadi leibä palaşta ruadua.

Kapitalistoin muakunnьn ruadajat, miän muan ruadajih kaccuossja novşşah omih kapitalistoih voinanke. Hyö niin-ze sremiecetäh icciellä luadie sovietan vluastie. Tällä novzennalla heiläh rukovodiv hiän komunistoin parti.

Ka mintän kapitalistat vielä enämmäldi ei şuata miän soviettoida.

Ka mintän hyö varuştuacetah tuaş miän sovietoinke vojuimah.

Lujah vardeiccov miän Krasnoi armii Soviettua. Kapitalistoin muakunnьissa ruadajat ruvetah avttamah miän Krasnoilla armiilla vojuija kapitalistoilla vaştah.

Ruadajat i hressiännät olgua varuziin puolistamah soviettua.

Meilä ni yhtä vuakşua vieraşta muada ei pie, no i omua muada ni kellä ni yhtä verşkua emmä anna.

Kakşi armiida.

Meilä on armii i heilä on armii.

Meilä on puvşkat i heilä on puvşkat.

Yhet ze şanat, a şuvri väli.

Hiän puvşkat i pulemjotat smiritäh hressiännöidä kyläşşä i linnaşşa bastuiccijoida ruadajie. Kaikkie smiritäh, kellä ev mielehizet kapitalistoin porjuatkat.

Hiän puvşkat murennellah kylie i linnoida niin rahvahin, kumbazilla on vähembi vägie, ei kuin kapitalistoilla.

Hiän armii puolistav kapitalistoin i pomeşşikoin, linnan i kylän burzuiloin himoloida. Hiän armii mäzendäv revoljuçiida. Hiän armii kiskov vähä vägizildä rahvahilda muaioida i avttav kapitalistoilla heida gruabie.

Ruadajie kapitalistat vägeh ajetah hiän armiih.

Miän armii on vardeiccija ruadajan i hressiännän ruaduo. Miän armii puolistav kaikin rahvahin trudiecijoida.

Ruşkie armii ni kedä ei vejä nevoljah.

Ruşkie armii ni keldä ei taho kiskuo muada i ottua omah vluastih.

Ruşkieşşa armiissa sluvzitah trudiecijat kaikkie naçionaljnostiloida.

Ruşkieh armiih kaikin trudiecijat kacotah kuin omah puolistajah.

Konza kapitalistat ruvetah meinke vojuimah. Kaikin naçionaljnostiloin maltajat ruadajat ruvetah avttamah ruşkiella armiilla.

Olgah rerveh Ruşkie armii. Kaikin naçionaljnostiloin trudiecijoin puolistaja.

Şanottu kuin luajittu.

Kuin şieglan alda pirizi valgie, hieno lumi. Kaikki kattuaci valgiella: katokşet, muşşen doroga i lapşin turkizet, kumbazissa hyö käveldih pihalla.

Iivana diädön pihalla, Koljan brigada varuştav şukşiloida. Huomena liev şovvella pehmiestä lumutta myötj.

Ken viidinnöv parahakşi şovdajakşi i mieli nuaglana on lapşilla piäşşä.

— Brihat, şano brigadira Kolja,—täh şuat miän brigada oli enzimäzenä. Myö vьpolnjäic-

cima kaikki pienennetyöt triebuinnat, „Valmis ruadoh i oboronah".

Jesli huomena myö şukşiloilla şovvannan zdaicemma, meilä liev kaikki sdaidu. Miän brigadalla andav Osoaviahiman jaceika znackan „Valmis ruadoh i oboronah".

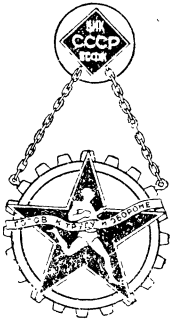
Kapitalistat vihazemma i vihazemma luotteliecetah miän muakundah.

Rubiemma luendamah miän Osoaviahiman jaceikua.

Tuaton i muamon, cikot i vellet, vejämmä osoaviahiman jaceikan clenakşi. Keriämmä dengua jeroplanah varoin.

Pioneran şana kuin kivi.—Şanottu kuin luaijttu.

Kahen nedelin proidihuoh, jaceikan sekretari kirjuttь raijonah.

— Kaikki nuorizo i puolet vnhembie ollah clenat osoaviahiman jaceikaşşa.

Nelläneş nuorizo proidiv programmua:

„Valmis ruadoh i oboronah", äijän avtto şkola lapşinke. Eris pidäv mainita Koljan brigadua, kumbane keräi 15 rub. jeroplanah i vedi osoaviahiman clenakşi 29 mieştä.

Luajimma kaikki, ştobь lujendua Ruşkie armii!
Myö olemma valmehet ruadoh i oboronah!
Lujennamma kolhozoin yhtehyön ruşkienke kazarmonke.

Ken sluvživ krasnoissa armiissa.

Krasnoarmeiçan nimi on pocotuşşa kaikilla trudiecijoilla. Ei jogohizella sovietta dovieri kandua tädä pocotnoida nimie. Vain trudiecijoilla anduacov tämä nimi.

Ne, ket ollah lişitty golosuinnaşta, ei voij olla krasnoarmeiçana.

Vihaznikkoida, kontrevoljuçioneroida, belogvardeiçoida ei oteta Ruşkieh armiih.

Kaikkie enämbi komanderie on jo ruadajie zen jälgeh männäh hressiännät i sluzaşcoit.

Parahat viät, trudiecijat annetah krasnoih armiih. Vägövtetäh ruşkieda armiida trudiecijat

Lujah vardeiccov trudiecijoin ruaduo kapitalistoista Ruşkie armii.

Prostiecenda ilda.

Vecerua avateşşa komanderi şano:

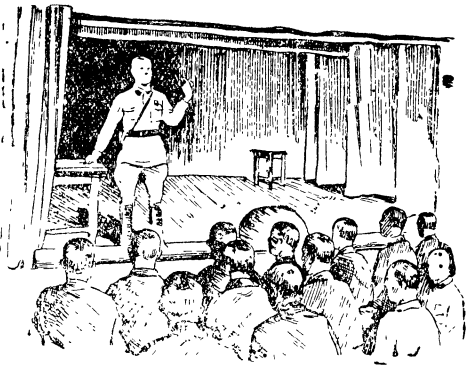
— Tovarissat, kaheşşa vuvveşşa työ hyviin opaştuja vladeimah vintovkalla. Lienijä hyvät sovietan puolistajat kapitalistan luottuacennoista.

— No ei vain yhellä vintovkalla liene luja miän muakunda. Pidäv noştua meilä miän oma talohuş. Miän kolektivoih i sovhozoih pidäv tuhattoida brigadiroida, traktoristoida i toista speçialistua.

— Myö tiät voina frontalda laşşemma talohuş frontalla.

— Traktoristat, brigadirat, ziivatan vodijat, työ talohuş frontalla niin ze vojuigua, voitandah şuat kuin i voina frontalla.

— Liev voina työ cirpin i molotkan vaihatta tuaş vintovkah, ştobь tuaş voittua voina frontalla.

Vaştah komanderilla pagizi vallittu kodih lähtejistä krasnoarmeiçoista Hodari.

Tovarissat, vähän maltajana kyläläzenä brihana tulima myö noih kazarmoloih. Miät sluvziessja opaşşettьh kirjah i masterstvah.

Ruşkieşta armiista nyt kyläh lähtöv kymmenie, tuhattoida traktoristoida, brigadiroida, ziivatan vodijoida i toizie speçialistoida.

Myö niin ze rubiemma şturmuimah şuvrie uvdizie kuin şturmuicemma armiissa neprijuateljua.

No jesli kapitalistat luottuacetah sovietan vluastih myö, kuin yksin vaihamma kossansuabljah, traktoran-bronevikkah.

Kaikin äijäldi cilkutettьh Hodarilla.

Şkoljnikat novžovat krasnoarmeiçat.

Şkolaşşa lapşet veşşeläldi humissen kizatah. Tukku laşta pyöriv postojanno opaştajan luona.

— Marja Ivanovna, şano brigadira Morozov, meilä on huigie brigadaşşa pidiä Vasjua Jermolajevua. Ajamma myö hänen pois. Ana rubiev kuin yökşyn vuorna yksin kävelömäh.

— A mintän työ tahotta ajua?

— Ka mintän, Marja Ivanovna: urokkoida pahoin opaştuv, midä brigada käşköv ei luaji i şuvriin hänen viäryş—ei avta Ruşkiella armilla—ei vejä ni kedä osoaviahiman clenakşi, ei tunnuştuace voina azienke, i täh näh ei muinke besjovduice.

— Şuvri viäryş on Vasjan, no vielä şuvrembua tahotta andua hänellä nakazanjua.

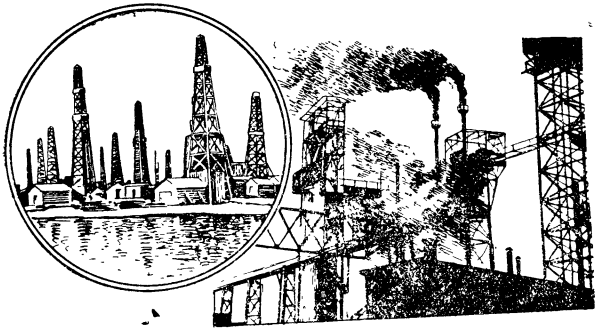
Opaştaja pagizi Vasjanke, miksi varoin pidäv osoaviahima.

Mintän lapşilla pidäv varuştuacie, krasnoarmeiçakşi.

— Da, näin kuin hyö ois mivla kerdah şanottu, nin mie en ois i uprjuamiecen.

Mie tavotan hiät tiijännällä i annan toivotannan, şto varuştuacen hyväkşi krasnoarmeiçakşi kuin mivh rubiev hädiäliecömäh muakunda.

Midä ando Oktjabrin revoljuçii ruadajilla i hressiännöillä. Sovietat.

Oktjabrjatat.

Oktjabrjatat edizeh
Veşşelemmä aşşu!
Hyvät virret kuvlutah
Meistä ylen läşşä.

Ruşkiet flagat ylci kylän
Ka kuin kukat kukitah.
Jogo virren kaikki şanat
pienet lapşet maltetah.

Virzilöissä lavletah,
Kuin nuoret lapşet kazvetah
Yhtehistä, veşşeliä
Luajitah hyö eländiä.

Midä ando oktjabrin revoljuçii.

Oktjabrin revoljuçiih şuat, trudiecijat ei ice upravljaidu muakunnalla. Hielä ei ollun ni myttynäzie pravoida täh näh. Trudiecijat ruattьh, a kapitalistat pomeşşikoinke izännyidih.

Oktjabrin revoljuçii kaiken vluastin ando sovietalla. Izändänä miän muakunnaşşa liettih trudiecijat-ruadajat i hressiännät.

Zavodat i fuabrikat liettih ruadajin. Hyö ruvettьh ruadamah kahekşin cuasuloin päiväşşä.

Muat i mecät liettih hressiännöin.

Ruadajat fuabrikalla i zavodalla, a hressiännät kolhozoissa yheştäh srojitah uvtta eländiä.

Sovietta nevvov kuin fuabrikoilla, zavodoilla i kolhozoissa luadie paremmakşi trudiecijoin eländä.

Şkola on vaimis soviettoida valliccomah.

(Opaştajan şanelennat).

Sovietoin vallicendah myö zavodima varuştuacie ennen vallicenda sobranjua.

Jogo brigada otcitьvaicciecі oman gruppan ieşşä omah ruadoh näh. Kumbazissa brigadoissa ket ei vielä oldu udarnikkana, kirjuttuacettьh udarnikakşi. Jogo brigada staraicci sovietoin vallicennakşi ozuttua parahana omua ruaduo. Pionerat opaşşuttьh parahittuan.

Gruppan stuarostat otcitьvaicciecettьh obcoissa opaştujin sobranjoissa.

Parahat opaştujat valliccimma şanomah miän ruadoh näh vanhemmin sobranjoissa.

Paremmiin opaştujat şkolьnikat vielä enämmäldi avettьh jiänyzillä. **„Ni yhtä pahoin opaştujua“**, tämän muozet kucunda şanat kirjuttьma jogo klassah.

Şkolan şomendьma. Leninan, Stalinan, Kalininan i toizista potrietoista ymbäri kolottima havuo.

Kirjuttьma äijän lozungua, rьputtьma **şkolan** şeinillä.

Kirjuttьma nakuazan sovietoilla, şkolan huoluttelіecendah näh. Muduanzie lozungoida andoma citaljnjah i kyläsoviettah.

Kävelimä taloloida myötj, pagizima kolhoznikoinke i ei kolhoznikoinke, ştobь ken polucci povieskan, kaikin mändäis vallicenda sobranjah.

Şkolaşşa organizuiccimma pienin lapşin kaconnan, ştobь naizet piäştäis sobranjah.

Lövdimä yhen kulakon, kumbane vielä evlun lişirty iäneştä Şanoma soviettah.

Ka näin myö varuştuacima sovietan vallicendah.

A työ kuin varuştuacetta?

Sovietan vallicenda sobranja.

Ammuin miän şkolaşşa ei ollun vanhemmin sobranjua. Sovietan vallicenda sobranja oli şkolaşşa. Toizie sobranjoida şkolah ei laşkiettu.

Şkola şomennettu, puhaş i valgie. Kerävyttih muzikat i naizet, brihat i tytöt.

Ennen sobranjan avuandua, työnnetty Rikan vallicenda komisjaşta tov. Smirnov şano:

— Ruadajat i trudiecijat hressiännät borcuijeş-ə şəkəşdoıq toroinke äijän kuattьh omua verdä soviettoida şualieşşa. Kaikin ken eläv muijen ruavolla, ken on sovietoilla vaştah uiillä ev şijua sobranjaşşa. lellizet poliçiissa sluvzijat, urjatnikat, sraznikat, stanovoit i muit ket omaşta himoşta vojuidьh sovietalla vaştah, papit, kulakot, pomeşşikat uidikkua sobranjaşta.

Ni ken ei lekahtan. Sobranjaşşa oldьh vain trudiecijat.

— Täşşä on tiän vällä. Kedä tiijättä şidä i vallikkua soviettah. Tiän sovietta enämmäldi rubiev huoluttelieconah teih näh, kuin şielä lietäh hyvät ruadajat.

Parahina ruadajina sovietaşşa täh şuat oldьh: komunistat, kevhälisto, kolhoznikat, udarnikat, obşcestvennikat. Nämä omua lembie ei kavoteta i ielleh päin. Uardeiliecekkua laiskoida, podkulacuikkoida, juomariloida i vorье.

Hyö ruvetah sovietan vluastie poljzuimah iccieh varoin.

Viikon oli sobranja. Jogo vallituon luvhuzie myötj rozberittьh.

Soviettah liettih vallituot:

Kakşi kommunistua kolhoznikkua, naine i paraş udarnikka kolhozaşta komsomoljça tov. Petrov. Kyläläzin komunistoin vuoh ruadajat rukovoditah kylä sovietalla.

Kyzymizet.

1) Ken voiccov vallita soviettah?
2) Kedä vallitah soviettah?
3) Midä tiän kylöine polucittьh oktjabrin revoljuçiista?

Sovietoin vardeiccija.

Äijä ylen äijä on vihaznikkua sovietalla. Kaikin ken ei taho ruadua, ken tahtov vierahalla ruavolla eliä vihatah soviettua.

I toveştah on min tuacci vihata soviettua. Pomeşşikoilda i kulakkoloilda kisko muat-ando hressiännöillä. Kapitalistoilda fuabrikat i zavodat ando ruadajilla. Avai pappiloin muanivon i ei ruven makşamah heilä zualovenjua. Urjatnikoilda i zandariloilda ottь vällän. Hyö jo enämbi ei voija pljotkittua ruadajua i hressänniä.

Jogo päiviä vägenöv i lujenov sovietta. Toizin muakunnьn ruadajat otetah primierua miän muaşta i kerätäh vägie, ştobь srazieccie ominke kapitalistoinke.

Jogo päiviä sovietan srojinda şyvendäv kalmua vanhalla aptalistoin mierolla.

Aijä sovietan vihaznikkua uijittьh kapitalistoin muakundьh, äijä heidä vieiä jäi i sovietan randah.

Iänyöt sovietan randah häkytetäh sovietolla srojieccie.

Tarkah GPU vardeiccov soçialisticeskoida srojindua.

Äijän jo hiän pyvdi rьkkoj ie.

Hiili promьşlennostista Donbasaşşa i şyöndä promьşlennostista i muvvalda avai GPU organizuicciecennuzie häkyttäjie.

Promьşlennoi partii, i toizet gruppat i partit, kumbazet häkytettih soçialisticeskoilla srojitelj-stvalla, pyvdi GPU.

GPU tarkah vardeiccov soçializman srojindua. Ni kellä ei anna obiidie trudiecijoida.

Kyzymizet.

1. Ken häkyttäv ruadua sovietalla?
2. Keştä OGPU vardeiccov soviettua?

Kulakon käbälöistä.

Kevhäldi eli Vanjan muamoh Marju. Pereh şuvri, a ruadaju vähä. Şuvret i pienet tahotah şyvvä. Ev mistä dengua ottua leibiä oştua. Lieni kulakolda vellakşi männä pakkuomah.

Mäni kulakon luoh. ei ruohi kohaldъ pakota, tiedäv şto otkaziv. Rubei ruadajua cestimäh.

— Fedor Pavlovic, mie kuvlin şto şivla ruadaja pidäv. Miän Vanjalla ei voittuan ois midä koissa ruadua. Mie hänen şivla jovdu aijakşi avukşi andaziin. Et-go andais mivla värcistä veilakşi javhuo, mie şygyz 'lä makşaziin.

Muhahtъ Fedor Pavlovic.

— (Abuniekkua mivla nagolo pidäv. I javhuo mie şivla voicen andua. Jätä poiga ruadamah heinjaijakşi i leikkavokşi. Ei rubie pidämäh i jävholoida järeştäh tuvva.

Gorevdunnuolla iänellä ruguoliecov Marju.

— Kukki muzikka. Kuin mie hänen voin jättiä heinjaijakşi da leikkavokşi. Vet iceş tiijät, şto täh aigah koissa pidäv ruadajua.

— Tuaş toicci liev leivättä istuo.

— A mivla javhot ollah vain niih varoin, ken mivla rubiev avttamah heinjaigah da leikkavoaigah.

Şillä i paginan loppi.

Ni midä et rua, itet da soglasiecet.

Tiijuştъ komsomoljskoi jaceika, kalleheştъ go ruadav Vaja kulakoşşa. Kirjuttъ zajavlenijan seljsoviettah.

Viettämättä rozberittъh azien i kulakolla kaikeşta Vanjan ruavoşta käşkei makşua, da vielä lizäkşi şruavan makşo.

Piäzi Marjulla poiga heinjaijäkşi, da vielä komitet vzaimopomoşci rubei avttelomah.

Konza tämä oli?

Voiccov go nyt kuiakko täh rukah ekspioatiruija kevhie?

Puvtutah go täh rukah kabaiah kevhät, kumbazet jo on koihozaşşa.

Sovietoin rukovoditelja.

Kaikeiia sovietoin ruavoiia rukovodiv komunistoin partii Parti nevvov sovietaiia kuin vediä srojindua, provedie kampanjoida, organizuija koihozoida i kaikkie toizie ruadoloida

Parahie komunistoida i eipartiinoiloida trudiecijoida parti sovietaiccov vaiiita soviettah.

Parti nevvov sovietaila kuin srojie soçializmua Leninan opaşşandua myötj.

Miän sovietat ruatah Leninan partin nevvondua myötj.

Sovietta iujenov i vägevdyv partin rukovodinnaşta

Karielan respublikka.

Karieloin respubiikka on viiuşşa randua, Oniegan i Luadogan järviiöin keşşeşşä.

Karielan respubiikaiia oiiah şuvret voitot soçiaiizman srojinnaşşa.

Karielan mua on bohatta mecäiiä, ravda i vaşki rudaiia, kaiaiia i kaiken muozeiia zvieriiiä. Nämä bohatukşet nyt männäh trudiecijoin poijzah.

Karielan respubiikaşşa on srojittu äijä mecän piiindä zavodua. Kemin, Sorokan, iijinskoin i toizet meccä piiindä zavodat äijän varuşşetah iavdua i toista. Meccä materjalua, kumbazie myvväh rajan taguah.

Petrovskoissa on şuvri zavoda, kumbane iuadiv kyiän taiohuş orudjoida i maşinoida dorogoida kohenduassja varoin.

Kohennettьh dorogat. Jogo raionaşta Petrovskoih käveiiäh avtobusat. Nyt ei pie nedeiiiöin şuoioida i gorьe myötj jäigaziin käveiiä iinnah şuat.

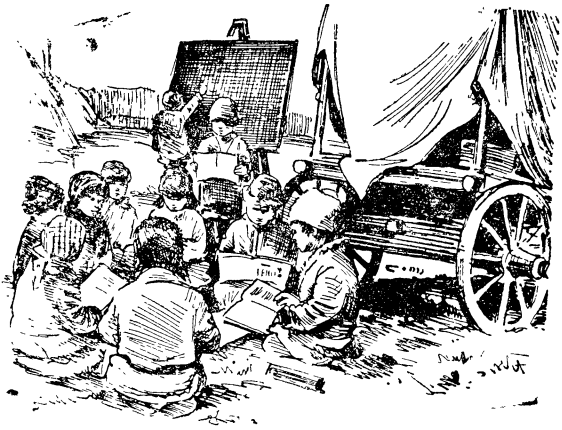
Srojitah eiektricestva stançoida.

Bohatemma i kuijturnoimma ruvettьh eiämäh karieiat.

Sovietta avai äijän şkoiua. Edähiziiiä lapşiiia varoin şkoibssa ollah srojittu obşcezitjat.

Kaikki karielazet opaşşutah finnoin kielellä, kumbane on heilah maltavembi hormin kieldä.

Karielan respublikaşşa iellä oli ylen vähä kirjamieştä. Nyt on ylen vähä ken ei maha kirjah.

Oiratiin lapşet opaşşutah.

Kazvetah i lujetah karielazin kolhozat. Tämänke yheşşä kohenov vielä enämmäidi karielazin muanruadajin eländä.

Karielan bohatukşie şuaheşşa respublikaşşa ei fati ruadajua.

Äijä miän karieloida männäh karielan respublikah ruadamah, opaştumah i elämäh.

Äijä finnua Kanadaşta i Suomen muaşta uijitah i tullah elämäh karielan respublikah.

Kevhäştä nälgähizeştä karielan rannaşta sovietan vluasti partin nevvonalla luadi bohatan rannan.

Kohennannaşta uvdeh srojindah.

Äijäldi voina rozori miän talohukşen. Fuabrikat i zavodat pietyttih. Ravda tiet ruvettьh pahoin ruadamah. Evlun leibiä, evlun lämmityştä.

No oli meilä sovietan vluasti, komunistoin parti i miljonoin ruadajin i trudiecijin tahonda kohendua miän talohuş.

Voinan jälgeh sovietta komunistoin partin nevvonnalla priimieci rakendamah.

Fuabrikat i zavodat zavodittьh toine toizella jällesti ruadua.

Stalingradskoi traktornoi zavoda.

Boikomma ruvettьh hyppelömäh maşinat, ravda tielöidä myötj. Kaikki ruado läksi viizivuodistja pluanua myötj. A maşina niin rubei aijaileh kävelömäh hos cuasuloida händä myötj laşşe.

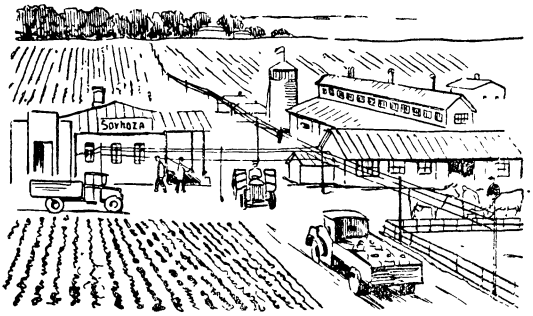
Vanhoin zavodoin rakennukşella ei piettyn sovietta. Hiän äjän sroji uvzie fuabrikkoida i zavodoida.

Miän muaşşa, missä iellä ei luajittu traktorua, sovietta sroji moni traktora zavodua: Krasnьi putiloveç, Harjkovskoi i Stalingradskoi zavodat laşkietah enämmän kahta şadua traktorua päiväşşä.

Iellä myö rajan taguada vediimä traktorua, ja kodvazin jälgeh ice rubiemma myömäh rajan taguah.

Toizeh rukah kiändyv eländä i kyläşşä. Yksinäzin talohukşiin neicci kazvetah kolhozat.

Şuvrista imenjoista, kumbazet eksploatiruidьh kevhie, srojittьh sovhozat.

Sovhozat avtetah kolhozalla i yksinäzillä: maşinoilla, siemen leivällä i nevvonnalla kuin vediä talohuşta.

Liev äijä zavodua, liev hyvä eliä trudiecijoilla.

Sovietta huoluttuacov meih näh.

(Ruadajan şanelenda).

Mie pikkuzeşta suat ruavoin zavodoilla da fuabrikoilla. Äijän näin kuin elettih ruadajat, näin kuin hyö eleteh i nyt.

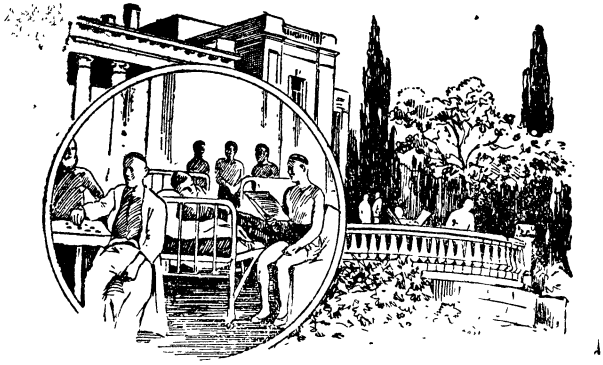
Rьgeneh vangumma: tädä ev da tuada ev, a iellä i oli da ei ruadajah varoin. Nyt midä ruadajalla on, iellä ruadaja i unissa şidä ei nähnyn.

Ka proidijalla vuvvella ajelin tervehtymäh Kavkazah kurortalla, razi ruohki iellä ruadajista ken tädä duvmaija.

A ei vain yksi kurorta ole luajittu trudieccijiila varoin Sanatoriit i lebävö kojit, käikki on trudiecijoin.

Otamma ruavon: äijän-go kohennuşta luajittьh? Pandьh vinteljatorat, ei liennyn zen muostja pölyö, ikkunat şuvrennettьh, şilmie emmä ruven rьkkomah. Maşinoista ymbäri sietkat pandьh, käzie ei ruven liccuamah. Vain kontrevoljuçionera, voiccov şanuo, şto poltьnnikaşta oli parembi, ruadua kakşitoista cuasuo, cem nyt 4-5 rubljua 7-8 cuasuo.

Şie vain kacaha miän ruadajin posjolkan fateroih. Fateraşşa valgie, kuiva i vozduhua äija. En tiijä kellä näistä

Livädijä. Labävö kodi.

ateroista himottannov iellizen zavoşşikan kazarmoh. Duvmain şto ev zen muostja ruadajista.

Ruadajin posjolka. Zelenäne linna.

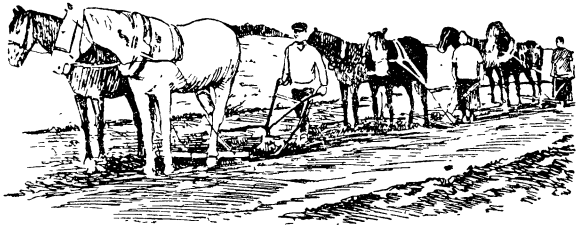
Muissan panin vanhemman poijan zavodah sliesariksi opaştumah, kuin ravkka itki. Kakşi kerdua uidi. Lieni gostincua oştua, da muasterilla andua ştobь järelläh priimittäis. Himottь muasteriksi opaştua.

A nyt rabfakan jälgeh läksi Moskuh opaştumah, väliän inzenera liev.

Ei voi iellizenke yhteh panna tädä eländiä. Ei voi.

Mua ev hovkka.

Zviäginän kolhozaşşa organizuidьh ruavon brigadoida myötj. Jogo brigadalla annettьh oman ucuastkan, inventarin i hebozet. Kaikin ruvettьh tiedämäh ken mistä otvecaiccov, keldä midä kyzytäh. Brigadat zavodittьh i ruattьh srokalla. Kerdah loppiecettьh kiissännät i rьijat.

Ei ruvettь laisat vodiecomah. Ei vьigodno venyö-laisendelieccie. Brigada toine toizenkena sorevnuicciecomah ruvettьh.

Emmä kellä muilla, a icciellä varoin ruamma—şanottьh kolhoznikat.

Kolhoza jogo vuotta enämmän voiccov ruadua maşinoilla. Jogo vuotta paremmin i paremmin ruatah muada.

Mua ev hovka,—şanotah kolhoznikat—paremmin ruatşuvremman uvdizen andav.Ka i staraicemma, tuorehella mualla ugodie.

Kazvav karielan kuljturnosti.

Tolmacun raiona on Moskun oblastin keşki paikalla. Hiän lugiecov suamoi enämmäldi jänyöiksi raionaksi.

Vejändä kärielavtandua şuvrendav kuljturnoida kazvandua karieloilla keşşeşşä.

Ennen revoljuçiida kaiken raionan paikalla opaştu şkolaşşa läşşä şada mieştä. Mulloin vain I stupenieşşa jo opaştu puolinellättä tuhattua.

Jogo şuašta mahtajašta kirjah mieheştä, kirjah opaşşuitah 73 mieştä.

Tänä vuodena kaikin lietän opaşşettu kirjah.

Proidijalla vuvvella oli avattu kuvzi ŞKM missä opaştu puoli tuhattua mieştä. Äijät heistä lähtietäh opaştumah tehnikumьh i VUZьh.

Tolmaccuh srojittьh kuljtura kojin. Jogo seljsoviettah avattьh luvenda pertin.

Vejetäh objazateljnoin şeiccimen vuodizen opaşşunnan.

Leninan naçionaljnoin politikan vejännällä partin nevvonnalla sovietan vluasti i luadiv karielazin raionat niin ze kuljturnoiksi i kuin veniäläzen raionan keşki Roseissa.

Sovietta tervehyöştä.

Kohenov i boljnican kaconda karielazie. Ei pie kolmen kymmenen, nellän kymmenen virşan taguah ajella boljniccah. Žentän iellä harvah käveldih boljniccah karielazet.

Läzittih karielazet enämmän cem hormat. Şyvhvmine i trahoma iinigäzet karielazin bolestit.

Sovietta sroji Tolmaccuh i Ruameşkah şuvret boljnicat, avai i şuvrendь toizet boljnicat, kumbazet ollah karielazin raionoissa.

Kyzymizet

1. Midä ando sovietta ruadajilla?
2. Midä ando sovietta muanruadajilla?
3. Midä ando sovietta karieloilla?

Anannda

I) Kirjuttakkua midä tiän kolhoza myöy rьnkalla i midä oştav.
2. Opaştakkua vanhembie lugomah i kirjuttamah karielakşi.

Kolhozat yheştäh linnanke.

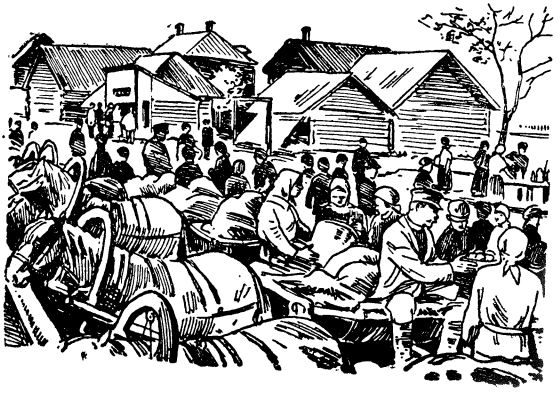
Boiko kazvetah miän muaşşa sovhozat. Jogo vuotta annetah enämmän muailmalla leibiä, lihua i toizie produktoida. Tänä vuodena huavuştuaccov ottua produktua sovhozoista zen verda, şto muakunda varajamatta kahella kerdua puolendav leivän i toizin produktoin — varuşşannan kolhozoista i yksinäzistä hressiännöistä.

Kunne panna liijat produktat kolhozoilla i yksinäzillä.?

Täh näh praviteljstva niin ze huoluttuaci.

Kolhoznoi torgu on yhtehyş kolhozoilla linnanke.

Praviteljstva avttav kolhozoilla, kolhoznikoilla i yksinäzillä omalla produktalla torguijeşşa.

Kolhoznoi bazari Lihoslavljaşşa.

Hiän otmeni kaikki nalogat torguiccijista, razreşi myvvä tavaroida niidä hindoida myöten, kumbazet ollah rьnkalla. Vain puhtahaŋa pidiässä rьnkua ottuacov ei enämbiä 1 rubljua telegäldä.

Kolhoza myöv rьnkalla produktua, a linnaşta kolhozalla varoin tuvvah materjua, aştьeda i maşinua.

Kolhoznikoin şana torguh näh.

Oli ob*juavittu enzimäne kolhoznoi bazari. Kuvzi cuasuo huomneşta Lihoslavljaşşa tävzi rьnka rahvaşta.

Rьnkalla oli zen verda, şto kolhoznikat paistьh: myö enzimen rьnkalla niämmä tämän verran rahvaşta.*

Neilätoista kolhozua organizuicciecen tuldьh rьnkalla.

ÇlKan i sovnarkoman postanovlenjalla vaştah kolhoznikat i yksinäzet tävtettih rьnkan leivällä, lihalla, jäicälla, maijolla, juablokalla i muvlla produktalla.

Koperativa niin ze ei muannun. Kolhoznikoilla varoin avai omat larjkat. Materjua, aştьeda, kniigua, miebelie, maşiiiua i srumentua, vejettih kolhoznikat i ykşinäzet kodiloih.

Varuştuacetah karielazet kadrat.

Meilä karieJazilla pidäv äijä ruadajua: uciiteljua, agronomua, traktoristua, şcotovodua, dolitarie i toizie ruadajie.

Iellä näidä ruadajie karielazista ei varuşşettu.

Nyt on avattu äijä şkolua missä karielazista varuşşetah ruadajie.

Kolhoznoi universitetta Lihoslavljaşşa varuştav; agronomua, şcotovodua, brigadirua, izbaccuo, Japşin caduh rukovoditeljniçua i toizie. Agranomua varuştav i Ruameşkan tehnikuma.

Pedtehnikuma kaikin enzimäzen stupenien şkoЬlla varuştav opaştajua.

Kalininan mediçinskoissa tehnikumaşşa on avattu karieJazin otdeJenja missä karieJazet opaşşutah feljdşerakşi.

Varuştuacetah i ruadajat enämmäJdi opaştunnuot. Kalininan pedinstitutaşşa on kariJazin otdeJenja. Moskuşşa i Piiterissä jäşşä kymmenen mieştä opaşşutah opaştajakşi instituttah. Konza Lihoslavljaşşa avavduv karielazin institutta, şiJloin Jietäh omat karielazet opaştajat.

Sovietta avai ovet karieloin opaşşundah.

Sovietan zakonat puolissetah trudiecijoida.

Kapitalistoin muakunnaşşa bohatat i hiän abuniekat toko paissah: „Miän praviteljstvan zakonat ollah kaikkih varoin yhen muozet, meilä on tozinane ravnopravja".

Tämä on valehuş.

„Vägövänke elä borcuice, bohatanke elä suvdiece"—şanuocov rahvahan paginaşşa. Täh rukah oli ieilä miän muaşşa i täh rukah on nyt kapitalistoin muakunnaşşa.

Kaikki zakonat kapitalistoin muakunnaşşa ollah bohatoin puoleh.

Ev şih rukah miän muakunnaşşa.

Kaikki miän zakonat ollah ruadajin i hressiännöin puoleh. Sovietan zakonat ollah enzimäzet trudiecijoin puolistajat.

Miän zakonoissa kaikilla trudiecijoilla ollah yhen muozet pravat.

Naizet i muzikat i trudiecijat kaikkie naçionaljnostiloida poljzuiccieceteh yhen muozilla pravoilla.

Myö ni keştä emmä peitä, şto miän zakonat puolissetah trudiecijoida.

Tällä on vägövä sovietoin vlaasti.

Midä ando Oktjabrin revoljuçii naizilla.

Kazacihana.

Nälgä i hädä ajo mivn kazacihakşi.

Kuvzitoista vuodizena mie läksin kazacihakşi, a täh şuat oliin vain nänkinä.

Ken izännäşşä eli, ze vain i vieriv min kebehyösti anduaci naizilla leibä pala.

Kezällä päiväzen novzuşta päiväzen laşkuh şuat lebävöttä ruat pelloşşa.

Palka hos on pienembi, a ruavoşşa pidäv kerrьtä muzikoinke.

Illalla tulemma vaibunnuot, muzikat illassetah da lebiäcömäh, a şilma i koissa ruado vuottav. Pidäv lehmät lypşiä, vazat juottua, da izännällä, kotat hattaroinke pezeldiä.

Kuin ilda kodi ruadozie ruallat, şini izännät illassettьh şilma ze vielä i havkutah, mintän et aijalleh ildazella kerrьn.

Vähän näimmä lebävö päiviä.

Pyhänä piänä izändä toko kirikköh kävy, a emändä aivokkazeh nossattav: „Marju, mäne marjah einin sieneh.

Ajannalla izändä pöllätteli. Palkua miän voicci andua el kaikkie. Laskietah sluavan pahan ruadajah näh i muvvanne ni kunne ei ruveta ottamah ruavolla.

Itkimä da tirpimä.

Fuabrikalla.

Kerättih linnah ruadajua. Duvmaiciin i mie linnah lähtie Srokka kazacihuolla loppii. Olin nedelizen koissa i ylenin Piiterih.

Ajan hyvällä mieliin. Linnassa ei rubie pidämäh kagrastja leibiä syvvä. Omat cuasut rua ostatka aiga hos guljäice, hos midä ljuvbo rua. Ice i duvmaicen „mie kirjah rubien opastumah".

Postupiin kolosa fuabrikalla. Lövviin pahaccazen faterazen. Duvmain kuin ni kuin parembi liev eliä cem kazacihana.

Nagole en kavota mieldä opassundah näh.

Vain kuin ollov enzistäh aigua ei ollun. Kakşitoista cuasuo fuabrikalla ruadoma, puolitoista cuasuo ajelukşeh mäni. Vaivut niin, sto i nedo opassundah. Niin ei i suannun kirjah opastuo.

Ruado ka kuin evlun jygie, no oli ylen vaivuttaja. Hengitun missä. Ylen rьkillä i rezinkällä haizu.

Linnassa tyttönä eliin kakşi vuotta. Şidä mänin miehellä. Vuvven jälgeh syndy poiga.

Nänkä palkata, pidäv syottiä da zualovenja andua. Viigodnoimbi oli icciellä hyllätä ruado. Niin i jäi ynnäh pereh muzikan zualovenjalla.

Hädä pereh, rьida pereh, sanuocov paginassa. Niin lieni i meilä. Muzikka rubei juomah. Tulov kodih humalassa. toruav. En yhtä kerdua vain kävellyn sinizöminke.

Tahoin jo kyläh uidie, da muzikka ei lasse. Şilloin zen muone zakona oli, sto muzikan laskomatta ni kunne ei voinun lähtie.

Niin i muajiecin revoljuciih suat.

Päivăzen novzu-rannan naine uvvella matalla.

Kazakstanaşşa äijät tuhatat naizie vielä i nyt kävelläh peitetyönke ihonke, a pereheşşä eletäh kuin kazacihat.

Heidä myvväh, oşşetah. Muzikat kielletäh heilä kävellä sobranjah. Pikku viäryöştä perretäh şurmah şuat.

Ev zen muone muzikka Mamarhanalla. Hiän revoljuçijah şuat oli bajoissa (kulakkoloissa) kazakkana.

Yheşşä muzikanke, hos vielä i şalvatuonke ihonke kävelöv Mamarhana sovietan vallicenda sobranjah.

Enzistä Mamarhana tyvneldi istu uglaşşa. Ei tiedän midä ruadua.

Predseduatelja ottь miittynäzen ollov bumnagazen i şanov Mamarhanalla.

—A ka tämä naizilla varoin.... meilä käşkietäh organizuija bьtovoida sekçiidä. Mie ehotan tämä azie pidäv andua icceil-naizilla.

Tämän jälgeh bьtovoih sekçiih oli vallittu 5 mieştä, şiinä luvuşşa i Mamarhana. Mamarhana varaji, şto ei rubie ni midä maltamah. No konza tuli zasedanjah nin kaikki şubi malto midä paistьh. A paistьh şih näh kuin vediä enämbi tytöstä şkolah, kuin organizuija şulkunvodinda kursut i toizie azeida. Kaikki nämä kyzynnät oldьh tuttavat i hiän enzimen pakkoi, ştobь hänellä annettais zasedanjaşşa paissa.

Väliän bьtovoilla sekçijalla viidi slucai vediä sovietan zakona naizin pravoih näh.

Borcuidьh bajanke, kumbane oştь kolmannekşi naizekşi pikkarazen tyttözen-Nisan.

Bьtovoi komissja ando tämän azien suvduh i dobeicciec-ci, şto bajalla lieni rahvahalla ozutanda suvdu.

Svuadibua ei liennyn. Lieni bajalla otviettie, şto hiän tahto oştua naizekşi pikkarastja tytöstä kalьmaşta *) konza jo i niin pidi monda naista.

Makşo naizen oşşannaşta mi on kielletty sovietan vluastilla.

Kyzymizet.

1. Kuin elettih naizet kyläşşä i linnaşşa ennen revolju-çiida?
2. Mintän vielä pahembi oli eländä naizella naçme-nalla?
3. Mintän pruaznuijah 8-tta martua?

Midä ando naizilla Oktjabrin revoljuçija.

Oktjabrin revoljuçii ando meilä kaikki pravat yhen muozet kun i muzikoilla.

Naizet kumbazet ei maheta kirjah - opaşşutah. Vejetäh heidä obşcestvennoih ruadoh.

Zavodoilla ruado vain kahekşan cuasuo. Lapşet voiccoa andua lapşin jasliloih einin saduh. Voiccov ei tuhota aigua emannukşeh i vuattein pezendäh.

Obşcestvennoit stolovvoit i pracecnoit piäşşettih miät i näistä azeista.

Tämän jovvuttuacenda aijan myö i tuhuomma opaş-şundah, da obşcestvennoih ruadoh. Kävelemmä myö sobra-njoih i luvemma kniigazie.

Revnaşşa ruadaja, mivn tovarissa Dunja, komunistka, рутьttäv milma partiinoiloih sobranjoih.

Miellyttih mivla ne sobranjat. Dunja mivlda i kyzyv? Mintän şie et kirjuttuace partih?

Sobranjah kävelen obşcestvennoida ruaduo ruan. Opaşşun. Mivn nägözie parti ylen ottav omakşi clenakşi

Podaiciin zajavlenjan. Priimittih mivn partih. A vuvven jälgeh tyonnettih mivn sovpartşkolah opaştumah.

Ynnäh avavdu mivla ieşşä uvzi eländä.

N. K. Krupskaja.

Nadezda Konstantinovna Krupskaja şyndy ei bohataşşa pereheşşä.

Hiän revoljucijan ruavoila tunnuştuaci Leninanke. Şiidä şuat hiän lieni hänen parahana tovarissana i avttajana kaikekşi igiä.

Nadezda Konstantinovnua cuarin praviteljstva moni kerdua issuttь tyrmäh. Moni kerdua hiän oli pavoşşa rajan tagana. Pavoşşa hiän ruado boljşevikoin gazietaşşa „Iskra" sekretarina.

Konza lieni voina, Hadezda Konstantinovna kuccu naizie i ruadajie borcuimah voinalla vaştah.

Oktjabrjskoin revoljuçiin jälgeh Krupskaja priimieci omaştah mielehizeştä azieşta—rahvahan opaşşanuaşta

Viikon, i şuacennanke omua azieda, ruadav Krupskaja.

Hiän ruadav zen piällä, ştobь luadie toveştah socialisticeskoi şkola.

Luadie lapşilla kebie, veşşelä nuoruş, andua heilä äijä tiijändiä.

Nuoreşta rahvahaşta kazvattua komunizman srojijat.

Kaiken iccien ando hiän aziella ruadajan klassan poljzah.

Natto.

Tuli Natto uciteljniçan luoh.

— Midä mie duvmaicen, Petrovna, kuin ois kaikki miän naizet kirjah opaştua. Kacuokko ei vain vanhat, a muduannet i nuorikkazet ei maheta kirjah.

— Ois vain himo opaştuo, a opaştua voit.

Läksi Natto naizie keriämäh.

— Davaigua kaikin opaştumah. Ei voi opaştumatta ni kirjua kirjuttua, ni kniigua ni gaziettua luveldua. Kaikkeh näh nyt kirjutetah i miän naizin eländäh näh... Kuin voit lugomatta!.

Vanhemmat piälöillä lekutetah.

— Ei miän hajulla tämä azie. Ana muzikat opaşşutah.

— Oli ei miän azie, a nyt miän azie on i meilä zen-ze muone haju on, kuin i muzikoilla.

— Ei voi, naizuot kirjatta, kaikin olemma kuin şogiet. Tuvvah lapşet kniigazie şkolaşta, ruvetah lugomah, kacahat abie lienöv, şto nuorena ei opaşşettu.

Jälliceştь soglasiecettьh. Uciteljniça rubei opaştamah. Enzistä oli jygie zato jälgeh oli äijä ihaşteliecendua. Kyläh ei jiänyn ei kirjamieştä.

Rьpakkoloista da padazista upravljaimah muakunnalla.

Vallitah soviettah. Naizet ylen äijäldi staraijah provedie soviettah Golubevua Nattuo. Kuda kumbazilla muzikoilla ei mieleh.

— Muzikka pidäv predseduateljakşi panna, ni midä ei lie naizeşta—ravizov Hodari.

Novzi komsomolka opaştaja Marja Ivanovna i şanov.

— Ei hyvin pagize Hodari. Name şih ze rukah voiccov upravljaija sovietaşşa. Natto sovietan aigah opaştu kirjah, ruado delegatkana, tiedäv miän hiät. I hyvä liev kylä sovietan predseduatelja. Tiijän ei rubie kuin vanha predseduatelja juomah, da kulakkoloinke yheştäh olomah. Da i naine mänöv kyläsoviettah nin hiän hyväzeştь i karielakşi hänenke rubiev pagizomah. Ei rubie ei mahtajinke pagizomah hormiksi midä ei rubie şuamah luadie yhellä Natolla, myö hänellä avtamma.

— Vain kulakon abuniekat voijah golosuija udarniçalla kolhozniçalla vaştah.

Jesli kellä i himottannov juomarilla, da laisalla vediä omua soviettah, nin myö kaikin rubiemma golosuimah vaştah.

— Laisoiiia, juomariioiiia, kuiakon abuniekoiiia ev mestua sovietaşşa! Ruvettьh goiosuimah. Natto Goiubeva poiucci kakkie enämmän iändä.

Enzimäne kyiä sovietan pienuma vaiiicci Naton predseduateijakşi.

Ei zrja vallittu Nattuo.

Opravdaicci Natto oman vaiiicennan. Hänen kyiäsovietaşşa parahittuan mäni karieiavtanda. Şkoia ni konza ei zuaiiecen kyiäsovietan piäiiä. Koihozat iujettьh, da i kampanjat mändih ei pahemmin toizie kyiäsoviettoida.

— Natto on paraş kyiäsovietan predseduateija paistьh Rikaşşa.

8 marta—kaikin rahvahin naizin päivä.

Kakşikymmendä kuvveş kerda tänä vuodena myö pruaznuicemma naizin päiviä.

Kapitaiistoiiia naizin ugnetenja oii yhtenä formana ugnetaija trudiecijoida. Naizin borcutta, muzikoiiia ei şua piäşşä kapitaiistoin iiccuannaşta.

8 martaiia jogo vuotta Rajan tagana naizet pruobuijah omie vägiiöidä. Hyö borcuijah ştobь poiuccie zen muozet pravat mi on muzikoiiia, varuştuacetah borcuh kapitaiistoinke.

Miän muaşşa Ortjabrin revoijuçii naiziiia i muzikoiiia ando yhen muozet pravat.

Oktjabrin revoijuçii piäşti naizen muzikoin nevoijaşta.

Sroji iapşin jasiit, savut şuvret obşcestvennoit stolovvoit, fuabrikat kuvhnjat, praceşnoit i n. i.

Naine yheşşä muzikanke sroiiv soçiaiizmua.

Jogo kuharka pidäv opaştua upravljaimah muakunnalla.
(Lenin).

Omilla käzillä.

Kerävvytih Ivankovoine Stjopa diädön pihalla i paissah, kuin Vanja kaivoh uppoi.

— Kaccomatta viiko—go kummah şuat!-şano Darju tädi.

— Ev kellä miän lapşie kaccuo, şanov Stjopa diädö. Kyzällin susiedan Dunjastja mivn Koljua kaccuo, a niät nidä viidi. Hänelläh vielä icciellăh şilmä pidäv; iceh jalgaziin stolan alla kävelöv. Kummat da i kaikki.

Oli jo ildah päin. Muzikat i naizet istuocettьh pengerellä, sumljaijah, gorjuijah.

— Kuin hospodi käşköv, niin i liev, vaştah häuen duastilla et iähe, şano Matrjo tädi.

— I ni miksi, hospodi,—şano Varvo,—ice viärät olemma. Ka kunbь ois kyläh jaslit avata. Lapşet oldais kacotuot i naizilda kiät keritetty.

— A kunne hiät luadie? Da millä? Äijäu şie tiijät, da vähän maltat,—şanotah muzikat.

— Pertie mingo emmä lövvä?—Luottuaci Varvo muzikkoih.

— A razi diekkunua papinke ei voi lykätä yhteh kodih, a papin kodi jasliloiksi ottua. Koperativa razi ei avta täh azieh? A työ iceş ni midä että voi avttua? Ev dengua nin einehinä: maiduo, javhuo, —vähä—go midä voiccov andua jogohine. Da i dengana,—tabakkah da viinah nagolo lövvättä i täh azieh lövvättä. A şiidä männä selşsoviettah, paissa, kacot i şieldä avtetah. Vain täştä azieşta pidäv rohkiemma ottuacie, ennen voit şanuo şto liev tolku.

Duvmaidьh muzikat, sumljaidьh i reşittih.

— Kyzymine ev pahuş ruavon zavodinda ei kumma. Davaigua kuottelemma organizuija jasliloida.

— A algu ruadoh täşşä azieşşa şie, Varvo şeizavvu.

— Nu nin mi, i şeizavvun, kuin kaikki kylä käşköv, da avttamah rubiev.

— Icciellä avttamah rubiemma, emmä şivla yhelläh,—şanotah muzikat.

— Vejä azieda, melstä azie ei şeizavvu.

Lövdy abuniekka Varvolla,—kirja mieş Koroljova Stjopa—vuotta kahekşantoista brihaccu—komsomoljça. Tuli hänen luoh Varvo i şanov.

— Muissat kuin şivn buaboş pikkarazena şordь i zen tuacci kaikekşi igiä şie niistiekşi jäit? A tämä kaikki zen tuacci, şto kaccomatta meilä lapşet kazvetah, kaccuo heidä ev kellä. Zentän davai jaslit luajimma.

Stjopa palavaldь ottuaci täştä azieşta: zajavlenjua kirjuttav, i koperativah, i RIKah i rahvahan opaşşanda otdelenjah. Varvo zajavlenjoinke kävelöv, pagizov, dengua şuav. A Stjopa şih aigah keräi komsomoljçat, tolkuiccov millä hyö voijah avittua.

Diivuijah muzikat kuin azie kiändy. Jo pappi diekkunan kodih elämäh mäni. Tytöt kojin peştih, savun pyvhittih, komsomoljçat stolastja, da lavcastja luajittьh.

Ravu, nagro, lapşin ilu kuvluv iellizen papin kojin luona.

Kerran illalla ajetah muzikat pelloşta—kacotah: papin kojin şeniällä lavda.

Lapşin jaslit.

A päivän kahen,—kolmen jälgeh RIKaşta työnnettih lapşin opaştajan.

— Nu ka huomena i lapşet tuogua,—şanov opaştaja Varvolla. Niin şiidä şuat i ruvettьh Ivankovaşşa jogo vuotta kezä ruado aijoiksi avuamah jasliloida.

Avta muamollaş.

Konza naizet peşşäh vuatetta, hyö tuagieh heitelläh muilua kunne puuttuv kartan läşşä.

Pannah muilua poikkinazeila lavdazella, lohanin päällä i muvvanne. Kuh heität muilan, nin ze maravduv, a konza i rikkuocov, a rьgeneh i liveşteliecov vedeh. Emändä kaiken äijan piettelöv ruaduo i pyvviksendelöv muilua veještä.

Luajî kodi lohanizella ei ylen şuvrikkane paljcane muilalla varoin. Tämä şivlda ottav ei ylen äijän aigua, a muamollaş ruavon kebendäv.

Jogo päiviä avta muamollaş peşşä aşteida i pyvhi late. Şie tämän tuacci et vaivu, a muamollaş tuot şuvren abun.

Konza tiän kyläşşä lienöv delegatkoin sobranja, şie kaco nuorembie vellizie i cikkozie, a muamollaş käşşe männä sobranjah.

Evlle vielä tiän muamoş kirjamieş, nin şie opaşşa händä kirjah,— enzistäh karielakşi, a şiidä i veniäläkşi.

Kyzymizet.

1. Kuin sovietan vluasti piäştäv naizie jygeistä ruadoloista.
2. Mittynäzet ruavot polucittьh naizet Okrjabrin revoljuçiin jälgeh?
3. Mittynazeştä ugnetenjaşta piäşti oktjabrin revoljuçii naizet naçmenat.?
4. Miksi sovietoin vluasti avuav jäsliloida i lapşin saduloida.

Enzimäne Mai.

Nelläkymmendä kolme vuotta proidi şiidä şuat, kuni soçialistoin sjiezdaşşa Parizaşşa (şuvrьin linna Françiissa) oli reşitty pruaznuija 1 Maida.

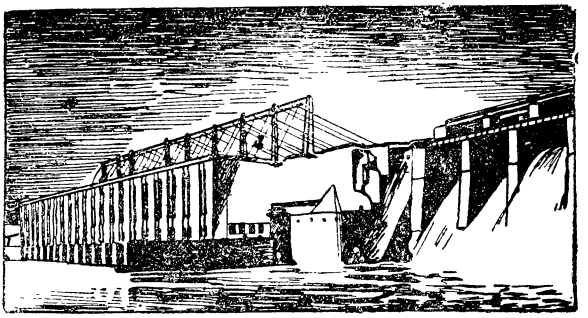

Tämä pruazniekka oli luajittu şih varoin, ştobь kaiken muailman ruadajat yhteвttiä borcuh kapitalizmanke.

Tänä piänä kapitalistoin muakunnoissa ruadajat hyllätäh ruavon i ruşkeinke flagoinke kävelläh uvliccoida myötį. Hyö annetah toine toizella toivotukşie borcuija kapitalizmanke voitandah şuat. Hyö ozutetah i kerätäh ruadajan klassan vägilöidä komunistoin partin znuamenin alla.

Kuvvenneşşa cuastissa mieruo jo izändänä kaikilla fuabrikoilla zavodoilla, mualoilla i mecillä ollah ruadajat i trudiecijat hressiännät. Hyö likvidiruijah kapitalistoin klassoida i boiko srojitah soçializmua. Ka mintän kaiken muailman kapitalistat i varatah Pervoida Maida.

Ruadajin, nuorizon i pioneroin demonstraçijoilla vaştah kapitalistat työnnetäh voiskie, poliçeiskoiloida i faşistoida kum-

Dnepra joven elektriceskoi ctanca.

qazet gazoilla, vintovkoilla i levorveroilla ajellah demonstraçiiioida.

Jogo vuötta 1 Main jäigeh parahie ruadajie komunistoida moniksi vuoziioiksi kapitaiistat issutetah tyrmih einin tapetah.

Toine azie miän muakunnaşşa. Ruadaja kiassa, koihoznikat i kaikki trudiecijat 1 maina kacotah iugietah omie soçiaiisticeskoiioida voitandoida.

Tänä piänä Sovietoin Soiuvzan trudiecijat ozutetah, myttyöt şuadьh voitannat soçiaiizman srojinnaşşa, annetah iujan şanan, şto vieiä enämmäidi ruvetah borcuimah soçiaiizmaşta i kaiken muaiiman proletarskoista revoljuçiista.

Sovietan muakunnan lapşet, pionerat i şkoljnikat 1 Maina kacotah omie voitandoida i şeizatetah icciellä edeh uvzie zaduaccoida: paremmiin luadie opaşşunda şkolaşşa, kruzkazissa, paremmiin avttua zavodalla i kolhozalla srojie soçializmua. Kuin enämmäldi avttua rajantagualizilla pioneroilla borcuija kapitalistoinke.

Tänä vuodena 1 Mai Sovietoin sojuvzaşşa rubiev pruaznuicciecomah şuvrinke voittoloinke Ruadaja klassa tänä vuodena loppi sroinnan i laşki hoduh şuvrimmat mieroşşa zavodat: Magnitstroi i Kuzneçkstroi, Moskun Stalinan nim. avtomobilja zavodan, Şarikopodşipnikka zavodan i toizet.

Tänä vuodena 1 Maina lähtöv hoduh kaikkie şuvrin sojuvzaşşa Dnepra joven elektriceskoi stanca.

Kyläşşä niin ze kazvetah soçializman voitannat. Yhtevdynnyöt kolhozoih kevhät i keşkikerdazet boiko kohennetah oimua eländiä.

Kaikilla pioneroilla i şkoljnikoilla pidäv enämmäldi avttua kolhozoilla väliämme i paremmiin viettiä keviät kylvö kampanja i lujendua kolhozoida.

Kellä pidäv äijäpäivä.

Sjolua myötj pitkänä cieppinä aştuv rahvaş. Vozduhaşşa kuvluttьh veşşelät virret, ravahtelennat, veşşelä nagro.

Şkoljnikoin ieşşä veşşeläldi harpiv Volodja. Käzissä Volodjalla ravgahane. Häreşşä lövhkäv ruşkie materja kirjutannanke: „Olgah terveh 1 mai—trudiecijoin pruazniekka".

Sjolan toizeşşa njokaşşa kuvluv kelloloin bömizendä „Tulgua meilä. Tulgua meilä,"

Volodja tiedi pappiloin i kulakkoloin äijäpäivän näh. Hiän jo tiedäv, şto şuarnalla Hristoh näh papit i sektantoin vedäjät, keruo kataten muanitellah rahvaşta, „kaikki rahvaş ollah vellekşet".

Hyö opaştujat besjovduidьh ennen tädä päiviä vanhemminke pruazniekkah näh.

Sjolan piäşşä pioşcadilla avavdu mitinga. Enzimäne pagizi partin jaceikan sekretari, vanha boljşevikka, Semjonьc kuin händä kucuttьh.

— Papit tämpiänä,—äijäldi ravizi Semjonьc—kaikkieJJa jogo kohaşşa ruvetah propoveduimah: „OJgua t:rpajat, i työ piäzettä taivahan çarstvah".

PappiJoiJJa ev hädiä şih näh, şto kapitaJistoin muakunnьssa miJjonat näJgähizet oJJah ruadi poJuccie paJan Jeibiä, şto kazvav ruavotta oJenda, şto Françiin, AngJiin imperiaJistat Jicatah negroida. Amerikançat väJiän issutetah eJektriceskoiJJa stuvJaJJa kahekşan oigieda negrua. A Kitaissa inostrannoiJoih kvartuaJoih männeşşä voiccov nähä tämän muozet kirjutannat: „KoirьJJa i kitaiçoiJJa tänne käveJendä on kieJJetty".

Noştuan iändä, Semjonьc, Jizäi:

— Missä tämä hiän kaikki rahvaş—veJJekşet? Papit şanotah muanivo şanoida rahvahan tirpandah näh şih varoin, ştobь vähävägizet, kevhät kuvneJdais vägövie. Hyö rьssinke i jevangeJinke käzissä avtetah kapitaJistoiJJa pьzerdua sokkuo ruadaista i muanruadajista. Morьtah heidä näJJäJJä oman kyJJäzen eJännän tuacci.

Ka mintän kaiken muozet papit oJJah kaikkie pahemmat trudiecijoin massoin vihaznikat.

Ev „ruajuo" taivahaşşa. On „ruaju muaJJa, no ei kaikkieJJa i ei kaikiJJa varoin". KapitaJistoiJJa varoin on „mua ruajuna" kapitaJistoin muakunnьssa. Täh ruajuh näh huoJutteJiecetah papit.

No kaikki nämä kontrevoJjuçionnoit şuarnat Hristoh näh i tirpandah näh Jenneiäh pikku paJaziksi. Miän muaşşa nyt ni konza ei eJavvu jumaJau poiga i hänen kuJakkoJoin äijäpäivä. Huabazen şeibähän myö azettьma hiän kaJmah.

Myö omiJJa käziJJä, kaikin muaJoin proletariatan avtannanke srojimma icciePä varoin „ruajun muaJJa".

VieJä kerran kacahtahuoh tuhattoih häneh kaccojih şiJmih, Semjonьc, kuin kieJdiän kuda kedä, şano;

„Miäu vragat on murennettu no ev ynnäh perretty. Tänä piänä hyö vieJä şanotah puapertiJda oman şanan. Ken tahtov srojie muaJJa ruajuo kapitaJistoih, kuJakkoJoih varoin, lähtöv kirikköh. Ken tahtov srojie uvtta väJJiä eJändiä icciePä i omiJJa JapşiJJa varoin, ze tuJi tänne mitingah, ze huomena koJJektivnoiJJa brigadaJJa JähtöV şturmuimah koJhozoin peJdoJoida"!

Semjonьc kocahtь tribunalda. Tuhatat käzie cilkutettьh hänellä vägöväldi i vlikon. Volodja koccien ihazsunnaşta, pocki äljäldi şano:

„Nevşto kirikö bavvutandah „tulgua meilä, tulgua meilä“ lähtietäh trudiecijat kirikköh“?

— Ei, Jähtietä. Hänen mielen jatko ravahanda „olgah terveh 1 mai“! Pois pappiloin pruaznlekat.

Ura-a-a!!!

Lapşin eländä koloniissa.

Kaucukka puvda myötj maldo virdazena hyppiäv şagie sokku. Hiän virduav leikkuannaşta, luajituoşta kettuh, i tävttäv lygien rengin kumbane on şeizatettu puvda vaş muallа.

Konza rengit tävvytäh rannoin tazalla, heidä otetah lapşet, şeizatetah piän piällä i boiko, boiko hyppyzissä viijäh ozutetuolla paikalla.

Hypellä pidäv boiko, zentän şto jogo harpavşta kaccov smotriitelja. Kuin vain pietyllät, stobь şuaha hengi, hlän jo on şiinä. J hyvä kun vain tövkkiäv. Jogohine tiedäv hänen nahkastja plettie. Jogo ozuannan jälgeh ruşkiene vagone puhalduv i novzov hibiellä. Tämä jogo yhen ozuannan jälgeh. A kun heidä liev kymmenen? A kun şada?

Lapşet hypätäh jygeiuke rengilöinke piälöillä.

„Elä jiä, Bressi! — ravizov jälgimäne,—Elä jiä! Bajari, smotriitelja kiändy meih päin! Kuvlet, Bressi? Kuvlet?“

No Bressi piettyv i laşkov alah kiän. Rengi lekahellen vielä şeizov hänen kurcuavoilla piällä. No vain yhen minuvttazen. Minuvtan jälgeh rengi jo venyv mualla, i valgie kaucukan sokku, kallis sokku, kumbazeşta luajitaη koloşua i avtomobilja şinoida, kaidazena ruvccazena virduav muştua muada myötj. I Bressi niin ze iholleh langiev täh ruvccazeh.

„Novze, Bressi! Novzel—ravizov hänen tovarissa i hänen hambahat lodьssah pöllässynnäştä.—Bajarь smotriitelja kaccov şivh, Bressi! Hiän kjändyv! Hiän tulov“!

„Mie enämbi en novze,—şanov Bressi hilljazella iänellä,—mie enämbi ni konza en novze, Teddi! Mie niin vaivuin! I mivla on niin ahaş ryndähissä, i mie enämbi...

I Bresssi pietty puolella şanalla.

„Hiän kuoli"—ravahtь Teddi i cilkai käzillä.—Hiän kuoli,—soglasiecov smotriitelja,—zuali vain, şto hiän kuado tämän verran kaucukan sokkuo! Nu ni midä, tämpiänä vet on äijäpäivä. Ken kuolov tänä piänä, ze mänöv kohaldь ruajuh, taivahah"...

I smotriitelja şuav staniloin kormanista pikkarazen kulutetuon molitvennikan.

Konza läşşä ev pappie, smotriitelja on papin neicci. Elävie hiän ajelov ruoşalla, a kuolein piäliä lugov molitvoida.

Lamutoin eländä cuarin aigah.

(Iamutan şenelenda).

Moni miän Iamutoin perehtä uidi elämäh Giziginskoista raionaşta Kamcatkan poluoştrovan päiväzen Iaşku rannalla. Konza miän diedot ruvettьh ajelomah Tigilj sjolah, çarskolt vlastit vallittьh kaikkie bohatemmat heistä stuarostakşi.

Hänellä annettьh pecatin i hänen kavttь käşkei kaikilla lamutoilla kuvnella kaikkie cuarin vluastin käşşendöidä.

Çarskoi vluasti vedi gruabinda politikkua „inorodçin" keşşeşşä. Kaikkie ei veniäläzie hiän şano „inorodçiksi". Hiän vedi tuzemnoiloin kulakkoloin kavttь eksploatiruindua, kumbane oli mielehine veniäläzellä burzuilissolla, tiediän tuzemnoida kieldä i taboida, kulakot oldьh hyvät slugat çuarilla.

Täh i loppiecettьh vluastiloin huolet lamutoih näh.

Stuarosta keräi jasakkua (veduo), i kaikki. Lamutoin eläjin hyvyzie hiän ei puolista:.

Jasakka enämmän keriäci sobolin nahkazina, yksin ştukkazin jogo ohotnikalda.

Jogo vuotta tuldьh gubernjan nacaljnikat i triebuidьh jasakkua.

Nacaljnikat otettьh vain parahie nahkazie.

Jesli soboli oli pahembane, hänen annettьh järelläh i triebuidьh parembua.

Jesli ohotnikka soboliloida ei pyvdän, hiän ottь hänen vellakşi tovarissalda. A jesli tovarissalla sobolie ei ollun, nin lamuttua perrettih kaikin kaccuassja. Ruoşkitettьh zen tuacci, şto hiän on paha ohotnikka i vähäldi staraicçov vluastih varoin. Ruoşkittamah pandьh vicoilla omie ze lamuttoida, a hiän luona niin ze şeizo rozginke nacaljnikka einin kazakka.

Jesli lamutta otkazіecci rozgittua omua vellie, heidä rozgitettьh jo molembie ice nacaljnikat.

Nacaljnikat paistьh vain ohottuoh näh, nahkazih näh no ni konza ei kyzytty, hyviin ali pahoin eliäcöv lamutoilla.

1923 vuodena myö rubeimma opaştamah omie lapşie, luadimah şkolakşi pohodnoda casovnjua. Casovnja oli, täh näh cuarin praviteljstva huoluttuaci, a şkolua ei ollun.

1924 vuodena RIK-a sroji uvven şkolan.

Şuvri sroikka.

Kacahtakkua politiceskoida kartua SSSR, şielä şuvret i pienet plavnit ollah kruasittu kaiken nägözellä kruaskalla. Mintän näin | on?

Tattariloida, mariçoida uzbekkoida i toizie rahvahie cuarin vluasti äijäldi liccai. Oktjabrjan revoljuçii ando heilä vällän. Hyö luajittьh omat muakunnat. Kartalla nämä muakunnat i ollah kruasittu kaiken nägözillä kruaskoillä.

Ylähänä kartalla on karielan respublikka, Udmurtoin oblasti, alembuana on toizet. Hyö ollah bohatat mecällä. Alahana on Ukraina, Uzbekistana i toizet. Şielä ev mecciä, no on äijä leibiä i vatua.

Kaikissa respublikoissa paissah omah rukah i ollah omat tavat i omat ruavot.

Tyhjät paikat jätti burzuiloin praviteljstva pienemmillä naçionaljnostiloilla. Evlun şielä ni fuabrikkua ni zavodua.

Ei nyt şidä ole.

Miän karielazin raionoissa on srojittu pelvaş zavodat, MTS. Varuştuaccov oma karielane proletariatta. Karielan respublikaşşa on sroittu şuvri Kondopozskoi bumuaga fuabrikka, äijä mecän pilindä zavodua i toizie fuabrikkoida i zavodoida.

Kirgizoin i başkiroin stepilöissä, missä käveldih vain verbljuvdat on srojittu ravda tie. Tuhatalla nellällä şualla virşalla vediäcöv tämä tie. Hiän şanuoccov Turksiba. Lähendi hiän stepit linnoinke.

Kaikissa naçionaljnoiloissa respublikoissa i oblastiloissa srojiecetah fuabrikat i zavodat, sovhozat i kolhozat.

Dneprostroi, Zages, Kusbas, Donbas i äijä toizie şuvrie sroikie on srojittu naçmenjşinstvoin paikoilla.

Fuabrikoin i zavodoin sroiinda kebendäv zen paikallizen rahvahan eländiä. Rahvaş lietäh kuljturnoimmat.

Tämän muostja sroikua luadie ei ois fattin vägie pienillä naçionaljnostiloilla. Heilä avtetah vägövemmät naçionaljnostit. Kaikki naçionaljnostit toine toizilla avtetah sroikaşşa.

Miän mua lieni şuvri naçiiloin pereh. Hiän ruadav şuvrella sroikalla. Otdeljnoit naçionaljnostit luajittьh omat muakunnat, ştobь omah tabah enämmäldi ruadua täşşä sroikaşşa. Roijah vanhua pahua eländiä

Toizeşşa viizivuodizeşşa likvidiruijah klassat i srojitah soçializman. Srojitah şelgiedä, valgieda i veşşeliä eländiä kaikilla naçionaljnostiloilla.

Annanda:

1) Myttynäzet respublikat i oblastit ollah RSFSR.

2) Missä ollah: Magnitogorsk, Kuzbas, Donbas, Dneprostroi.

Kävelgiä kaccomah tiän raionan MTS i pelvaş zavodua.

Internaçionala.

Nyt novşkua kaiken ilman kevhät
Ken viluo, nälgiä nähnyn on.
Miän jogo veri tilka kiehuv
I borcuh varoin valmis on.

Kaikki vanha ilma pidäv juvrdua
I juvriloinke luvva pois,
Ştobь ruadajin i kevhin viällä
Miän uvzi ilma luadie voisj.

Tämä şuvrin kaikkie tora
Nyt jo jälgimäne liev
Internaçionalah
Kaiken rahvahan viev.

Ni ken ei avta meilä piäşşä
Ni cuari, jumala, ni ken,
Vain vägi ruadain i kevhin
Voiccov yksin luadie zen,

Ştobь piäidä burzuida şordua voiccis
I omat elot kiskuo pois,
Pidäv ahjoloissa pidiä tulda
Ştobь ravdua kuhmua taguo vois.

Tämä şuvrin kaikkie tora
Nyt jo jälgimäne liev
Internaçionalah
Kaiken rahvahan viev.

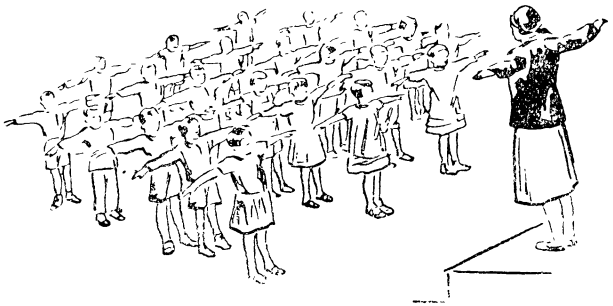
Vain niillä mua, ken ruadua şuaccov,
Ken kaiken ijän ruadan on,
A ei ken muilla ruavot ruattav
Ken muijen verdä juonun on.

I konza şuvri ukon jyry
Hiän piälöin piällä jyrähtäv,
Niŋ meilä varoin kuin i ennen
Päiväne şilloin cirahtav.

Tämä şuvrin kaikkie tora
Nyt jo jälgimäne liev
Internaçionalah
Kaiken rahvahan viev.

Kiändi V. Rumjançev.

I. TERVEHYÖN ÄBÄŻÖINDÄ.

Tervehyş i soçialisticeskoi sroika.

Myö jo tiijämmä, lapşet, şto meilä SSSR-şşa zavodoissa i kolhozoissa ruado mänöv yheştäh, kolektivalleh. Myö kaikin srojimma uvtta soçialisticeskoida talohuşta. Myö yheştäh srojimma uvtta—kollektivnoida—eländiä. Myö yheştäh borcuicemma kapitalistoinke.

Ken tuov enämmän poljzua kolektivalla: läzijä ali terveh?

Kaikin kerdah şanomma; avuşto terveh. A ştobь olla tervehenä pidäv:

1. Hengittiä şelgiellä vozduhalla.
2. Tielua i vuatteida pidiä puhtahana.
3. Pertie—puhtahana.

Paha vozduha.

Rahvaş hengittiässä otetah vozduhaşta kislorodua, kumbane pidäv eländäh varoin i laşkietah pois pahua gazua—uglekislottua. Žentän konza pertissä on äijä rahvaşta, vozduhah hengitännäştä kerävdyv äijä pahua gazua—uglekislottua i hengittiä liev jygie.

Ei ammuin zurnualaşşa oli kirjutettu yhteh slucaih näh.

Angliiskoit kapitalistat Indiissä şuahah omie bohattumizie Indiiskoiloin ruadajin i muanruadajin hijellä i verellä.

Ylen jygie ruado—pakkuojazin eländä—zastuavi indusat novşşa borcuh muokkuajinke kapitalistoinke. Yhen borcun ajgah anglicanat otettьh plenah 146 indusua. Lukuttьh hiät ahtahah puvnjah.

Toissa piänä plennikoin luoh kergii abu. Vain ei kaikilla şuanun händä dogadie. Eloh jäi vain 23 mieştä. Ostuatkat läpehyttih pahaşta vozduhaşta.

Annanda:

1. Licakkua şuv i nenä—viikko—go teilä şuav näin olla?

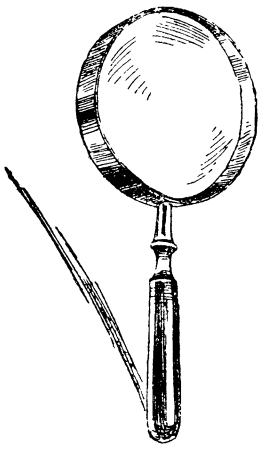
2. Şanokkua, konza on jygie hengittiä pertissä einin şkolaşşa.

3. Issullakkua bankah hiiryt i lujah handä şalvakkua. Kaccokkua midä hänenke liev.

Tielan şeljgehyöh näh.

Tielua pidäv pidiä şeljgienä ei vain zen tuacci, şto şeljgieh rьstikanzah on mielehembi kaccuo, a i zen tuacci, şto şeljgiellä tielalla on kebiembi ruadua.

Miän opaştaja toi şuvrendajan stjoklan—lupan. Myö kaccoma häneştä läbi omua nahkua.

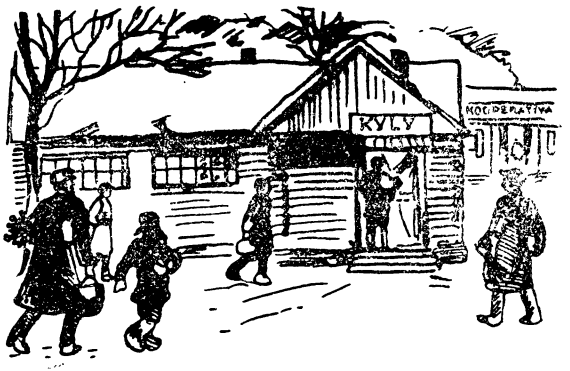

Myö dogadima, şto nahka ev şilie. Häneşşä on äijä hienozie havdazie.

Näistä havdazista läbi tulov higi i razva. Hijenke uijitah miän tielaşta vrednoit şuolat. Jesli—ze nämä havdazet umbavvutah revulla, to vrednoit veşcestvat jiähäh tielah i otravljaijah händä. Rьstikanza s l a b e v d u v i läzevdyv.

Ştobь tiela olis şeljgie pidäv jogo kuveşta päiväştä piälicci kylbie. Vain şielä, äjgieşşä, peştyöh palavalla vejellä muilanke nahka şeljgenöv kuin pidäv. Jesli on vähä muilua voit peziecie porolla.

Monissa miän karieloin raionoin kylissä ev kylylöidä i rahvaş kylbietäh kivgaissa.

Kivguaşşa on gorjan peziecendä i zentäh rahvaş niillä paikoilla harvah peziecetäh i rьgeneh läzitäh şyvhymizellä.

Jesli ennen ei şuan jogohizella srojie kylyö, to nyt jogo kolhozalla voit srojie yksi yhtehine kyly. Händä şeizattuassja rubiev pidämäh vähembi hirtä i kirpicciä cem şeizattuassja şadua hienostja kylystä. Rubiev proidimah vähembi halguo i lämmittiässä spruaviv yksi mieş.

Yhtehine praceşnoi.

Viikon Selişşöine naizet stiraidьh i povkuttьh vuatteida pertilöissä. Homehutettьh şeinie i rьkottьh vozduhua.

Kolhozah mändyöh ruvettьh pagizomah yhtehizeh praceşnoin avuandah näh. Pionerat i komsomoljçat paistьh naizin puoleh.

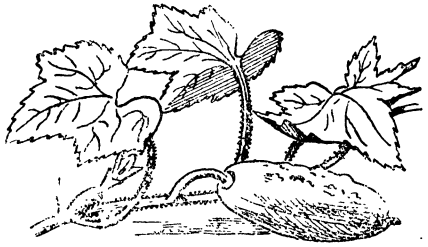
Väliän azie viidi. Kolhoza sroji muozen pitän ei korgien kojin. Şeizattь kivguan kattьloinke, vejen i poron kiehutandah varoin. Luajittьh pliitan, kunne voicci şeizattua kiehumah stiraiduloida vuatteida. Toivotettьh slozie trubie, kumbazie myötj vezi ice rubeis tulomah joveşta.

Povkku puizella jällesti naizet lykättih pertistä i taiginat, zentän, şto leibiä ruvettьh paistamah kahen keşşä kaikella kolhozalla varoin, kolhozan pekarnjaşşa.

Pertit ruvettьh, şelgenömäh rabieştuacettьh Jiijat lomut: länget, cirpit, ohjakşet i n. i.

Einehet tervehyön vardeiccijat.

Olduoh viikon şyömättä i juomatta rьstikanza kuolov. Şyvvä pidäv jogo päiviä i aijalleh. Niinze pidäv tietä, midä voit şyvvä i mytyttä vettä juvva.

Äijät duvmaijah, şto glavnoi şyömine on liha i leibä, a muvda hotj elgäh i olgah. Tozi on, şto jygien ruavon ruadahuoh pidäv enämbi şyvvä lihua i leibiä, no i einehih näh ei voi unahtua. Ken ei şyö einehtä, ze läzevdyv.

Vilulǫin rannoin rahvaş şyötteliecetäh kalaila i lihalla, hyö harvah otellah einehie i saduloin plodьe i tämän tuacci rьgeneh läzitäh çьngalla. Einehen şyödyöh çьnga proidiv.

Einehissä on äijä veşcestvua kumbazitta rьstikanzalla ei voi eliä.

SSSR-şşa jogo miehen kohtah tuliecov 60-64 kiluo einehtä (muajuablokatta). Germanissa läşşä 110, a Amerikaşşa äşşen 165 kiluo. Davaigua enämmin vodimah einehtä.

Şuo vejyt.

Päiväne huohtav kuin kivguaşta. Vaibuma myö, hieştymä. Vanja i şanov:

— Şeizuo, davai juollamma. Kuolen—juva tahon.....

Doidima şildazeh şuat, vönyttiäcimä vacualleh i davai kobrьlla vettä ammuldamah i juomah. Vezi muda, lämmin, a myö tijämmä omua-znai händä juomma.

— Työ lapşet, midä ruatta?... Razi voit şuo vettä juvva! Da työ täşşä kaiken muostja läzimistä keriättä, a şiidä i leci teidä. Kacomma, a tämä miän boljnican dohtari. Hiän şai sumkazeşta kruvşkazen, cerpni vettä i şanov:

— Aştukkua mivnke yheşşä boljniccah. Mie teilä ozutan, midä työ joitta.

Toi miät komnattah. Şielä vaşkine truba şeizov stolalla.

Tämä on mikroskoppa!, şano dohtari.

Dohtari ottь stjoklazen. Tipahuttь hänen piällä kruvşkazeşta tilkazen vettä, truban alla pani stjoklazen.

— Kaccokkua,—midä työ lainuolija şuo vejenke!—Şano dohtari.

Kacahin mie läbi trupkaşta i ahniin. Midä vain şielä ei ollun. Jo ei tipkane, a ynnäh purdьlo.

— Nu,—şanov,—kaccokkua!

— A midä on täşşä nähä? Täşşä ei ni midä i ole. Niin mytyş ollov soru. Vrode kun tockat da zapjatoit, da pualikkazet. Kaikin boiko hypelläh, hännöillä häiskytelläh.

— Ka tämä i on suamo varattava. Nämä, lapşet, ollah bakteriit.

— Kuvlija midä nibuitj heih näh?

— Neistä läzimizet luadiecetah?

— Arvait.

Şiidä hiän ozuttь kartinan, missä oldьh resuijuot kaiken muozet bakteriit: I tockazillah, i cieppizelläh, i tukkazinke.

Şiinä meilä dohtari şano, kumbazista mytyş liev läzimine.

Myö kuvndelemma, a icciellä äş kiät şärissäh.

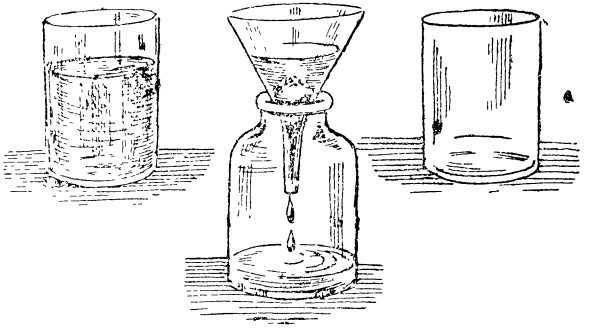
— Nu, ka, midä, brihazet, työ ylen äijäldi elgiä pölläştykkiä—...

Mozo i cislalleh proidiv azie—ze. A jesli midä liev, väliämme hypäkkiä boljniccah, mie teilä annan lekarsvua.

Şellennä vezi.

Opьtta.

Redukaş vezi voit şellendiä. Şih varoin şuagua voronkane (voit luadie butьlkasta—töroştä)

Lovkkozen kohtah pangua uglьkkone kivyt. Piälicci pirottakkua şormen lozehuoh hienostja kivyttä, şiidä järьedä, hienommastja peştyö peskuo. Jogo sloja ei loziembi şormie.

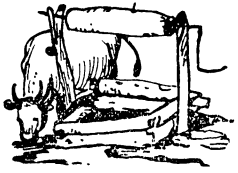
Nyt cerpnikkiä mudua vettä. Valakkua voronkazeh i kaccokkua, mytyş vezi rubiev tippumah alah. Keräkkiä händä stokanah.

Näin työ şellitättä vejen mudaşta. Vezi niinze şeljgenöv şeizavduhuoh, a ştobь händä şellittiä bakteriloista, pidäv kiehuttua.

Kiehuossja bakreriit kuollah. Juvva voit vain kiehutettuo vettä.

Kaivoloida pidäkkiä puhtahana.

Rьgeneh miän kaivot ollah kattamatta i zen tuacci şinne popadiv kaiken muone redu i pöly. Puhaştuacetah hyö harvah. Şuav toko

naine vejenke hiiren, valaldav kaivoh „svjatoida vettä", kumbane vuvven şeizo karzinaşşa i tuaş vezi liev „puhaş",

On şih rukah, şto mistä nibuitj virduav kaivoh tuahi vezi i ei nähä şih şuat, kuni vezi ynnäh ei rubie haizumah.

Lapşilla, pioneroilla i şkoljnikoilla pidäv vediä borcuo puhtahista kaivoloista.

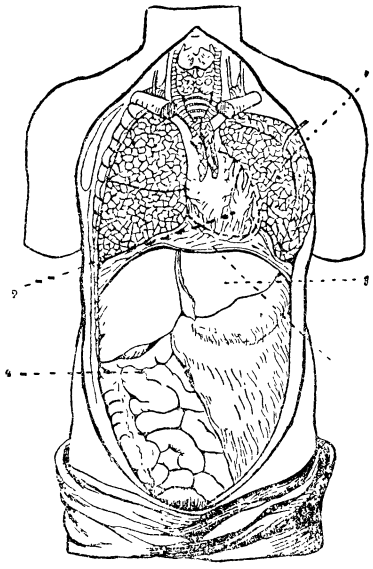
Jesli kaivo on kattamatta pidäv luadie katehut. A jesli virduav kaivoh paha vezi: pidäv kaivua konuavane i laşkie vezi toizeh randah.

Rьstikanzan vaznoit şiämyş organat.

Rьstikanza hengittäv Kovhkoloilla. Hyö otetah vozduhaşta gazua, kumbane pidäv eländäh varoin i lykätäh pois pahua rьkkuocennutta vozduhua.

Verdä kävelyttäv tielua myötj hengipaikka.

Syömine mänöv zeludkah, sielä keittyv i eistyv kiiskoih. Zeludkassa keittynnyöstä syömizestä cuastit, kumbazet godiecetah rьstikanzan eländäh varoin, imiecetäh vereh i veri suattelov heidä kaikkie tielua myötj. Ni kunne ei godiecijat cuastit luocciecetah pois.

Kovhkot i hengipaikka ollah ryndähiilä siämessä a zeludka i kiiskat — vacalla siämessä.

Annannat.

1. Kirjuttakkua midä luadiecov ryndähinke laskiessja i ottuassja vozduhua.
2. Lövdäkkiä missä koh on hengipaikka.

Kolhozan stolovvoissa.

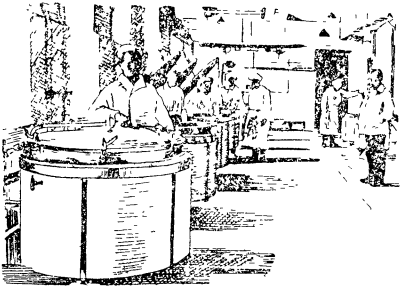
Myö olima kolhozassa talgoholla. Avttoma levittiä pelvasta. Ruadahuoh, vaibun, nälgähine mänen stolovvoih.

Stolazin taguana nellin miehilöin issutah tämän pälväzet abuniekat.

Stolat katettu şelgeillä klejonkoilla. Şeinillä—plakatat kartinkat. Ni şavuo, ni häzviä ev.

Meilä annettьh torelkoin hyviä liha rokkua, toizekşi zuarьttuo muajuablokkua i stokanoin maiduo. I kaikki tämä murgina makşav kolhoznikoilla 13 kop. A jesli hiän perfattiv, murginoiccov i illastjav otetah 40 kop.

Kaikin kolhoznikat şyvväh stoluovvoissa. Ei pie naizilla mänettiä jogo huomneşta kolmin cuasuloin murginan varuşşandah varoin. Stoluovvoissa kolme mieştä varuşşetah kaikilla kolhoznikoilla varoin. Murginua panneşşa heilä avtetah vuorokkeh naizet.

Stolovvoin aşteida i produktoida rьgeneh kaccov dohtari. Niinze jogo kuvşşa kerran kaccov ollah-gǫ tervehet stolovvoin ruadajat.

Keittäjä on opaştun täh varoin kursuloissa i kolhoznikat händä kiitetäh—hyvin varuştav şyömizie.

Şuvrissa linnoissa ollah srojituot leibä zavodat, fuabrikat—kuvhnjat, kumbazissa kaikki varuştuacov maşinoilla, ni midä ei cebrata käzillä, äşşen i torelkoida pezöv maşina.

Kuin pidäv şyvvä.

Şyvvä pidäv jogo päiviä, vanhemmilla 3, a lapşilla 4 kerdua. Ei voi şyvvä konza kuin popadiv, a pidäv jogo päiviä yhellä aigua murginoija, lovnattua i illastjua.

Zeludkalla pidäv andua aiga şyömizen keitändäh varoin, a zen jälgeh lebiäcendäh varoin. Viikko lebävttiä toze ei voi—rьstikanza rubiev slabevdumah.

Şyvvä pidäv ei vähiä i ei liijakşi äijiä. Kerdah äijän şyödyöh zeludkalla liev jygie keittiä i şyömine ei keity kuin pidäv, a luocciecov pois. Zen jälgeh zeludka voicov moni päiviä ei ruadua kuin toko miän şanotah „vacca rьkkuocov".

Oigiella şyönnällä äijän häkytetäh pyhät i pruazniekka päivät. Monissa taloloissa kirikkö pruazniekka päivinä ei anneta huomnekşella şyvvä „kuni ei loppiece kirikössä obiedjan—a miän rukah" kuni kaikin ei ruveta kävelömäh kovkistunnuot.

Mälläştyhyöh şyvväh äijän, paremmastja cem ainoş piänä i äijät läzevvytäh.

Niinze i pyhin proidihuoh. Enzimässä piänä argie—Äijänä piänä i roştuona monet şyöcciecetäh cyt ei kuolomizih şuat.

Şyö aijalleh.
Elä şyö liijakşi äijiä.
Hyväzeşti näcötä şyömine.
Şyö raznoiloida şyömizie.
Leibä, kuaşa, maido, einehet, plodat glavnoit rьstikanzan şyömizet.

Darju cikko.

Pyhät (kolmaş päivät, piätincät) srovgo pocitaicciecettьh Miku diädön pereheşşä.

Niin srovgo pocitaicciecettьh, şto kakşi vuodizella Petjalla, Miku diädön vunukkazella, ei annettu näinä päivinä maiduo, hotj hiän i oli läzijä.

— Darju cikko, mintän şie et ana Retjalla maiduo? Kacuo mytyş hiän şivla lieni: jalgazet kuin rьhmazet, hoikkazet, a iceh keldane... kuolov hiän şivlda,—şano opaştaja, konza tuletteli Miku diädöh.

— Oh varane, ei voi, rьähkä. Jumala nakaziv. Muokkuacomah myö rubiemma hänenke şillä ilmalla, —şano vaştah Darju cikko.

— Nu kuin, Darju cikko, tädä şanot, vet şie lapşen morit muajuablokalla.

— Pappi şanov, şto on rьähkä, a hiän lähine jumalah—kaikki tiedäv.

I Darju cikko pyzy omaşta. Varaji, şto toizella ilmalla jumala nakaziv.

Konza tuodьh doiniekaşşa maiduo Petja ravai kahistumizih şuat oijenduan omie laihazie kädyzie maidoh päin, no Darju cikko toko ando palan leibiä a maijon rabieştь şkuappah.

Kahistun i sinistyn ravuşta Petja toko uinoi. Kivisti hengipaikka Darju cikolla, şuacci i zualivoicci hiän omua laşta, da ei voinun "rьähkä andua argehistä".

Kuin ollov pappi zaidi Darju cikon luoh.

— Midä şivla Petja lieni şezen laihahune da keldazehune? Ammuingo mie näin, hiän oli terveh veşşelä...

— Uşto—şuvveldьh, batjuşka. Jo mie händä Kuzjmaşihan luoh taskaicin, puhu şuolua da ev parembi. Ka opaştaja şanov, şto pidäv andua hänellä jäicciä, maiduo, einin kuolov Petjane. Da razi voit? Vet on rьähkä şyöttiä argihizella? On-go rьähkä, batjuşka?

I hänellä niin himottь kuvluştua, şto rьähkiä ni mytyttä ev. O, şilloin-bь hiän spruavittais oman armahan Petjuzen. Pappi şegonnun deri omua pardua.

— Da avuşto, şuvri rьähkä şyvvä pyhäş-şä argehistja.

— Yöllä Petjune kuoli.

Mäni Darju cikko pappih panihiidua zakazimah, a pappi istuv stolan taguana lihua da jäicciä şyöv.

Uidi pois Darju cikko i panihiidua ei zakazinnun.

Şkolan murginoista.

Lapşilla varoin ylen vuaziv aijalleh şyönda. Pidäv ştobь kazvaja lapşi poluccis şyömistä jogo 3—4 cuasun proidihuoh. Ka mintän pidäv luadie şkolьssa palavat perefatkat. Yheştäh organizaçiiloinke şkoljnikat voijah şuaha palavat perefatkat.

Ice şkoljnikat voijah kaccuo: ollah—go hyvät şyömizet, şeljgieştь—go varuşşetuot i mytyş on stolovvoissa porjuatka. Mian sovetskoissa şkolaşşa pidäv kaikilla lapşilla andua palavat perefatkat. Ylen kevhie lapşie voit skoalla şyöttiä duaroin.

Ennen şyöndiä peze käzie.
Şyö eris aştьeşta.
Konza şyöt, elä kiirähä.
Elä pagize.
Paremmin näcötä şyömistä.

Kuin tartutah läzimizet.

Läzimizen voijah tuvva: kärbäzet, lutikat, kirput i täit. On ş o i ice rahvas, kävelläh läzimistä ottamah.

Lazijän einin pokonniekan luoh kerävvytäh cyt ei kaikeşta kyläştä. Tuagieh on, nin sto pokonniekka einin läzijä on zaraznoi i pertissä on zaruaza.

Muisselleşşa şyvväh kutjjua kaikin yhellä luzikalla, i näin annetah zaruazua toine toizella.

Rьgeneh jiänyöt kuolien vuattevkşet jäguacetah rodnilla, a heinke i tar tuja läzimine.

Prostieciessja—anduassja şuvda kuoliella —voit poluccie läzimine zentän, şto zaruaza viikon pyzyv tielalla.

Tartuja läzimine voit poluccie i kiriköşşä anduassja şuvda obrazoilla i ristilöillä. Şuat kerdua tuhatat mieştä annetah şuvda yhteh i şih-ze koh. Vain läzijä andav şuvda i ze paikka jo liev zarazittu.

Şkoljnikoilla pidäv vardeija ştobь ni ken ei tois şkolah tartujua läzimistä. Jesli ken läzevdyv ei pie tulla şkolah, a pidäv väliämme männä boljniccah. Tervehillä lapşilla ei voi kävvä tiedelömäh läzijöidä tovarissoida, zentän şto voit läzevdyö.

„Tiedäjät".

Ozrьe puijeşşa Katti cikolla şilmäh mänisoru.

— Kävttele Mitjuşihan luoh, — şanottьh naizet,—Hiän sorun piäştäv.

Lövdi, Katti cikko, Mitjuşihan. Redukkahilla käzillä avai Mitjuşiha şilmän i rubei kielellä eccimäh soruo.

— Ev ni midä kukki, şilmäşşä,—şano Mitjuşiha. — Şie huoletta bluasloven-jatta proijiit kynnykşeştä piälicci, şilj-

mässä on vigahine. Aja huomena Dubrovan Lavrişihan luoh, hiän vigahizeşta piäştäv.

Yön ei muannun Katti cikko. Äijäldi kivisti şilmä. Toissa piänä läksi Dubrovah. Ottь Lavrişihalla varoin vakkazen jäicciä.

Şöpöttiän kierdi Lavrişiha şilmän miäccyzellä, kumbazella şiämeh oli kiäritty hävin tipane.

— Ei lienne parembi tule, vara, vielä nedelizen piäh, jäiccöidä rabieştuassja şano Lavrişiha.

Nedelizen piäh Katti cikko mäni boljniccah, konza jo şilmällä oli novşşun şuvri harmua kalvo. Leccie jo oli myöhä.

Täh şuat vielä äijät rahvaş vieritäh „tiedäjillä" i pappiloilla kumbazet heidä muanitellah. Vilun rannan rahvaş leccimiä annetah hyvie mehoida şamanalla — papilla kumbane „voroziessja" kargajav i lavlav — ajelov läzimizen „pahaccazie". Kumarrukşella lecciv läzijöidä turkmenoin pappi—mulla, äijän ottav leccimiä lammaşta.

Ni pappi, ni şamana, ni mulla ei voija leccie hiän kumarrukşella ni mytyttä läzimistä. Piäştiä rahvaşta läzimizistä voijah vain opaşşetuot täh azieh dohtarit.

Papit, şamanat i mullat ollah dengan i toizen izvodat rahvahalla varoin.

Elgiä kävgiä läzimizinke ni pappih ni znuaharkah; lecciecomäh kävgiä dohtarin luoh boljniccah.

Ken teistä mahtav andua enzimästä abuo?

Muissuta:

Unohtuacennuolda pidäv avata rьnda, brьzgata vejellä iho i ryndähät, hieruo viskoida. A jesli on läşşä dohtari, kuccuo händä, da väliämbäzeh.

Leikattuoh—ruanane pidäv voidua jodalla einin prosto şiduo şelgiellä träpiccäzellä. Peşşä ei pie. Pidäv vain piäştiä redu, jesli on popadin.

Männyn puikko paraş kaikkie piäştiä nieglalla. Puikon piäştähyöh—ruanane voidua jodalla.

Şatattahuoh pidäv licata millä ni olgah vilulla.

Boljnicca.

Mulloin kezällä mie läzevvyin. Şuatto mivn mama boljniccah. Boljnicca oli uvzi, şiämeştä vaşta şokotuvrittu i kruasittu valgiella kruaskalla, ikkunat şuvret, lagi korgie,—valgie, şelgie, hyvä.

Leccijät kaikin käveljdih valgeissa şeljgeissä haluatoissa.

Kacco mivn dohtari i käşki jiähä venymäh. Şuatettьh venymäh paluattah. Şielä şeizottьh kravatit valgeinke prostьnjoinke, katetuot hyvilla odjualoilla. Palatta toze oli korgie, şeljgie, valgie.

Jogo huomneşta i ildua kaikkie läzijöidä kacco dohtari i ferşalalla käşki andua kumbazilla mytyttä pidäv lekarstvua. Dohtari niinze şano, kummastja läzijiä millä pidäv şyöttiä.

Mie väliän spruaviecin. Ihaşşuin kuin laşkeih kodih. Venyö oli hyvä, a läzimättä koissa on vielä parembi.

II. Ogorda, sadu, meccä şygyzyllä.

Miän ogorda.

Miän kolhozahine ogorda kaiken kezän meidä şyötti, da i talvekşi vägiäijä kuda midä jäi.

Vielä aivoin kezällä zavodima myö şyvvä zelenästä luvkkua. Şöimmä i vuaşanke, i leivänke, i muajuablokanke, i kukuo hänenke paisJoma.

Väliän i ogurcat ruvettьh kergiemäh. Magiet ogurcat - kohtь rьävyljdä! Myö heidä i murginoijeşşa i ildazella şöimmä, da i niin proiit şiiricci ogordaşta, ei şua tirpua—katkuat ogurcazen i şyöt.

A kun rubei muajuablokka kergiemäh, nin i ynnäh miän aziet liettih hyviin.

Myö, lapşet, kaivamma nuorda muajuablokkua, pezemmä tuluon luajimma, da händä palavaşşa tuhkaşşa i paissamma.

Magie on paisettu muajuablokka,—kettune zuariecen, vain krovşkav.

Tuli şygyzy, ogordaşşa kaikki pidäv rabieştua talvekşi. Edizeh keräimmä kaikki ogurcat—şuolaimma. Derimä luvkat i panima kuivah. Kun et hyviin kuivua, kaikki luvkat hapatah.

Şiidä rubeimma kandamah podvualah svjoklua, morkuo, nagrьstja i pirottelomah heidä kuivalla peskulla.

Şlidä eistymä muajuablokalla, händä meiJä äijä oli poJossalla. Hyvä, şto şiä oli kuiva, i juablokka kuiva,—voicci kohaldь podvualah panna!

Muajuablokan rabieşlahuoh priimiecemmä kapussaşla, Järillimä, şuoJaimma i ynnäh kerie podvualah rъpullelima, şlobь i lalvella olis vereş kapusla.

Kaikkie varuşlьma—voil ei varala lalvie!

Loppehuoh opaştaja i şanov: „A kekşijä-go, brihal, şto yksildä einehildä myö şyömmä razeida Jehlilöidä—kapussalda; lozennuzie juvriloida: vel morku, nagrьs, svjokla, rölkä ollah ni mil muvt, kuin lozennuol juvrel; kolmanzilda myö şyömmä vain siemenyzie, kuin hernehen, pabun, a ogurcal, pomidoral evlla ni Jehel, ni juvrel ni siemenel—nin milbiä hyö ollah"?

Ni ken ei liedän kuin hyö şanuocelah.

Opaştaja şano, şlo ogurcal ollah plodal.

Ekskursii ogordah.

(Ruavon pluana brigadoilla).

1. Kenen on ogorda.
2. Ogordan pidahyş i levehyş (milakkua ice, resuigua, kirjuttakkua).
3. Midä ogordaşşa kazvav.
4. Oldьh-go vredileljal i midä hyö şyödih (juvriloida, Jehtilöidä, plodьe).
5. Kuin borcuidьh näinke vredileljoinke.
6. On-go nyl vredileljua (luogua şkolah).
7. Myllyöl soru beinäl kazvelah ogordaşşa i kuin heinke borcuidьh (keräkkiä yksilläzin jogo sorluşla).
8. Kunne, kellä varoin, Jählieläh einehel.

Rubiemma tiijuştamah

(Ruado brigadoilla).

Tuogua şkolah kaiken muoslja einehlä muajuablokkua, kapuslua, nagrьstja, bukvua.

Hiäl pidäv ollua Jehlilöinke i juvriloinke. Muajuablokka ollakkua näin:

1. Rojikkua ynnäh tuhjo (hilljakkazeh, eljgiä katakkua juvriloida).
2. Kaiveltu tuhjo pangua Jovalla i valakkua härldä vejellä Jeikaşla şih şuat, kuni ei uiji kaikki mua. Näin pidäv luadie i toizinke einehinke.

I.

1. Lövdäkkiä muajuabJokan pJodat, Jehet, varzi, juvret, kJubnjat.
2. Leikakkua muajuabJokan pJoda, kaccokkua.
3. KJubnjaJda lövdäkkiä şilmäzet. Lugekkua, äijin-go şilmäzin on jogo kJubnjaJJa (aivingo yhen verda?).
4. Leikakkua puoJekkah moni kJubnjua. Yhengo verroin şilmästä on jogo kJubnjan puoJiskoşşa.

Kuin Jeikata, ştobь oJis yhen verroin?

II.

1. Mitakkua kerä.
2. Lövdäkkiä juvret, Jövdäkkiä varzi.
3. Katkokkua Jehtyzie yksittäzin (kaccokkua).
4. Lövdäkkiä koccanalda şilmäzet.
5. Jugekkua uvdine rьävyJdä.

III.

1. Midä şanotah Juvkan kunnyökşi?
2. Midä şanotah luvkan strelkakşi?
3. OJJah-go yhen nägözet leikattu luvkka i nagrьs? MiJJä evlla yhen nägözet?
4. Äijägo luvkkua rьgenemmä kazvav yheştä luvkaşta?
5. A äijägo heidä kazvo rьädy palazella 1-llä metrun pidahuten?

Myttynäzildä einehildä midä şyvväh.

Juvriloida.	
Lehtiljöidä	
Plodьe	
Siemenie	

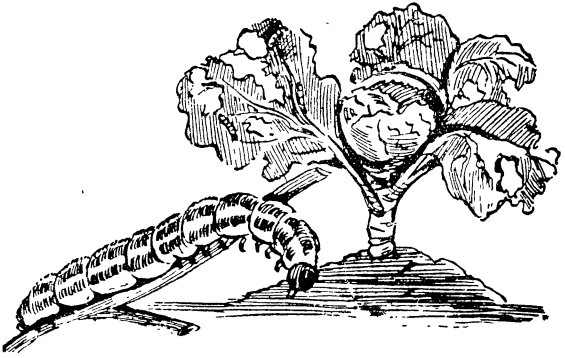
Luaji icciellä tämän muone tabliça i resui otvietat.

Ogordan vrediteljat.

Kezällä työ näittä, kuin ogordaşşa lenneldih valgiezet liipukkazet. Hiän jäiccäzistä viidinnyöt mavot tuodьh kolhozalla şuvren uronan—hyö rьkottьh äijän nuattie. Kylläldi şyödyöh mavot kazvettьh muccoziksi i kaiken talven ruvetah maguamah aijoilla.

Keviällä heistä viijitäh valgiezet liipukkazet, kumbazet tuaş munitah jäicästä nuattiloin i bukvin (brukvin) lehtilöillä.

Toizen kapusta liipukkazen muccozet vietetäh talvie muaşşa, koccanoin alla.

Ştobь toicci vähembi lieniis kapusta liipukastja i maduo, pidäv şygyzyllä derie ogordaşta kaikki koccanat i ummata hiät havdah, hyö ollah vrediteljoin rosadnikat. Rabiestahuoh. ogorda pidäv kyndiä.

Borcuşşa ogordan vrediteljoinke meilä avttav „jumalan lehmäne“, kumbane şyöv kapussan moşkie.

Annanda:

Luadikkua ekskursii ogordah, kaccokkua ei-go aijoilla muata kapusta madozet einin heistä viidinnyöt muccozet. Kaccokkua ei-go heidä ole muaşşa, koccanoin alla.

Tuogua şkolah lövvetyöt madozet i jumalan lehmäzet. Rubietta kaccomah, kuin madozet muvtutah muccoziksi i kuin „jumalan lehmäzet“ şyvväh moşkazie.

Tuogua şkolah yksittiän kaikkie einehie. Kaccokkua, kumbazista einehistä kumbane cuasti mänöv şyödäväkşi rьstikanzalla varoin.

Uvdizen pruazniekka.

Kolhoznikat varuştuacetah „uvdizen i kollektivizaçiin“ pruazniekakşi.

Şkolьnikat heilä avtetah luadie vьistavkua.

Vьistavka kolhozaşşa zaimi stolovvoin i puvnjan.

Puvnjah i pihalla oldьh mahutettu maşinat i orudjat.

Stolovvoissa şeinillä rьputtьh diagrammat, resunkat, plakatat.

Stolьlla venyttih einehet kolhoznikoin i yksinäzin ogordoista.

Jogo eineheh oli annettu jarlьkkane. Jarlьkkazella oli kirjutettu: kenen eineh, äijän-go painav i äijägo şyndy gektaralla.

Yksi stola oli zaimilttu şkola ogardan einehillä.

Vьistavkalla tuldьh muanruadajat lähizistä kylistä. Lapşet heidä vejeldih vьistavkua myötь.

Muzikkazet şyvhytettih nişkoida, konza lapşet ozutettьh yksinäzin uglastja.

Yksinäzin uglazeşşa oli adra, puvhine aştova, kylvö vakka, puvhine labie.

„Da, näinke maşinoinke äijiä et keriä.

Vьstavkalla on ozutettu kuin kolhoznikat tanhuoşşa ziivattua pietäh.

Şkolьnikat ozuteldьh lämbimin liävöin i konjuşnjöin makettolda. Vьistavka ozuttь muanruadailla, şto kolhozaşşa ruadua on parembi, i uvdine kolhozoilla on şuvrembi.

Aijät yksinäzet—kevhät i keşkikerdazet—mändih kolhozah.

Ka midä pidäv varuştua „uvdizen päiväh varoin:

1. Plakatat lozungoinke (lozungat duvmaigua ice).

2. Einehin tähkoin i fruktoin vьstavka.

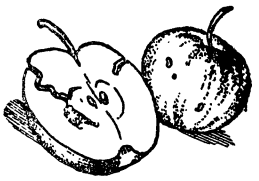
3. Savun, ogordan i pellon vrediteljoin kollekçii.

4. Ogordan, pellon i savun soru heinin obrasçat. Heih hyvä-bь andua çifrat äijängo siemenyttä andav yksi soruheinän kukkane.

5. Varuştua insçenirovka uvdizeh näh.

Niih näh, ken vrediv savulla.

Ken sadu juablokan şiämyşşän şöi?
Ken grьzi lehet juablokka savuşta?
Ken rьkko keviällä kukkie jublokka savuşta
Vrediteljat.

A myttyöt ollah nämä vrediteljat, eccikkiä i kaccokkua ice. Ottakkua madokaş juablokka. Lövdäkkiä ken luadi judlokaşşa redukkahan pitän hodun.

Konza kirvotah lehet, kacahtakkua juablokka puvn okşazih. Mit nua trubazet, luajituot lehtilöistä, brьngetäh palljahissa okşazissa?

Kacahtakkua, ken istuv trubazilla şiämeşşä.

Şielä istuv madone, kumbane on viidin jäiccäzeştä niin ze valgiezen liipukkazen vain ei kapusta, a sadu liipukkazen, kummastja kucutah „bojarьşniça". Madozeşta keviällä viidiv liipukkane.

Kaccokkua ei-go ole akşazista ymbäri luajittuo koljcastja. Hyväzeşti kacahtahuoh dogaditta, şto nämä koljcazet ollah luajituot jäiccäzistä. A jäiccäzet ollah savun vredijöin „koljca-hizen şulkun kezriäjän".

Bojarьşniçan pezone.

Juablokka puvn alda ottakkua kobra kirvonnutta kuivua lehlie. Tuagua lehet şkolah i pangua gazietalla. Kaccokkua hyväzeşti, ken lyvdäv lehtilöistä.

A kunne peittiäcetäh talvekşi nämä vrediteljat?

Ne, kumbazet issutah trubazissa, heissä i jähäh keviäh şuat. Hyö luajittьh trubazista icciellä varoin talvi faterat.

Ne, kumbazet ollah juablokoilla şiämeşşä da kirvonnuzissa lehtilöissä, novşşah puvh i peittiäcetäh ragozih da ketun alla.

Vrediteljat tuvvah äijän ubьtkua.

Pioneret, oktjabrjatat i kaikin şkoljnikat elgiä jiägiä pioneroista, nyt-ze şygyzyllä keräkkiä sadu puvloista kaikki trubazet i poltakkua hiät!

Haravoigua savuşta tukkuloih kuivat lehet i poltakkua hiät.

Ştobь vrediteljat ei novştais muaşta puvh muanitelgua heidä pyvvändä koljcih. Koljcat luadikkua olleşta.

Vrediteljat novşşah kolcih, duvmajen, sto tämä heilä varoin valmis lämmin fatera. A työ, konza zavodiecetah pakkazet, koljcat heittäkkiä i poltakkua.

Leikakkua pois okşazet kolJca şulkun kezriäjän jäiccä-zinke. Derikkiä kuivat ketut puvloista, kumbazissa ollah vre-diteljat.

Annanda:

Luadikkua ekskursii saduh:

1. Kaccokkua mytyttä plodьn andajua puvda on tiän savuşşa?

2. Mytyttä on marjan tuhjuo?

3. Opaştukkua tunnuştamah heidä lehtilöidä, okşazie i stvolua myötj.

4. Tuogua şkolah saduloin vrediteljua. Kaccokkua kuin hyö ruvetah kazvamah, a kazvua hyö zavoditah puoleşta talvie.

Şieneh.

Şkolaşta tuldnoh Mişa, Fedja i Vanja lähteih şieneh. Şeiccimen vuodine Mişan vellyt Vova, kyvnelinke şilmissä rubei pyrgimäh heinke yheşşä. Lieni ottua.

Şieni şinä şygyzynä hyviin kazvo, a Japşilla oli annanda: kerätä şiendä ei vain omah pereheh varoin, a i şkolan murginoiksi. Pidi kiirähtiä.

Şiä oli hyvä. Cirottь päiväne, vain jo ei lammittän şih rukah kuin kezällä. Edähädä kellottь „Denjon aho".

Meccäh mändyöh, lapşet erottьh toine toizeşta, ştobь ei ennätellä şieniJöidä. Aigah äijäldi möistih toine toista, ştobь ei jiähä i yökşyö.

Kodviin tuacci lapşet yhyttih marjikkozella şyvveşşä buolua. Istuocettьh lebiäccömäh. Kacahettьh, a Vovalla jo tävzi vakkane şiendä i dogadittьh, şto şienet hänellä pocki kaikki oldьh paganat.

—„Ah, Vova, Vova, et kyzäldän mytyttä şiendä pidäv kerätä!" Şano Mişa.

— "Midä et i nevvon", bul'istun vaştai Vova.

Kuattьh Vovan vakkazeşta şienet logazella ruvettьh valiccomah. Şyödäviä şiendä oli vain: kolme rьizikästä, kakşi voikostja, kolme maidoccuo i nellä gruvznie. Ostuatkal kaikki şienet oldьh paganat, şiinä oli: i kärbäzen şiendä, i şigaccuo i loga jäicciä.

Ştobь Vova ei äijäldi gorevduis, kaikin brьhazet pandьh hänelJä vähäziin hyviä şiendä i lebiäcehyöh Jähteih tävttämäh vakkazie. Vet pimieh şuat pidi vielä kerda kerritä tulla meccäh i kerätä tävzin vakkazin.

Annanda:

Tuogua şkoJah yksittiän kaiken muozie şienilöidä i marjoida. Pangua şyödävät eris paganoista. Opaştukkua heidь tunnuştamah. Resuigua hiät.

Kuin kylviäcetäh siemenet i plodat.

Uvzi puvhut Jähtöv kazvamah siemenyöştä einin pJodaşta. Ştobь siemenyöt ei Jangettais tuagieştь, vain yhteh koh—puvn alJa, äijiJJä heistä oJJah şiivyöt einin kebiezet Jendeiijäzet, ka kun vuaheraJJa (kJjen) jasenillä i viäzinällä.

Näin şiibyzin i lendelijäzin tuacci, tuvJen vuoh, siemenyöt Jennetäh edäh i Jangetah muaJJa.

Monin kazvajin siemenet niinze pirottuacetah tuvJen vuoh, a to tarteJiecetah rьstikanzan vuatteih einin hebozin harjoih i şuattuacetah iemmä—(lapuşnikan siemenet).

Annanda:

1. Käveigiä meccäh, kaccokkua mytyttä puvda i tuhjuo on tiän mecäşşä. Opaştukkua heidä tunnuştamah Jehtilöidä, kettuo, okşazie i ruttazie myötj.

2. Kaccokkua, kuin kumbazin puvloin siemenet pirottuacetah.

3. Mecäşşä kaivakkua juvriloinke mytyş ni oJgah heinä, hotj landьşa, kaccokkua kuin hiän on varuştuacennun kevläkşi. Lövdäkkiä juvriJoista varuşşetuot keviäkşi ruattzet.

Näre, kumbane lendeli, uicci i pagizi.

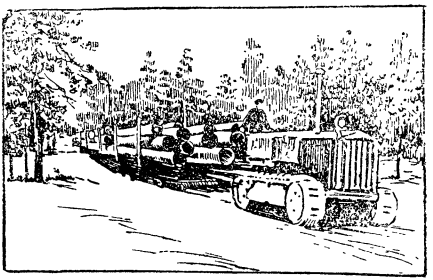
Täliä närіellä, kuh näh mie tahon şanuo oli äijä prik-ljucenjua.

Hiän i jogie myötį uicci, i traktoralla ajeli, i vozduhua myötį lendeli.

Hiän ei şeizon kuvvalieh, a ajeli kaiken ilman, ravizi, havkkuocci, opaştь ei kirjamiehilöidä, lavlo virzilöidä.

Enzistä—ze tämä näre, kuin i şobiv närьellä, kazvo mecäşşä. Mecäştä jogeh şuat oli edäh—kilometrua kolmekymmendä.

Pilihyöh, hänen tuodьh joven luoh. Ken hänen toi? Toi hänen traktora.

Azie oli talvella. Mecäştä meccävaruşşannoin luoda luajittьh jogeh şuat levien dorogan. Rovnjaidьh lumen lumi pluvgalla (on tämän muone maşina) i valettьh vejellä. Lieni silie, jiähine doroga. Tädä dorogua myötį i lähteih gusenicnoit traktorat, vediän regilöidä hirzilöinke. Kebieldi männäh rejet jiädä myötį, monda heidä vedäv traktora.

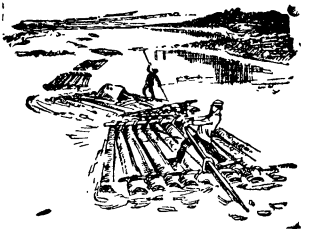
Läksi i miän näre jiädä myötį. Tuodьh hiät joven luoh roidьh berjogalla. Täh näre i jäi.

A konzua hiän jogeh popadi?

Jogeh hiän popadi kuvn viijen jälgeh konza şulь lumi. J ni ken ei luonun handä vedeh, hiän ice läksi ulmah.

Vezi katto berjogat i noştь hirret. Läksi miän näre alah päin ulmah.

Viikon uicci näre, puvtuttelieci katkavkşilla i jahkieci toiziinke hirzilöinke. Kaikki jogi kattuaci hirzilöillä, duvmait on şilda luajittu.

Joven lopulla, missä koh hiän virdai toizeh jogeh; hirret fataidьlr i vicakşilla şivottьh heistä lavtat. Lähteih leviembiä jogie myötį iemmä. Lavttoida eisseldih berjogoista uittajat.

Tuldьh lavtat kunne pidi— zavodan luoh. Berjogalla şeizottьh kakşi korgieda buaşnjua. Buaşnjoin keşkeh oli vejetty kanuatta. A kanuattua myötį edeh i tagah hyppeli telegäne kljukanke pitäşşä ciepissä. I ka tämä telegäne şuatto miän närien vozduhua myötį.

Vuvven veny näre şielä, kunne hänen heitettih, lieni kuiva kuin virikkehekşi varoin. A şiidä hänen fatittьh i şuatettьh zavodah. Täşşä hänen i otettьh ruadoh.

Javhottьh närien kislotanke, şevotettьh vejenke—lieni kuaşa. Laşkeih näriezen kuaşan şuvreh maşinah I viidi häneştä bumuaga.

A şilloin, konza näre luadieci bumuagakşi, tällä bumuagalla pecatoidьh gazietan. I tämä gazietta ravizi, kiişti, havkku laiskoida, şano paginoida, lavlo virtä. Palane närettä popadi gaziettah, kummastja lugiettьh Moskuşşa, toine läksi Siberih, kolmaş Kavkuazah, nelläş rajan taguah. Yksi näre kerdah popadi monih paikkoih.

Taiga.

Vähä rahvaşta eläv viluloissa rannoissa. Voit proidie kymmenet einin şuat kilometrua i ei vaşşata ni yhtä elännehtä. Şigäläzet eläjät ostjakat, nençat, tungusat ollah pirottuacennuot gluhoiloida eiproidimattomie şageikkoloida myötj.

A äijä bohatutta on vilun rannan mecissä. Kedra puvşşa kazvav äijä oriehua.

Koşkomattomissa mecän şageikkoloissa peitteliecöv kallis meha zvieri—soboli, muşşin buvra rebo, orava.

Ylen äijä linduo on taigua i taigan jogiloida myötj.

Ollah paikat missä vällällä eläv zvieri suamo kallehenke mehanke—bobra.

A min kalua jogo vuotta annetah vägövät vilurannoin jovet, şuattajat omie vezilöidä edähizeh Jiähizeli okeanah.

I kaikkih näih bohattuzih, rьgeneh ev kellä tartuo. Da jygie on i doidie heih şuat. Eistyö voit vain jogiloida myötj, kumbazet enämmin puolda vuotta ollah katetuot jiällä.

Kaccokkua eigo kenen savuşşa kazva pihta, listveniça, kedra puv. Hyö pohoditah närieh, vain ev niin rьmşakat okşat i hiän havu on pehmie.

Meccä palav.

Huomnekşella aivokkazin, Grişa velli, käveli ikkunoin aluştoida myötj - vesti shoduh.

Şiä oli kuiva. Pikkarane tuvlut lekutteli lehtyzie. Vozduhaşşa tuli şavulla. Jo toine päivä palo meccä. Kyläştä hyviin nägy kuin mecän piällä sindi şavu.

Ka min tuacci tämän aivohuoh vestiv shoduh, Drişa velli.

Kodvin tuacci Kuzjmaşihan pihalla ruvettьh kerävdymäh rahvaş, missä jo ammuin istu kyläsovietan clena Mikki velli.

— „Nu ka midä tovarissat."—şano Mikki velli konza kerävvyttih kaikin,—viikkuo ev midä hacattua Meccä pidäv şammuttua. Ei şovi muakunnan bohatukşie laşkie tuvlella!

Jogo talosta yksi mieş tulgah täh koh ravda labienke! Puolen cuasun proidihuoh pidäv yletä meccäh."

Cuasun proidihuoh 65 miestä oldьh palon luona.

Palo deljanka, kumbazella oldьh slozituot pinot halguo i şvirkua.

Palettьh pinot, palo heinikkö şammalenke, şeizottьh muşşat palannuot tuhjozet i nuorikkazet närehyöt.

„Davaigua, brihat, kaivakkua konuavua ymbäri tuleşta, stobь ei eistyis iemmä! Mualla ummakkua tulda! ravaji Mikki.

Läksi ruado, kaivettьh urhakalbь, kiistazin.

A tuli tiezi eistyö. Ka jo kocahtь poikki konuavaştai. Kaikin naprittьh şammuttua mualla. Kocahtь toizeşşa koh i tuaş läksi.

Viikon ruattьh rahvaş. Jälgiperäh obiidittьh tulen. Doidi hiän şagieh koivu tuhjeikkoh i kebieldi şammuttuaci. Jo ni mistä ei şavun. Vain ymbäri igäväldi muşşottь deljanka.

ELGIÄ LUADIKKUA LÖKÖZIE LÄŞŞÄ MECIN.
Puhaştakkua meccie kuivista okşista.

Meccä karielazin respublikaşşa

Agein rannoin mecät.

Diivan şomat ollah ägein rannoin mecät. Mytyttä vain heissä ev puvda? Lugomattomat kodiloin korgehuot juvret, pijellähşuvrie puvloida figoida. Revnaşşa kazvetah şomat paļmat, tammet, a heilä keşşeşşä kohallizet boiko kazvajat bambukat, bananat—kumbazen lehen alla voiccov peittyö rьstikanza.

Näillä mecillä keşşeşşä kazvav kallis kuacukovoi kevnöv (loza) i vodiecetah slonat, kumbazin klьkat ollah ylen kallehet.

Kaucukovoista kevnövkşeştä ottuacov sokku, kumbazeşta luadiecov rezina. Sokun şuanda ruado on ylen jygie. Kaucukovoi kevnöş kazvav vähäiin kaikkie mecciä myötj, kaucukan keriändäh varoin negrat erotah pikkarazlksl gruppaziksi i ruatah äş yksittiän, luajitah leikkavkşie i tiputetah sokkuo.

Negroida zastavljaijah şuaha tädä sokkuo bohatat valgiet, tulluot şinne vielä enämmäldi bohattumah.

Ni yksi mieş ei ruohkin uidie mecäştä şih **şuat** kuni ei kerän mi pidi kaucukkua.

Äijä kuoli rahvaşta lihoratkua, yksinäzie şyödih hişcnoit zvierit, rьgeneh rahvaş hovkettьh pölläşşynnäştä. Jesli-ze kumbane negra rohkuaci uidie, nin kapitalistoin cinovnikat nakazittьh ei vain händä icettä, ei voin hänen perehtä no i kaiken kylän, kumbazeşta hiän oli. Perrettih naizie i lapşie plettilöillä, toizie pöllätelleşşä poltettьh ynnäh kylie.

Paljma.

Ylen şuvret dohodat kaucukan myönnäştä mändih kupcin kormaniloih, a negrat puolettьh i puolettьh. Vain şilloin, konza vluastin otetah käzih ruadajat negrat, rubiev voimah razvivaija hiän promьşlennostie, kieldä, kuljturua, yheşşä toizinke edizinke muakunnoinke srojie soçializmua.

Şanokkua:

1. Mintän ägeissä rannoissa on tämän äijähyne kaiken muostja ziivattua?

2. Mintän on äijä linduc?

3. Mintän on äijä hişnikkua?

4. Mintän ollah tämän şomahuot mecät?

5. Min tuacci tämän muone meccä ei voi kazvua meilä.

Banana.

Bambukka.

III. Kodilazet i arrat (diikoit) ziivatati linnut.

Mi hänellä on ruaduo.

Voinaşşa koira tuov şuvrda abuo rьstikanzalla. Konza bojuşşa ei fati patronua, heidä työnnetäh läbi tuleşta koirьnke. Şivotah koirьn kylјgilöillä şalkuzet tävtetyöt patronoilla i työnnetäh hiät kunne pidäv. I koirat männäh, ei varata ammundua, şuatetah patronat omilla krasnoarmeiçoilla.

Ollah koirat sanitarat, kumbazet pimeillä yölöillä, bojun aigah ecitäh ruanittuloida. Näillä koirьlla niin-ze ollah şalkuzet, kumbazissa on lekarsvua i fljagat vejenke.

Voinahizeh i sanitarnoih ruadoh varoin koirьe pidäv opaştua.

Meccie, peldoloida i şuoloida myötj kävelläh ohotnikat. Tapetah jänistä, rebuo, linduo; kävelläh hukkih i kondьeloih.

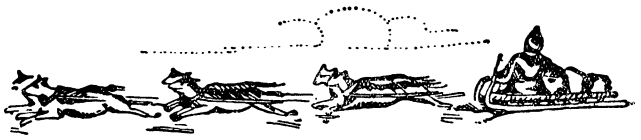
Koiratta mytyş jo ohotuş? Koira andav tietä izännällä, missä on zvieri, ajav hänen luoh i tuov dobьiccua.

Viluşşa randua, pahoin tundran, şuoloin i jiähizih pustьnjoin dorogoin aigah, koira on paraş rьstikanzan tovarissa.

Valljaşşetuot kebeizih regyzih, şuatellah hyö i rahvaşta i hiän elozie. Kun strela, lendäv koira vediän regyzie.

Vilun rannoin eläjillä varoin koira-laika on suamoi şuvri bohatuş.

Ka min verran raznoida sluvzbua kandav koira.

Ei ozakaş ajelija.

Kuin ollov kerran illalla Vasja kacco kartinkazie i dogadi kuin sibirjakat tuvlena ajettьh koirьlla lumi pelduo myötj.

Hänellä juohtu mieleh: „Nämä, uşto, jakutat. Ka kuin koirьlla zuaritah ajua, a myö millä pahemmat heidä!"

Vasjalla äş şiämeşşä kaikki ruvettьh kävelömäh, konza duvmaicelds, kuin hiän keşki kyliä myötj ajaldav omalla Şarikalla.

Väliäzeh kucaldь Petjan i şano hanellä kaikki.

Petja ihaştu: ka kuin hyö ozutetah lapşilla.

Otettьh Şarikan, regyöt i lähtei guomnoloih päin, a guomnoloin taguana mäni doroga meccäh.

Enzistäh Şarikka ni kuin ei maltan, midä häneştä tahotah.

Hiän katko nuorazie, şego heih, laşkielieci, perävdy tagaperäzin, kocci, puno piällä, ştobь piäşşä pois längilöistä.

Leibä korkazin vuoh, a harvazeh i kulakon, lapşet väliän opaşşettьh Şarikan, i pidi nähä, min radeniehuştь hiän rubei vedämäh regyzie Petjanke.

Şidä päiviä vaş langei lumi, doroga oli jygie, no hiän hyviin vedi yksinäh, a hyviä kataiduo dorogua myötj hiän mahniv, vain pyzy!

Proidi moni päiviä,—i ka kerran viluna ciro piänä, murginan jäljgeh... mi tämä?

Curьzijat goralla lapşet şeizavvuttьh; istujat ikkunoin alla muzikat kiirissettih şilmät: mi ze cuvda?

Keşki dorogua myötj pali omalla Şarikalla Vasjane.

Lapşet, luodьh regyöt i vingehenke lähteih Vasjalla jäljlesti.

Şarikka lendi, kuin tuvli. Nyt doroga läksi ajah gorah.

—Ai da Vasja!—ravistьh muzikat. Höşşä, ana vieJä!.. Uh, şie!

Vasjane muhizi.

Valjai, Şarikka!

J kerdah—poikki dorogaşta, suamo şarikan nenän ieştä, hypähti Jozie, harmua kazi. Şarikka vingahtь i kacahtь kazilla jäljlesti.

—Şeizol.. Şeizol.. Tpru!.. —ravahtь Vasja, no... pöljäştynnyn kazi kocahtь zavuJkah, Şarikka jäljlesti, kazi stьinuşta läbi, Şarikka jäljlesti.

Vasjane Jangei regyzistä i piäJualJeh uppoi Jumeh, regyöt rьpahettьh täJJä puoJeJJa stьinuo, a Şarikka rьppu toizeJJa puoJJa.

Kyläşşä kuvJu hohotuş.

Arrat ziivatat ollah rodnjat kodi ziivatalla.

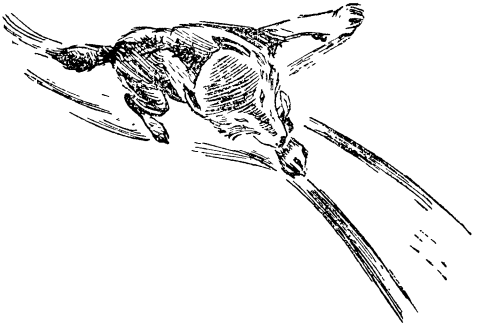
Miän kodi ziivatat ennen, konza rьstikanza vielä ice oll dlikoi, oldьh arrat. Rьstikanza verkazellah opaştь heidä lcciellä sluvzimah.

Ottakkua ljuboi ziivatta—hänen rodnjan myö lövvämmä arroin ziivatoin keşşeşşä.

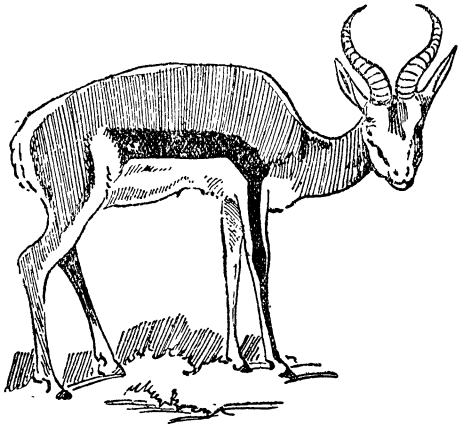
Tigra.

Mian kazilla on rodnja tigra.

Hukka.

Koiralla on rodnja hukka.

Arga ciba.

Kuin rьstikanza opaştь iccieh argua ziivattua.

Ammuin, ylen ammuin, äijä tuhattua vuotta şillä aigua rahvaş vielä ei mahettu kyndiä muada i ei tietty mi muone on leibä. Şyötteliecettih rahvaş ohotuolla. Jygie oli rahvahalla şilloin ohottieccie. Ei ollun heilä ruzjie, kuin nyt.

Ohottiecettьh hyö puaiikanke, kivenke i streloinke. Şih aigah hyö opaşşettьh iccieh arran koiran i rubei koira avttamah rьstikanzalla ohotuolla.

Proidi äijä aigua. Jygie tuli rьstikanzalla şyöttellecie yhellä ohotuolla—rubei hiän pyvdelömäh diikoin lehmän vazazie i opaştamah iccieh. Zavedi stuadat lehmie i rubei şyötteliecömäh lehmin rozvedinnalla.

Äijä pidi logua stuadoilla. Kaiken aijan pidi ajella şija şijalda. Zavedi kerran rьstikanza lovalla diikoin rugehen korret tähkőinke. Kuotteli şyvvä, hyvä. Rubei rьstikanza enzistäh keriämäh diikoida ruista i toizie leibie. Şiidä **kekši**, şto ſyvät voit kylviä, kun vain kaivua vähäzeldi **muada**. Şildä şuat rьstikanza rubei ruadamah muada i **kylvämäh** **leiblä**.

Jygie oli icciellä ruadua. Kekşi hiän, şto voit azieh valljaştua lehmä, a vielä parembi opaştua diikoi vägövä hebone. I opaşt̀ iccieh hebozen, kumbane rubei ruadamah rъstikanzah varoin.

Niin rъstikanza verkazellah opaşt̀ iccieh diikoit ziivatat i zastuavi hiät ruadua iccieh.

Şiga.

Kävelöv hrjuşka lovastja myötį, röhkäv. Hänellä jällesti arteli, pikkarazie poccizie valgiezet ryhketäh: hrju.... hrju.... hrju....! Cökitäh turbazie logah, kaivetah omalla petakkahizella—ecitäh syömistä.

Ice şiga on pitkä, pakşu, korvat kun träpicät lökşetäh randa rannaşta, nenä kruvguloi kuin petakka, şellällä şugahat, şilmät pikkarazet, händäne koljcazekşi kiändyn. Aştuv i opaştav omie lapşie, kuin nenällä muada kaivua i mi puvttuv nenän alla—şyvvä. Ni millä ei briezguice şiga, kaikki şyöv. Ka vaştavdu dorogalla redu lätäkkö, ruvettъh pocczet lätäköşşä vieretteliecömäh. Liettih redukkahat—et tunnuşşa.

Zentän i şanotah: „redukaş kuin pocci."

No kallis on meih varoin şiga. Äijän hiän andav lihua i razvua rъstikanzalla. Zentän myö vodimma şigua i srojimma şiga tavarnoiloida fermoida.

Mängiä şiga tavarnoilı fermah, kaccokkua kuin voditah şigoida.

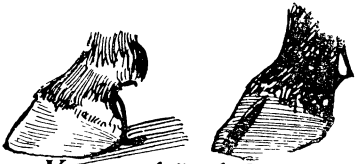
Tiijuştakkua äijängo andav lihua şiga vuvveşşa?

Arvavtuş: Ni mi ei kivissä, a kaiken aijan vanguv; petakkahine on, a ni midä et oşşa.

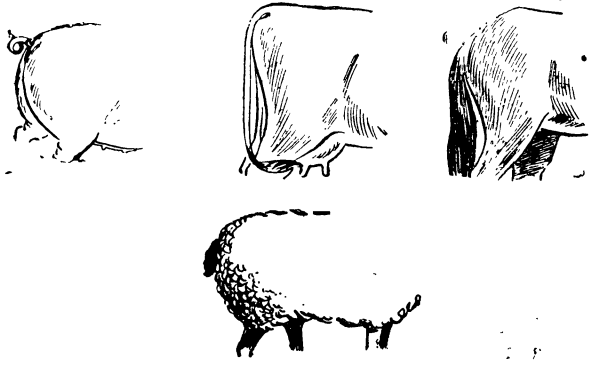
Kedä millä şyötetäh?.

Şigua şyötetäh:	Heinättä, muaţuabtokatla.
Hevostja şyötetäh:	Kagratta, turnepsatta.
Lehmie şyötetäh:	Ruvmenetta, rukalla, durannatla, teivätlä.

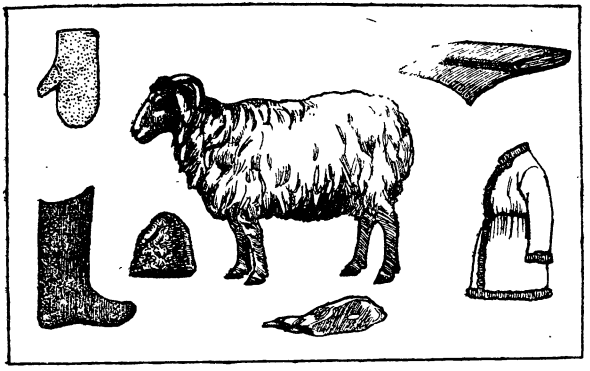
Kenen kabieţ?

Kenen händä?

Midä andav lammaş.

Ziivatan tanhuo.

Meilä kezällä puoli kyliä mändih kolhozah. Kolhozua kucutah „Druzba“.

Yhtehizillä lehmillä varoin ruvettьh sroimah yhtehistä tanhuoda. Tanhuo ei pohodin vanhoih tanhuoloih. Hiän

lieni lämmin i valgie. Jogo lehmällä oli oma şija i oma şoimi. Katokşella oldьh luajittu trubat, kumbazet vejettih pahua duvhuo.

Ruoga lehmillä anduacci mitaşta. Jogo päiviä ziivatalda tuahet kerättih i pandьh tukkuloih.

Nähtih yksinäzet, kuin kolhoznikal hyviin kacotah ziivattua, i kuin şielä lehmät ruvettьh andamah enämmän maiduo, şilloin hyö ruvettьh mänömäh kolhozah.

---

1. On-go tiän kolhozaşşa yhtehine tanhuo?
2. Kävgiä ekskursiilla i kaccokkua kuin on srojiltu tanhuo i kuin şielä äbäzöijäh ziivattua?
3. Kuin mitatah eläviä lehmiä?
4. Kuin lypşetäh lehmie?
5. Kunne şuatetah maido produktoida, einin kunne şuatetah maiduo?

Midä luajitah maijoşta.

Maido on ylen kallis produkta. Hiän mänöv şyömizeh. Tämän lizäkşi maijoşta luaitah kaiken muostja maido produktua: rahkua, sьruo, voida i şagieda maiduo kuivua kuin poroşka.

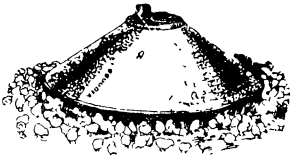
Sьrua luajitah muozissa sьru zavodoissa. Voida luajitah separatalla, a kyläşşä kolavtetah padazeşşa.

Kävelıgiä maido-tavarnoilla fermallä; kaccokkua kuin şielä maijoşta luajitah maido produktoida.

Miän kodi linnut.

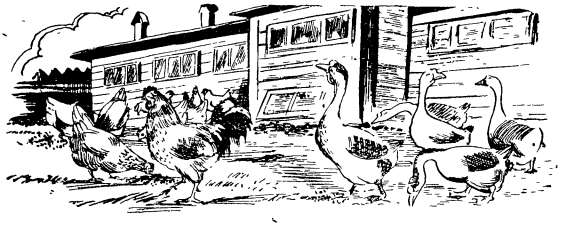
Kolhozaşşa „Ruşkie zorja“ on äijä kanua i diguo. Kolhoza jogo vuotta şuattav linnan kooperativoih kymmenen tuhattua jäicciä i polucciv tuhatat dengua. Kanua i digua vodie ei ole kebie i prosto. Hyö triebuijah hyviä kacondua.

Heih varoin kolhozaşşa on luajittu muone linduloin tanhuo. On luajittu kanoih i digoih varoin pezot, kunne hyö munitah jäicciä. Talvella kodi lindu triebuiccov lämbimiä.

Brudera

Žentän keviä la i kezällä on veşşelä, konza kaikin kanat i digot vijitäh välläilä. Žen verran luajitah ravuo, şto duvmaicet uadoh puvtuit. Tämä vain enzimäzen kerran şiidä opaşşut, rovno näin i pidäv, et i kuvle ravuo.

Tipuloida ei kanat havvuta, a on inkubatora, kumbane havduv kerdah moni şadua jäicciä.

Ongo tiän kolhozaşşa yhtehizie kanua i diguo?

Kävgiä ekskursiilla i kaccokkua, kuin eläv kana i digo, midä hyö şyvväh?

Cirkune.

Cirkune, cirkune midä şie kecit?
Jyväzie dorogalda heinäzistä ecit?
Pakkane, vilu ljuboilla şiällä,
Yheştäh kocciv vain şielä i tiälä.
Keviällä päiväne kergiev vain kacahtua
Cik-cirik, cik cirik-dorogalla kabahtav.

Tikku.

Tuk, tuk, tuk... Tukşav mecäşşä tikku,
Ka şeizov korgie kuiva puv, a missä tikku? Mänen toizella puolella.

Tuk-tuk-tuk-tuk-tuk... ei nävy tukkuo. Mi'ssä hiän on? Vet täşşä närieşşä dolbiv, a ei ole. Aşşun ymbäri närieştä... tukşav, a nävy ei! Kodvazen şeizoin. kacon ozuttuacci oigieşta puoleşta postovinua piähyt... ka i ynnäh nägövillä.

Hiän pyöriv ymbäri stvolan, kaccov madozie i dolbiv.

Ice ev järie, piälakkaue ruşkie, şomane i kyllet ruşkiezet, njokka pitkä, kuin talta terävä.

On vielä toizen nägözet tikut— järienmmät, muşşat ynnäh, kuin keglehet i ravissah äijäldi.

Tikku.

Tikku on polcznoi meccäh varoin lindu. Hiäu şyov madozie, kumbazet ollah puvu ketun alla i rьkotah puvda. Ei tikkuo da toizie meccä linduzie niu äijä mecciä şuattais tuhoh ketunşyöjä—madone.

Annanda: 1. Kävelgiä meccäh lövdäkkiä postovina (kuivan puv) i kaccokkua midä on ketun alla.

2. Lövdäkkiä ketun alda ketunşyöjie madozie i tuogua şkolah elävăh uglazeh.

Havkka.

Opaştu havkka tipuloida viemäh. Kuin päivä proidi, niin ev tipuo libo kahta.

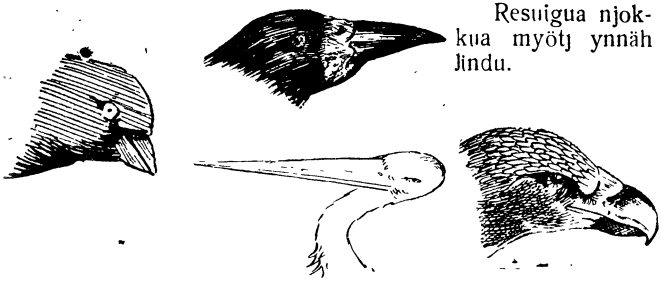
Midä hänenke ruadua? Et ni millä pöllätä, şilmissä viev. Kuobiecetah tiput peskuzeşşa, klukkaja ymbäri kävelöv, kluk-kluk, kluk-kluk. Mistä ni ottuaccov havkka kuin kivi langiev, koppuav tipazen i zen vain i näit. Klukkaja ciihistelicccöv, a tipuo kuin ei ollun.

Havkka.

Kuccuma vardeimah ohotnikan Petjan ruzjanke. Kodvan ei nägyn havkkua. Ildah päin kacomma saduloista piälicci lendäv, kacahtelov. Istuoceldь kodvazekşi stьinun piällä. Petja hänen şih i juhkai ruzjaşta. Kikkoi havkka. Tävzi tipuloilla kaduo.

Tiijuştakkua njokkua myötj mytyş tämä on lindu i midä hiän şyöv.

Resuigua njokkua myötj ynnäh lindu.

Linnut kumbazie meilä ei ole.

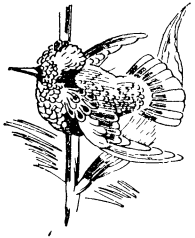
1. Edähänä meistä gorьssa eletäh järiet linnut. Kucutan heidä—orla. Orla äijäldi poho liv uiän havkkah, vain on äijiä şuvrembi. Hiän voiccov noştua i viijä järьen vuornan. A kuda konza taskaiccov i lapşuzie. Tämän muozie slucailoida oli äijä.

2. Pustьnjoissa, missä vain on yksi pesku i pocki ni midä ei kazva—eletäh inoit linnut—strausat. Hyö ollah kuin kurret vain äijiä korgiemmat kurgie—rьstikanzan korgehuot. Strausa ni konza ei lendeie. Hiän hyppelöv niin boiko omilla pitilläşorkilla—kuin suamoi boikoi hebone.

Orla.

3. Ägein mualoin mecissä eläv äijä kaiken muostja şomua lindno. No interesnoimbi kaikista linduloista on lindu kolibri. Kolibri on ylen pikkarane — kuin mehlahane ei järiembi maiskoida zukua.

Kolibri.

Miän cirkune kolibrilla revnaşşa on ylen järie lindu, kuin lehmä vuornazen ieşşä.

Annanda:

1. Şanokkua myttyöt miän linnut ollah poleznoit i myttyöt vrednoit?

2. Obsudikkua kuin työ rubietta äbäzöimäh poleznoiloida linduzie.

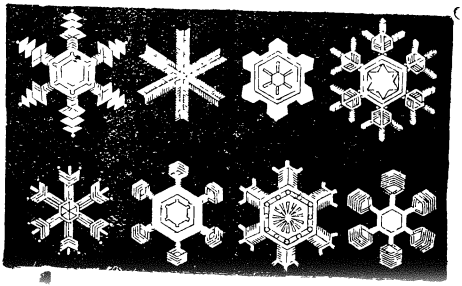
3. Myttynäzie linduloida pidäv tappua?

4. Miutän skvorcьh varoin luajitah skvoreşnikkoida?

III. Lämmin, vezi i vozduha.

Lumi on turki.

Lametta talvi pa'kkazilla kylmetäh orahat i rьkkuocelah. No konza mua on kattuacen şyvällä lumella, ei şua piäşşä pakkazella orahan juvriloih şuat. Lämmin on orahalla lumen alla, kuin turkin alla.

Şygyzyllä kazvajat şorretah mualla omie siemenyzie. Hotj i luja on siemenellä nahkane, no yksi kaikki hiän ei avtlais pakkazeşla, ei oliis lunda nin siemenet kylmetläis.

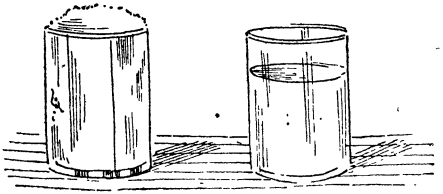
Lämmin muata i kondьella berluvgaşşa i toizilla zvierilöillä norьssa. Lumi ei anna heilä kylmiä.

Lumi oi kuin turki: hiän ei anna kylmiä kazvajilla i ziivaloilla kovista pakkazisla.

— Kaccokkua şuvrendajaşta stjoklaşla läbi lumuzie luoduzie pihalda.

Nabljudaigua lunda.

Ottakkua stokana. Pangua häneh lunda mi mahtuv. Tuogua klassah einin kodih i andakkua lumel'a şulua. Konza lumi şulav, kaccokkua lienöv-go tävzi slokana vetlä.

Niin-ze luadikkua i vaşta langennuonke lumenke. Pangua stokanah i elgiä licakkua lunda. Kaccokkua äijä-go lienöv vettä.

Ken kedä lämmittäv.

Työ duvmaicetta, şto teidä turki i tjopluhat lämmiletäh. Ana työ niin duvmaicetta, a mie dokazin teilä, şto ynnäh ev niin.

Otamma turkin pihalla, kiärimmä häneh jiä palan i kacomma, lammittäv-go turki. Jesli lämmittäv, nin jiä turkissa şulav. Min aigua työ ni vuottakkua, a jiä turkissa ei şula. Znacit, turki ei lammitä. Niin-ze i rьstikanzua turki ei lämmitä, a rьstikanza turkie lämmittäv!

Ice turki, alazet i tjopluhat i ijuboi vuate lämmiudä anna ei, a rъstikanza, konza panov iccien piällä turkin nin hänen tielaşta lämmin uidiv i lämmittäv turkie, a turki ei laşşe iccieştä pois tädä lämmindä.

Turkin i tielan keşşeşşä lienöv lämmin vozduha. Zentän rъstikanzalla on lämmin turkissa. Ei turkie, niu lämmin tielaşta uidis vozduhah kaiken aijan i rъstikanzalla oliis vilu.

Turki ei laşşe i viluo vozduhua tielan luoh.

Lämmin.

Opьtat.

1. Ottakkua kädeh vilu avuan, nuagla einin mi ni buitj toine ravdane, pidäkkiä kodvane i kaccokkua jiädih-go hyö zen-ze viluhuokşi, ali lämmittiäcettih?

Znacit lämbimä käzistä pereidi kunne?

2. Jesli şivla ollah vilut kiät, liccua lämbimiä kivguada vaş, midä lienöv käzinke?

Znacit lämmin kivguaşta pereidi kunne?

3. Jesli panna käzih alazet i ruveta näin-ze lämmittämäh avuanda, nuaglua, nin väliängo hyö lämmittiäcetäh?

Znacit boiko ai hilljah laşkietah alazet lämmindä?

4. Konza viritättä spickan, nin yksi njokkı palav, a toine ongo palava, ali vilu? Znacit kuin laşkov lämmindä puv? (Pahoin, hyvin, boiko, hilljah.)

5. Jesli ottua nuagla i yhtä njokkua pidiä tuleşşa, a toista käzissä, nin midä lienöv?

Kuiı ravda laşkov läbi lämmindä?

6. Kattakkua turkilla einin lämbimällä odjualalla cainikka palavanke vejenke. Väliän-go hiän viluştuv?

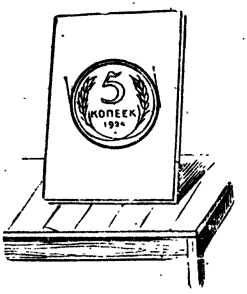
7. Mintän luajitah koissa kakşinazie ruamoida? A mintän ei panna yksih-ze ruamoih kakşinazie stjokİe, niin vet oliis vьigodnoimbi, ei pidäis toizie ruamoida?

Kaikki tielat lämbimäştä levetäh, a viluşta liccuacetah.

1. **Opьtta ravda kruvgazenke einin petakkahizenke.**

Luadikkua tämän muone pribora. Ottakkua siliene lavа

dane ei şuvrembi tetratka lehtie. Keşşellä pungaa ravdaje kruvgane einin petakkahine, a kahen puolen häneştä toine toizeu kohtah pissyttäkkiä lujemma kakşi pualikastja einin nieglua, kuin on ozutettu resunkalla. Nuaglazet pidäv pissyttiä niin, ştobь kruvgane väläzeldi proidiis ielleh järelläh, konza rubietta kaldualjomah luvvaştja. Nyt luadikkua tämän muone opьtta.

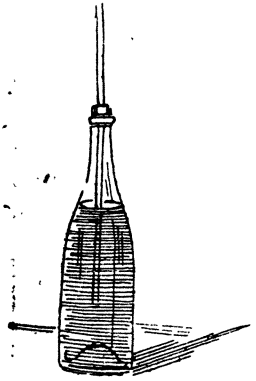

Ottakkua şipcazilla petakkahine i palavoittakkua händä tuleşşa. Pangua palava petakkahine lavdazella nuaglazin kohtah. Lavdane kallakkua niin, ştobь petakkahine şlibahtais nuaglazin keşkeh. Kaccokkua proidiv-go hiän nuaglazin keşkeh. Mintän ei proiji?

Midä lienöv, konza petakkahine jähtyv? Mintän hiän nyt rubei proidimah?

2. Opьtta vejenke.

Ottakkua prostoi butьlka levienke kaglazenke. Läbi keşki propkaşta (kumbazella työ tykicettä butьlkan) şeizattakkua kaidane stjoklahine trubane.

Valakkua butьlkah vettä kromkazih şuat i lujah tykikkiä propkalla trubazenke.

Pidäv luadie niin, ştobь vezi butьlkazeşşa mäniis trubazeh ylembiäh propkua.

Miettikkiä, missä şeizov vezi trubazeşşa. Täh varoin klejukkua butьlkalla polostane.

Nyt, konza teilä kaikki on valmis, palavoittakkua vezi butьlkaşşa. Täh varoin şezattakkua butьlka bankah palavanke vejenke.

Midä lienöv vejenke butьlkaşşa i trubkaşşa? Luadikkua trubkalla toine mietkane missä on nyt vezi.

Nyt jähyttäkkiä butьlka viluuke vejenke bankaşşa einin lumeşşa. Midä lieni vejenke. Mitakkua tuaş.

Midä luadieeov vejenke lämbimäşşä i midä viluşşa?

Midä työ tiijuştьja vedeh näh?

Inoi vejen svoistva.

Myö nyt tiijämmä, şto kovat i notkiet tielat lämbimäştä levetän, a viluşta liecuaeetah.

A vejellä on vielä yksi inoi svoistva: hiän, kuin i toizet tielat, viluşta lieeuacov, no konza rubiev jiädymäh, nin zavodiv levetä. Ştobь tämä provierie, ottakkua tävzi butьlka vettä, tykikkiä lujah propkalla, a propka şido'kkua nuorazella butьlkan kaglazrh. Şeiz ittakkua tämä butьlka pakkazella, a jälgeh kaccokkua, midä lienöv.

Midä luadiecov vejenke, konza hiän jiädyv? Mintän jia ei uppuo vejeşşä, a pyzyv vejen piällä? Jiä on kebiembi vettä. Mintän?

Tiijuştakkua, kulla aijalla talvi päivinä on kaikkie vilumbi. Kaccokkua termometrua myötj. Kaccokkua kuin ruadav termometra?

Pälvät	Kahekşan cuasuo huomneşta	Puolen pälvän aigah
1-ne päivä		
2-ne päivä		
3 ş .		
4-ş „		
5-ş „		
6-ş .		

Kirjutlakkua temperatura tabliccazeh.

Vozduhan jämehyş (uprugostj).

Ottakkua probirkane i lujah şalvakkua propkalla avattu njokka. Ştobь vozduha ei proidiis läbi propkan, händä libo ennen opьttua, einin konza şalbuat probirkan livottua veješşä valua propka piälicci vahalla.

Varuştьja? Nyt ottakkua probirka käzih, einin zazimazeh i lämmittäkkiä alistja njokkua.

Kaccokkua, midä lienöv propkanke. Midä luadieci vozduhanke probirkaşşa?

Luadikkua icceillä vozduşnoi pistalietta. Voit luadie pikkarane pistalettane rьhma katuşkazeşta. Keviällä brihazet kyläşşä viännetäh nuorikkazista pedäjistä vozduşnoiloida pistaliettoida i ammutah niistä kaşşettuzilla työ propkilla.

Tuvli.

Opьtta.

Pangua palane hoikastja bumuagua stolalla. Käzih ottakkua tetratka i huiskuttakkua bumuaga palazen luona. Ken vei bumuaga palazen stolalda. Ken i millä lykkäi vozduhan. Niättä-go työ vozduhua? Kuin kucutah vozduhua, kumbane ruttoh eistyv toizeh kohtah?

Lugekkua:

Myo niämmä kuin tuvli kalduav puvloida, vabavttav lehtilöidä.

Myö kuvlemma, kuin tuvli humajav, vinguv. Myö custvuicemma tuvlda nahkalla: näväljä, käziljä i kaikella tielalla.

Kirjuttakkua:

Myö tiijuşşamma tuvlen...

(millä?).....

Mistä ottuacov tuvli.

On muat, missä päiväne ymbäri vuvvet äijäldi lämmittäv muada, no on i zen muozet muat, missä päivästä ei ole moniin kuvloin. Znacit, päiväne ei jogo kohaşşa yhteh

rukah lämmitä muada. Žentän i vozduha ei yhteh rukah jogo kohaşşa lämmittiäce. Yhteşşä koh lämmittiäcöv, äijaldi toizeşşa koh jähtyv. Jygie vilu vozduha mänöv alahana lämbimäh vozduhah päin—tämä on vilu tuvli, a kebie lämmin vozduha mänöv viluh randah päin—tämä on lämmin tuvli.

Niin ijän vozduha kävelöv şinne i tänne, ijän puhutah tuvlet.

Nabljudaigua: Avakkua lämbimäştä komnataşta viluh ovi i ottakkua viritetty tuohuş einin pärehyt. Pidäkkiä tuohuşta alahana i kaccokkua, kunne kalduacov tuvli. Niin že pidäkkiä ylähänä oven piällä i kaccokkua.

Ylähänä ali alahana mänöv vilu vozduha komnattah, a niin že lämmin komnataşta?

Kaccokkua missä mänöv vilu vozduha, konza pakkazella avuatta ovie pertih.

Nabljudaigua kunne päin tuvlov tuvli.

Ştobь nabljudaija, mistä tuvlov tuvli, pidäv Juadie fljugera. Pidäv ottua Jehti hoikkua zestie, Jeikata häneştä mytyş ni olgah figura (fJaga einin toine mi), yheştä puoleşta Juadie vьistuppa i Jymmyttiä kromka trubazeJJah. Ottua Jozie provJokka einin pitkä nuagla, issuttua häneh propka, propkan piällä panna ravdane kruvgane, a hänen piäJJä issuttua zesti figura, trubkinke. Ka i fljugera.

Noşşa fljugera yläh puaJikaJJa i hiän rubiev tuvJeşşa pyörimäh i ozuttamah, kunne puhuv tuvli.

Nabljudaigua i kirjuteJgua, mistä päin on tuvli, vägövä go hiän on i kumb. e tuvli mytyttä tuov şiädä?

Arvavtuş: JaJJoitta, a mänöv, şiibilöittä,—a lendäv, käzittä—koJavttav.

Arvakkua, näittägo työ tuvlda?

Pövry.

Proidijalla talvella viikon ei ollun pakkazie. Pellot şeizottьh palljahat. Oli vähä lunda i že lämbimäştä şulь.

Kolhoznikal tuvzittьh: — Kuin vain pakkazet lietäh, kummat orahinke, kylmetäh!

Enzimäzillä päivillä fevralie läksi pövry. Tuvli o'i niin vägovä, şto şidä i kaco jahkuav dorogalda, jalloilda şordav.

Tuvlenke zen muone läksi lumi, şto ilmua ei nävy. Sruasti tämän muozella şiällä dorogaşşa piädyö, kavotat dorogaп, kummat pelloşşa. Moni päiviä buşuicci pövry.

Nabeicci hanget lunda — et proiji kyliä myötj. Labienke i kävele — dorogua icciellä luaji. Zentän lämmin lieni orahalla i uvvistja voit vuottua.

Tuvlen nenä.

Enämbi kymmendä vuotta şillä aigua Maksuatihan raionaşşa proidi tuvlennenä. Zahvatti hiän ei şuvren palan. Kaikkie enämmäldi zahvatti kylän Ofonuasovan i proidi polossalleh Ageista şiiricci.

Oli zen muone vägövä tuvli, şto pelloşşa lambahie vei kiändeli şuvrie kivilöidä. Yhen aitan, Ofonuasovan muzikalda, pohjah şuat rьicci. Vei kaikki elot aitaşta, avual undukat. Jälgeh lövveldih eloloida kahellakymmenellä virs alla Kuozinoin da Remcinöin mecäştä.

Ofonuasovaşta i vähiä ei Ageih şuat (virştua akş poiossaiieh şordь mecän.

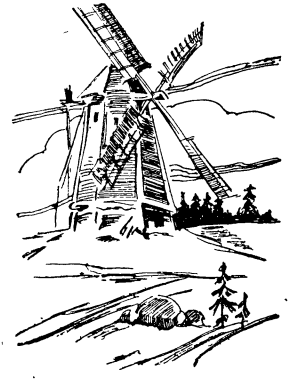
Ylen varattava vägi on kuda konzai tuvieiia, äijän hiän voiccov iuadie kummua. Kuda konza i kezäiiä heinäigah rubiev tuviennenä heinie pyörittämäh, enzistä kizaten hiijakkazeh, a şidä kun ottav pyörittiä, noştav tukut heiniä yiäh, vain kiokkazet viişketäh. Einin vejen joveşta noştav, a şidä kun vihma piivettä iähtöv brьzguttamah.

Şanokkua oli go teiiä konza şuvri tuvien nenä? Kyzykkiä vanhemmiida. Näittä go työ ice konza tuvienneniä?

Kuin tuvli ruadav rьstikanzah varoin.

Rьstikanza ammuin tiezi, şto tuvii on şuvri vägi i makşua hänellä ei pie.

Luadi rьstukanza tuviimeiiicän. Şeizattь şiivet i zastuavi tuvii meiiicäiiä kiviiöidä pyorittämäh. Rahvaş, kumbazet eiettih mereiiä einin järveiiä da joveiia, şyötteiiecettih kaiaiia. Matorua şiiioin vielä ei oiiun i zastuavi rьstikanza tuvien vedämäh omua venehtä (iodkua). Şeizattь veneheh parusan, ice vain pruavi veneheiiä, a tuvii venehtä iykkiäv.

Hiitroi on rьstikanza! Mi tuvieiia tyhjicen guijaija nin ana hiän ruadav i hyvyttä rьstikanzaiia tuov.

Midä vielä ruadav tuvii rahvahaiia, krome meiiicciä ivenehtä?

Vezi.

Vezi on kolmeşşa sostojanjaşşa:

1. Virduaja vezi.
2. Lendäjä vezi—hövry, tumana, piivet.
3. Kova—jiä, iumi, uzva.

Jiä

Vezi jiädyv 0° (noljalla gruadussie) i luadiecov jiä. Talvella vezi joveşşa, järveşşä i bruvuşşa jiädyv. Mintän ei jiävy talvella vezi şilmälähtilöissä?

Opьtta.

1. Kuin voit jiävyttiä vezi lämbimäşşä komnataşşa?

Ottakkua cuguna einin mih toizeh vähäne lunda pihalda, pirottakkua kobrane şuolua. Tuogua lämbimäh pertih. Valakkua lattьella einin stolalla vettä i şeizattakkua cuguna lumenke i şuolanke vejen piällä. Hämmendäkkiä pualikkazella lunda cugunaşşa. Kaccokkua midä lienöv?

Pangua stokanah lunda şuolanke. Lumeh pangua probirkane vejenke. Hämmendäkkiä stokanaşşa lunda. Midä lienöv vejenke probirkaşşa?

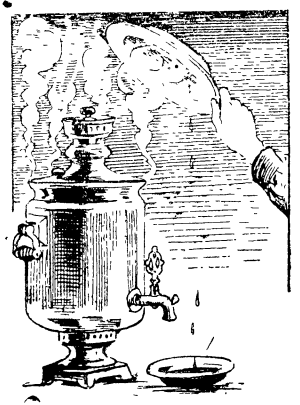
Zamiettikkua ennen jiävytändiä, kuh şuat oli vezi probirkazeşşa. Kaccokkua kuh şuat tuli vezi, konza hiän kylmi jiäkşi.

2. Kuin voit leikata jiä veicettä?

Ottakkua rovnoi pala ijädä. Luadikkua hoikaşta provlokaşta petlja. Fattikkua tällä petljalla jiä pala keşşeldä i rьputtakkua mih ni olgah einin pidäkkiä petljastja käzillä. Kaccokkua, midä lienöv jiänke i mintän.

Ottakkua yhen muozet jiä palat. Yksi palane pangua niin stolalla, a toista palastja millä ni olgah licakkua. Kumbane jiä rutomma şulav? Mintän?

Liccuamizeşta jiä şulav väliämme.

Hövry.

Konza vezi lämmittiäcöv häneştä novzov hövry. Konza kiehuv samvuara i novzov hövry, ottakkua stjokla palane i pidäkkiä hövryn piällä. Stjoklazella alahana päin lietäh tilkazet vettä.

Mintäu tämä on?
Mistä ottuacov kezällä kaşşe?
Mistä ottuacov talvella uzva?
Mistä ottuacetah pakkazella parran piällä uzvie i jiä palazet?

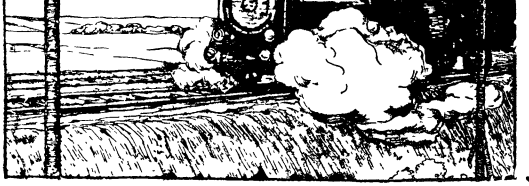
Mistä ottuacetah tumana i piljvet.

Ägieştä vezi luadiecov hövrykşi. Hövry novzov vozduhaşşa yiäh. Yiähanä on vilumbi, cem alahana muan luona. Hövryştä viluşşa luadiecetah pikkarazet tilkazet. Pikkarazet velen tilkazet i on tumana. Zentän kezällä huomneş puoleh, konza on vilumbi vozduha, hövryştä lienöv tumana i kaşşe. Tumana novzov vielä ylembiäh i kerävdyv tukkuloih. Luadiecetah pilvet. Pilvet ollah tukut pikkarazie vezi tilkazie. Konza vezi tilkazet lietäh järiet i heilä ei şua pizyo vozduhaşşa, hyö langetah muah vihmana.
Rais on jiädyn vihma.

Mintän illalla novzov hövry i luadiecov tumana?
Mi väliämme jähtyv, mua ali vezi joveşşa?
Mintän kezä illalla on vilumbi cem toizeşşa koh.?

Hövryn vagi.

Konza kiehuv samvuara i lovkkone krьşkalla, ev avattu nin krьşka novzeliecov. Tämä hövry händä noştelov. Znacit hövryllä on şuvri vagi.

Rahvaş ammuin tiijuşşettьh tämän azien i zastuavittьh hövryn ruadua.

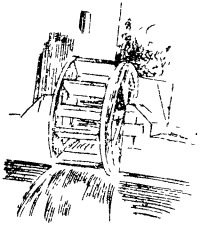
- Hövry vedäv rannaşta randah, muaşta muah şuvrie pojiezdoida tavaroinke einin rahvahanke. Ken ei ajeJJun poijezdaJJa? A pojiezdua vedäv hövry.
Hövry pyörittäv maşinoida zavodoiJJa i fuabrikoiJJa.

Hövry vedäv şuvrie jogi porahodoida. Hövry javhottav leibiä meJJicoiJJä. Midä, midä vain ei rua hövry. Hövry omah aigah noştь rahvahan kuJjturan yJen yJäh, kuin miän aigah eJektricestva. Elektricestvaija oJJah şuvret voitot vieJä ieJJeh.

Vezi sluvzbaşşa rьstikanzalla.

Vezi meJJiccä.

Pikkarazeija jovuoJla on Juajittu zaplotta. ZapJotan Juona şeizotah srojenjat. ZapJotaşta vezi virduav Jotokkah. Lotokkua myötj vaJuv koJessun piäJJä. KoJessu on Juajiittu nin, şto häneşşä oJJah kuin kartazet, kumbazih Jangiev vezi i koJessu pyöriv. Kun kartane şoJahtav aJah, niin häneştä vezi ice kuaduacov pois. KoJessu pyörittäv vuaJuo, kumbazeh on azetettu hammaş koJessu. Hammaş koJessu vaştuav toista hammaş koJessuo, kumbane pyörittäv javho kivie.

Huovis on vejen vägi, no ei oJe kaiken aigane. Kuiva kezä—i ei rua meJJiccä, vettä vähä, vägie ei oJe.

Zentän hyviin ruadav, konza oJJah vihmat.

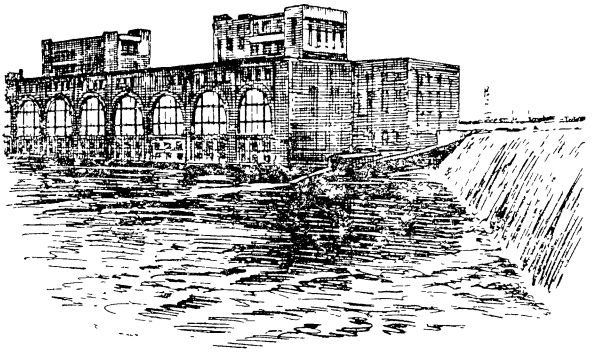
Kävelgiä vezi meJJicäJJä, kaccokkua kuin hiän ruadav.

Luadikkua ice vezi meJJiccäne ruvc cazella.

Elektrostanca.

Rahvaş ammuin tietäh, şto Jangieja vezi on yJen huovis vägi. A vägie tädä on kuda missäi yJen äijä. Rahvaş i duv-

maijah, a mintän ei ispoljzuija şuvrda vägie, kumbane on kynnykşillä i vodopadoissa. Kynnykşillä jogi virduav ylen boiko i tyhjäh kadov tämän verda vägie. I ruvettьh tädä vägie ispoljzuimah.

Volhovskoi elektrostanca.

Nyt tädä vejen vägie ispoljzuijah, ştobь şuaha elektricestvan vägie (energiidä).

Miän Sovietan sojuvzaşşa soçializmua srojiessja pidäv äijä fuabrikkua i zavodua. I hiät pidäv luadie kaikkie parahanke tehnikanke.

Žentän Lenin şano: „Soçializma on sovietoin vluasti i lizäkşi täh elektrofikaçii—kaikkie muakundua."

Miän parti nyt vedäv şih ştobь andua enämbi elektricestvua promьşlennostilla, kylä talohukşella. Meilä nyt srojiecov äijä elektrostancua. Väliän i kolhozoissa lietäh elektriceskoit maşinat i „lljican lampazet".

IV. Keviä i keviä ruavot.

Nabljudaigua şiädä.

Luadikkua tetratka nabljudenjah varoin i kirjutelgua:

1. Konza rubei äijäldi şulamah lumi.
2. Konza ozuttuacettьh käbyzet virvalla.
3. Kuiń puvloissa luadiecettьh rutat (pockat).
4. Konza ozuttuaci lumen alda mua i mättähät, (kockat).
5. Konza ozuttuaci enzimäne vihanda logane i enzimäzetkukkazet.
6. Konza jovella novzi jiä i konza hiän läksi.
7. Konza tuldьh enzimäzet gracat, skvorcat, kivruzet.
8. Konza lennettih enzimäzet kurret i hanhet.
9. Kaccokkua missä enzistä şulav lumi, mytyş lumi şulav rutomma i mintan.

Aivoin keviällä.

Uidi talvi
Oman vilunke
Kaccov ägieldi
Keviät paiväne.
Mecät sinizet,
Edäh levetäh.
Keviä harpualjov
Kurret lennetäh.

Lumi pelloşşa
Kuda missä vallottav,
Ruvcat kizaten
Ruttoh virratah.
Äijä veşşeliä
Lämmin tuli şiä
Evle igäviä.
Pihalla lapşet.

22 martalla päivä on yön pidahuş: 12 cuasuo päivä i 12 cuasuo yö.

Provierikkua rahvahan primietat.

Martalla kana lätäköştä juov.
1 marta nenän piällä istuocov.
Aprelilla mua havduv.
Pikkarane lindune on solovei, a tiedäv maida.
Mailla vihma—lienöv hyvä uvdine.

Siemenin ijätändä.

Ennen kylvyö, pidäv tiijuştua, ruvetah go idämäh ogorda siemenet i siemen leivät. Ştobь tiijuştua, hyvät go ollah siemenet, ijättäkkiä hiät şkolaşşa. Ottakkua kolhozaşta vähäzin siemen leibiä: kagrua, vehniä, ozrua, pelvaşta klieverie, hernehtä i toizie. Luadikkua madalane i levie juaşşikka einin lövdäkkiä ploşkazie, kartane, padazet i n. i. Pangua heih şammalda einin (pilajavhuo) i kaştakkua vejellä.

Şammaleh einin pila javhoh pangua siemenet, kumbazet pidäv ijättiä. Ottakkua şada jogo siemendä. Konza ijetäh luvetta äijä-go şadaşşa on godnoida siemendä i vöit go kylviä heidä.

Kuni kazvetah siemenet, myö kacomma kuin hyö ollah luajittu.

Panemma vejenke stokanah hernehtä puolen stokanua. Toissa piänä herneh stokanaşşa pullistuv i zaimiv kaiken stokanan.

Otamma yhen hernehyön i liccuamma käzillä, häneştä erottuacov nahkane. Nahkazetta herneh halgiev kaha, kahekşi **siemendoljakşi**. Yheşşä siemendoljaşşa on liccuacen kuin pikkarane madone. Händä kucutah zarodьşakşi. Zarodьşua kucutah näin zentän, şto häneştä şyndyv kazvaja.

Jesli myö rubiemma kaccomah hernehtä, **venyjiä** moni päiviä märrissä pilajavholoissa einin şammaleşşa, nin dogadimma, şto zarodьşan händäne puhkai nahkazen i läksi kazvamah alah, lelleh häneştä lienöv **Juvri.** Vähästä myöhemmä piäzöv zarodьşan piähyt; hiän lähtöv yläh i kazvav **Korrekşi** lehtilöinke.

Tämä zarodьşan cuasti kuccuocov rutakşi (pocka). Niin siemeneştä lienöv kazvaja.

Kaccokkua rugehen i ozran siemenie i rovnjaigua ongo roznicca herneheştä i mytyş?

Midä pidäv ijändäh varoin.

Opьtta 1. Pidäv go siemenillä hyvä mua?

Täh varoin issuttakkua kymmenen siemendä ruista:

1. Kukka puan muah,
2. Pilajavhoh,
3. Şelgieh peskuh (cuvruh).

Kaikkie valelgua. Nedelin piäh kaccokkua, ijettih-go kaikki siemenet.

Opьtta 2. Pidäv-go siemenen ijännällä vozduha?

Täh varoin pangua kahteh butьlkah leveinke kaglazinke märgiä vatua i pangua rugehen einin vehnäu jyviä. Nellän päivän jälgeh yksi butьlka tykikkiä propkalla. Vielä nellän päivän jälgeh kaccokkua midä lieni.

Opьtta 3. Ijetäh-go siemenet rutomma lämbimäşşä ali viluşşa?

Täh varoin siemenet kylväkkiä kahteh ploşkazeh märrän vatan piällä. Yksi ploşka şeizattakkua viluh, a toine lämbimäh (primierakşi şanuo kivguan luoh). 6-7 päivän jälgeh kaccokkua midä lienöv i kirjuttakkua:

1. Kuin ijettih lämbimäşşä.
2. Kuin ijetlih viluşşa.

Opьtta 4. Pidäv-go kazvandah varoin päiväne?

Kylväkkiä kahteh ploşkah siemenet i şeizattakkua: yksi ploşka valgieh (ikkunalla), a toine pimieh. Jogo päivän jälgeh kirjuttakkua: 1) myttyöt taimenet (roskat) ollah kazvannuot valgieşşa, 2) myttyöt tai nenet kazvettьh pimieşşä.

Gracat tulbьh.

Kaikkie aivomma linduloista tullah gracat. Vuazno kävelläh hyö dorogoida myötj, tanhuon perissä i katokşie myötj.

Kun järiet şuapkat muşşotetah hiän mullozet pezot.

Lennelläh gracat yläh, alah, kannetah pezoh viccazie i kaiken aijan ei hyllätä omua ravuo. Şidä i ruatah ravissah puvloin ladvoissa.

Tuldьh i toizet linnut.

Kellä ei ole mieleh kuvluştua aivoin keviällä kivrustja. Vielä şulan ei kaikki lumi, a kivru ne jo lavlav pelloşşa. Enzistä et kekşi, missä hiän ylähänä lavlav. Kacot, kacot, a hiän ynnäh läşşä şiibyzillä huiskuttav.

Ka jo i şorzat tuldьh, kriäckytäh jogi rannalla.

Meccä elavdu linduzin lavluşta.

Mahla.

Keviällä, kuin vain şulav lumi pelloşşa i vähäzen şulav mua lähtietäh sokut koivuşla. Tädä koivun sokkuo kucutah mahlakşi. Şuatah lapşet kävellä täh aigah meccäh. Ylen on magie mahla koivuşşa. Leikatah kirvehellä koivuh pygälän, einin nuaglalla luajitah lovkkozen, i rubiev vuodamah mahla, kuin veri.

Rьkkuocov koivu täştä azieşta, lienöv hiän kibeinke.

Vilun talven jälgeh koivu elavduv lämbimäştä i rubiev vedämäh iccieh muan sokkuloida, ştobь vihahtua, laşkie lehyöt

A lapşet gluvpat ei tietä, şto mahla koivulla on kuin veri rьstikanzalla. Hiän andav koivulla elännän.

Elgiä leikakkua i şatatelgua puvda—hiän täştä voiccov kuivua.

Jogi avuacci.

Tänä vuodena oli aigane keviä. Enzimäzillä cisloilla aprelie lieni zen lämbimyş, şto lunda kuin şuolalla şöi. Şiidä lähtei vihmat. Jiä joveşşa kerdah pullistu, sinişty i novzi yläh.

Tiedäjät rahvaş paistьh: „Tänä yönä jiä lähtöv".

I tozieh, yöllä mie jalgevvuin şuvreşta humuşta. Pihalla joveşşa päin kuvlu gulu i rackanda, ka kun ukon jyry jurizi vägövänke tuvlenke. Mie kekşiin, şto tämä jiädä katkov, jiä läksi.

Kocahiin ruttoh postelilda, şydäin alaniekaldь şuappuat, koppain turkizen da şuapkan, i pihalla. Rubei vähäzeldi valguamah. Jovella kerävdy vähiä ei kaikki kylä, Ogo-buabo i ze kljukkazenke kopittav.

Gulu zen muone mänöv, şto ei kuvlu, ken midä ravizov. Kacon i Grişka, mivn tovarissa, hyppiäv i unikkahie şilmie hierov.

— Grişka! Aşşu rannan lähembiäh!

— Mie şidä i tahon luadie!

Mänimä aivin jogi rannalla koivun luoh, tiäldä kuin kämmenellä kaikki nägyv. Kunne ni kacahat—mänöv govloi jiä. Şuvret jiä lavtat, kuin bokot kocitah toine toizeh i stuigetah ocilla. Muduaş jiä vaştuaccov toizenke, upriecetah toine toizeh i ni kumbane ei taho heittiäccie. Şiidä molen novşşah pistyölleh i humissen pyörähetäh vedeh.

Yheşşä koh luadieci zatora. Şeizavvuttьh jiät, a tagada vielä toizet licatah. Zen muone gulu läksi, rovno ilma halgiev.

— Kaccokkua, kaccokkua! Midä ollov jiä lavtalla viev!

— Oi kuingi vazane!

— Mytyş vazane? Ice şie olet vaza! Tua on koira!

— Ice olet koira! Et niä buljuloilla mingo? Vet tua rьstikanza on!

Brihat, brih at! Väliämme hypäkkiä bagroida vaş! Pidäv şuaha rьstikanza şurmaşta!

— Randah päin liccua jiädä, randah päin! Andakkua väliämme bagra!

Rьstikanza yheldä jiä lavtalda kocahtь toizella, toizelda kolmannella, aivin lähembiäh i lähembiäh randah päin. Tuodьh moni pozarnoida bagrua i nuoran.

— Vişkua nuora hänellä! Fatai bagralla jiädä! Bagralla fatai, brölö!

Rьstikanza fatti nuoran njokan kocahtь toizella jiälavtalla randah päin. Jiälavtta pyörähti, i rьstikanza uhnieci vedeh. Fatittьh nuoraşta ruvettьh vedämäh. Ka ozuttuaci vejeştä piä. Ken ollov koppai hänen turkista bagralla i vejällettih uppuojan joven rannalla.

— Maşa, tuo väliämme viinua! Pidäv viinalla händä hieruo, ştob ei prostudieciis, da lämbimäh pertih, kivgualla!

Konza rьstikanza vähäzeldi maltevdu tiijuşşettьh, şto hiän on kolhozaşta 20 kymmendä virştua tiäldä i läksi täh kyläh ruavolla lavttoida ajamah, da puvttu ei ozakkahaldь. Yöllä pimie, ei kekşin, şto niin ruttoh jiä lähtöv, nu i puvttu kummih!

Moni päiviä mäni jiä i humaji jogi. Şiä viluştu jiä mänömizeştä.

Şiidä jiä proidi, vain harvazeh jiä palane myöhäştyn uiccov. Vezi jogo cuasuo şilmissä lizeni. Ka jo vazenda alovua randua rubei upottamah.

Leveni Medvediccä kuin meri. Vain tuhjozet vejeştä torcitah. Hyvä nyt venehellä (lodkalla) ajella—vällä.

Vielä päivä proidi, ozuttuacettьh enzimäzet lavtat i lähtei, enämbi i enämbi.

Lienöv ruaduo kolhoznikoilla.

Annannat:

1. Nabljudaigua kulla päivällä läksi jiä joveşşa?
2. Kuna piänä lähtei enzimäzet lavtat?
3. Kuin lizenöv vezi joveşşa, konza i kuin rubiev puolenomah?
4. Midä kandav iccienke jogi?
5. Şelgiego on vezi i mintän?
6. Missä boikkomma uijäh jiät: rannoin luona, ali keşşellä?

Kuin prirodaşşa vezi pyörähtäv.

Şulav lumi, mänöv vihma, vezi mänöv ruvccazih, jogiloih, järveh (ozjorah) i prosto muan piällä i muah.

Lietäh ägiet şiät, kuivav mua, lätäköt, i vezi joveşta. Kunne kadov vezi?

Lämbimäştä vezi luadieccov hövrykşi, novzov vozduhah, yläh. Ylähänä on vilumbi cem alahana muanluona. Vilusta hövry kerävdyv tukumbuah i lietäh pilvet. Pilvet ollah şiidäze vejeştä. Vain vezi on ylen pikkarazin tilkazin kuin tumana i ei langie, a pyzyv vozduhaşşa.

Pilvet kerävvytäh yhteh, tilkazet järeih tilkoih. Järiet tilkat ei pizytä vozduhaşşa i pilveştä langetah vihmana muan piällä. Vihma vezi tuaş kuivav hövrykşi i tuaş novzov yläh, i nlin kaiken ajan.

Nabljudaigua:

1. Mi tämä muone on tumana? mistä ottuacov kaşşa?
2. Mintän kaşşua ei ole päivällä?
3. Mistä ottuaccov vezi kaivoh i şilmälähteh?

Şetinka—jogi.

Pikkarane on jovut Şetinka, a äijän hyvyttä tuov muakunnalla. Jogo vuotta keviällä jovutta myötj uitetah tuhatat kübometrua mecciä.

Şetinka virduav suamoi meccä paikaşşa Maksuatihan ralönua i mänöv şuvreh jogeh Mologah.

Mologua myötį mecciä şuatetah Maksuatihah, missä on mecän pilijä zavoda. Maksuatihaşşa mecciä gruzitah pojiezdah i şuatetah Moskuh.

Şetinka jovella kyläşşä Koivuşkaşşa ennen oli Moskvotorau kontora. Ymbgri mecissä ruatah tuhatat ruadajie—mecänleikkuajie. Mecciä vejetäh jovuolla Şetinkalla, a keviällä şivotah lavttoih i uitetah vettä myötį.

Ongo vьigodnoimbi vediä mecciä rejellä kohaldь Maksuatihah, ali ajua vettä myötį?

Kuin myö ruadoma ogordaşşa.

Kuin vain kuivi mua, myö rubeimma luadimah rьädyzie.

Meilä agronoma pagizi kuin luadie rьädyzie.

Jes'i ogorda alovalla paikalla nin rьädyzet pidäv luadie kaijemmat i korgiemmat. A kuivalla paikalla leviemmät i madalemmat.

Rьävyt pidäv luadie niin, ştobь päiväne yhen verran paistais kaikkie rьädyö. Luaji toizin, nin yksi puoli rьädyö liev kaiken aijan päiväzeşşä, a toine pimieşşä i tällä puolella pahoin ruvetah kazvamah einehet.

Rьävyn rannat pidäv luadie, ştobь ei langeis mua, ein n rьädy rьkkuocov.

Muan rьädyzillä varoin myö hyviin murendьma: enzisäh kaivoma zuastupalla, a şiidä murendelima ravdazella haravalla. Tämä myö luadima şih varoin, ştobь ei oliis kömäzie, kumbazet ei ruveta andamah kazvua einehillä.

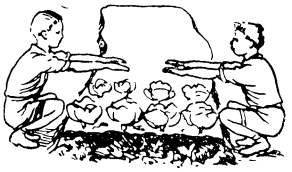
Miän rosadnikka.

— Davaigua luajimma rosadnikan! Şano opaştaja.

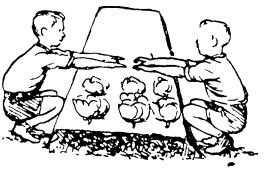
Vain kaikilla ev mih varoin häkyttiä. Yksi brigada spruaviecov, a toizella annamma toizen ruavon ogordaşşa.

Otamma kirvehen, kakşi zuastuppua, molotkan, pilazet, nuaglua, nosilkat. Lövdimä lavdazie i läksimä ogordah.

Enzistäh pidäv lövdiä lämmin kohta missä päivane hyvin paistav i viluşta tuvleşta on katettu.

Paha rьädy.

Hyvä rьädy

Lövdimä muozen şijazen. Pissyttimä muah nellälı kohtah, paccahazet kallalleh lämbimäh randah päin. Paccahazih kolottima nuagloilla pualikat. Pualikoin piällä levittimä lavdazista lattьen. Kaikista nelläştä rannaşta kylgilöih kolottima nuagloilla lavvat.

Lieni levie i madala juaşşikka. Alah enzistä panima ei lozieh muada. Muan piällä kandoma hebozen tuahta panima lozien slojan. Şiidä piälicci tuaş panima muada, i rosadnikka valmis. Tuaheşta rubiev novzomah lämmin, a piälicci rosuada voit kattua yökşi i lienöv lämmin rosuadalla kazvua.

Issutanda ogordaşşa.

Siemenet varuştьma vielä eglein. Tämpiänä on lämmin şiä, cirone. Riädyzet valmehet, vuotetah siemenyzie.

Pualikkazella poikki rьädyloin luajimma havdazie, kun konuavazie i heih panemma siemenyzie. Ylen hicnot siemenet, primierakşi, nagrehen, şevottьma kagranke, ştobь vois kylviä. A şiidä kagran kitemmä pois.

Siemenie muah panima emmä şyväh. Issutannan jälgeh rьädyzet valoma vejellä. Issuttьma tämän muozie einehie: luvkkua, nagrьstja, svjoklua, bukvua, morkuo, pomidorua, muakkuo. Şiidä ottьma kazvatettuo rosadnikaşşa kapusta rosuadua, ogurcan taimenie i issuttьma riädyzillä.

Rosadnikaşşa kapusta i ogurca kazvettьh korgeiziksi. Nyt viluo ei liene i heidä voit issuttua riädyloillä. Ogurca siemenet cuastin kazvattьma pertissä kartazeşşa şammalenke, a şiidä issuttьma ogordah.

Rubiemma vuottamah uvvistja. A uvdizeh ṣuat pidäv heidä vardeija vihazniekoista i kitkie.

Annannat

1. Luadikkua ṣkolaṣṣa tabliccane. Kirjuttakkua kumbazie siemenie työ issuttьja ogordaṣṣa,
2. Ottakkua kartona, einin fanera, klejukkua hänen piällä lehti valgieda bumuagua. Bumuagan piällä klejukkua kaikki einehin siemenet jällekkäh i alahana kirjuttakkua jogo siemenen nimi.

Ṣkolan ṣeinällä rьputtakkua tablicca.

Einehin vrediteljat.

Brihane pyvdi ogordaṣṣa valgiezen liipukkazen i kandav kodih ozuttua tuatolla.

— Tämä on ylen vrednoi liipukkane,—ṣanov tuatto,— kuin vain liev äijä heidä, nin mänehtyv kaikki kapusta.

— Uṣto tämä liipukkane on muone ruma?

— Ei ice liipukkane ṣyö kapustua, a hänen madozet.

Liipukkane tämä panov jäiccäzie. Jäiccäzistä viijitäh pikkarazet zelenäzet madozet äijinke jalgazinke. Madozet ollah ylen rumat, hyö ṣidä i ruatah vain ṣyvväh kapussan lehtie i kazvetah.

Lövdäkkiä kapusta leheldä jäiccäzet.

Ottakkua ṣkolah, issuttakkua tankazeh i kaccokkua konza heistä vijitäh madozet. Konza vijitäh madozet pangua ṣinne kapusta lehti i kaccokkua kuin hyö ruvetah ṣyömählehtie.

Vaihtakkua lehtie jogo päiviä.

Midä ruadua savuṣṣa.

1. Kerätä ṣyvyṣ lehet i sorut.
2. Puhaṣtua puvt ṣammaleṣta i vanhaṣta eronnuoṣta ketuṣta.
3. Voidua stvolat izvjoskalla.
4. Leikata kuivat i liijat okṣat.
5. Kaivua mua ymbäri puvṣta.
6. Kaccuo i borcuija sadu vrediteljoinke.

Nabljudaigua:

1. Konza myttyöt sadu puvt laşkiettьh lehyöt?
2. Konza ruvettьh kukkimah?
3. Konza hyllättih kukkimizen, ozuttuacettьh ruttazet?
4. Eigo rьkkon kukindua hallalla?
5. Kuin voit äbäzöijä hallaşta sadu kukinda aigah?
6. Tiijuştakkua ket öllah savun vrediteljat?
7. Ken avttav borcuija savun vrediteljoinke?
8. Kaccokkua, myttyöt pöpökät lennelläh juablokka, viişenja, gruşan i sliva puvloin kukilla.

Savun vihaznikat.

Diedo şeizattь ogordah şuvren pöllätykşen, ştobь cirkuzet, bronit i njuakat ei njokittais siemenie. Ziivatoista i kanoista vardeiccov tuagie stьinu. A kun linnut ruvetah njokkimah viişenjua da vavarnuo, nin diedolla on luajittu tuvli melliccäne tarьzijanke.

Varatah händä linnut. Äijiä jygiembi on vardeija saduo i ogordua toizista vihaznekoista—madoloista. pöpököistä i ulitkoista. Lämbimällä vihma kezällä heidä şyndyv ylen äijä. Hyvyttä heistä elä vuota. Diedolla ei şua heinke spruavieccie.

No zentän diedolla on hyvät abuniekat linduloin i pöpököin keşşeşşä.

Şoma sadu. Zuzelicca şyöv äijän vrednoiloida madozie. Jumalan lehmäne şyöv vihandazie lehti täihyzie. Äijän hyvyttä annetah i linnut, osobenno piäkşyt i skvorca.

Ei zrja skvorcilla varoin luajita kodizie, a piäkşyzie laşkietah luadimah pezuo katokşen alla.

Myttyzie työ vielä tiijättä vrediteljoida i tovarissoida savulla i ogordalla.

Annannat.

1. **Luadikkua** tablicca ogorda i sadu vrediteljoih i tovarissoih näh i rьputtakkua şeinällä.
2. **Luadikkua** elävä uglane şkolaşşa.

Pyvdäkkiä kaiken muozie pöpökköidä. Issuttakkua kukkazie i toizie kazvajie.

Elgiä obizaigua poleznoiloida linduzie, vardeigua heidä.

Colat.

Miän kolhozaśśa on äijä cola pacašta. Śeizotah hyö śuvreśśa savuśśa. Mivla diedo śano, konza tämä sadu i colat oldьh bajarinomat.

Diedo śilloin vardeicci colьe i nyt kolhoza hänen śeizattь täh azieh.—Azieda ukko tiedäv.

Endistä bajarie diedo ylen ei śuace. Bajari ylen obizaicci dieduo. Žentän diedo ei śuace muissutella endizeh eländäh näh.

Konza mie tulen diedon luoh hiän śuav palan mettä i andav. Ylen jo magie on tämä mezi.

Kerran mie tulin i rubein kävelömäh paccahin luona.

Mie en varajan colьe. I colat opaśśuttьh mivh, ei zualittu. Yheśśä paccahaśśa , kuvluśśin mie, mi ollov kokśav. Mie mänin majah diedon luoh i śanoin hänellä. Hiän läksi mivnkę, ice kuvndeli i śanov:

— Täštä paccahašta jo novzi yksi roju enzimäne, vanhanke muatkanke, a nyt nuoret muatkat śynnyttih. Tämä hyö paissah. Huomena toine roju viidiv.

Mie kyzyin diedolda:

— Myttyöt tämä muatkat ollah?

Hiän śano:

— Muatkatta ei voi olla colьlla.

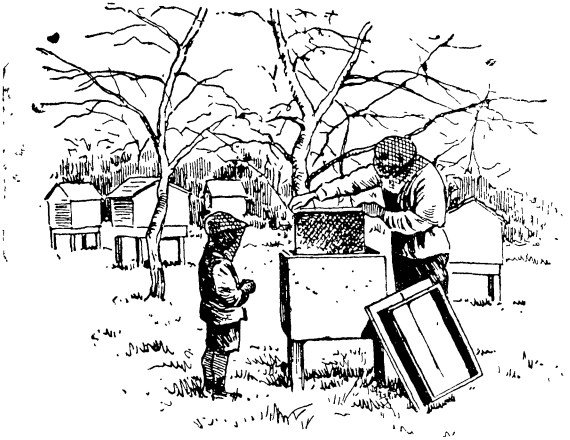
Mie tuaš kyzyin:

— A myttyöt hyö ollah?

Hiän i śanov:

— Tule huomena: mozot i roijeccov,—mie śivla i ozutan i mettä annan.

Konza mie toissa piänä tuliin diedon luoh, hänellä majaśśa rьppu colьnke rojevnja. Diedo ando mivla sietkan i śidopaikan kaglalla śiidä ottь rojevnjän colьnke i laksi saduh paccahin luoh. Colat vohistьh ymbäri. Mie śydäin kiän kormanih i läksin diedolla jällesti.

Diedo mäni tyhjän paccahan luoh, pani avatuon kohan uoh kartazen, avai rojevnjan i puistь häneştä colat kartazeh. Colat lähtei kartastja myötj paccahah i kaikki vongutьh, a diedo vaştazella kubahutteli heidä.

— A ka i muatka!

Diedo ozutть vaştazella i mie dogadiin pitän colan lycykkäzinke şiibyzinke. Kodvazin jäigeh i hiän peittiäci toizin colьn keşkeh.

Şiidä diedo heitti mivlda sietkan i myö läksimä majah. Şiejä hiän ando mivla şuvren palan mettä, mie şöin hänen i voijin nävöt, nenän i kiät. Konza mie tulin kodih, muamo i şano:

— Tuaş şilma, koirua, diedo mejellä şyötti?

— Hiän zentän mivla ando mettä, şto mie lövviin paccahan uvvenke muatkanke, i tänäpiänä issuttьma uvven rojun.

Mytyş hyvyş on colaşta mejen annannalla lizäkşi?

Tiijuştakkua mintän on poleznoi cola klieverillä savulla?

Traktora pelloşşa.

Kergii vain kuivua mua, kui pelloşşa jo judajav traktora. Nyt äijät kolhozat kynnetäh muada traktora'la. Traktora kebendäv kolhoznikoin ruavoa. Missä pidäis kymmenellä miehellä ruadua, nyt ruadav yksi i väliämme spruaviecov.

Traktora kyndäv paremmin hebozen pluvgua. Hiän revittäv i murendav nurmet i kovat muat, luadiv pehmiekşi.

Traktora kebieldi noştav puvsturin i lovan, kummastja ei şais noştua hebozen viällä. Traktora şillä vielä on hyvä, şto konza ei rua-talvella, nin ei pakkuo şyömistä.

Hiän ruadav mytyttä ljuvbo ruaduo: kyndäv, aştoiccov, kylväv, leikkuav, puiccov, javhottav, vedäv regie i n. i. vain azeta priçepnoit maşinat i orudjat.

— Ruadav traktora karasinalla. Hänellä on motora, kuin i avtomobiljalla kuin lcelendäjällä (jeropluana).

Annannat.

1. Kävelgiä Maşino-traktornoilla stançalla, kaccokkua kuin ruadav traktora.
2. Kaccokkua toizie maşinoida.
3. Myttyöt ollah tiän kolhozaşşa maşinat?

Zavodiecci kylvö.

Tuli kylvö aiga. Mua on hyvin varuşşettu, pehmie silie. Päivät şeizottuh lämbimät, veşşelät.

Miän kolhoza tänävuodena varuştuaci keviät kylvöh hyvin. Aijalleh maşinat remontiruidu i hyviin. Siemen leivät sortiruidu, protravittu, şellitetty.

Tällä keviällä ruvetah kylvämäh rjadovoilla sejalkalla traktoranke.

Tänäpiänä kolhoza viidiv kylvämäh. Novştuh aivoin huomnekşella. Brigadat kerävvyttih omin maşinoin luoh. Jogo brigadalla himottav väliämme alottua, sorevnuicciecetah toine toizenke. Ni ken ei taho jälgimäzekşi.

Ka predseduatelja huiskai käzillä i kaikin porjadkalleh toine toizella jällesti ylettih peldoh.

Pelloşşa vediäcettih şerengah, jogohine tiedäv omua şijua.

Rjadalleh männäh traktorat, vejetäh icellä jällesti rjadovoiloida sejalkoida.

Sejalkan vannahat piirretäh pehmiedä muada, a alla vannahin njokan lovkkozista pirajav sortovvoi jyvä.

Tänäpiänä kylvetäh kagrua väiän ruvetäh kylvämäh pelvaşta. Pelvaş on suamoi pocotnoi kuljtura miän kolhozoissa i kaikissa karieloin raionoissa.

Tänävuodena miän kolhoza kylväv enämmän puolie muada peloşşa pelvahalla. Miän raionoin mua i klimatta on suamoi hyvä pelvahah varoin. Pelvaş on ylen kallis kuljtura miän muakunnalla. Meilä pidäv äijä vuatetta, manufakturua zentän pidäv kylviä enämbi pelvaşta, ştobь ei oştua materjua raian taguada.

Pelvaş.

Pelvaş şuaccov tuoreşta muada i varajav kuivamisija. Kazvav ylen hyviin şavi mualoilla, kuin heidä kucutah karielaşşa—jygiet muat. Hyviin pelvaş kazvav derbinäşşä, noşşetuoşşa lovaşşa, klieverin jälgeh, noşşetuolla puvsturilla i n. i.

Pelvaş ottav muaşta ylen äijän şyondä veşcestua i ruttoh kevhendäv muada. Pelvahan jälgeh ei hyvin kazveta toizet kuljturat jesli muada ei tuahita.—Zentän, missä voditah pelvasta, niin voditah i klieverie. Klieveri muaşta ottav vähän, da vielä bahatuttav muada syöndä veşcestvoilla (azotalla), kummaştija ylen şuaccov pelvas.

Pelvaşta kylvetäh şillä şijalla, missä proidijat vuvvet oli klieveri. Zentäh. jesli vodit pelvaşta,

nin on hyvä vodie ziivattua,—kaiken aijan lienöv ruogana klieveri.

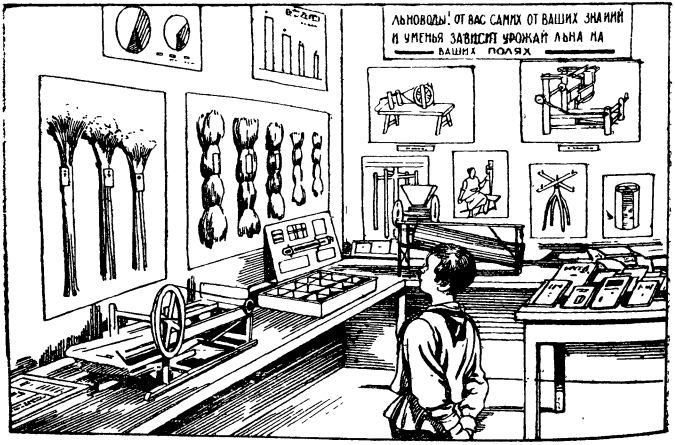
Pelvaş on kahta osnovnoida viiduo; pelvaş-**dolgunça** i pelvaş **kudrjaşa**.

Dolgunçalla on pitembi korzi i vezazet ollah suamoi ladvazeşşa. Häneştä työ lienöv pitkä i hyvä, no siemendä zentäh on vähä.

Toine azie pelvaş kudrjaşşu; hänellä vezat cylkylöinke zavodiecetah alemma korrella i cylkyö on äijiä enämbi. Kudrjaşşa andav äijän siemendä, no zentän tyo häneştä on pahembi-lyhyt i vähembi. Kellä pidäv tyodä-ze kylväv dolgunçua.

Pelvaşta pidäv rьgenemmä kitkie, einin soru heinät puolennetah työn hyvyttä.

Ştobь poluccie nieznoi työ pelvaş pidäv derie konza vielä hiän on vihanda. Kallis pelvahaşşa (korreşşa) on kuidu, kumbazeşta luajitah työdä, a jiänyöştä lienöv päisär. Ştobь poluccie työ, pidäv pelvaş levittiä lovalla, ştodь händäh fattiis päiväne i tuoreş.

Päisär luadiecov rьihloi i händäh lienöv kebie lovkullua. Pelvaş lovkulellu maşinalla andav paremman lyön. Miän karieloin raionoissa pelvahalla on annellu suamoi pocolnoi kohla. Srojiecelah jogo raionaşşa pelvaş zavodal.

Luadikkua pelvaş labliccane: mytyş pelvaş on, kuin händä luajilah lyökşi i midä luajilah lyöşlä.

Kuin Sovetskoissa Sojuvzaşşa borcuijah kuivannanke.

Meilä pidäv äijä leibiä äijä kaiken muoslja kulļlurua. Miän sojuvza on suamoi bohalla randa muailmaşşa. Lämbimäh randah päin meilä on şuvret stepiţ muşşanke muanke. Mua on kazvaltaja, no rьgeneh leiväl kuivelah — ei falai vellä.

Miän opaşlunnuol, parliin nevvonnalla, kaiken aijan ecitäh sposobua kuin paremmin borcuija leivin kuivannanke. Proidijalla vuvvella oli keräily piädä kavltь sjiezda borcuinda kuivannanke. Tällä sjiezdalla oli şanollu äijä hyviä sposobua, kuin borcuija kuivanke.

Hyvä sposoba on tämän muone; kazvalelah speçialļnoida kuivuon keştäjiä siemendä. Nämä siemenel ei ruvela varajamah kuivandua. Toine sposoba — konza voit valella peldoloida vejellä. Valella voil kahteh rukah: libo luadie konuavat myttyöştä ni buitļ vezi paikaşla (jovesta, järveşlä) näillä peldoloilla, libo luadie iskustvennoi vihma, konza ei voi şuaha vettä toizilla sposoboilla.

Şuvri znacenja on vielä yhellä sposoballa — lumen piettämizellä.

Niissä rannoissa, missä ei ole meccie, keviällä lumi şulav ylen ruttoh. Vezi lumen şulamizesta ei kergie männä muah i uidiv jogiloih. Mua ei kergie kuin pidäv şulua, vezi ei piäze muah. Kezällä, konza ei ole viikon vih mua mua ruttoh kuivav, zentän, şto häneşşä on i niin vähä vettä. Zentäh näissä paikoissa pidäv borcuija lumesta şyöiten,ştobь lumi talvella piettyis pellolla, a keviällä ei ruţtoh şulais.

Talvi tuvlet viijäh peldoloilda lunda havdah, tuhjoloih

i şinne missä lumeşta i kezällä veještä ei ole hädiä. Rahvaş luajitah peldoloilla lumenpidäjie.

Meilä on, hyvä tämän tuacci, kun ollah mecät, i ei ole muozie kuivamizie. No i meilä tämä voiccov lietä pidäv olla valmehena.

Ukon jyry.

Ukko jyräjäv enämmän ägien şiän aigah.

Mintän jyräjäv ukko?

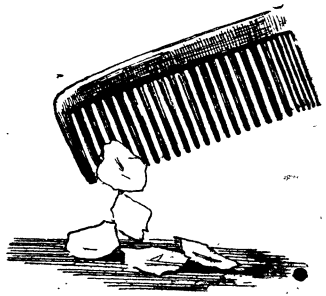
Mistä ottuacov ukon jyry i mi tämä muone on strela?

Vozduhaşşa on äijä elektricestvua. Osobenno äijä elektricestvua on pilvilöissä. Vezi on hyvä elektricestvan vedäjä. Pilvet ollah, kuin myö tiijämmä, luadiecen pikkarazista vejen tilkazista. Konza on ägie şiä, mualda äijä vettä kuivav i hövrynä novzov yläh, missä luadiecetah pilvet. Ägiellä şiällä vozduhaşşa on äijä vettä.

Elektricestvalla on kakşi raznoida poljusua, kumbazet toine toizenke staraijäh yhtevdyö. Kohza hyö yhtevvytäh polucciecov kyben.

Pilveşşä nämä kybenet ollah ylen şuvret i kucutah heidä strelakşi. Kybenen räisähännäştä luadiecov jyrizendä. Rahvaş ammuin ei varattu strelua i pyvvetäh händä ravdazeh provlokkah, kummaştja myötj elektricestva mänöv muah.

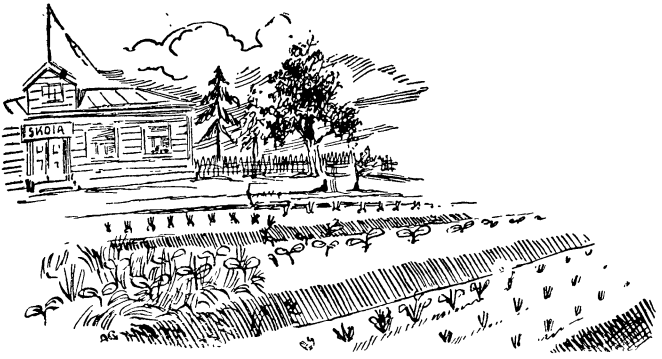
Tämä kuccuocov gromootvodakşi. Žentän linnoissa strela ni konza ei pavgua huoneheh i ei varata händäh rahvaş.

Annanda.

Şuagua ice elektricestvua. Kuin voit şuaha, paiskua opaştajanke.

Şugikkua omie tukkie gutapercivoilla şugazella i kaccokkua, kuin tukissa lietäh kybenyöt, şuvildakkua gutapercivoilla şugazella tukat i şugane lähendäkkiä pikkarazin bumuaga palazin luoh, kaccokkua midä lienov.

Opьtta şkolan ogordaşşa.

Myö reşşimä şeizattua şkolan ogordaşşa opьtat:
1) Kuin kazvattua hyviä kapustua.
2) Kuin iskustvennoi udobrenja andav hyvän uvdizen einehtä.
3) Kuin muan ruanda vlijaiccov kazvandah.
4) Kuin häkytetäh einehin kazvannalla soru heinät i n.i.

Luadikkua työ opьtat şkolan ucuastkalla ogordaşşa i pelloşşa i ozuttakkua kolhoznikoilla midä lienöv.

Opaşşumma i srojimma

(Truda).

I. Kuin rubiemma ruadamah.

Mivla varoin.

Şuvri sroika meilä mänöv,
Jogohine tämän nägöv.
Srojimma fuabrikkua, zavodua,
Kolhozua, şkolua,—eländiä omua.

Jogohine ruadua şuace,
Elä ole laiska şie.
Luve kniigua, lujah duvmaice,
Kuin luajimma şie i mie.

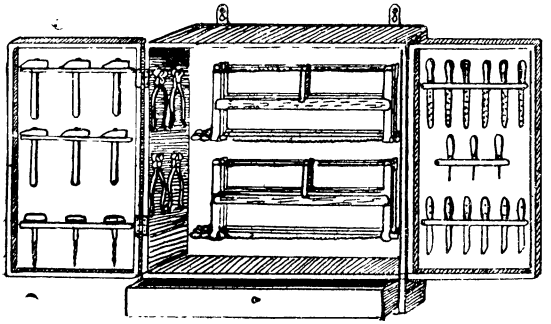
Ruado meilä lähtöv şilieh,
Kiistazin i yheştäh.
Opaşşunda mänöv mieleh
Olemma valmehet sroikah täh.

Ruado komnataşşa.

Ruado komnataşşa on äijä valgieda i vozduhua. Şelgie i porjatkalleh on häneşşä i tämä zentän, şto hyvin ruadav sanitarnoi kamisja.

Rjadoilleh şeizotah stoljarnoit vjorstakat. Keşkikomnattua şeizov stola, kartona i bumuaga ruadoloih varoin. A oigieşşa puoleşşa on slesarnoi vjorstakka; hiän on obeidu zestillä. Toista şeiniä vaş şeizov şkuappa, kunne paniecetah vielä ei loppietuot ruavot. Hänellä revnaşşa srumentoin şkuappa i optiekkane.

Tänä piänä lapşet ruatah ruado komnuataşşa. Yksi brigada jeropluanua luadiv, a toine loppi luajinnan krolikoilla klietkua i proverjaiaccov ken paremmiin luadi.

Srumentua pie ruokolla.

Petja i Ondrei kacotah instrukçionnoida kartockua.

Heläht kellone. Ruado aiga loppieci.

Lapşet kannetah Grişan luoh srumentoida, kumbazilla ruattьh. Grişa on zavedujuşcoi srumenta şkuapalla, hiän priimiv srumentoida.

— En prьimi rubankua—hiän on maravtettu. Veicen tärkiciit—pidäv kohendua i hivuo.

Lapşet ravutta i jahkiecomatta sdaidьh srumentan, heitettih piäldä halluatat, männäh cerjodua myötj käzjaştьen luoh.

Uijittьh lapşet. Vain dezurnoi sanitara puhaştav ruado komnattua, da Grişa zavedujuşcoi provieriv srumentoida.

Meilä on näin, a kuin teilä?

Miän şkolaşşa ruado on organizuidu hyvin. Ruado komnataşşa meilä on 3 zavedujuşcoida.

1. Zavedujuşcoi srumentoilla.
2. Zavedujuşcoi materjaloilla.
3. Zavedujuşcoi şkuapalla ei vielä loppiettuloih ruadoloih varoin. Hiän prьimiv, pidäv uboralla i jagav ei loppiettuloida ruadoloida.

Krome näidä 3 zavua meilä on vielä 2 clenua sanitarnoida kamisjua i yksi ruavon vardeiccija (ohrana truda). Tällä ruado on ylen

vaznoi: hiän slediv ştobь lapşet ruado aigah luajittais lebävyö fizkuljt—minuvttazeh varoin.

Lapşilla mieldyv tämän muone ruadoporjatka.

— Vain zavedujuşcoida äijähko,—paissah hyö,—kakşikymmendä mieştä ruadav, a kolme heistä zavoina ollah. Nu da ana on näin vet zavat niin-ze ruatah, da vielä ei pahemmiin toizie.

Annanda.

Sortuigua yheştäh: kuin on organizuidu ruado tiän ruado komnataşşa? Eigo ole teilä obezlickua?

Ruado pruavilat.

V. I. Lenin şano: „Luaji hotj i vähembi no paremmin"

1. Ni konza elä myöhäşşy ruavolla.
2. Ruaduassja elä hyppele azietta, elä häkytä ruadua toizilla.
3. Ennen tartuocendua ruadoh hyväzeşti duvmai kaikki ruado.
4. Varuşşa sruimenta i materjala: äbäzöice heidä.
5. Keriä pois kaikki liijat ruado şijalda, ştobь ei häkytettäis.

6. Pane porjuatkalleh kaikki srumentat i oizet, mi pidäv ruaduassja.

7. Elä rutota ruaduassja: rua špokoino, rovnoizeh, elä verry.

8. Ruaduassja staraice, štobь udobnoimma šeizattua oma tiela.

9. Elä rua tirpamattomah vaibumizeh šuat. Luaji pikkarazie lebävözie.

10. Jesli ruado ei mäne, elä volnuicciece; kyzy opaštajalda, i tuaš ottuace ruavošta.

11. Ruavon loppehuoh kaikki keriä omalla šijua, rabiešša omaš ruado šija.

Kirjuttakkua nämä pruavilat šuvrella lehellä, rьputtakkua nägövällä paikalla ruado komnatašša, štobь jogohine vois heidä aino nähä i lugie.

Varušša mma kartockazen planuindah varoin.

Varuštakkua tämän muozet kartockat: hyö lietäh nuznoit teilä kaikkih ruadoloih varoin-

Oigie puoli.

Gruppa II ..... Brugada Smirnovan
Familja i nimi: Vorobjov Ljoša .....
Annanda: luadie papka .....
Ruado: kartonaznoi .....

Pidäv materjala:

1. Kakşi kartonahistja korkua i 3 kartona palastja.
2. Vuatetta
3. Kolme tesjomkastja
4. Kakşi puhaşta kirjutanda i kakşi şomua bumuaga lehtie
5.

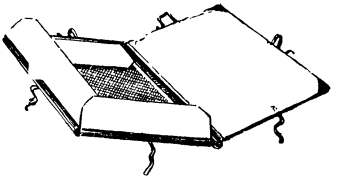
Pidäv srumenta:

1. Ugoljnikka
2. Santimetroinke lineikä
3. Veicet
4. Klesteri mazilkazenke
5. Falşiivoi lineikä
6.

Ruavon lopenda srokka- 15 dekabri
Gruppan ruavon hinnotanda. Hyviin. Pahahko vain yksi: äijähkö on rьkottu materjalua.

Muvrua puoll.

Eskizan şija.

Opaştajan otmietka.
Navuska. Mietindä i leikkuanda karto nua i bumuagua.
Klejindä materjua kartonah.

Tämän muozie kartockazie pidäv zapolnjaija jogo ruavon edizeh. Murnalla puolella kartockastja resui eskiza. Kartockazin pijändäh varoin pidäv juaşşikka levehyten 13 sm. a şyvehyttä 10 sm.

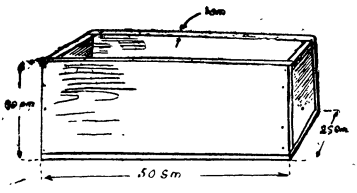
Mi on eşkiza.

(Muasterin şanonda).

Jesli mivla pidäv luadie juaşşikka nin mie enzistä resuicen hänen bumuagalla i mietin rozmierat: juaşşikan pidahuon, levehyön, şyvehyön i niinze i lavvoin pakşehuon. A kun vielä kirjutan, myttyöştä materjalaşta mivla

pidävluadie juaşşikka nin hänen voiccov luadie jogohine muasteri, missä ljuvbo hiän eläkkäh.

Ka kuin mie resuicen juaşşikan eskizua:

Tädä resunkua myötj şanokkua:

1. Min pidahuş pidäv luadie juaşşikka?
2. Min levehyş pidäv hiän olla?
3. Min şyvehyş?
4. Min pakşehuot ollah lavvat tällä juaşşikalla?

Ken teistä ando oigiet otvietat näidä kyzyndöidä myötj?

Kuin ruadua instrukçionnoida kartockua myötj

1.—Annanda anduacov 1-2 päivällä ennen ruaduo. Jesli midä pidäv teilä luadie instrukçionnoida kartockua myötj, nin enzistä sortuigua tämä kartockane koissa.

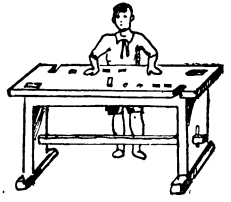
2.—Şiidä kaikin yheştäh şkolaşşa urokalla sortuigua, kuin pidäv luadie ruaduo.

3. Yheştäh sostuavikkua smeta materialah näh.

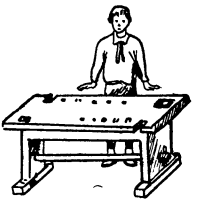
4. Sortuigua, myttyöt pidäv srumentat.
5. Jaguacekkua brigadoiksi ruavon luaindah varoin.
6. Kirjuttakkua planirovocnoi kartoekane.
7. Varuştakkua ruado şija.
8. Varuştakkua materialat i srumenta.

Korgiego pidäv şivla ruado stola.

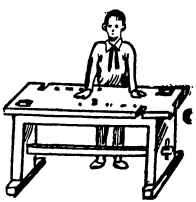
Jesli tiän şkolaşşa on kaiken muozet stolat einin vjorstakat, nin jagakkúa hiät tiän keşkinäh tiän kazvuo myötj. Korgien stolan tagana ruadua on jygie, a madalan stolan tagana tuliecis ruado painuacien. I korgie i madala stolat ollah vrednoit ruadoh varoin.

Tämä stola korgie.

Tämä stola madala.

Tämä stola hyvä: ynnäh kazvuo myölj.

II. Kudьet

Kuin on kuvottu vuate.

Ottakkua palane vuatetta einin toista materjua. Hyväzeştь kaccokkua, kuin ollah punuo-

cennuot langat. Kebiezeldi piäşşä yksi rьhmane, a şiidä toine, kolmaş i niin vejällä moni. Kaco kuin ollah punuocennuot keşkenäh rьhmat.

Näit-go şie kuin muamoş kudo vuatetta? Näit! Kudo hiän stuavoilla,—niin-go?

Kuotteliecemma ice luadie kiza stuavazet. Rubiemma kudomah.

Stuavazet luajimma taburetkaşta. Kiännämmä hänen piälualleh,şorkazet yläh.

Şivo yheştä pualikkazeşta toizeh kuvzi nuorastja. Şidoja! Nämä• meilä lietäh ylcinäzet rьhmat-loimi. Nytten pidäv vediä poikkinazet rьhmat-kudьe. Ştobь tämä luadie, noşşalla krandaşalla ylcinäzet nuorazet: enzistä enzimäne, şiidä kolmaş, şiidä viijeş. Hiän alacci şydiä poikkinane nuorane. Tämän jälgeh noşşalla toine, şiidä nelläş i kuvveş i hiän alacci şydiä toine poikkinane nuorane. Näin kuvo mi himottav.

Ka şivla i viidi kuvottu nuorahine i harva kudomine.

Tämä kuvonda kuccuocov prostoiksi kudьeloin plettiecennäkşi.

Fuabrikoilla materjoida kuvotah tiettävänе ei taburetkoilla, a şuvrilla maşinoilla. Ylcinäzie i poikkinazie rьhmazie (loimie i kudei-

da) maşinaşşa on ei kuvzi, a monlin tuhatoin.

Tolcel myö läbemmä Kalininah i şiela kacomma, kuin fnabrikalla „Proletarka“ kuvotah materjua.

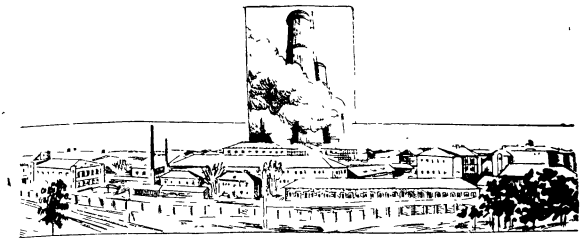
Myttyöt ollah materjat.

Luadikkua tabliceca.

Myttyöt ollah materjat i mih varoin hyö männäb.

Kuin kucetiocov	Materja	Mistä luadiecov	Mih varoin männöv
1	2	3	4
Sitça	—	—	—
Vuate	—	—	—
Bjäzi	—	—	—
Drapa	—	—	—
Halljakka	—	—	—
Treka	—	—	—
Şuiku	—	—	—

Enəlmäzeh klietkazeh kirjuttakkua, kuin kucutah materjua.

Fuabrikka „Proletarka“.

Toizeh klietkazeh kleji yhen şuvrehuzie materja palazie.

Kolmandeh—kirjuta min kuijuşta hiän luadiecov.

Nelländeh—mih varoin hiän mänöv.

Kuin şiduo şolmi.

Ota nuorane. Luaji häneştä kruvgäne. Lyhembi piä laşşe kruvgazen şiämeh.

Vejä molemmista nuorazen piälöistä, kaco kuin kaidenov kruvgane i luadiecov şolmi. Vejä lujemma i şolmi liev lujembi.

Tämä şolmi kuccuocov yksikerdazekşi şolmekşi.

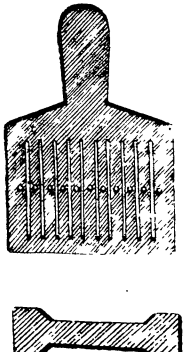
A kuin luadie käkşikerdane şolmi?

Luaji nuorazeşta kruvgane, laşşe molemmat piät läbi kruvgazeşta niin, ştobь hyö punuocettais keşkenäh.

Vejä piähyzistä i kaco midä lienöv kruvgazenke i kuin luadiecov kakşikerdane şolmi.
Kumbane şolmi on lujemma şiduocen?
Kuotteliecekkua şolmittua siima (jovhi) enzistä yksi, a şiidä kakşikerdazella şolmilla.
Kuin händä pidäv şolmita, ştobь ei keriis?

Kuvomma vyön.

Pilikkiä faneraşta tämän muozet pirdane i şukkulane. Elgiä unahtakkua luadie kymmenen, a voicetta nin i enämmän ravostja i hiän keşkeh buravoija lovkkozet.

Pirdane i şukkulane

Ragozih i lovkkozih vedäkkiä pität rьhmat. Rьhmoin piät şidokkua stuvlьh, kuin on ozutettu täşşä resunkalla.

Kiämittäkkiä şukkulazeh pitkä rьhma. Rьhman piähyt şidokkua vazemeh stuvlah.

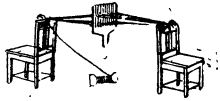
Rubiemma kudomah vyödä. Yksi ana ruadav şukkulazella, a toine pirdazella.

Noşşallat pirdazeh yläh i viidi käkşi rjadua rьhmua i väline keşşeşşä. Laşkekkua läbi välizeştä şukkulane i kiinittäkkiä rьhma.

Laşşella pirdane alah i tuaş veja läbi

välistä sukkulane rьhmanke. Näin rua kuni et lope. Şivla liev şoma i luja vyö.

Loppija kuduo! Nyt piärmie vyön piät, ştobь hiän ei rьiccavduis. Keritä vyön piät stuvlaşta, tazota hiät i vyö şşä lietäh rьbuzet.

Näin voicetta kuduo i leviemmän i kaijemman, loziemman i hoikemman vyön.

Kudokkua hurştьne.

Niin-ze, kuin kudoja vyödä, kudokkua hurştьne. Täh varoin sortuigua min levehyş hurştьne teilä himottav kuduo i kuin luadie muone pirdane.

Rьhman neicci şukkulazeh kiämittäkkiä kaiken ualastja lentockastja; varuştakkua hiät vanhoista träpicöistä. Şellittäkkiä träpiccä lentockazet kruaskoida myötj i kudokkua hurştьne kaiken ualazin poikkinazin polostazin.

Nieglonda.

Näittä-go työ kuin nieglov buaboş şukkua einin alastja?

Uşto jogohine tämän nägi!

Hlän nieglov 5 spiiccazella i yhellä pitällä keräzeştä rьhmalla. Yheştä rьhmaşta luadiecov

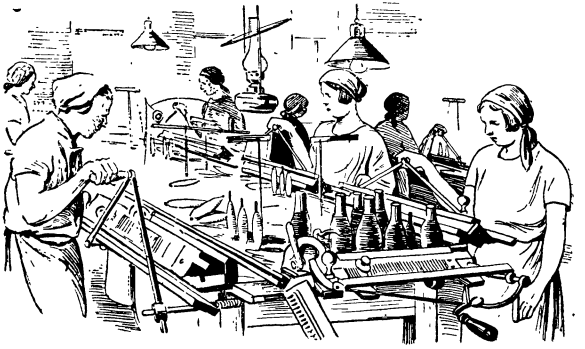
rjadane petljastja i şih ze rьhmah niegluocov toine rjadane, toizeh kolmaş, kolmandeh nelläş i n. i.

Opaştukkua nieglomah şukkua einin alastja. Pakokkua buabuo nevvuo teilä.

Työ näittä i avuşto pidijä oşşettuo i şomua percatkua i şukkua. Ken hiät nieglo?

— Mie tiijän ken!-nieglonda masterskoissa! Mie näin, şielä äijä istuv naista i maşinoilla nieglotah.

— Da, miän karieloin raionoissa on vägi äijä nieglonda masterskoiloida. On Lihoslavljan raionaşşa, Ruameşkan i toizissa.

Lihoslavljan trikotaznoissa masterskoissa.

Boiko maşinoilla nieglotah i şukkua, i percatkua, i paidua, i platjua, i şarfua, paikkua i äijän kaikkie toista.

Miän muakunnaşşa nyt on äijä kaiken muostja maşinua.

Nygyne hyvä nieglonda maşina voiccov luadie şadan şukkua yheşşä päiviä, a käzillä şuav niegluo täh aigah vain yksi puara. A kogonane fuabrikka nieglov moni tuhattua puarua şukkua moneşşa cuasuo.

Ombelemma käzillä.

Työ jo mahatta vähäzen ommella. Mulloin työ piärmiittä paikastja, puvttьja veşalkastja i paikkaitta revinnyttä vuattevşta. Ombelija kahta sortuo piärmizie. Proiminda piärmi (niegla edeh päin) i piärmi stigazellah (niegla tagah päin).

Tällä kerdua rubiemma piärmiemäh piälicci rannaşta. Kaccokkua kuin on ommeldu värci i työ maltuacetta, mytyş on piärmiendä piälicci rannaşta.

Luottele petljane.

Opaştukkua vielä i şih, kuin pidäv luotella petljazie, nybliköicendä lovkkozie i n. i. Tädä ommellah niin ze piälicci rannaşta vain rьhman -laşkietah şolmiecennan rukah, zentän luotteluş viidiv luja i rьhma ei rьiccavvu.

Ombele şalkune.

Puoli metrua vuatetta, niegla, napjorska, moni vuatteistja rьhmua palmikoşta, noznicat, ka i kaikki mi pidäv şalkuzen luajindah varoin.

Slozi puolekkah vuate pala. Oigie puoli pane şiämeh päin. Ombele kakşi kylgi randua enzistä valahukşeh. A nyt ombele hyväzeşti. Stigane luaji, kuin myö mulloin şanoma, „niegla edeh päin.“ Stigan loppehuoh şolmie kahicci rьhma, kun petljazin luotelleşşa.

Kiännä oigein puolin şalkune i hiän valmis.

Kuin pelloşşa paida kazvo.

I.

— Nevşto voiccov paida pelloşşa kazvua?! Tämä on valehuş pagina! Mie ni konza en nähnyn paidua kazvajua pelloşşa,—şano rohkie i boikoi Senja.

— A şie, Senja, razi et tiijä, şto paidua ommellah vuattьeşta, a vuate kuduocov työn langaşta, a työ on pelvahaşta, a pelvaş kazvav pelloşşa,—vaştai Liza.

Oigieştь pagizov Liza şano miän opaştaja. Tänä vuodena miän kolhoza pelvaşta kylvi äijän. Äijä lienöv työdä, a häneştä aijä kuduocov vuatetta.

II.

Kylvettih peldoh hienozet losnijazet läpäkkäzet pelvahan siemenyöt. Kahen nedelin jälgeh peldvo et tunnuşşa. Şoima hiän lieni. Kaikki kattuaci zelenäzellä vihandazella heinäzellä.

— Ka ois hyvä, kuin mivla tämän nägöne paida ois—hengähtiän şano Rita. Kerdua kakşi kävdih kolhoznikat kitkömäh pelvaşta, ei annettu hänellä heinävdyö i tällä avtettьh paremmiin pelvahalla kazvua.

Monen nedelin jälgeh pelvahane kazvo jo şuvrekşi i hänen piähyzissä ozuttuacettьh taivahan nägözet kukkazet.

Şiidä kukkazet langettьh i hiän şijah kazvettьh zelenäzet cylkyzet. Konza cylkyzet kovettьh pelvahan derittih, şivottьh pivozih i şeizatettьh njuappuzih (buabkoih).

Njuappuzissa pelvaş kuivi i zen jälgeh hänen kolottьh, a kolottihuoh hoikkazeldь levitettih lovalla.

Pelvaş, kumbane anduacov zavodalla, ei hädiäliece şiinä, ştobь händä levittiä lovalla. Hiän kohtь kolottihuoh anduacov pelvaş zavodalla, a şiela levitännän neicci pelvaş'a kaşşetah kaşşanda havvoissa. Kastahuoh kuivaiah i lovkutetah.

Levitettyö lovalla pelvaşta pietäh nellä nedelie, a şiidä noşşetah, kuivatah i lovkutetah.

Lovkuttahuoh pelvahan vivotah.

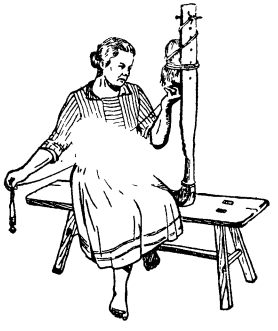
Kacuo mi radenieda i aigua, pidäv pelvahan ruavoşşa, a paidua znai vielä ei ommeldu!

Väliän i paida liev valmis. Pelvahan vivottuoh händä jäi vielä harjata, şiidä kezrätä.

Kogonazet talvet toko issuttьh naizet i tytöt kezrävön taguana—radeidьh luadie enäinmän i hienombua langua.

A nyt ei pie näin telmiä. Şuatetah lovkuttamatta pelvahan zavodalla. Zavoda lovkuttav i vidov. Şuatetah työn fuabrikalla i fuabrikka kudov lujua i şomua materjua meilä paidoih i vuattevkşih varoin.

III.

Ennen, a muduannet i nyt kuvotah vuatetta koissa ice.

Keviä puoleh şeizatetah pertih stuavat i moni nedelie stuijutetah kuduo päivät i yöt.

Valmis vuate pidäv vallata. Täh varoin talvella levitetäh lumella, a

keviällä levitetäh logazella ciropaikalla, aijoten kaşşellah, ştobь vuate harmuaşta lienis valgie i pehmiembi. Näistä muokista vuate puoleheze happanov, liev laho.

Viilöv muamo vuattьeşta paijan. Hiän—ze einin cikot ommellah i paida, valgie kuin lumi, on valmis.

Ennen kaikin muanruadajat täh rukah luajittьh vuatetta. Viikko i äijä pidi ruadua jygiedä ruaduo, ştobь kaikki pereh şuorittua omalla vuattьella.

Vain miän muakunnaşşa sovietoin vluasti srojiv vuozi vuvvelda nagolo enämmän pelvaş zavodua i kuvonda i ombelenda fuabrikkua. Şielä maşinat ruatah tädä jygiedä ruaduo i äijiä väliämme i paremmiin.

Miän karieloissa nyt ruadav äijä pelvaş zavodua. Hyö ollah srojittu jogo raionaşşa.

Tämä äijäldi kebendi rahvahan ruavot pelvahan vodinnaşşa.

Kävgiä pelvaş zavodalla i kaccokkua kuin hiän luadiv työdä.

Kuin şukkazet hypeldih.

Miän lambahalla oli kakşi pikkarastja vuornastja. Oldьh hyö valgiezet i villazet kierdiäcennyöt koljcazin.

Kaiken kezän hyö hypeldih m amohke i şygyzy puoleh kazvettьh vägi şuvrekşi. Toizena keviänä hyö liettih ynnäh şuvret i villazet kazvettьh äijiä pitemmäkşi.

Keviällä ruvettьh lambahie kericcomäh. Tartuttьh enzistä vuornazista, nygyzistä kariccazista. Keritäh kericcemellä villazie. Pölläşty kariccane, bliägyv i kuin virran piäşşä şäräjäv.

Äijä lieni villua näistä endizistä vuornazista. Villa pehmie, valgie. Hyvät şukat lietäh heistä talveh varoin.

Buabo ottuaci ruavoşta. Ṗezi muilanke kartaşşa villat, kuivai, käzillä täputti. Lieni villa pehmie, kuin puvhane.

Luadi buabo villaşta kuozalipiän, şido kuozälih i algo kezrätä. Staraicci, kuni ei kaikkie kezrän.

Nyt i şukkazie voit niegluo. Rohkieldь ruattьh opaştunnuot buabon kiät. Hotj i ei ylen boiko eistyn nieglonda, no şukka vähäzin lizeni i lizeni. Yksi jo valmis, a toissa piänä i toine.

Pezi b.abo ṣukkazet palavaṣṣa vejeṣṣä, ṣtobь hyö plotnoimmat oldais.

Hypelläh lapṣet uvzissa ṣukkazissa, a lambahazet heilä varoin uvtta villua kazvatetah.

Yksinäne ombelie.

Rьigo diädö oli kuvlovane ombelie miän paikoissa. Ruadua hiän mahto hyviin. Ombeluṣta hänellä eliässeh kannettьh äijän.

Istuv hiän omaṣṣah kolmenke ikkunanke pertizeṣṣä. Ikkunan luona ṣeizov stola, a stolalla käzillä pyöritettävä maṣinka.

Kaikki Rьigo diädön omdeluṣ srumenta: maṣinka, hingaloṣṣa palavoiduv cugunane utjuvga, niegla, kahet noznicat (ṣuvremmat i pienemmät), santimetrovoi lenta, metra, palane mielua i napjorska. Istuv Rьigo diädö

yöt i päivät. Kobajav nieglalla, a kuda konzai i maşinkalla tumavttav. Kolmeşşa, ylen harvah kaheşşa päiviä turkin i ombelov.

Ijän näin telmäv Rьigo diädö yksinäne ombelie. Eländiä puvtillistja hänellä ev. Kuda kuingi şyöttäv omua perehtä.

Näillä aijoilla rubei lembi Rьigo diädöllä kadomah, a tämänke yheşşä puoletah i ombelukşen tuojat.

Kunnьe hyö kavotah?

Ei-go rahvaş paljtoloitta i kostjumoitta kävelömäh ruven?

No vet pihalla rahvaş şuorinnun kävelöv i äijät vuattevkşet ollah uvvikkazet! Missä hyö ombeliecetah?

Ombeliecetah hyö linnaşşa ombelenda fuabrikalla. Miän koperativa tuov heidä fuabrikalda i myöv kellä pidäv valmista vuattevşta.

Rьigo diädön lembi i ombelukşen tuojat kavotah zentän, şto ombelija fuabrikka vuattevşta ombelov tuhotto äijän i paremmiin kummastja ni olgah yksinästä ombelieda.

Moskvoşveja.

Opaştujilla tulieci olla Moskuşşa ekskursilla ombelenda fuabrikalla "Moskvoşveja".

Konza tuldьh opaştujat fuabrikalla hyö vaştavvuttьh ruadajanke. Hiän i oli työnnetty

opaštujilla nevvojakši. Zavodittьh hyö kyzellä omua nevvojua:

— Kuin teilä ombeliecetah vuattevkšet?

— Äijän-go vuattevšta työ ombeletta päiväššä?

— Mistä työ otatta materjua?

— Vuottakkua, vuottakkua andakkua aiga, väliän ice kaikki niättä i tiijuššatta,—vaštai opaštujilla nevvoja ruadaja.—Aštukkua šinne, missä pinzakkoloida ommelah. Kaccokkua hyväzeštь, kuin mänöv ruado.

Tulima nellännellä etuazalla, kacomma i šilmät kiiralleh.

Ynnäh ei pohodi yksinäzen ombelien azeih. Šeizov šielä stola, pertin kaiken pidahune. Perti zen pidahune, što šeiniä kohaššа vähäldi nägyv.

Yhen puolen stolua ollah pandu pinzakon oigieh puoleh varoin viildy palazet, a toizen puolen—vazameh puoleh varoin.

Ottav ruadaja viillyön materjan, ombelov hänen palazet i eistäv edizeh pitällä eistyjällä huišilla—konveijeralla, a ze šuattav ombelukšen susiedalla.

Ze niin—ze luadiv oman stigazen eistäv edizeh konveijeralla i n. i.

Aštuma myö ylci stolan i kaccoma, kuin yheššä meinke eistyv materja i ombeliecov pinzakokši.

Ka ombelenda maşinkaşşa jo i molemmat puoliskot jatkuocetah. Pinzakko mänöv yhen utjuvgan alla, toizen, väliän puvatuacetah aluşta, hiemuat, nybljazet i kaikki luadiecov maşinalla.

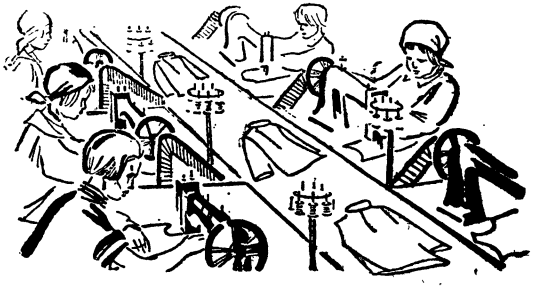
Jalgimäzen kerran hiän utjuvziecov, rъputtuacov vuarnazeh, missä oijendav omie olgupäidä uvzi, luja, skluadnoi pinzakko.

Jogo päiviä pinzakko otdiela ombelov viizi şadua pinzakkua.

Kuin paremmin?

Fuabrikalla yksi maşina viilöv kerdah moni pinzakkua.

Käzillä yksinäne ombelie viilöv kerdah vain yhen pinzakon

Ombelenda fuabrikka.

Fuabrikka ombelov tuhatan einin i enämmän paidua päivässä.

Yksinäne ombelie käzillä şillä-ze aigua voiccov ommella vain yhen paijan.

Petljazin ombelija maşina luadiv päivässä läşşä vijzi şadua petljastja.

Ruadaja käzillä voiccov luadie vain läşşä 50 petljastja päivässä.

Annanda.

Kävgiä ekskursiilla ombelien luoh, einin ombelenda masterskoih.

Kaccokkua kuin şielä mänöv ombelenda paidoida, sverezilöidä i n. i.

Millä ombelov ombelie, äijän-go ombelov i mistä tuocciecov hänellä ombeluş?

Kyzynnät.

1. Myttynäzie materjoida şie tiijät i mistä huö luadiecetah.
2. Myttyöt ruavot pidäv ruadua pelvahanke?
3. Kuin luadiecov vuate pelvahaşta?
4. Kuin pidäv varuştua villa nieglondah varoin?
5. Min tuacci ombelenda fuabrikka ombelov hyvemmin i äijiä boikomma cem yksinäne ombelie?

III. Ruado bumuaganke i kartonanke.

Ka kuin fuabrikalla.

On vielä interesnoi sposoba luadie kartonua. Keräkkiä gazietta palazie, palazie kiärindä bumuagua. Revitelgiä nämä bumuagat pikku palaziksi, valakkua vejellä i keittäkkiä cugunaşşa. Ei häkytä kualdua cugunah väcykkyne notkieda klejuo. Jesli klejuo ev nin voit keittiä i hänettä. Keittäkkiä i hämmennelgiä şih şuat, kuni ei liene bumuagahine kuaşa hie nozista kuiduzista.

Konza kuaşa liev valmis, kuadakkua händä levieh protvinah, vain elgiä unahtakkua ennen kuandua levittiä protvinan pohjah pakşu träpiccä. Kuadahuoh kattakkua protvinaşşa kuaşa piälicci toizella träpicällä, träpicän piällä pangua lavda, lavvan piällä pangua midä ni olgah jygiedä, ştobь licata kuaşa i puzerdua häneştä vezi. Konza tämä kuaşa kuivav, teilä liev tozinane kartona.

Ka min interesnoihune ruado—ka kun fuabrikalla!

Teilä ev santimetroinke lineikiä?

Tämä pieni gorja, hotį hänettä ni midä ei voi hyvin ruadua! Myö olemma pikkarazet muasterit i voicemma tämän luadie ice.

Leikkuamma puhtahaşta bumuagaşta kaidazen lentockazen 1 deçimetrua pidahutta. Juamma hänen kymmenekşi, santimetrua. Mietimmä jogo santimetran—piirämmä poikki lineizet.

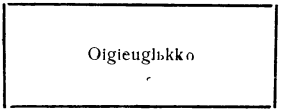
Klejimmä tämän lentockazen puvhizella einin kartonahizella zen-ze levehyöllä lineikäzella.

Ka työ i santimetra lineikäzenke! Konza pidäv midä ni olgah-mittualdua—hädiä ylen vähä, lineikäne on.

Upraznenjat

Täşşä on resuidu kolme figurua, kumbazie kucutah:

Ota santimetroinke lineikä. Mittua jogo randane. Kirjuta mi santimetrua on jogo rannaşşa.

Resui figurat tädä formua. Mieti äijägo santimetrua on jogo rannaşşa.

Omaş ruado ana provierie tovarissalla, a ice provieri hänen ruado.

Luajimma papkan. Varuştuacemma ruadoh varoin.

Mulloin työ luadija papkua lehtyzillä varoin, ştobь pidiä heidä ruokolla. A ştobь ruokolla pidiä bumuagua, tetratkoida, resunkazie i n. i., luajimma papkan heilä varoin.

I. VARUŞŞAMMA MATERJALAN I SRUMENTAN.

(Urokka enzimäne).

Materjala: Kakşi kartonahistja korkua pidahutta 32 sm. levehyttä 23 sm.

2. Kakşi kardona palastja: pidahutta 21 sm., levehyttä 6 sm.

3. Yksi kardona palane pidahutta 30 sm., levehyttä 6 sm.

Koreşkah varoin palane vuatetta einin toista mytyttä ni olgah materjua pidahutta 36 sm., levehyttä 8 sm.

5. Kolme materja palastja: kakşi pidah. 21 sm., levehyttä 7 sm. i yksi 30×8 sm.

6. 4 palastja materjua uglazih varoin pidahutta 6 sm., levehyttä 5 sm.

7. Kakşi şuvrda lehtie kirjutanda bumuagua i kakşi lehtie şomua bumuagua. Jesli ev şomua bumuagua nin hänen neicci ottakkua şpalerua.

Varuştakkua kolme lentockastja pidahutta 15 sm.

Srumentat:

1. Santimetra lineikä.
2. Ugoljnikka (parembi ois ravdane).
3. Terävä veicci.
4. Kleisteri aştьene kistazenke.
5. Tiskat. Jesli ev tiskoida nin kakşi şiliedä leviedä lavdua.

Toizella urokalla varuşşamma materjalan. Mietimmä rozmierat i heidä myötj leikomma materjalan. Tämän ruavon hyväzeşti sortuicemma opaştajanke.

Toizella i kolmannella urokalla opaşşumma keittiä kleisterie i keitämmä hänen. Nellännellä urokalla luajimma papkan

Mietimmä rozmieran i leikomma heidä myötj materjalan.

Enzistä varuşşamma kartona palazet i korkat. Kartona palalla mietimmä santimetra lineikiä myötj annetuot rozmierat i piirrämmä lineit. Näin-ze luajimma i bumuagua myötj.

Kohallizie lineilöidä myötj kardonua i bumuagua leikakkua terävällä veicellä. Şilien lavvan piällä. Paraş kaikkie heidä on leikata şidä lineikiä myötj, kumbazella ylci kromkan on azetettu ravdane einin vaşkine kromkane. Hiän ei anna veicen terällä azettuacie leikateşşa lineikän kromkah.

Vielä parembi tädä ruaduo on luadie ravvastja naugoljnikkua myötj. Händä myötj voit leikata äşşen pirdämättä lineilöidä.

Kartonua leikateşşa veicen varzi pidäv lujah kobrьstua i leikata terävällä ynnäh veicen njokkazella. Enzimäne kerda liccua kebiezeldi vediän veicen njokastja ylci i plotno lineikän kromkua vaş. Toizicci i ielleh şidä-ze jälgie myötj leikkua rohkieldь i licaten veistä.

Kaco kuin on nevvottu resunkalla.

Leikateşşa bumuagua veicci äijäldi kaldua i eJä Jeikkua, kuin kartonna veiCen njokkazella. Veistä lujah eJä liccua. Bumuagua i kartonua leikakkua rannaşta päin. Aino Jeikakkua enzistä vaşşakkch olijat rannat i parembi on ugoJjnikkua myötj.

Keitämmä kleisterin.

Enzistä Juajimma krahmuaJan.

Kartona i bumuaga ruadoJoissa paraş kaikkie on kJejie kleisteriJJä. Paraş kJeisteri on Juajittu vehnäzeştä javhoşta. Niin-ze hyvä on i luajittu muajuabJokaşta. KJeisterie voit Juadie äşşen rugehizeşta javhoşta, a vieJä parembi javho pöJyştä. Miän şkoJьssa kebiembi kaikkie on Juadie kleisterie muajuabJokan krahmuaJaşta einin pöJyjavhoşta.

Luadie krahmuaJua muajuabJokaşta azie on kebie. Ottakkua tuoreşta muajuablokkua. Peşkiä i tjorkikkua händä täv̈zi purdьJo i puzerdakkua. Puzerretuot kömäzet kaştakkua toizeşşa i uvveştah puzerdakkua. Lieni-go vezi pohodija vähäzeJdi maidoh? Ka tämä i on krahmuaJa veJeşşä. Vejellä andakkua şeizavduo:—pohjah istuocov krahmuaJa. Şeizavdavhuoh vezi kuadakkua pois. Kuivakkua krahmuaJa kivguaşşa einin cirozeşşa. Krahmuala valmis-valgie, krabiziJa poroşkane.

Nyt keitämmä kleisterin.

Şevottakkua vähäzeşşä veJeşşä krahmuaJua. Tämä voit luadie myttyöşşä ni olgah aştьeşşa: caşkaşşa, stokanaşşa, kruvşkaşşa i n. i. Şevotettu krahmuala mänieCöv notkiekşi valgiekşi tahakşekşi, no kleisteri vielä ev valmis. Otamma kiehujua vettä kahtakymmendä verdua enämmän, cem oli otettu krahmuaJua. Primierakşi şanuo: yksi stokana krahmuaJua 20 stokanua vettä. Kuamma krahmuala tahakşutta kohtь kiehujah vedeh, vain ei kerraldь kaikki, a verkazellah. Kuaduassja kaikki aiga pidäv hämmendiä kiehujua vettä. Ev vigua i şiine, konza kiehuja vezi kuaduacov krakmualan tahakşuoh i niinze hämendiäccöv.

Kiehujaşşa vejeşşä krahmuaJa mäniecöv stjokJan nägözekşi stuvdeniekşi—tämä Jieni kJesteri. JesJi harmuastja stuvdeniestja ei Juadiecen, nin kaikki tämä pidäv palavoitaJdua, no ei kiehumizeh şuat i teiJä liev vaJmis hyvä kJeisteri.

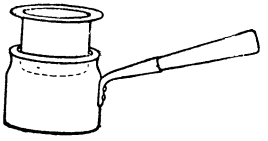
Hyviin Juajittu kJeisteri, konza hiän rubiev jähtymäh, nin ei kavota omua kJeikostie i ruadua voit spokojaJJeh, vain paremmiin pidäv händä muazikoija ştobь ei jäis kJejindä paikaJJa kJeisterin kömäzie einin pakşuo voidamistja.

KJeisteri ei voi viikkuo tirpua. Kahen päivän jäJgeh hänen piäJJä novzov vezi i andav homehukşen—kJeisteri rubiev rьkkuocomah.

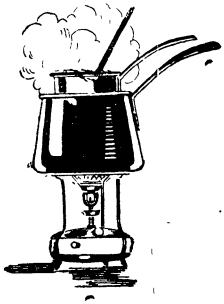
Tämän tuacci ni konza eJgiä keittäkkiä Jiigua kJeisterie. RьkkuoccennuoJJa kJeisteriJJä eJgiä ruadakkua, a keittäkkiä uvtta.

Voit Juadie kJeisterie javhon pöJyştä.

Tädä poJyö äijä on jogo meJJicäJJä. Ennen kJeisterin keitändä javhon pöJy pidäv hyväzeşti şiegJuo tuagieJJa şiegJaJJa, ştobь erottua pois kömäzet, sorut i kaikki toizet Jiijat.

Kiehujah vedeh Jaşkekkua väh̆äziin javhöpöJyö, Jämmenneigiä. PöJyö pangua şih şuat, kuni ei Jiene notkJene tahakşut. Andakkua tahaksuoJJa jähyJdiä i kJeisteri vaJmis.

Täh·ze tiijuşşamma: kuin pidäv keittiä kJejuo, zen tuacci, şto tuagieh kartona i bumuaga ruadoJoissa kJejitäh i kJejuJJa.

KJejun keitändä Juadiecov muozissa täh varoin aşteissa, kumbazeşşa yksi on pandu toizeJJa şiämeh.

PiäJimmäzeh bankazeh paniecov hJenozekşi murenneJduo kJejun paJastja i vettä. AJimmazeh pannah vettä, i hänen piällä uiksendelov piälimmäne. Alimmane pangazenke kavhane şeizattuacov tuJen piäJJä. Vezi häneşşä kiehuv i kiehuttav

klejuo ylimmäzeşşä aştьezeşşa. Kleju täşşä aştьezeşşa kettiäcöv hyviin i ei pala, a palava vezi alimmazeşşa aştьeşşa viikon ei anna klejulla jähtyö, a tämä ylen on hyvä ruadoh varoin.

Jähtynnyöllä klejulla klejie ei voi.

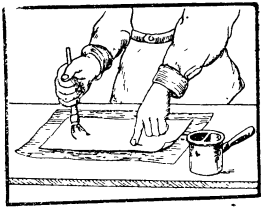
Luajimma papkua.

Materjala i srumentat ruadoh varoin on valmehet. Nyt voiccov tartuo papkan luajindah. Ennen ruaduo muissuta ruado pruavilat i rua kuin hyö käşkietäh.

Enzistä klejumma vuatteizen koreşkan kartonahizih korkih, (razmiera 37×8) gazietan piällä panemma koreşkan i murna puolen voijamma klesterillä. Voijamma kebiezeldi i niin, ştobь klesteri ei mäniis läbi vuattьeşta. Voijamma niin-ze i ne korkin kohat, kumbazella rubiemma klejimäh koreşkua. Korkat randazie myötj liccuamma koreşkalı. Välizen korkin keşşeşşä jätämmä 5 sm.

Koreşkan piähyöt kiännämmä toizella puolella i niin-ze liccuamma i şilitämmä.

Klejimmä uglazet i murna puolella papkua kiännämmä piähyöt. Yhteh korkah niin-ze koreşkazella (30x8) ylcinäzeh randah klejimmä kartona palazen. Täh ze rukah toizih kahteh korka randazih klejimmä kartona palazet (razmierua 21x6). Välizet jätämmä niin-ze 5 sm. Nämä kolme koreşkastjä pidäv klejie korkin şiämyşşän piällä.

Näin pidäv voidua kleisterillä i niin-ze i klejulla.

Kleji kolme tesjomkastja keşki kartonan rannoilla. Klejittävä piähyt azeta ragozeh luajittuo kartonah.

Nyt otamma puhtahan bumuagan i hänellä klejimmä papkan şiämeştä päin. Täh varoin parembi on voidua kleisterillä bumuagua, a ei kartonua myötj. Katamma lehellä kartonkan i hyväzeştь liccuamma, a şilittäjäzellä şilitämmä kaikki ruppizet.

Näin-ze katamma papkan piäldä päin şomalla bumuagalla i papka valmis.

Kaiken tämän luadihuoh papkan liccuamma presah, ştobь şielä hiän kuivais i ei käbristyis. Jesli ev-presua nin luadikkua näin. Molemmilda puolilda kaikki papka kattakkua puhtahilla bumuaga lehtilöillä, licakkua kahen levien i şilien lavvan keşkeh millä ui olgah jygiellä. Täma teilä liev presan neicci. Presaşşa pidäkkiä läşşä suvtkat i lämbimäşşä komnataşşa kuivaşşa, no ei ägieşşä paikaşşa. Papka ynnäh, valmis, hyvä, şuacuttav kaccuo.

Luadikkua tämän muostja papkua i icciellä i şkolalla varoin

Ka i nagruo.

Väliän liev Oktjabrjskoin revoljuçiin 15-sta vuozi päivä. Myö demonstraçiili varoin luajimma nagrokşen pappih, kulakkoh, juomarih i laiskoih näh. Lähemmä heinke demonstraçiilla.

I. Luajimma papin piän.

Yksi brigada luadiv papin piädä, toine kulakon, kolmaş juomarin, nelläş laisan.

Ruadoh varoin varuşşamma materjalan i srumentat.

1. Rьstikanzan piän muozen tukun tuoreşta şavie.
2. Moni vanhua gaziettua.
3. Klokan työdä einin villua.
4. Keitämmä klesterie einin klejuo.
5. Kruaskua einin kaiken nävöstä bumuagua.
6. Noznicat i veicen.

Tuoreheşta şaveşta läpötämmä papin piän, a toizet kulakon, juomarin i n. i.

Occa madala i kaida, levie, kuin luvkka, kirca nenä. pullistunnuot nävöt, moni levgua, möllisttynnyöt şilmät. Şeka min tuhmahukkane!

Ymbäri kaikki şavine piä klejikkiä vanhalla gazietalla i niin, ştobь kaikki rupcazet viijittäis. Näin klejikkiä moni slojua, primierakşi şanuo 5, 6 einin 7. Andakkua kuivua

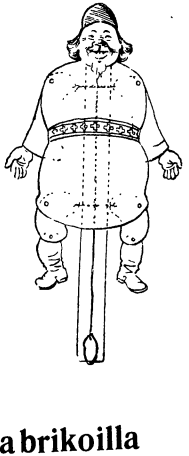
klejityöllä bumuagalla. Kuivahuoli leikakkua bumuaga puolekkah ymbäri piäştä parembi korvin kavitь. Piäştäkkiä pois şavi. Puoliskot yhtevttäkkiä tuaş klejien yhellä einin parembi kahella slojalla gaziettua leikkuamistja myötį.

A nyt kruasimma ihon, kuin kruasitah pappiloida plakatoilla. Klejimmä työhizet tukat, parran i usat. Piäh panemma şuapkan kuin kattьllazen, i papin piä valmis.

2. Vardьlo i lekkujat kiät i jallat.

Leikakkua kartonaşta papin vardьlo, kiät i jallat, tädä formua, kuin niättä täşşä resunkalla.

Kaivakkua lovkkozet käzih i jalgoih, şidokkua lujat rьhmat, einin becovkat, näin, kuin, on ozutettu täşşä: yksi rьhmane molembih käzih olgupäin luona. Kolottikkua nuaglazilla kiät olgupäih. Niin-ze şidokkua rьhmane jalgoih i kolottikkua jallat vardьloh.

Kaikki vardьlo kolottikkua pualikkah niin ştobь hiän mäniis ylci şellän i jäiş vielä njokka kumbazella i issuttakkua papin piä. Nyt şidokkua pitkä rьhma käzih, a şiidä i jalloin şivottuoh rьhmazeh. Toine rьhman piä jiäv väljäljä i häneh luaji petljane täştä i pidäv rьvhellä.

Pie „pappie" pualikaşta vazemeşşa kiäşşä, a oigiella vejällä rьhmazeşta. Midä luadieci?

Şeka i „pappi"! Uşto h än on humalaşşa!

Ha—ha—ha!!!

Kuin luajitah kartonua fuabrikoilla

Kartona, einin kuin händä kucutah vielä toizin—papka, luadiecov niillä-ze fuabrikoilla, missä i bumuaga. Bumuaga i kartona ollah yheştä-ze materjalaşta i yhteh-ze tabah lua-

jittu. Roznicca on vain Jozehuoşşa i bumuagan sortuşşa. Työ uşto muissatta muJJozeşta şuat, kuin Juadiecov bumuagat Jesli että muissa Jugekkua uvveştah.

Kartona on Jozieda sortuo bumuaga. Bumuagan Juadjaşta maşinaşta bumuagahine hurştь manöv vuaJuJoih, kumbazet presujah i luajitah bumuagua şiJiekşi. Kartonua Juadiessja ennen Jaşşendua tuoreşta bumuagahistja hurştьe vuaJuJoin keşkeh, pannah sloja sJojan piällä, kataijah vuaJuloiJJa i näin Juadiecov monicci mi pidäv sJojua kartonan lozehutta myötj. OJJah kartonat 7, 10—12, 20, 30 i enämbi sJojua, toizin şanuo, Jehtie.

Myttyöt ollah kartonat?

Työ uşto näittä kaiken nävostä i Jozehutta kartonua. Kartonua on: valgieda, keJdazellah—ruzappua, buvrua, zeJenäzeJläh—ruzappua, harmaida i n. i.

Tiijuşşamma myttyöt ollah nämä sortut, a täh varoin luajimma opьtat.

Valgie kartona.

1. opьtta. Ottakkua palane valgieda kartonua. Kuotteliecekkua murdua händä. Murduacov ali katkiev? Ongo katkieja?

2. Erottakkua häneştä lehyöt, toine i vielä. Erottuacovgo? On-go sJojistoi?

3. Poltakkua pikku palane. Millä haizuv hänen şavu? Mistä hiän on luajittu, puvşta ali materjoista? Uşto puvşta.

4. Leikakkua kartona palane veicellä. Kuin leikkuacov: jygieldi ali kebieldi? uşto kebieldi.

5. Pangua kartonka palane cirozeh einin palavalla ljozankalla. Käbristyv—go ali ei? Uşto ei. Tädä kartonua potrebljaijäh okuratnoiloih ruadoloih varoin, niih, kumbazilla ei pie murrella.

2. Opьtta. Keldazen—ruzappa kartona.

Luajimma neze opьtat, kuin i valgienke kartonkanke.

1. Kaikiev - go tämä kartona, kuin i valgie, ali lymbyv? Revittäkkiä palane. Ongo kebieh rebiejä ali luja?

2. Kebieldi - go eroituacov bumuaga slojane?

3. Millä haizuv poltahuoh? Ongo puvşta luajittu? Mytyş roznicca kuvluv valgien i tämän kartonan şavun duvhuşşa?

4. Kuin leikkuacov veicellä? Kebieldi ali jygieldi?

5. Käbristyv ali ei? Myttynäzie veşşoida on luadie, kaikkie parembi täştä kartonaşta?

Annauda.

Tämän - ze muozet opьtat luadikkua toizinke sortuloinke kartonua, Tiijuştakkua myttyöt hyö ollah i midä kaikkie parembi heistä voit luadie.

Provierimma iccien.

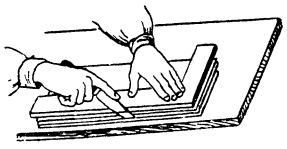
(Kontroljnoi ruado bumuaga i kartona ruadoloi da myötj)

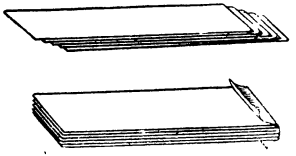
Kirjutandah varoin kniigane. (Blok not).

Varuştakkua.

1. Kakşi palastja kartonua, molemmat 31 sm. pidahutta i 8 sm. levehyttä.

2. Palane kirjutanda bumuagua 21 sm. pidahutta i 15 sm. levehyttä.

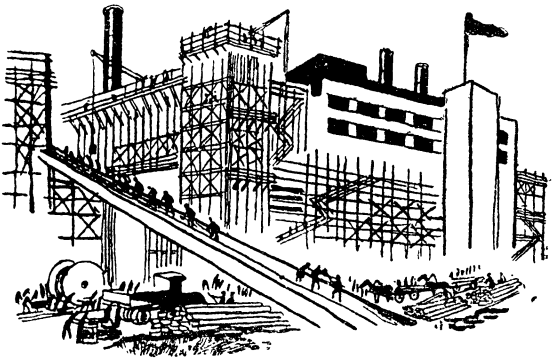
Näin leikakkua veicellä bumuagua

3. Palane pervedindä bumuagua 15 sm.
4. 2 palastja kirjutanda bumuagua pidahutta 12 sm., levehyttä 8½sm.
5. Tetratkan kirjutanda bumuagaşta pidahutta 11 sm., levehyttä 8 sm.
6. Lentockazellah palane materjua.
Kahen keşşä luadikkua kniigastja.
Enzistä pidäv ommella tetratkane.
Şiidä klejie ombeluksen piällä bumuaga lentockane, ştobь luendua ombeluş.
Kartonkazista i materja palazista luadikkua papka. Piälicci şomendakkua.
Papkan şiämeh kartonkazilli klejikkiä kakşi palastja puhaşta bumuagua. Żen jälgeh klejikkiä tetratkane.

Tämä ruado nevvov, ken kuin mahtav ruadua:

1. Mahatta-go piirdiä ugoljnikkua myötj.
2. Mahatta-go leikata bumuagua.
3. Mahatta-go leikata kartonkua.
4. Mahatta-go klejie kleisterillä bumuagua.

IV. Uvzi sroika.

Aştukkua kacomma.

Läşşä miän şkolaşta srojiecetah moni uvtta kodie, lcciesşä sjolaşşa srojiecov rahvahan kodi, a sjolan luona zavodittьh srojie şuvrda boljniccua. Kaikkeh— ze vain kaheşşa virştua şkolaşta kolhoza şeizattav şuvrda-şuvrda tanhuoda ziivatoilla varoin.

Lähemmä postroikalla, kacomma midä şielä ruaduacov. A midä rubiemma kaccomah? Mih näh tiijuşşamma? A şih näh:

1. Ket ruatah sroikalla, i midä hyö luajitah?
2. Myttynäzillä srumentoilla, a mozot i maşinoilla i kuin ruatah ruadajat tällä sroikalla?

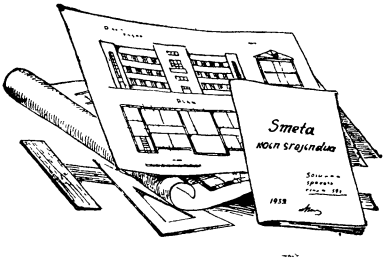
Ekskursiilla elä kävele tyhjah. Kaco midä, kuin i millä luajitah. Kyzele, kirjuttele, resuice midä näit interesnoida.

Luajimma kollekçiin strojiteljnoida materjalua, a täh varoin pakkuomma i keriämmä vähäziin kaiken muostja materjalua,

Resuicemma postroikan i ruavot omih tetratkoih.

Şkolaşşa jogohine kirjutamma roskuazan" Midä mie näin sroikalla".

Kuin srojieci kodi.

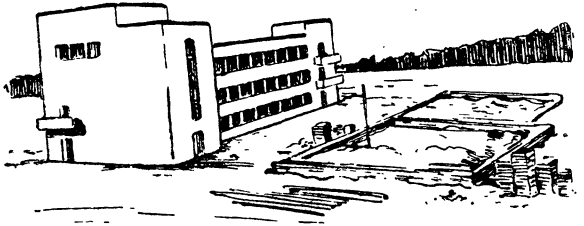

Planuidbh, kuin srojie kodi midä, mi pidäv i äijängo tämä stuaniv.

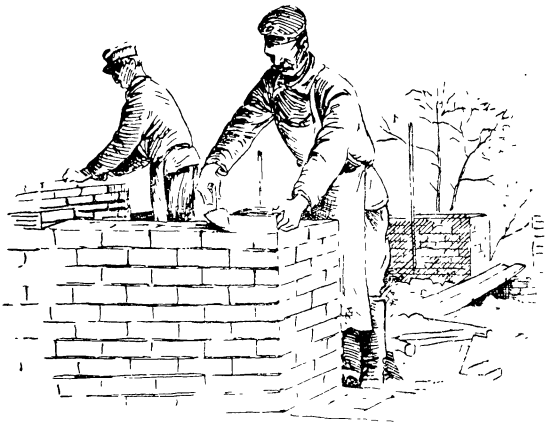
Varuşşettbh materjalan„: kirpicciä, kivie, çementua, ravdua, hirtä, lavdua, nuaglua, kruaskua i n. i.

Luajitah fundamentua: kaivetah muah şyvie konuavoida i ladjatah kivie çementanke.

Ladjatah şeinie: vaterpassuo myötj kacotah kuin-bb ei viäristiä şeinie.

Stropilat pualubituot tjossulla. Tädä katoşta ruvetah kattamah ravvalla. Katandah varoin päriellä einin ollella pualubitah kruvgoloiloilla einin puolekkah şärgiettylöillä tbvguloilla.

Katetah katoşta ravvalla. Katetah cerepiçalla, hyö ollah lujat i ei varata tulda. Pahembi on kattua tjossulla, päriellä, ollella-hyö varatah tulda.

Kojin rakennanda.

(narjadinda).

Levitetäh latetta: baidakaşta einin pikkarazista tammizista lavdazista, kummastja kucutah parkietta.

Levitetäh lagiloida:lagiezet evlla srugittu, zentän, şto händä ruvetah şokotuvrimah.

Ladjatah kivgaida, ljozankoida. Ollah kojit, missä on vain yksi hövry kattьla, hänеştä männäh trubat kaikkie myötj, a trubie myötj kiehujaşta kattьlaşta mänöv hövry i andav lämmindä kojilla. Täh näh kodvazin jälgeh työ luvetta täşşä kniigaşşa.

Rьputetah petljoilla ovet, şeizatetah kosjakat i ruamat. Ikkunoih pannah stjoklat.

Şokotuvritah şeinie i lagiloida. Lageizih on kolotittu rьssikkeh pärettä, einin tamän neicci hyö ollah tärkitty

ştobь pyzevdyis şokoturka, kirpiccähizie şeinie şokotuvritah kohtь päreittä.

Kruasitah: ikkunat valgiella kruaskalla, ovet niin-ze, lattьet ruzovalla einin ruşkiella. Kodie kodva pidäv kuivata.

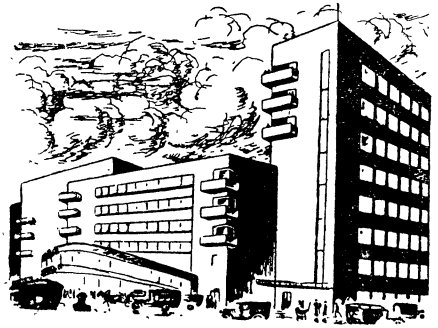
Pihalda päin kuivuav päiväne i ahava, a şiämeştä päin kivgain lämmitändä. Vain şilloin kodi on valmis eländäh varoin, konza hiän on ynnäh kuivannun, a tämän tuacci häneşşä ei ole hiezlömiä i häzviä.

Toissa kezänä kruasitah ravdazen katokşen golubazella einin ruşkiella kruaskalla.

Vuvven jälgeh, konza kodi jo hyväzeştь kuivi, hänen şokotuvritah i vallatah pihalda päin.

Mistä srojitah kodiloida.

Viikòn rahvaş ei mahettu srojie şuvrie huonehukşie. Ei mahettu zentän, şto evlun hädiä şuvrissa kodiloissa. Fatti şijua eliässä i pikkarazissa kodizissa. No kodvin aijoin proidihuoh rahvaşta lizeni, jäviecettih linnat, missä eläv äijä rahvaşta i pienellä muaplavnilla. Ka täh aigah i lieni hädä srojie şuvrie i korgeida kodiloida.

No myttyöştä materjalaşta srojie tämän muozie kodiloida? Puvhizet väliän voijah viritä i palua; konza palav pieni kodi nin vähä vielä gorjua, nu a kun da palav şuvri, da kun vielä ei yksi, a moni einin ynnäh uvlicca,—şilloin azie ynnäh pahoin. Viidiv, şto puvhizet kojit ollah opasnoit palannan tuacci i srojie heidä on pieni vьigoda.

Tulda ei varata kivizet kojit. No kivi on jygie materjala, şuaha händä on jygie, da vet ei kaikkiella ole händä kylläldi. Tämän tuacci vielä ammuzilla aijoilla rahvaş kekşittih srojie kodiloida kirpicäştä. Enzimäzillä aijoilla kirpicciä luajittьh muaşta i kuivattьh cirozella. No huonehet näistä kirpicöistä oldьh tiettävä, ei lujat..

Şilloin rahvaş kekşi luadie kirpicciä peskunke şaveşta i poltua (obzigaija) heidä tuleşşa muozissa kivgaissa. Viidi luja i udobnoi marerjala sroikih varoin. Kirpicät luadiecetah yhen muostja rozmierua-tiijä vain, ladjua heidä revnakkeh, lujenna kaşkenäh çementalla i şeizata şeinie.

Väliän jiävieci yksi materjala lujembi puvda, kivie i kirpicciä,- tämä on ravda.

Täh aigah ravda tuov rahvahalla şuvrda poljzua huonehie srojiessä. Şuvrissa linnoissa pocki kaikilla potrebljaijah ei puvhizie, a ravdazie balkoida muaticcoih, pordahih i toizih varoin. Katokşet nin ynnäh kattuacetah ravvalla. Miän sovietoin vluastin aigah i kylissä tuagieh huonehie ruvettьh kattamah ravvalla. Tuagiemma linnoissa, harvemma no i kylissä, nyt srojitah tuhotto şuvrie kodiloida muozeşta sostuavaşta „betona", a hiän şevotettu ravvanke yheştäh luadieccov niin şanottava „ravda-betona" i kodi liev „ravdabetonahine". Nämä kojit ei varata tulda ei hapata i ev heilä ijän loppuo niin hyö ollah lujat.

Kiza ruavot.

Tozinastja kodie tielä ei şua luadie, no voiccov luadie modeli şuvrda kodie kirpicaştä i toizeşta srojinda materialaşta. Kirpicciä työ vielä mulloin opaştuja luadie. Luadikkua händä i tänävuodena tiän kizoih varoin. Postroikoissa kirpicät keşkinäh ollah lujat puvttunnuot izvjostkan einin çementan vuoh.

1. Luajimma izvjoskan i çementan.

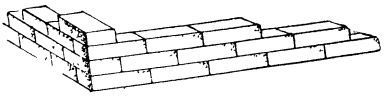
Izvjoskan luajindah varoin ottakkua kakşi tukustja şammutettuo (kaşşettuo vejeşşä) izvjoskua i yksi tämän ze muone tukkune peskuo. Şevottakkua hiät vejenke myttyöşşä ni olgah rengissä, ştobь viidiis muone tahaş. Çementa luadieccov niin ze, kuin i izvjoska, vain peskun neicci ottakkua şavie.

Panelit i pordahazet kojin luona luadikkua betonaşta. Betona luadikkua näin: ottakkua çementa, şevottakkua händä järienke peskunke einin hienozinke, kivyzinke. Şevottakkua kuin i izvjoskua. Izvjoska i çementa kerdah kirpicciä ei şivota. Pidäv vuottua: konza hyö lujetah nin şivotah.

2. Pidäv postroikan pluana.

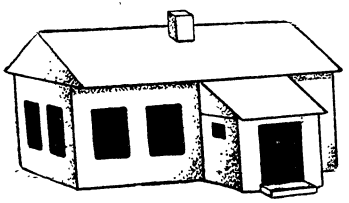
Pirrämmä pluanan bumuagalla. Luvemma, äijägo pidäv luadie kirpicciä, äijägo varuştua lavvastja, kartonua, pualikkua i nuaglua katokşeh varoin. Ruavon juamma keşkenäh brigadoin.

Yhellä luadie kirpicciä, toizella—izvjoskua, kolmannella—çementua, neljännellä—betonua, a viijennellä—postroikua.

Kaccokkua kuin on ladjattu täşşä kirpiccäne şeinä. Työ näin ladjakkua şeiniä. I srojikkua kodi niin, ştobь häneh kuin voiccov enämbi popadiis päiväştä.

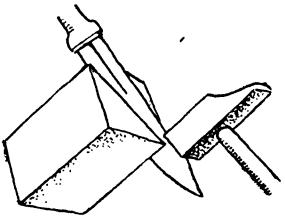
Srojimma kodi modelin.

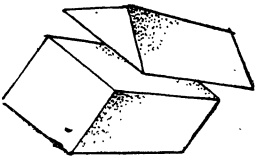

Luajimma yksi etuazahizen kojin modelin.

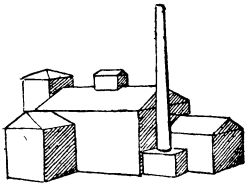
Pijimmä puvhizeşta bruskaşta kakşi palua, yksi vähästä pitembäne toista. Pitembäzen bruskazen halguamma kaha. Tämä lietäh katokşen puolet.

Klejimmä, einin kolotimma nuagloilla, katokşen puoliskot lyhemmän bruskan päällä.

Kaco resunkastja. Kuin on luajittu krьncane i pordahuot. Luadikkua i työ näin.

Kodizen kruasimma: katokşen ruşkiekşi einin zelenäzekşi, şeinät valgiekşi einin harmuakşi, a ikkunat i ovet muşşakşi. Luadikkua tämän muone fuabrikan modeli.

1. Kivguan istorja.

Kacuo myttyöt pakkazet şeizotah! Pihalla viikkuo et jo guljaicella. Lapşie ynnäh vähä pihallä nägyv. Regyöt i şukşet"az etta şeizotah. Heihgo nyt azie, konza yksi spasenie kivgua. Kun lämmität hänen hyväzeşti, nin i pakkazih näh voit unahtua.

A kuin—ka rahvaş kekşi kivguah näh?

Ammuin, ammuin rahvaş opaşşuttьh luadimah kivgaida. A oldьh aijat, konza kivgaida ei ollun. Rahvaş luaittьh kivilöistä omih hizinoih (kodizih) muozen hiilokşen i kohtь häneşşä luajittьh lökyö. Hizinan katokşeşşa oli luajittu lovkko, kugali i uidi şavu.

Vielä i nyt muduanzilla ei yheşşä koh eläjiljä rahvahalla ollah tämän muozinke „kivgainke" kojit.

Paha lämmitteliecie tämän muozilla hiilokşilla. Rahvaş vьidumaidьh kivguan, no enzimäzellä kerdua vielä kuni truьatta. Laşkiettьh şavuo ikkunoin einin oviloin kavttь, einin, luajittьh täh varoin lovkon şeinäh. Kurieci şavulla tämän

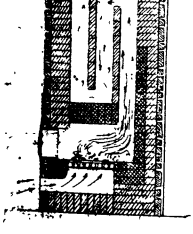
muone perti, zentän hiän i şanuoci „kurnoi“ pertine. Vielä i nyt muduanzissa kylissä on vanhazet akkazet einin ukkozet muistajat „kurnoiloida“ pertizie. Työ kyzykkiä heildä i hyö şanotah, kuin hyö elettih näissä pertizissä. Oldьh aijat, konza kurnoit pertizet i linnoissa oldьh. Nägöväne, şto vozduha näissä pertilöissä on jygie, şeinät i lagi şavuştunnuot. Şavun tuacci rahvahalla rьgeneh kivissettih şilmät. Pahoin eliäcci näissä pertizissä.

Äijä algua proidi, kuni rahvaş opaşşuttьh luadie kivgaida trnbinke. Vьidumaidьh kaiken muozie kivgaida i şyömizen keitändäh varoin, i leivän paissandah varoin, i lämbimän annandah varoin i n. i. Liettih veniäläzin (hormin) kivguat, pliitat, gollanskoit kivguat (galankat) i toizet.

II.

A kuin on ladjattu gollanskoi kivgua? Kuin häneştä uidiv pihalla şavu i ei uiji lämmin? Näin on luaittu gallanskoi kivgua şiämeşşä (luadie resunka).

Gallanskoi kivgua (ljozanka) on ladjattu kirpicäştä. Kivguan şiämeşşä ollah ladjattu hodut şavutla i vozduhalla varoin. Nämä hodut ei kohtь pihalla vejetä trubua, a männäh alahada yläh, şidä tuaş alah i tuaş yläh i näin monicci. Muduanzissa ljozankoissa on 3, 4 i enämbi kolenua hoduloin pyörähyştä (kolenua). Kivguan lämmiteşşä yheşşä şavunke kolenoida myötj mänöv i tämmin i palavoittav kivguan şeinie. Kivguan şeinät palavoidunnuot lämmiteşşä truban şalbuahuoh ei laşkieta omua ägiedä pihalla, a laşkietah händä pertih. Kirpiccä viikon pidäv lämmindä, jähtyv hilljah, zentän i kivgua viikon andav lämmindä. Jesli ei luadie kivguan' şiämeh hodun kolenoida, a luadie kohalline hodu, nin kaikki lämmin uidiis trubua myotj pihalla yheşşä şavunke. Äşşen i kolenoinke i ze cuasti lämmindä uidiv pihalla. Ştobь kivgua lämbiis pidäv läbinäne hodu vozdu-

halla varoin. Tämän tuacci puadieh luaitah lovkon, katetah cugunzella reşotkalla, ştobь hallot i hiilet ei ummattais hände i vozduhan hoduo. Tädä hoduo myötь (kaco resunkua) perlin vozduha puhuv palajua puadiella tulda i hoduloida myölь truban kavttь uidiv pihalla. Jesli ev tädä hoduo nin vozduha mänöv pertistä kivguah i kivguan ocan lovkon kavttь—zeutän hände lämmiteşşä pidäv avata ynnäh einin pidiä longazellah.

Gallanskoissa ljozankaşşa on kakşi i enämbi otdušinua: yhtä myötь laşkietah pertih lämmindä, a toista myötь pahua vozduhua pertistä pihalla. Kaco resunkua, kuh koh hyö ollah luajittu.

Kaco resunkalla i maltuace: kumbazet hodut on şalvattu, a kumbazet avattu kivguan lämmiteşşä i min tuacci. Maltua tämän avtetah strelkazet.

Kunne päin ozuttav strelkane, şinne päin mänöv vozduha einin şavu.

Annanda.

1. Luadikkua gollanskoin kivguan modeli. Kaikkie paraş luadie tädä modelie on şaveşta, einin iccien luadimoista kirpicöistä. Luadiessja modelie työ hyviin maltuacetta, kuin luadiecetah şavun hodut.
2. Sortuigua: mintän voiccov olla häsvä, min tuacci voiccov olla pozuaru.

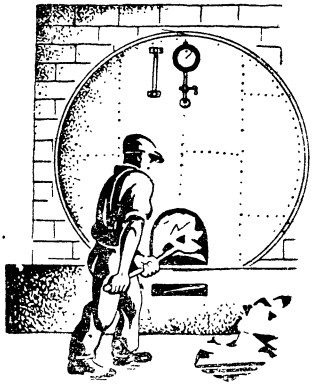
III. Kaikeşşa koissa yksi kivgua.

Hyvät on galanskoit ljozankat, lämbimän annannan tuacci, da ei ylen. Lämmittiä händä pidäv enämbi cuacuo, da halguo taşşie, da truba şalvata omalla aigua.

A jesli koissa olgah şada faterua, nin şilloin pidäv şada i ljozankua, taşşie halguo heih da vielä 4-5 jetuazalla, a mi pidäv aigua, ştobь kaikki hiät lämmittiä. Kaikki tämä azie on kallis, hlopotnoi i palon tuacci varattava.

Vьidumaidьh ralıvaş niin, şto yksi kivgua andav lämmindä kaike la kojilla. Kucutah tädä lämmitändiä

çentralnoiksi. Luadieccov yksi kivgua podvualaşşa (karzinaşşa) i palavoittav hian vettä şuvreşşa kattьlaşşa. Valgie podvualaşşaj elekticeskoit lampazet paletah. Şuvri kattьla şeizov, kuin buaşnja, a hänen alla kivguaşşa humajav tuli. Kattьlaşta yläh läbi şeinäştä mänöv lözie truba.

Kivguan ieşşä şeizov kivguan lämmittäjä, muşta kuin hiiliniekkä, ka kuin naroş hiilellä voiduaci. Hiän ravdazella labiella vişkov kivguah kivi hiildä—palavoittav vettä kattьlaşşa. Palava vezi ice novzov kattьlaşta yläh trubua myötj i kaikkih komnattoih i kaikkie jetuazoida myötj. Enzistä vezi novzov suamoih ylimmäzeh jetazah, Proidiv kaikkie tämän etuazan trubie myötj lämmittäv kaikki komnatat i tuaş şolahtav alimmazeh jetazah. Lämmittäv tiälä kaikki komnatat i tuaş şolahtav alimmazeh. Näin palava vezi proidiv kaiken kojin, a şiidä tulov järelläh kattьlah i tuaş palavoiduv. Näin i ajellah palavua vettä monicci trubie myötj i kaikkie kodie myötj.

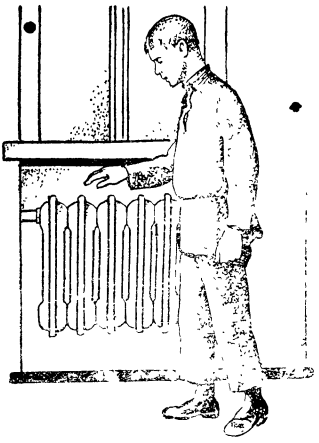
Jogo komnattah tulov truba i mänöv ylci şeinän ikkunoin alacci. Yhen einin monen ikkunan alla trubah on luaittu trubahine kuin şoittu borьnke, a häneştä tuaş yksi truba i niin ze läbi şeinäştä mänöv toizeh komnattah.

Tämän muozet „Şoitut" ollah jogo komnataşşa i kalidoroissa kaikkie kodie myötj. Heidä myötj i kävelöv palava tulija kattьlaşta vezi. Kuottelella ikkunan alda şoittuo, a hiän—palava. Şeizot revnaşa, a häneştä ägie nin i annattelov.

Hyvä tämän muone kivgua. A näillä vuoziloilla Sovetskoi vluasti rubei srojimah şuvrissa linnoissa şih rukah, şto monda şadua kodie, a täh rukah monda tuhattua faterua, lämmitetäh yheştä kivguaşta.

Palava vezi elektriceskoilda stancalda mänöv muan alla trubie myötj kaikkih kodiloih i lämmittäv heidä.

Trubat ollah kiäritty voilukalla i jötkivtetyöllä materjalla tämän tuacci hyö ei jähytä muan alla. Nin ka kuh şuat doidi rьstikanza ruaduan opaştunnuon rahvahan, a ei pappiloin nevvondua myötj!

Annanda:

Konza lähettä ekskursilla linnah nin elgiä unahtakkua kaccuo çentraljnoi lämmitändä. Kaccokkua: 1) Kuin hiän oli luajittu, 2) Millä hiän on parembi gallanskoin kivguan lämmitändiä i 3) Ongo hädä şeizattua çentraljnoi lämmitändä pieneşşä koissa.

Luadikkua bumuagaşta çentraljnoi lämmitändä. Trubin neicci voicetta ottua provlokkazet.

Kuin vezi pertih tuli.

Äijä on vettä kaikkiella: järvilöissä, merilöissä, jogiloissa, bruvduloissa. Levie i şyvä virduav jogi. Häneştä rahvaş otetah vettä juondah, şyöndäh, peziecendäh i stiraindah varoin. Vejettä ei voija eliä ni ken.

Missä ev jogie, ruvcastja einin järvie, rahvaş şuav vettä muašta i täh varoin kaivav kaivoloida. Noştav rьstikanza kaivoşta vettä: şidov nuorah rengin, einin vualulla einin vivulla.

A kuinbua tuhotto şuvreh kodih taşşie vettä? Nevşto rengillä! Näin vet ylci päivät vain vettä vaş i kävy. Tämä azie ei azie. Pidäv midä ni olgah kekşie luadie. Ka rahvaş

i kekşittih luadie niin, şto vezi ice rubei tulomah sinne kunne himottav.

Kaivettьh pihoida myötj konuavat, heih ummattьh şavizet trubat. Kävelläh linnoissa rahvaş pihoida myötj nähä ei, şto hiän alla muaşşa trubat ollah. Trubie myötj hyppiäv puhaş vezi i kohtь kodiloih.

Kodiloissa trubat männäh şeinillä şiämeşşä şokoturkan alla. Fateroissa ollah luajitttu trubah krantazet. Pyörähytiit krantažen i vezi vuodav i mi şivla pidäv, hotj moni puista.

Vezi mänöv vain ylähädä alah. No kuin noştua vezi yläh kodiloih? Täh varoin ollah luajittu muozet buaşnjat missä ylähänä şeizotah tuhotto şuvret puizet i näistä puiziloista vezi trubie myötj mänöv linnah fateroilla. Ştobь vezi popadiis yläh puiziloih vettä kacaijah muozilla maşinoilla nasosoilla. Ştobь şellittiä jogi vejeştä muda, vejen laşkietah enzistä peskuşta da hiileştä läbi luajittuoh puhtahalla vejellä varoin bruvduh. Tämän jälgeh vettä kacaijah yläh i laşkietah rahvahalla varoin.

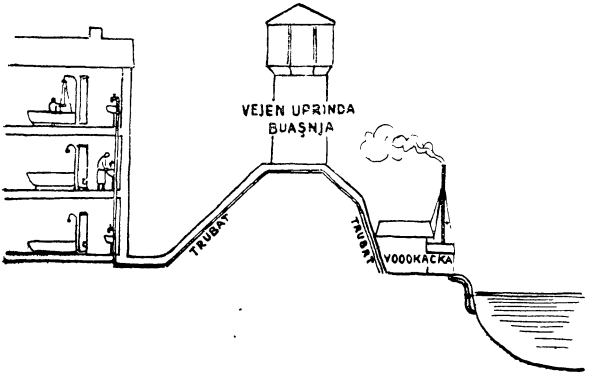

Luajitah vodoprovodua.

Annanda.

Hyväzeşti kaccokkua i opaştujan vuoh, resuiduo täşşä vodoprovodan shemua myötj, rozberikkua, kuin on luajittu vodoprovoda.

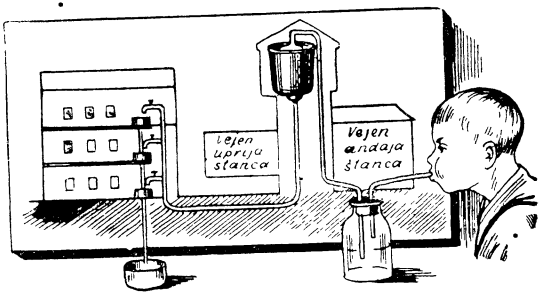

Vodoprovodan ustroistva (shema).

Interesnoi opьtta.

Ştobь paremmiin maltua, kun vezi ice tulov kodih, luajimma interesnoin opьtan.

Fanera lavvalla einin kartonalla resuicemma modelin.

Vodoprovodan modeli.

Tädä modelin resunkua myötį luajimma iccien modelin Vejen stancan neicci otamma vejenke butьlkan levienke kaglanke. Butьlkan probkah kaivamma kakşi lovkostja i pujotamma trubkazet, kuin on ozutettu resunkalla. Vejen uprinda stancan neicci otamma padazen, luajimma pohjah lovkkozen i şivomma hänen lavdah i suamoi yläh.

Provedimma trubat, kuin on ozutettu resunkalla. Puhu, kuin puhuv brihane resunkalla. Kaccokkua midä viidiv.

Trubazet luadikkua ice kartonkaşta. Luadihuoh trubazet pangua şulattuoh vahah. Hyö vahavvutalı i ei ruveta varajamah vettä.

Ken teistä popadiv linnah, mozot i kaikin lähettä linnah ekskursiilla, nin kaccokkua kuin on luajittu vodoprovoda.

Kirpiccä zavodalla.

Şavi i pesku paikaşşa şeizov kirpiccä zavoda. Nägyv, şto kirpiccä luadieccov şaveşta peskunke.

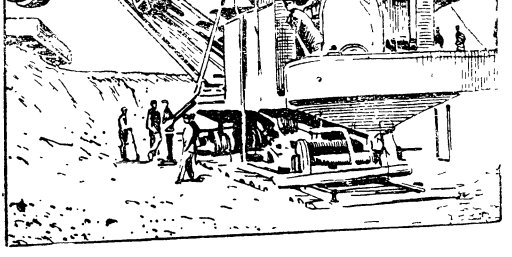
Lähemmä glavnoin muasterin luoh, hiän meilä ozuttav kaiken zavodan i nevvov, kuin luadieccov kirpiccä. Vanhembana tehnikkänä tällä zavodalla on Ivan Jefimovic. Näit hiän aştuv meilä vaştah. Hänellä ennen on şanottu, midä meilä pidäv tiijuştua.

— Nu lapşet! Aştukkua lähemmä kacomma, missä zavodiecov luadiecie kirpiccä. Aşşumma i niämmä, kuin puara hevostja pyöritetäh puvhistja privodua.

— Midä tämä? Eigo työdä lovkuteta?

Tämä şavie şotkietah,—şano Ivan Jefimovic. Kaivetah şavie havvoista. Tuvvah tänne, pannah ka näih şuvrih, kuin juaşşikkoih, şevotetah peskunke i konnoilla privodalla şotkietah, ştobь hiän lieniis yhteläne i şagie.

Kaccokkua mytyş on ambari. Häneşşä ev şeinie: vain yksi katoş paccahilla. Pitkä on ambari, kaida, a ylci moni rjadua paljcastja. Paljcazilla kirpicät kuivetah. Kuivuav heidä ahava. Ynnäh kuivannuot kirpicät pidäv kalie tulella. Täh varoin hiät ladjatah muozeh kivguah. Moni tuhattua kirpicciä ladjatah kivguah, da niin, ştobь jogo kirpicän keşşeşşä ois väline. Alahada päin lämmittiäcöv kivgua. Välizie myötj mänöv tuli einin şuvri ägie.

Ekskavatora kaivav şavie.

Şuvrilla kirpiccä zavodoilla ollah zen muozet kivguat kumbazissa on moni otdelenjua (kamerua). Yhteh kamerah, ladjuacov tuoreş kirpiccä, toizissa hiän kuivuacov, kaliecöv, jähtyv.

Ladjatah kirpicciä kalindah varoin.

— Näittä lapşet, kuin luadiecov kirpiccä. Tämä kirpiccä on suamoi obьknovennoi i mänöv sroikih varoin. Luadiecetah i toizie sortuloida kirpicät. On valgiet, şiliet kirpicät, a on i zen muozet kirpicät, kumbazet ei varata tuhotto şuvrda ägiedä. Heidä luajitah toizeh tabah i toizista şaviloista.

Miän muakunnaşşa kirpicciä luajitah kaikissa paikoissa.

Kaikkie enämbi kirpiccä zavodua srojiecov linnoin läşşä, zentän şto linnoilla äijä pidäv kirpicciä.

Vuozi vuvvelda şuvri soçializman sroinda pakkuov nagolo äijiä enämmän kirpicciä. Täh varoin srojiecov äijä uvtta kirpiccä zavodua i kohenduacetah vanhat. Miän Moskun oblastissa kirpiccä zavodua on äijä.

Jogo miän karielan raionaşşa on kirpiccä zavodat.

Tämä zavoda kuui vielä ev ylen hyvä, zentän, şto şavi näin şotkieccov vain privodalla, a ei tozi maşinalla. A on maşinat, kumbazet, ice şuahah şavie havvaşta. Hyö ollah kuin tuhotto şuvret kavhazet. Ammullaldav kerdah kogonazen rejen şavie. Şaven yhtevtetäh peskunke, murjotah. Pannnah maşinah i hiän ice kebieldi i väliän hänen şotkov niin kuin pidäv. A cuarin aigah, nin ruadajat ice omilla jalloilla şotkiettьh şavie. Tuhotto jygie oli tämä ruado.

Nyt aştukkua kacomma, kuin şaveşta kirpiccä luadiecov. Näittä näidä puvhizie formie. Kaco kuin ruadaja ottav

şavie i lujah nubeiccov käzillä formah. Niät kuin şavi lieni kirpicän formua. Forma oi kuin juaşşikkane, vain pohjatta, häneştä hyvä on piäştiä kirpicciä.

Hyvillä şuvrilla kirpiccä zavodoilla şotkiettu peskunkes şavi mänöv presah. Presa liccuav şaven lentakşi vokurat vaimehen kirpicän lozehuokşi i levehyökşi. Şavine lenta mänöv maşinah, kumbane leikkuav händä kirpicäkşi. Tuoreş kirpiccä panieccov palgazinke vagonetkazella i şuattuacov kuivamah muozeh, kuin händä şanotah, ambarih.

Annanda.

Jesli läşşä şkolaşta oi kirpiccä zavoda nin kävgiä zavodalla. Kaccokkua: 1) Kuin şielä luadiecov kirpicca. 2) Ket i kuin ruatah zavodalla. 3) Mytyttä kirpicciä luadiv zavoda. 4) Äijängo kirpicciä vuvveşşa andav zavoda. 5) Kunne mänöv kirpiccä täştä zavodaşta.

Şavine padane.

Şoman padazen toi muamo kooperativaşta. Losniv padane. Ylähädä päin i şiämeştä hiän oi millä ollov, kuin şomalla stjoklalla, juotettu. Kuin händä liev luajittu?

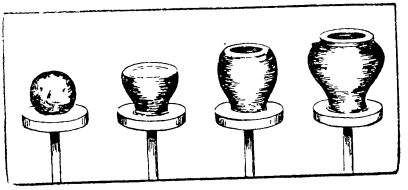
Äijä i pandьh vägie, ştobь luadie tämä padane. Şyväştä havvaşta şuadьh şavie. Şavi oli plotnoi valgien harmua. Konza valettьh händä vejellä nin hiän ei tahton liivota i vain viijen päivän jälgeh ligoi i lieni pehmie. Täştä şaveşta padaniekka luadi tiän piän muozen şaran. A şiidä istuoci stankan tagah i oigiella jallalla nubei pyörittämäh puvhistja kruvgua.

Padaniekka luadiv padua.

Pyöriv şavi pala stankalla, kun hukkane laşkiettu

pyörimäh lattьella. Padaniekka liccai şaveh havdazen i algo händä şyvendiä i levendiä. Şih şuat hiän levendi i şyvendi şavikömäşşä, havvastja boiko pyöritteli stankalla, kuni ei padane liennyn.

Näin luadieci padane.

Kuivai padaniekka padazen, a şiidä pani kivguah yheşşä toizinke tämän-ze muozinke padazinke. Kivguaşşa tuhotto ägie i padane kaliecov.

Ştobь padazet oldais kruasituot i läbi heistä ei vuodais vezi, padaniekka valav händä sostuavalla (polivalla). Poliva on veļeştä, ruşkieşta kruaskaşta i stjoklaşta. Kruasituot polivalla aştьet paniecetalı tuaş kivguah ägieh. Tuli poltav hiät uvveştalı. Şai goncari (padaniekka) hiät kivguaşta, a hyo liettih ruşkiet, räisketäh.

Annanda.

Luadikkua şaveşta kizah varoin aştьeda: padane, purdьlorelka i caşkat. Kuotteliecekkua hiät kalie kivguaşşa.

V. P u v.

Neuşto kaikki puvşta!

Ota nygyzet nybiat. Mistä heidä luajitah.

Myttynäzistä ollov materjaloista inoiloinke nimilöinke. Çelluloidä, trolitta.

Kuotteliece-ko rozberi: tämä ev ni luv, ni stjokla, i ni şarvi. Mi ollov muşta, şilie, poliruidu. Mi tämä muone?

Ka kymmenen veşşua. Mistä hyö oldanneh luajituot?

Kaikki nämä veşşat rovnoşto kun ollah raznoiloista materjaloista.

Portfeli rovnoşto nahkaşta. Şukka kuingi şulkuşta. A mistä toizet veşşat—i şanno jygie.

A vet kaikki hyö ollah luajittu yheştä-ze materialaşta.

Portfeli on luajittu iskustvennoista nahkaşta. A iskustvennoida nahkua luajitah puvşta.

Kuvkla, kinolenta, nyblä, şugane, ruckane ockin opruava i äijä toista ollah luajittu çelluloidaşta, a celluloidua şuahah puvşta.

Radio nauşnikat i telefonan trupka ollah trolitaşta, a trolitta puvşta.

Kaikki nämä uvvet materjalat şuacciecetah meccähimiceskoiloilla zavodoilla suamoiloista meilä tiettävistä näreilöistä, huaboista i toizista puvloista.

Revnah näillä predmietoilla voiccis-bь şeizattua i kuline suaharuo. Şveçiissa i Germanissa ollah fuabrikat, kumbazet luajitah suaharuo puvhizeşta pilajavhosta,

A bumuaga, skipiduara, uksussu, şavuttoma poroha vähä-go vielä mida?

Hiät niin-ze pidäv kirjuttua täh spiskah.

No kaikkie udivitelnoimbi veşşa kummastja luajitah puvşta.—tämä puv—metalla. Puvda turbevtetah şalvattuloissa kattьloissa şulannuolla tinalla einin şevotetuolla yhteh surjmanke svincalla. Metalla mänöv kaikkih puvn sosuvdazih

i şillä jähtyv. Uiidiv materjala kumbane on niin-ze luja kuin i metalla, a luadie häneştä midä ni olgah, on nin-ze kebie, kuin i puvşta. Händä voiccov i pilie i srugie. Tämä puvmetalla ei ni pala ni happane.

Ka myttynäzie udivitelınoiloida veşşoida luajitah nyt puvşta.

Luadikkua opьtat.

1—ne opьtta. Äijägo puvşşa on vettä?

Ottakkua leikatuoşta kazvajaşta puvşta halgo viesua rovno 1 kilorgamma. Tänä liev teilä monicci pilie yheştä halloşta.

Pangua tiän halgo yökşi ägieh kivguah kuivamah, kaccokkua vain, ştobь hiän ei pıaaduis i ei palaisь.

Huomnekşella mitakkua halgo i kirjuttakkua aijällä—go grammua lieni kebiembi halgo.

Toizekşi yökşi uvveştah pangıa tämä halgo ägieh kivguah, a huomnekşella tuaş mitakkua.

Näin luadikkua moni kerdua, şih şuat, kuni halgo ei hylgiä puolendua omua jygehyttä.

Kirjuttakkua:

l-şşä kilogrammaşşa puvda oli vettä.....gr.

2—ne opьtta. Kuin kuivav puv.

Ottakkua sviezoi tuoreş lavda levehyten ei vähembi 20 sm. (min levimbi; zen parembi), a pidahuten 25 sm.

Kirjuttakkua: lavvan pidahuş..... sm.
levehyş. . . . . sm.

Hyväzeşti kuivakkua tämä lavda ägieşşä kivguaşşa i uvveştah kirjuttakkua polucituot rozmierat.

. Kirjuttua parembi on tämän muozeh tabliccazeh.

Ennein kuivuandua	Kuivuannan jälgeh	Roznicca
Pidahuş 25 sm.		
Levehyş 20 sm.		

Midä työ tiijuştьja opьtaşta?

Kyzynnät.

1. Jesli late einin lagi ollah levitetty tuorehista lavvoista, nin midä pidäv luadie heinke toizena vuodena?

2. Mintän sruvbie voiccov şalvua tuoreheşta puvşta, a stolua luadie ei voi?

Midä luajitah puizenke, ştobь hiän ei kuivais?

Kuh rukah on lujembi?

3-ş opьtta.

Pilikkiä 4 palastja fanerua pidahuten 30—in sm., levehyten 3—in sm.

Yksi puara lavvastja klejikkiä toine toizen piällä.

Toine puara klejikkia toizin: ylci keşki lavvastja kleji ylci kromka (randa) toista lavvastja.

Pangua nämä raznoih tabah klejityöt lavdazet hiän piähyzillä kahen stolan rannoin keşkeh i rьputtakkua keşki lavdazilla giirjazet.

Kumbazilla klejittylöin lavdazilla varoin pidäv enämbi gijua, ştobь lavdazet lymmyttäis.

Kuin pidäv luadie lavdazie, ştobь hiän ollis lujembi i ei lymbyis.

Kuin halgiev puv?

4-ş opьtta.

Kuotelgua kiskuo pärettä lavdazeşta:

1.—poikki lavvan, 2. — ylci lavvan, poikki sloiijn i 3.—ylci lavvan i ylci sloiijn.

Kulla kerdua paremmiin kiskuocov päre?
Kulla kerdua ynnäh ei kiskuoce päre?
Mintän kaikki tämä on näin.

Annanda.

Havu puvt	Lehti puvt
. . . . .	. . . . .

Kirjuta tämän muozeh tabliccazeh nämä puvt: koivu, pedäjä, näre, tuomi, vuahera, tammi, leppä, pihta, huaba —kumbazet on havu puvt, a kumbazet lehti puvt.

Ottakkua näreine ynnäh curkane. Lovdäkkiä häneşşä kettu, puv, serca i slojat.

Ottakkua niinze curkazet: koivun, huavan, lepän, pedäjän, kaccokkua hiän ketut, puv, sercazet i slojazet.

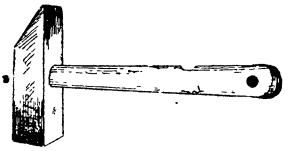
Mytyş raznicca on kaikissa näissä puvloissa.

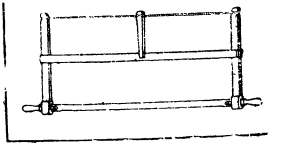
Luajimma puvşta.

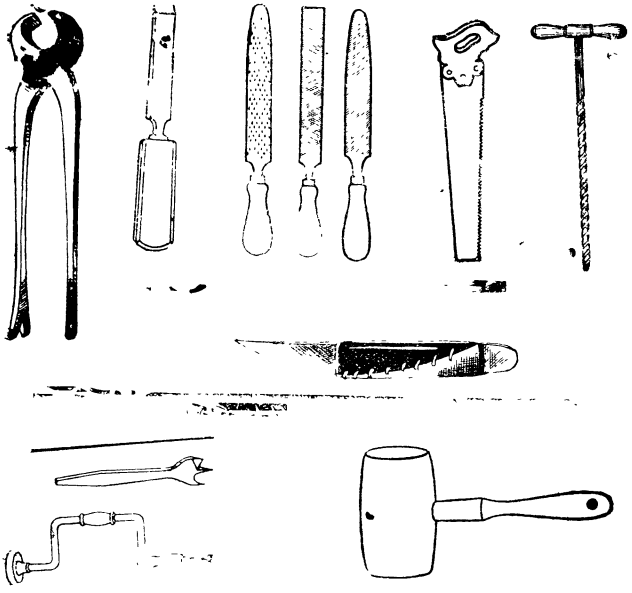
Ennen min ni olgah luajindua, tädä kniigua myötj, kaikki raskuaza lugekkua loppuh şuat. Sortuigua yheştäh kuin rubietta raudamah.

Srumentat.

Tiijät-go şie näidä srumentoida?
Midä heilä ruatah?

Kolovorotta. Kijanka.

Cotat.

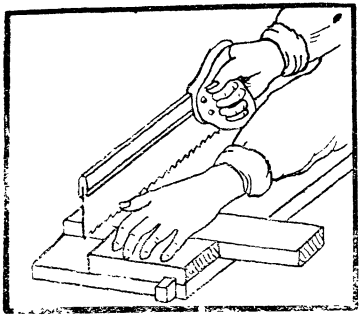
Varuşşa 25 katuşkastja. Jogo katuşkazeşta luaji kakşi kolessustja. Leikkua hiät veicellä.

Nyt varuşşa 2 Javvastja. Lavdazet ota srugietuot einin ana srugie vanhemmilla tovarissoilla.

Lavdazet pilimmä yhen pidahuokşi. Poikki pilimmä nozovkalla vjorstakan päällä. Şeizavvu i pili näin. (Res. 1).

Pilimmä kakşi yhen levehyttä kylgilöih varoin lavvastja yheştä lavdazeşta. Pili ylci keşki lavdua myötj, ennen pilindiä piirrä kugali rubiet pilimäh. Şeizavvu, pie pilua i pili näin. (Res. 2).

Ylci i keşşicci lavdazin piirrä lineit. Kaikki lavdane jua lineikkiä myotį viiįekşi cuastie. Mieti tockazilla i hiän şiįoih kaiva hoikkazella buravazella lovkkozet. Kaiva näin.

Resunka 1.

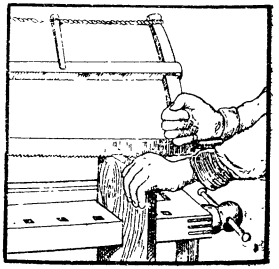
Veşşämmä veicellä 5 pualikastja. Kymmenen kruvgastja, kruasimma muşşakşi einin ruşkiekşi. Issutamma kruvgazet pualikkazih 10 ştukin įogo pualikkazeh, kakşi heistä pangua kruasituot i niin, ştobь jogo kruasittu oliis luguo myötį viiįeş lugien ljuboista rannaşta päin.

Lavdazista kolotimma ramkazen.
Cotat valmeliet.

Annanda.

Luadiessja, cotьe sortuigua yheştäh:

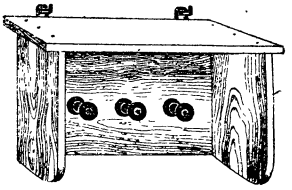
1. Kuin pidäv oigieldь miettie ugoljnikkua myötį poikkinane pilindä linei.
2. Kuin panna lavda i lujendua händä vjorstakan einin stolan piällä pilindäh varoin.
3. Kuin oigieştь pidäv şeizavduo piliessä.
4. Kuin hyväzeştь pidiä kiäşşä pilastja.
5. Kuin oigieştь pidäv pilie.
6. Mintän lavda yhellä pilieci viäriin, a toizella kossalleh.

Resunka 2.

Vieşalka vuattevkşilla varoin.

Varuşşamma 4 lavdua, kolme katuşkastja, 13 nuaglua. Lavdazin rozmierat tämän muozet: yksi lavda pidahutta 50 sm., toine -45 sm. i vielä kakşi pidahuten 25 sm. Kaikki 4 lavdua levehyten 15 sm. Mietimmä nämä rozmierat şuvrella lavvalla, piirrämmä piiromicat (lineit) i heidä myötį pilimmä materjalan.

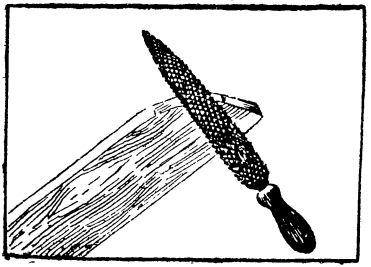

Poikki lavvan pili nozovkalla ka näin.

Kromkazet ylci lavdazin pili leviellä luckovoilla pilazella.

Lavdazet andakkua srugie tiän tovarissoilla kolmanneşta gruppaşta.

Kahelda lavdazelda—(kaccokkua resuiduo valmista veşalkua)—pilikkiä pilazella i kruvgloittakkua napilįnikalla yksin uglazin. Hänellä-ze rovnjaigua i poikkinazet lavvoin rannat.

Lavdazista koloti palįcazet. Jesli nuagla lymby nin piäşşä händä pihtemillä.

Ota kolme yhen muostja katuşkastja i kolme nuaglua. Nuagloin şliäppäzih şuat azeta nahka einin propka palazet. Koloti katuşkazet palįcazeh.

Annanda.

Kaikin yheştäh sortuigua: kuin on parembi pilie lavdazie ylci?.

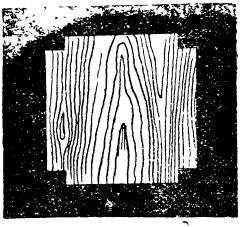
Mytyş pilane täh varoin on kaikkie skodnoimbi?

Voit-go pilie nozovkalla ylci lavvan.

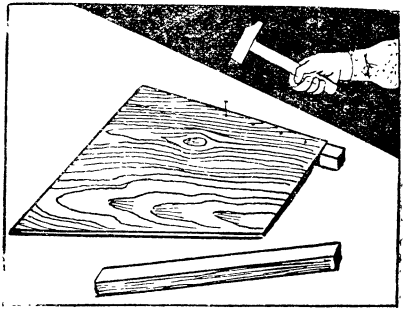
Kuin pidäv şeizuo, pidiä pilastja i oigieldь pilie.

Soruh varoin juaşşikkane.

Pyvhit lattьen, keriät vaşşalla sorut, a kunne händä pänna? Täh i sorindah varoin pidäv soru juaşşikka.

Juaşşikan pohja.

Otamma 5 palastja fanerua i 4 plankastja. Pilimmä nozovkalla fanera lavdazet kossazeldь, ştobь juaşşikka pohjah päin lienis kaijembi.

Fanera pilie pidäv näin.

Fanerahizet şeinäzet kolotimma plankazilla näin.

Pilimmä tämän muozen pohjazen.

Pohjan panemma ylähädä päin, şolahutamma şiämeh pohjah şuat i kylleştä päin kolotimma nuaglazilla.

Juaşşikkazen kruasimma kruaskalla. Kleju, vezi, miela i nogi yhteh şeyotettu annetah kruaskan. Şevotamma sinjkua i mielua i tällä kirjutamma juaşşikalla şanat „Soruloida vişşo juaşşikkah“.

Luadiessja kruaskua i kruasiessja juaşşikastja kaco elä maravvu ice i elä maravta srumentoida i vjorstakkua einin stolua.

Kuin on luajittu fanera.

Ota fanera palane i kaco kuin hiän on luajittu. Täh varoin fanera palane livota palavaşşa veješşä i erota jogo slojane. Äijägo slojua on klejitty toine toizen piällä: kolme, nellä ali enämbi?

Kaco kuin männäh slojat: ylci ali poikki?

Millä ollah klejitty fanera slojat?

Luadikkua ice fanerua noikkazista drankoista einin şuvrista sruşkista. Sortuigua, kuin tämä pidäv luadie. Luadihuoh yheştäh sortuigua millä on parembi fuabrikan luadima fanera miän faneraşta.

Luajimma ciban.

Lövdäkkiä lavda pidahutta 1 metra, levehyten ei kaijembi 25 sm. lozehuten 4 einin 5 sm.

Kirvehellä veştäkkiä rannat. Yheştä piäştä lavvan njokka vähäzeldi kruvgoloita i terävöitä yhtiäldä päin. Kirvehen veşşännän jälgeh silevtä lavvan njokka napiljnikalla (raşpiljalla).

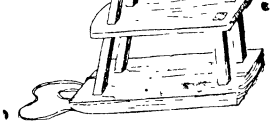
Kaiva taltalla nellä pitäkästä lovvkkuo. Täh varoin mieti ugoljnikka i lineikiä myötj lovkkoloin şijat i razmierat.

Lovkot kaiva molembih piälöih 10 sm. piäştä şuat i ei vähembiä 5 sm. rannaşta şuat. Levehyten lovkko kaiva 3 sm. a pidahuten 4 sm.

Lovkkoloida kaiva lavdazin plankoin piällä.

Kaivuassja lovkkoloida taltua pie näin.

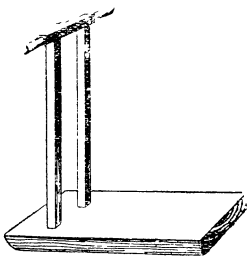
Koloti lovkkoloih nellä yhen lozehutta şorkastja heistä kakşi edizet şorkazet luadikkua korgiemmat tagazie 10 sm.

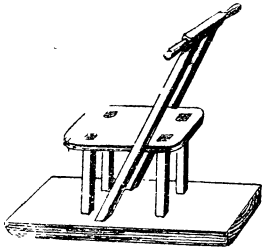

Näih şorkazih azeta piälim-

mäne issundah varoin lavdane. Lavdane ottakkua vähästä kaijembane alistja lavdua i hoikembi, pidahutta 80 sm.

Korgeimbih şorkazin piähyzih kolottikkua poikkinane pualikkane. Täh varoin pidäv kaivua buravalla poikkinazeh pualikkazeh lovkkozet, azettua şorkazih i teilä liev luaittu varzi pyzyössä. Şivo edizih şorkazih nuorane i ciba valmis.

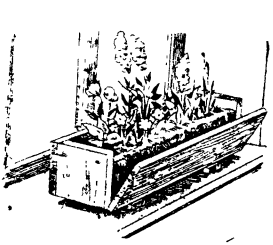
Annanda:

Luadikkua tämän muozet cibat.

Juaşşikka rosuadoilla varoin.

Rosuadua hyvä on kazvattua juaşşikoissa.

Tämän muone juaşşikka luadie on prosto. Hänen rozmierat ollah tämän muozet: pidahutta 50 sm., levehyttä 30 sm., a şyvehyttä 10 sm.

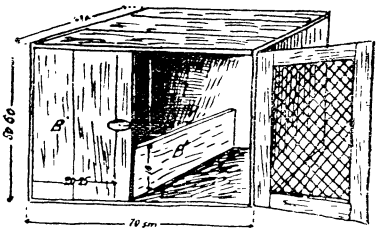
Pohjah päin juaşşikka luadikkua vähästä kaijembane, cem şuvşta päin. Kebiembi kaikkie on kolottie händä nuagloilla, no parembi on kylginäzet şeinäzet luadie lkkunoista luapazinke i krjuvkkazinke-ka kun täşşä.

Näin luajituoşta juaşşikaşta parembi on şuaha kazvajastja.

Krolikoilla kletka

Jogo şkolalla pidäv vodie krolikkua. Bolşevikoin partiin Centralinoi komitetta i rahvahan komissuaroin Sovietta piädäkavttь (speçialino) annettьh postanovlenjan krolikoin vodindah näh. Täşşä postanovlenjaşşa on käşkietty jogo şkolalla zavedie krolikkua.

Krolikka andav rьstikanzalla: ylen hyviä lihua, pehmiedä villua, lämmindä ovcinua i n. i. Hänen vodinda on ylen vьigodnoi. Miän muakunnaşşa nyt äijät ruvettьh vodimah krolikkua. Tiän şkolalla ei pie jiähä toizista şkolьsta.

Tiän gruppa voiccov andua şuvren avun vanhemmiila tovarissoilla krolikan vodinda azeissa. Työ voicetta luadie kletkazie krolikoilla varoin i yheşşä heinke äbäzöijä krolikkoida.

Luajimma kletkazen krolikoilla varoin. Kaccokkua hyväzeşti resunka. Resunkalla on ozutettu, kuin pidäv luadie kletka.

Kletkan rozmierat ottakkua tämän muozet: 70 sm. pidahutta a levehytta i korgehutta 50 einin 60 sm. Pienillä krolikoin porodoilla varoin kletkan rozmierat voit vähäzeldi puolendua.

Şeinäne ovuonke luadikkua provlokkahine (reşotka.) Tuagie reşotka ev hyvä, zentän şto äijäldi pimendäv kletkastja. Händä pidäv luadie harvemmakşi, no ştobь ei piäziis pikkarane krolikkane, einin ştobь lovkkozih ei mahtuis krьsa.

Kaiken toizen tuacci krolikan kletka luadiecov kuin juaşşikka vain şorkazilla. Kacotta resunkalla i ice kniigan nevvomatta voicetta hänen luadie.

Şeizattua huonehuş krolikoilla varoin (krolicatnikka) azie on jygie. Teilä tädä luadie ei şua. Krolicatnikkua srojie şkolalla varoin pidäv pakota kolhozua.

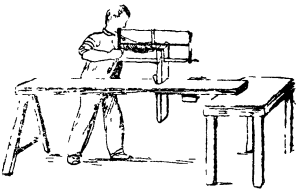
Vodikkua şkolaşşa krolikkua,
Äbäzöigiä heidä ymbäri talvi i kezä.

Kubikkazet luguh varoin.

(Navьkka — pilindä ylci).

Luadikkua kubikkazet luguh varoin miän nuoremmilla tovarissoilla.

Materjala—lavdane pakşehuten 2 sm. Enzistä tämä lavdane piirdäkkiä bruskaziksi levehyten $2^1/_4$ sm. (Nelläneş santimetrua teilä pidäv jättiä zapuastua pilindäh varoin).

Pilikkiä lavdazeşta bruskazet. Pilikkiä tocno piirrändiä myötį.

Näin pidäv pilie ylci lavdua.

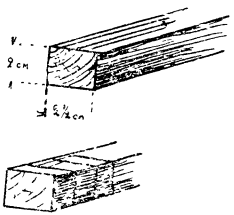
Nyt pirdele bruska kubikkaziksi.

A şiidä pilikkiä.

Provierikkua ruado.

Jesli kubikkazet voit ladjata oigiekşi stolbikkazekşi, nin kubikkazet on hyvät. A jesli stolbikkane viidiv viäräkylgi nin ruado on paha.

Jogo kubikkazen puoleh klejikkiä raznoiloinke çifroinke bumuagazet. Teilä liettih kubikkazet luguh varoin 1-n gruppan opaştujilla.

Çifroinke bumuagazin neicci voicetta klejie bumuagazet raznoiloinke bukvinke i teilä lietäh luvenda opaşşundah varoin kubikkazet.

Rjuvhat.

(Rumjançevan V. I. stiihu).

Kylän taguana, Kamьşka jovuolla,
Missä ruis on i kukkazin duvhu,
Ildapuoleh şih şiliellä lovalla
Lapşet hyŕpätäh kizuamah rjuvhua.
Ollah veşşelät piälöistä kandoih
Ev ni yhellä igäviä läşşä...
Pannah kruvgah i perretäh randah
Moni figurua kizaşşa täşşä.
On mih kizaşşa vägyzie panna.
— Brihat! Väliämme valmis kuin ois!
Şeizov „kirikkö". Kykillä ando—
Kendah „kirikkö" kruvgaşta pois!
Nu i Petьka! Kuin hyviin plukkai!
Bi, şie eliäkko hiitruicie şielä:
Lendi kruvgaşta vain nellä ştukkua,
Nu on viijes jäi „papiksi" vielä.
— Midä „pappi"? I şillä voit andua...
Cilkua puvtilleh kykiellä nişkah!
— Brihat! Nugua nyt „butьlka" pangua
Samogonkineh kruvgaşta vişkuan pois.
Lapsin nagro kyläh şuat kajuov...
Şielä muzikat poigie jo havkutah;
— Omavälläzet! Niät mi on hajuo!
— Pimieh şuat şielä rjuvhinke pavketah.

Luaji rjuvhat.

Luadie rjuvhat azie ev jygie, a kiza veşşelä i poleznoi Pili pilazella ei pakşuşta (6 sm. poikkeheźe) rьvgu palaşta kymmenen palastja pidahuten 15 sm.-ka şivla i lieni 10 rjuvhua.

Kykkie (pualikkua) luaji niinze 10: pidahuten 40 sm., a pakşehuten 4 sm. poikkeheze.

Keviällä i kezällä kizakkua rjuvhua. Kuin pidäv kizata nevvov opaştaja einin vanhemmat opaştujat.

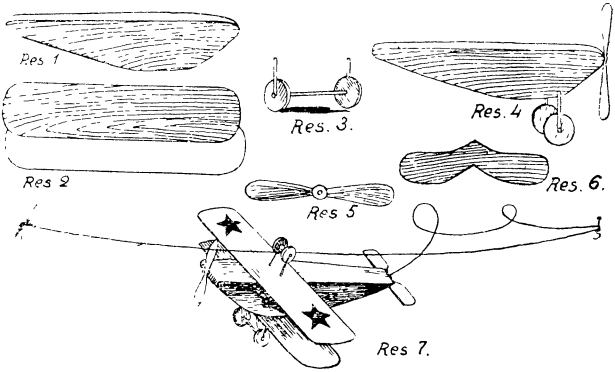
Luaji ice jeropluana.

(Kontroljnoi ruado).

I.

Ota puvhine curkane pidahutta 30 sm., levehyttä i lozelıytta 7-8 sm. Paraş kaikkie jesli voicetta täh varoin lövdiä şorkazen rьkkuocennuoşta taburetkaşta.

Veşşä veicellä tämän muone figura (kaco resunkua). Ylimmäne puoli (keşşellä) lacakka, kyllet i tagane puoli kruvgloitettu...

Ota palane fanerua i pili häneştä şiivet, kakşi plastinkastja 30 sm. pidahutta i 7 sm. levehyttä. (Kaco resunka 2).

Ota hoikkane pualikkane $^1/_2$ sm. poikki lozehuten i leikkua häneştä pualikkazet: kakşi 5 sm. i yksi 9 sm. pidahutta.

Faneraşta pili 2 kolessustja 4 sm. levehyten. Yhtevtä kakşi kolme pualikastja i kolessuzet niin; ştobь hyö pyörittäis pualikkazissa. (kaco resunka 3).

Pualikkazin piät ukrepi jeropluanan korpussih i şih koh, missä on tocka. Tockua nägyv vain yheldä puolelda, toine puoli lövvä ice. (Kaco resunka 4).

Faneraşta leikkua propellera (krьla) plastinkazeşta 9 sm pidahutta (resunka 5).

Plastinkazeşta, pidahuten 10 sm., leikkua händä (res. 6). Nyt koloti nuagloilla. Koloti şiivet ylizen i alizen puolen korpussie suamo pakşumbah kohtah niin, ştobь hyö oldais kohakkeh toine toizenke.

Propellera koloti (vain elä plotno ştobь voicciis hian pyörie) korpussin njokkah, a händä tagazeh njokkah.

Ka i valmis jeropluana. Voicetta hänen kruasie, resuijä numera i tähti, ikkunat i kaikki toizet, midä himottav

II.

Jesli himottannov, ştobь şivn jeropluana lendeliis nin luaji tämä: ylimmäzellä şiivellä, keşki paikalla, 4 sm. toine toizeşta, koloti 2 dugastja murrettuh päre (dranka) nuaglazista Nuaglazin şliäppäne pidäv pilie pois.

Leikkua faneraşta kakşi kolessustja 4 sm. poikkeheze i kakşi kolessustja$^{1}/_{4}$ sm. poikkeheze. Kaikilla kolessuzilla pidäv olla keşşellä. Yhen muozet lovkkozet, kaikki kolessuzet pidäv plotno klejie näin: kakşi pikkarastja keşşellä, kakşi şuvrda randoida myötj i viidiv bloka. Läbi blokan lovkkozeşta laşşe pualikkane, ştobь hiän kebieh voicciis pyörie häneşşä. Pualikkazin njokkazih şivo nuorazet, a toine nuorazen piähyt şivo dugazih jeroplanan şiivellä.

Nyt ota provlokka, min pidahune himottav—voit ylei pertin pidahune. Tädä luadie on parembi pihalla i min pitembi provlokka zen parembi. Yksi provlokan njokka şivo metralla kahella ylemmä muada, a toine ynnäh muan luona. jeropluanan händäh şivo nuorane zen—ze pidahuş, kuin i provlokka, toine nuarezen piä şivo şinne—ze, kunne i ylimmäne.

Laşşe jeropluana blokan vuoh provlokkua myötj, - hiän lennähtäv zen verran, min pidahune on provlokka. Ştobь ei hypellä jeropluanua vaş, vejällä händä järelläh nuorazeşta, sivotuoşta jeropluanan händäh. (kaco resunk № 7.)

Nyt kaikki i ynnäh valmis.

Lendelöv — go teilä jeropluana?

Sortuigua kaikin yheştäh opaştajanke, miksi varoin jeropluanalla ollah luajittu şiivet, händä, propellera i kolessut.

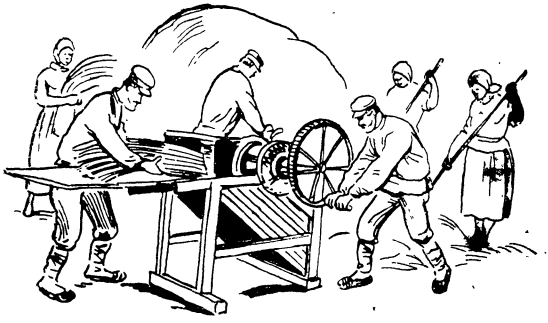
VI. Kenen vägi ruadav.

Puicenda.

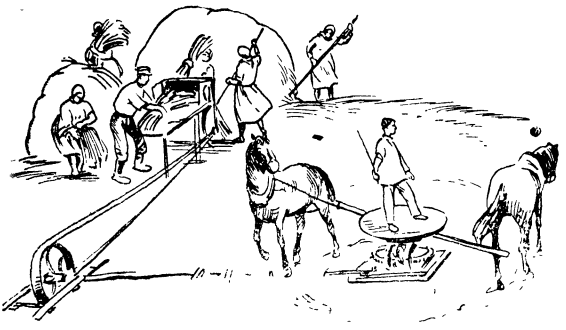
Sortuigua yheştäh näidä resшukazie myötj, kumbane puinda i millä on parembi.

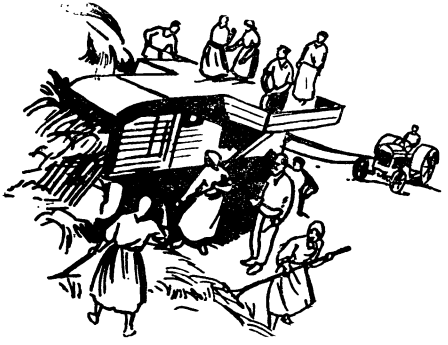
1. Kuin mänöv puinda ¦brьvžoilla?

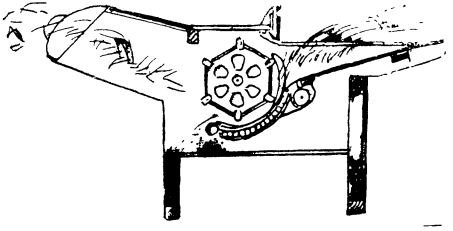
2. Kuin mänöv puinda käzin vuoh maşinalla?

3. Kuin mä növ puinda hebozen vuoh?

4. Kuin rua dav puinda maşina traktoran vuoh?

Näin on luajittu molotilka şiämeştä.

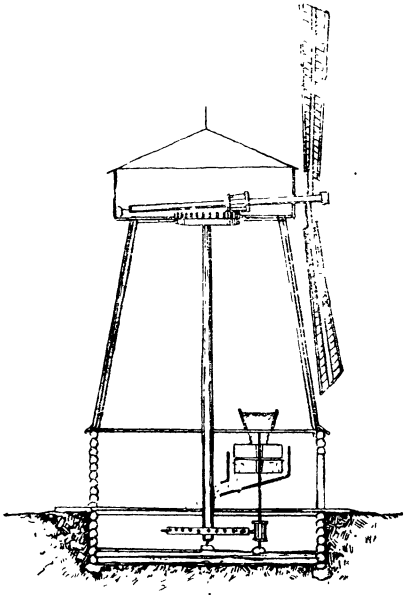
Mellicät.

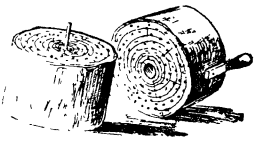
Kuin ruadav melliccä.

Tuvli mellicällä jyvä javhuocov tuvlen vuoh. Vezi melliccä javhov vejen vuoh. a parovoi hövryn vuoh. Täma on tiettäväne kaikilla.

No kuin tuvli, vezi i hövry javhotah rastikanzalla varoin javhuo? Tämä pidäv tiijuştua.

Tuvli pyörittäv mellicän şiibilöidä. Şiivet ollah azetettu hirdeh (ossih) i puöritetäh ossie.

Melliccä javhoja kāzin vuoh.

Ossin piäşşä on luajittu şesternä, kumbane omilla hambahilla (şkivoilla) pyörittäv luajittuo ylimmäzeh pakşun vualun piäh niinze şesterniä i tämän tuacci pyörittäv kaikkie vualuo.

Alimmazeşşa vualun piäşşä on şuvri şkivoinke kolessu, a hänen hambahin piällä vielä şesternä pyörittäjä piälimmästä melliccä kivie, a kivilöin alla javhuocov jyvä.

Annannat:

1. Kävgiä ekskursiilla vezi mellicällä. Kaccokkua hänen ustroistva. Kellä vezi melliccäh şuat on edäh, a tuvlj mellicällä läşşä, nin kävgiä tuvli mellicällä.

2. Luadikkua tuvli mellicän modeli. Kaikki voicetta luadie puvşta. Şuvrella tuvlella hiän rubiv voimah pyörie i pyörittiä kaikkie mellicän vualuloida i kivilöidä.

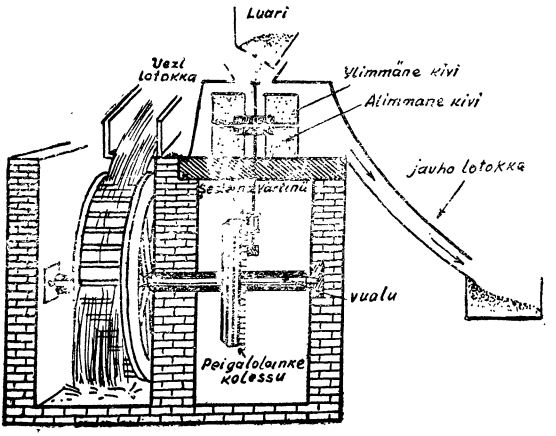
Vezi melliccä.

Şoma kaccuon vezi mellicca jovella.

Mellicän luona jogi zaplotittu i vain lotokkua myötj hiän piäzöv vuodamah alizella puolla zaplottua.

Lotokka on ylähänä, vezi häneştä langiev alah rьesko, humunke kohtь vezi kolessuh i ruttoh händäh pyörittäv. On i toizen muozet vezi kolessut, kumbazie vezi pyörittäv männen alahakkali.

Vezi kolessu pyöriv omahke ossinke i pyörittäv şesterniä toizeşşa hänen ossin piäşşä. Tämä şesternä omilla hambahilla pyörittäv toizen şesteirnän vuoh vualuo, kumbazeh on azetettu piälimmäne javhoja kivi. Vägöväldi pyörittäv vezi mellicän kolessuloida, boiko pirajav javho mellicän larih.

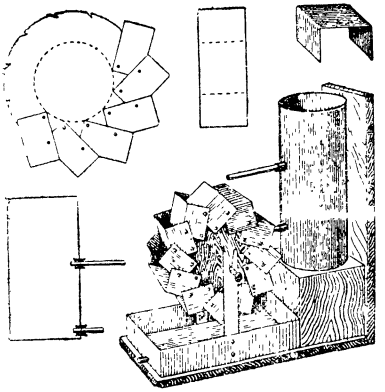

Vezi mellicän shema.

Luadikkua vezi mellicän kolessu.

Yhet luadikkua nalivnoida kolessuo, a toizet podlivnoida.

I. Nalivnoi kolessu.

Nalivnoin kolessun modelin cuastit.

Ruadoh varoin pidäv: pilie kolessu hirreştä, zesti palazie, konservoista bankane, curkane; juaşşikkane i nuaglua.

Kaccokkua näidä resunkazie i huavakkua kuin pidäv teilä luadie vezi kolessu.

Luadihuoh kuotelgua, pyörivgo tiän kolessu.

Podlivnoi kolessu.

Kaco näidä resunkazie i heidä myötį luaji kolessu, kumbane pyöriv alizen puolen mänijän vejen vuoh.

Kuotelgua pyörittiä vejellä molembie kolessuloida. Kumbane kolessu andav enämmän vägie i midä myötį?

Ekskursii pekarnjah.

Läksimä myö eglein kooperativnoih pekarnjah. Päivä oli viluliko i myö vähäzeldi kylmimä,

Tulima pekarnjah, a şielä ynnäh lämmin. Haizuv hyvallä palavan leivän duvhulla.

Şuvreşşa valgieşşa komnataşşa, suamoi keşşellä, şeizottah stolat, a hiän luona şuvret tahakşenke taiginat. Taguana şei-

zotah kakşi şuvrda kivguada. Moni pekarie ruattьh omuadah ruaduo. Kaikin hyö şuorinnuot valgeih haluattoih i niin -ze kolpakkoih.

Pekarit otetah taiginaşta tukun tahaşta, pannah händä protvinah, a protvinan ennen tädä şiämeştä voijalletah. Tahakşen protvinaşşa piälicci voijalletah vejellä i şeizatetah kivguah. Leibä şielä paistuv, korka ruşkuov i liev kuin miän ihozet talvella pihalla.

Taiginoida şotkiettьh labeilla. Tämä on jygie ruado. Şotkijoin ihot ollah ruşşonnuot, ocat hieştynnyöt.

Pekarnjan vanhembi şano, şto ennen tämä pekarnja oli yhen bohatan miehen. Pekarit hänellä ruattьh 14 cuasuloin suvtkissa. Pekarnjaşşa oli redu, haluatat pekariloilla niinze redukkahat, kärvästä kogonazet pilvet. Daze käzäştьeda i şidä ei ollun.

A nyt niättä ice pekarnjaşşa kaikki on ruokolla. Miän pravlenja radeiccov kohendua leivän paissandua, kebendiä pekariloin ruado i slediv puhtahutta.

Jo on luajittu äijä kohennuşta pekarnjaşşa. Kohendьma kivguat. Väliän şeizatamma tahakşen şotkijan maşinan.

Znamo miän pikkarazella pekarnjalla vielä vlen edäh şuvreh leibä zavodah şuat. Şielä leivän paissanda on ynnь maşinoilla i äijiä väliämme.

Annannat.

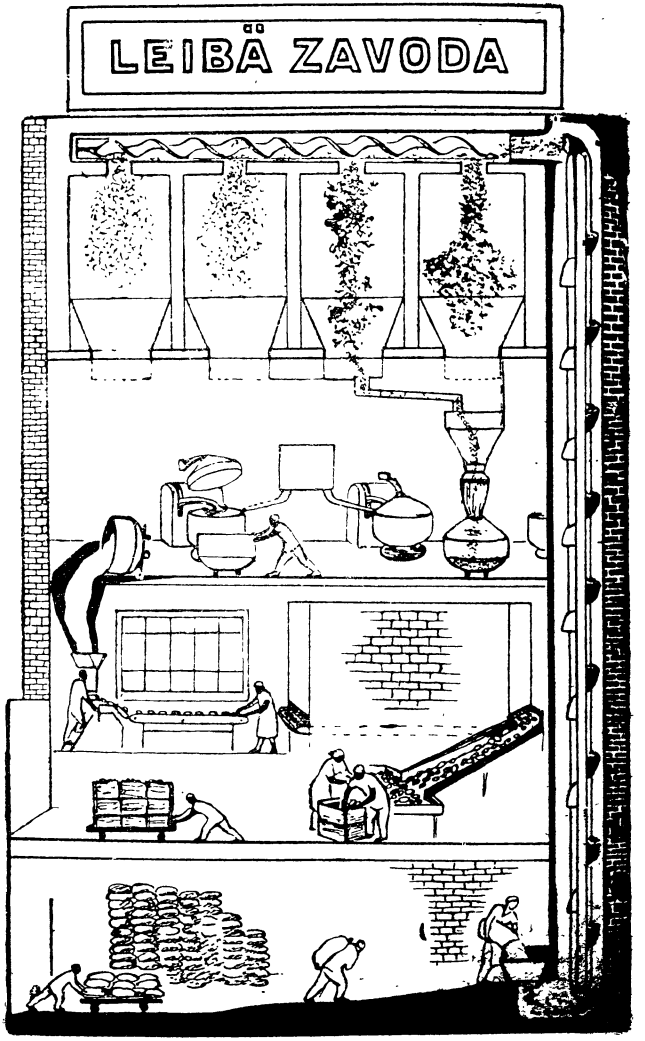
1. Kävgiä tiän lähizeh pekarnjah ekskursiilla. Kaccokkua kuin şielä paissetah leibiä, kuin ruatah şielä ruadajat, kunne mänöv paissettu leibä pekarnjaşta.

2. Kaccokkua kuin paistav leibiä şivn muamoş, şelgiet —go hänellä ollah taigina i kiät şotkiessja tahaşta. Millä on parembi leivän paissanda pekarnjaşşa cem koissa.

Leibä zavoda.

Maguav linna. Uvlicoilla evle humuo i rahvaşta. Ei magua vain leibäzavoda.

Äijä pidäv linnalla leibiä. Päivät i yöt ruatah maşinat.

LEIBĀ ZAVODA

Ruadaja pruaviv heidä.

Zavodan kladovoissa maşinat zavoditah omua ruaduo. Hyö şiegloilla şieglotah javhuo i noşşetah händä yläh puvrnuloih. Şieldä javho popadiv maşinoih, kumbane pohodiv şuvreh kartah. Tämä maşina ice i mittuav javhuo. Rьstikanza vaiu şeizattelov muostja giirjastja şillä lineikäzellä, kumbazella pidäv. Şielä—ze pirottuacov şuola, kuaduacov vezi, paniecov şeppiä. Maşina ice luadiv tahaşta.

Zualoissa, missä kävelöv tahaş, on lämmin i vähäzeldi hiezlömä. Tiälä kaiken aijan pidiäcöv yhen muone temperatura.

Tahaşta şotkietah maşinoilla. vualuzilla ajellah, a şiidä ice—ze maşinat leikotah paloiksi.

Nämä palat ruadajat pannah leibä formazih (protvinoih) Formazet paniecetah rьppujih kanuatalla vagonazih i nämä pojiezdat leivänke vejetäh tahaşta lämbimih kivgaih kun şkuappoih. Kivguaşşa tahaş lyvdäv lentalla i kodvazin jälgeh mänöv toizih oviloih paistunnuona leibänä. Skusnoi leibä, zuariecennuin korka paniecov juaşşikkoih, gruziecov avtomobiljah i şuattuacov linnua myötş leibä lavkkoih.

Ruadajat, kumbazet şeizotah leivän luadijoin maşinoin luona, ollah şuorinnuot valgeih puhtahih haluattoih. Ennen ruavolla mänendiä, ruadajat jogo huomneşta peziecetäh duşan (vihunazen alla). Dohtari kaccov heidä i läzijie ei laşşe ruavolla.

Tällä aigua yheşşä vain Moskuşşa on srojittu 7 tämän muozie leibä zavodoida. Tämän vuvven lopukşi leivän paissanda kaikella Moskun rahvahalla varoin liev annettu leibä zavodoilda

Monet miljonat rahvaşta miän muakunnaşşa piäşşäh kuvhnjaşta ruadamah zavodalla.

Annanda.

1. Kävgiä ekskursiilla tiän lähizeh obşcestvennoin stolovvoin kuvhnjah. Kaccokkua, kuin varuşşetah şyömistä kuvhnjaşşä, äijän go miestä şyöttäv stolovvoi, ongo puhaş kuvhnjaşa myttynäzişşä aşteissa emannoijah? i n i.

Ekskursiilda tulduoh kaikin yheştäh sortuigua mi on hyviin, a mi pahoin kuvhnjaşşa. Kirjuttakkua täh näh zamietkane stolovvoin i kolhozan şeinä gaziettoih.

2. Provierikkua, kuin on şeizatettu azie tiän şkolan kuvhnjaşşa, kuin teilä varuşşetah palavie murginoida. Provierikkua hyviin go slediv tädä ruaduo tiän sanitarnoi kamisja.

Fuabrikka—kuvhnja.

Miän muakunnaşşa on srojittu äijä fuabrikkua-kuvhnjua. Yhteuä vain 1931 vuodena şeizavvuttьh srojuh 288 fuabrikkua-kuvhnjua.

Ivanovo-Voznesenskoin oblastin Jinnaşşa Şuja on fuabrikka-kuvhnja ruadajilia varoin, kumbane jogo päiviä şyöttäv 15 tuhattua mieştä. Kerdah voijah murginoija 1450 mieştä.

Povarat, kumbazet varuşşetah kerdah tämän verran murginua, ruatah maşinoilia. Kaikki şubi fuabrikalla luadiecov maşinoilia.

Interesno kuin şieiä peziecetäh maşinoilla aştьet?

Luadiecov niin. Maravdunnuot aştьet paniecetah provlokkahizeh kätkyöh. Tämä kätyt şoiahtav iäbi lattьen lovkoşta ulimmazeh ietuazah, kohtь vannah kiehujanke vejenke.

Şiidä kätyt ajuacov kuivuacomah. Palava hövry pyvhkiv aşteida. Minuvtan jä'geh aştьet puhtahat i valgiet novşşah tuaş ylimmäzeh etuazah.

Kolme tuhattua torelkua cuasuşşa pezöv i kuivuav tämä konveijera. Ka i malta, min emändiä piäştäv hiän emannukşeşta i min tuov şiäşşändiä.

Elektriceskoi leivän leikkuaja maşina piliv mövkkylöidä viibaloziksi.

Kruvgloi i märgä varbara kuorittav ruagua muajuablokkua. Hiän kuorittav äijiä boikomma rьstikanzua.

Elektriceskoi maşina pilkov tuoreşta lihua. Tämä mjasorubka on zen şuvrehukkane, şto häneh voit laşkie kerdah kogonane lehmän tuvşa.

Kjeşkimäzeştä-şuvreşta zualaşta çehaşta kakşi muostja noştajua maşinua (liftakşi heidä kuentah) noşşetah murginoida stolovvoih.

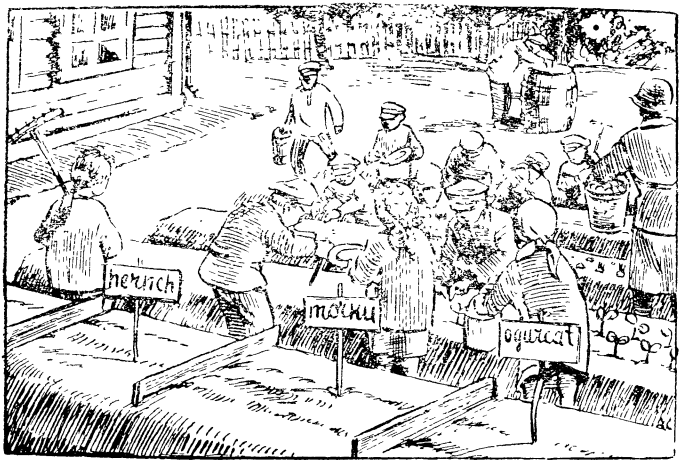
15 tuhattua murginua jogo päiviä!

Fuabrikaşşa-kuvhnjaşşa ruadav vain 47 mieştä. Jogohine ruadav omua ruaduo slediv i pruaviv maşinua, kumbazen luoh hiän on şeizatettu.

Tänävuodena srojieeetah vielä şuvremmat tädä fuabrikat- kuvhnjat Moskuşşa i toizissa linnoissa. Äijä naista piäzöv emannukşeşta soçializman srojindah varoin.

Meilä pidäv şeizattua obşcestvennoit stolovvoit.

VII. Keviä ruavot şkolan ogordaşşa

Varuştuacemma ogorda ruadoloih.

Tuli keviä. Lähenöv einehin issutanda aiga. Tänä keviänä şkolan ogordaşşa myö issutamma äijän einehtä. Rubiemma opaştumah, kuin pidäv hyväzeştь heidä kazvattua i äbäzöijä. Ruadamah rubiemma yheştäh, kolektivalleh. Midä emmä tiijä ice i emmä lövvä kniigoista, kyzymmä opaştajalda, a einin i agronomalda.

A midä rubiemma kazvattamah miän şkolan ogordaşşa?

Rubiemma kazvattamah: kapustua, ogurcua, morkuo, luvkkua, hernehtä, svjoklua, bukvua, (brytviä) muajuablokkua i toizie.

Siemenet meilä ollah jo varuşşettu, a kapussan, bukvan i svjoklan siemenet ollah jo issutettu juaşşikkoih. Heistä kazvettьh vihandazet rosuadazet, raziezet. Heidä myö rubiem-

ma issuttamah rьävyllä. Ogurcan i toizin einehin siemenet myö issutamma kohtь rьävyllä.

Şkolan ikkunnalla cirozen puolella luajimma klumbatrьävyt kukilla varoin. Klumbilla issutamma kukkua, kumbazie kucutah näin: margaritka, njutan şilmäzet, kynzizet, barhatkazet, sidupabut, duvhukaş hernehyt, muakku, nasturçiit i toizet.

Oman şkolan ogordaşşa kazvatamma äijän einehtä i şomua kukkua. Einehet şygyzyllä keriämmä i liev meilä omua einehtä şkolan palavoih murginoih varoin.

Varuşşamma siemenet.

Siemenet pidäv varuştua edizeh, a ei şilloin, konza lähtie issuttamah. Ylen hyvä, şto teilä siemenet ollah jo varuşşettu.

A hyvät-go hyö ollah?

Davaigua tiijuşşamma, godiecetah-go hyö issutandah varoin: äijägo heistä rubiev kazvamah i äijä-go läpehtyv?

Luajimma niin: jogo brigada ana ottav şadan, kummastja ni olgah, einehen siemenyttä.

Panemma hiät märgäh träpiccäzeh. Kolmen eïnin nellän päivän jälgeh ozuttuacetah roskazet. Verkazeldь kerittelemmä träpiccäzen, şuamma siemenyöt. Luvemma äijä-go siemenyttä laşkeih roskazet. Kirjutamma tetratkah.

Roskazista siemenet uvveştah kiärimmä träpiccäzeh i şih şuat, kuni ei hyllätä viidie roskazet. Tuaş luvemma i kirjutamma.

Luvemma äijä-go kaikkeheze lieni roskazinke siemendä. Primierakşi şanomma, şto 80 siemenyttä lieni roskazinke, a 20 roskazitta.

Znacit viijeneş cuasti kaikissa siemenissä on idämättömiä i pahua siemendä i ei godieceta issutandah varoin.

Annanda.

Jogohine luaji tämän muone opьtta koissa i nevvo omilla roditeljoilla, miksi varoin pidäv tädä luadie.

Miän opьtat.

I. Juvva tahon.

Issutamma nelläh padazeh yksin hernehyzin, yksin possolньşka siemenyzin i ruis jyväzin. Kolmie padastja rubiemma valelomah, a nellättä emmä rubie. Kodvin jälgeh kolmeşşa padazeşşa kazvettьh raziezet roskazet, a nellänneşşä ni midä ei kazvan. Kacahtьma myö jyväzie nellänneştä padazeşta, a hyö kuivat.

Mintän näin? Midä heilä pidi?

2. En voi eliä,—kylmähiin.

Tämän jälgeh myö şuattoma yhen padazen viluh sincoh i näimmä, şto roskazet hävittih, a toizissa padazissa pertissä niin-ze hyviin kazvettьh.

Min tuacci tämä lieni? Midä vielä pidäv kazvajalla?

3. Meilä pimie.

Kakşi puastja meilä jäi kazvajinke. Şeizatamma yhen kunne ni olgah pimieh uglah, a toizen jätämmä şeizomah klassan ikkunalla. Molembie yhteh rukah rubiemma valelomah. Kuvven päivän jälgeh kaccoma i diivuicemma. Kazvajane pimieşşä uglaşşa lieni hoikembi, kellisty, ei niin razie, läzijä.

Midä ei fatainun hänellä?

4. Şyötäldimä.

Panima myö läzijöin kazvajazin luoh vähäzin tuhkua i hebozen tuahta. Şeizattьma hänen ikkunalla, revnah toizilla padazilla, i rubeimma nabljudaimah. Niämmä, şto läzijät kazvajazet ruvettьh virguomah zelenöijyttih, lujettьh, kuin i revnalnizeşşa padazeşşa, a kodviin jälgeh kazvuo myötj ruvettьh äşşen jättämäh jällellä omie susiedoida.

Mintän hyö hyviin ruvettьh kazvamah? Midä pidäv kazvajilla vielä krome vettä, lämmindä i päivästä?

5. Läpehymmä,-piäştäkkiä!

Parahanke kazvajanke padazen myö plotno kattoma stjoklahizellja bankallja. Kacomma, kazvajazet bankan alla ruvettьh räpistymäh i rycistymäh. Midä tuaş ei latai? Midä vielä pidäv hänellja kazvoh varoin?

Kuin varuştua şkolan ogorda.

Ogorda şuaccov avgieda ciro-paikkua i ei şuace lnonehukşin i puvloin pimeikköloidä.

Aivoin keviäştä, kuin vain kuivi mua, ogordaşşa pidav luadie porjuadka. Keräkkiä pois okşat, kivet, kirpiccä palat i kaikki toizet, mi häkyttäv ogordalla. Kohendakkua stьinn einin aida. Mi şuav nin luadikkua ice, a midä ei şua, kuccukkua kolhoznikkoida.

Ogorda pidäv kyndiä şygyzyştä. Parembi jesli tuahenke. Aivoin keviäştä, konza mua jo ei liennyn märgä, uvveştah pidäv kyndiä i parembi tuaş tuahenke. Parahana tuahena lugiecov hebozen tuahi, a vielä parembana linduloin (kanan i osobenno guljuzen), lambahan tuahi i tulika. Lehmän tuahi ev zen vägövähyne.

Tuahiccomah, kyndämäh i aştoimah ogordua pidäv kuccuo kolhoznikkoida. Jcciellä teilä tädä ruaduo ei şua ruadua.

Myttyöt pidäv luadie rьävyt.

Päiviä 8-10 ennen rьädylöin luajindua ogorda uvveştah pidäv kyndiä, şyvehyten 15-20 sm.

Rьävyt luadikkua ice. Planuigua ogorda: kuh koh mytyttä einehtä rubietta issuttamah. Eineh ei şuace kazvua jogo vuotta aino yhellä şijalla. Otamma primierakşi kapussan. Vain nellän kezän jälgeh viijennellä kapustua voit issuttua tuaş şillä-ze şijua. Toizet einehet niin-ze jogo vuotta şuatah muvtella omua şijua.

Planuijeşşa rьädylöidä luadikkua, ştobь ze eineh, kumbane kaikkie enämmäldi şuaccov cirostja, ois issutettu suamoi ciro-paikalla keşki ogordalla (primierakşi şanuo-ogur-

cat). Kumbane tirpav vähembiä cirostjä, ze eineh rannemmaJJa (primierakşişanuo-bukva).MuajuabJokkaissuttakkuaaidavieroh.

Rьävyt Juadikkua Jevehyten 50-70 snt., pidahuten ei pienembi 4-5 met. (metrua). Väjit rьädyJöiJJä keşşeşşä 50-60 sm.,ştobь rьävyt oJdais oigiet, Juadikkua heidä şnurkua myötj. Şnurkan neicci ottakkua hoikka nuora viijen metran pidahukkane. Şidokkua häneh jogo metran jäJgeh şomane träpiccäne. MoJembih nuoran piäJöih şidokkua pikkarazet teräväitetyöt puaJikkazet, miettikkiä muaJJa, kuh työ Juajitta rьävyn, vedäkkiä şnurka i pistäkkiä muah pualikkazet. Rьädyö şnurkua myötj Juadikkua.

KorgeJiuten rьävyt pidäv 15-17 sm. PiäJicci rьädy rovnjaigua JaravaJJa. Rannat Jäpöttäkkiä zuastupan murna puoJeJJa, ştobь ei piristäis muat rьävyn pohjah.

Ruadakkua brigadoin. Jogo brigada Juadiv omua rьädyö i omiJJa, kaiken ogorda ruavon aijakşi annettuziJJa srumentoiJJa.

Opьtat udobrenijanke.

Udobrenija yJen äijän vuaziv einehin uvdizeh varoin. Jogo eineh şuaccov kummastja ni oJgah yhtä-kahta sortuo udobrenjua.

Luadikkua tämän muozet opьtat udodrenjanke.

Ottakkua rьädy varuşşettu kapussaJJa varoin. Erottakkua viijekşi paJazekşi.

Enzimäne paJane jättäkkiä tuahetta.

ToizeJJa rьävyn paJazeJJa pangua ei yJen vägöviä tuahtaiehmän tuahta.

KoJmanneJJa—keşkikerdazen vägövyttä tuahta(hebozen tuahta,)

NeJJäneJJä—vägövembiä JambahaN einin JinduJoin (kanan, guJjuzen) tuahta. ViijenneJJä pangua tuhkua.

Kirjuttakkua, kumbazeJJa paJaJJa mytyttä i äijän-go panijatuahta. Kapussan rosuodazin issuttahuoh hyväzeşti ruokikkua kaikkie viittä rьädy paJastjä.

NabJjudaigua mytyş viidiv roznicca. Opaştaja ana nevvov, mintän näin viidi i mytyş paremmin kaikkie mieldyv kapussalla.

Tämän ze muozet opьtat luadikkua i toizinke einehinke: muajuablokanke. ogurcanke i n. i.

Kuin issuttua i kylviä einehie.

Rьävyt valmehet. Ollah varuşşettu einehin siemenet rosuadat. Varuştьma: leikat, malljazet, a ken i bljudeckat. pikkarazet labiezet i pualikkazet havdazin luajindah varoin. Puizeh kandoma vettä. Tuhkua niin ze on varuşşettu. Jogo brigada tiedäv otnat rьävyt i mytyttä einehtä hiän rubiev issuttamah. Kaikki—go on valmis? Kaikki! Rubiemma zen issuttammah. A konza rubiemma?

Kapussan rosuadazie rubiemma issuttamah rьävyllä. konza lietäh lämbimät yöt. Rьävyllä luadiecov 2—7 sm. şyvehykkäne havdane, kunne i issuttuacov kapussan rosuadane. Ymbäri tukkuocov mua. Rosuadazeşta ymbäri pidäv jättiä pikkarane koljcazellah havdane i şinne valaldua vettä. Välizet rosuadazin keşşeşşä luadikkua puolimetrua. Kahen nedelin jälgeh kapustazet valakkua tuahi vejellä, a vielä parembi tuahi vejen neicci pirottua poroşkastja hierottuo kuivasta linnun tuaheşta. Pirottua pidäv niin, ştobь hiän ei koşkuis kapussan zvolazeh. Mua pidäv ummata 6—8 sm. şyvchyöh. Viijen päivän jälgeh valua vejellä.

Ogurcan siemendä pidäv 4 —5 grammua yhellä kv. metralla. Ennen issutandua siemenet livottakkua. Issuttua pidäv konza rubiev, kukkimah tuomi cinin i myöheumä, konza laşkov lchtyzie sireni (primierakşi şanuo puolella mailla). Ennen issutandua rьävyllä panemma hoikkazch tuahta. Ylci rьävyn, randoida myötj luajimma lotokkazet i heih panemma tuahen, katamma mualla, vähäzeldi liccuamua i rovnjaicenima. Tämä ylcinäne gorane pidäv luadic ei lcviembi 35 sm. i ei korgiembi 20 sm. Gorazen piällä luajimma kaidazen vagozen, i häneh issutamma ogurcan siemenet, şyvehyten 2—3 sm. Välizet luadikkua 4—6 sm. Piälicci pirottakkua muşşalla mualla i vähazeldi valakkua vejellä.

Morkun siemenie pidäv kakşi päiviä pidiä vejeşşä. Morkun siemen on ylen hienone i kylviässä händä pidäv şevottua peskunke, ştobь kylviäciis harvemma. Poikki rьä-

vyn luajimma pikkarazen lotokkazen i şinne pirotamma peskunke siemenyöt. Katamma hiät muşşalla mualla 1 sm. lozehuoh. Valella pidäv, primierakşi şanuo, päiväştä piälicci, konza ev vihmazie.

Annanda.

Kyzykkiä opaştajalda, einin lugekkua kniigoista, miintäu näin pidäv issuttua einehie. Tiijuştakkua, kuin pidäv issuttua toizie einehie: svjoklua, bukvua, hernehtä.

Einehin vragat.

On vrednoi einehillä varoin liipukkane, kumbazen jäiccäzistä viijitäh muozet madozet.

Kapusta mado.

Nämä muidozet şuatah einehin lehtyzie i ylen ollah ahnahat (syömärit.) Hyö şidä vain i tietäh, şto şyvväh i kazvetah. Heidä äijä on kapussan i bukvan lehtilöillä. Jesli ei heidä hävittiä, niin hyö ei jätetä ni yhtä lehyttä koşkomatta i eineh ei kazva, a aigah i ynnäh häviev.

On i muozet moşkazet, pikkarazet mua lutikkazet i äijä toizie vrediteljoida einehin rukkojie. Kaikkie näidä vrediteljoida pidäv tappua ei andua heilä kazvua i plodiecie. A plodiecetah hyö ylen boiko. Kapusta madoloida i toizin einehin madoloida pidäv kerätä käzillä einin muozilla şipcazilla i tappua. Parembi on luadie niin: ottua pikkarane rengine ei niin bankane, panna häneh vähäne **vettä** i vişkuo madozie **vedeh.** Şielä hyö läpehytäh.

Mualutikkazie voit izvedie tuhkalla einin izvjoskalla, pirottuan händä rьädylöillä, a tuhkua voit pirottua i lehtyzin piällä. Izvjostkua pirottua lehtyzillä ei voi. Konza moşkazie ogordaşşa on ylen äijä, pidäv poltua ogordaşşa kuivua hebozen tuahta, ştobь lieniis şuvri haizuja şavu, tädä moşkazet varatah. Tämä pidäv luadie ilda puoleh zentän şto moşkat tällä aigua suamoi äijemmäldi syvväh einehie.

Heinät vrediiteljat.

Annan a: Luadikkua opьtta.

1. Ottakkua ogordaşta kapusta mado i pangua koropkazeh. Sledikkiä kuin hiän rubiev luadieccomah liipukkazekşi.

2. Sledieşşä opьştaja teilä nevvov, kuin i mintän madozeşta luadiecov muone liipukkane.

3. Nevvokkua tämä opьtta roditeljoilla.

Einehin äbäzöindä.

Einehet şuatah äbäzöindiä, osobennо konza hyö ollah vielä nuorikkazet. Ciro—päivällä valelgua vejellä. Valella pidäv ei kohaldь kaivoşta otetuolla vejellä, zentän, şto kaivo vezi on vilu, a vejellä lämbiecennyöllä cirozeşşa. Paraş kaikkie luadie niin. Ogordah şeizattua puine, tävtetty kaivo einin jogi vejellä. Puizeşşa vezi cirozeşta lämbiecöv i şillä vejellä valella leikazeşta. Leika ei şatata einehin lehtyzie.

Mokruşa.

Valella pidäv huomnekşellä, kuin tuletta şkolah, einin 4—5 cuasuo puoleşta päiviä.

Issutettuloida einehie pidäv vardeija kanoista i toizista linduloista, ştobь hyö ei njokittais siemenyzie. Täh varoin luadikkua ogordah yksi einin moni pöllätyştä.

Ohtahane.

Ştobь ei rьkkois halla, zorjazella pidäv luadie ogordaşşa şavu löközet, heistä ogordaşşa liev lämmin.

Rьävyt boiko heinävvytäh. Kazvetah heinät vrediteljat: pikkarane märgikkö heinäne (kaco resunkalla) nadoimija ohtahane, şaviheinä i äijä toizie-heidä kazvav ogordaşşa enämbi 40 sortuo. Zentän einehie pidäv kitjkie. Kitkietäh şillo·in, konza ozuttuacetah heinät. Kitkietähkäzillä, veiccilöillä, capuşkazilla i n. i.

Enzimäzen kitennän aigah einehie harvennellah, a niin ze i uvveştah issutetah läpehtynnyzin şijah. Kahen, a konza i kolmen nedelin jälgeh, uvveştah pidäv kitjkie i einehistä ymbäri kovhakoittua mua.

Annannat:

1) Luadikkua opьtta: yksi pikkarane rьädyne einin rьävyn palane (1-1/2 metrua), issutettu niin ze hyviin, kuin i toizet, jättäkkiä äbäzöimättä.—valelomatta, kitkömättä i kovhakoimatta mua. Nabljudaigua, midä viidiv täştä „jumalan" rьädyzeştä.

2). Sortuigua, kuin työ rubietta äbäzöimäh şkolan ogordua kezän aloh.

VIII. Kuin ruatah vanhemmat.

Amerikançat diivuijah.

SSSR-ah tuldьh amerikançat kacahtamah, kuin ruatah miän sovhozat i kolhozat. Mändih hyö kolhozah "Uvzi miero". Oli şygyzy. Kolhoznikat kaivettьh muajuablokkua.

Kynnetyön muan piällä ruattьh painuacennuot rahvaş. Heidä oli äijä, äijä.

— Nämä kaikin ollah kolhoznikat?—kyzy yksi amerikança kielellä kiändäjäldä miän kieleh.

— Ei,—vaştai brigadira,—ei yhet kolhoznikat ollah täşşä. Muajuablokkua tänä vuodena meilä on ylen şuvri uvdine.

Meilä pidäv kerätä händä omalla aigua. Ice kolhoznikat ruadajin avutta ei voidais spruavieccie. Ka i tuldьh abuh miän revnahizet ruadajat tekstiljnoilda fuabrikalda. Şada viizi kymmendä ruadajua objuavittьh oman lebävö päivän "subotnikakşi" i avtetah meilä.

— Aijän-go polucitah kudojat täştä ruado päiväştä ogordaşşa?

— Ni yhtä rubljua.

— Niin työ muajuablokalla makşatta hiän ruavoşta?

— Ni yhtä muajuablokastja hyö ei oteta ruavoşta. Hyö avtetah meilä şilläh omuadah himuo i mieldä myötj.

Täinä on smьcka linnan i kylän keşkenäh.

Zavodalla „Krasnьi putiloveç."

Traktornoi masterskoi „Krasnьi putiloveç". Ennen hiän kuccuoci „Puşecnoi" Häneşşä luajittьh puvşkie. Nyt luajitah traktoroida.

Mänet zavodah i niät: tuhotto şuvri plawni eläviä ravdua. Hiän tiälä eisteliecöv, krьzajav, rьehkiecov, pattьeldь urьzov, luaskovaldь vinguv—eläv, ruadav.

Pitkinä rjadoina şeizotah tuhatat stankoida. Boiko kävelläh rahvaş: muzikat, naizet. Hiän keşşeşşä äijä on udarnikkua. Hyö heitetäh ravdazie cuastiloida, otetah toizie, uvveştah boiko şeizatetah stankalla, vintitäh, pannah leikkuajat svjorlat. Stankat grьzitäh ravdua vaibumatta. Hiän revnaşşa äijä valmista räiskyijä predmiettua.

Tiäldä näinä predmietat lähtietäh toizeh otdelenjah.

Şielä yhtevdyön yksi toizenke, hyo annetah toizen uvven ravdazen organizman.

Muduannet stankat ruatah rьstikanzatta. Şe'zov piättömä, şilmättömä, käzittömä. Şiämeşşä hänellä mi ollov urajav. Hiän okuratno pyörähyttäv i şlifuiccov şesternästä, eistäv leikkuajua, luokşiv grьzindä palazie. Ymbäri ni kedä ev, a stunka tämä i toizet ruatah piettymättä, tocno.

Ka toine otdiela-traktornoi. Täşşä ynnäh toine azie.

Tuhotto şuvri zuala stjoklahizenke katokşenke tävtetty traktora kolessuloin obodoilla. Kolessut lietäh hambahinke. Toizella puolella zualua ruadajat kerätäh motoroida. Motorat furşkutetah, racketah, räiskytäh sinizillä tuliloilla. Yunäh nuoret brihacut - udarnikat komsomoljcat kuotellah jälgimästä kerdua, kuin ruadav jo ynnäh valmis traktora: zaveditah motorua, enzistä annetah hänellä ynnäh kaiken hodun, şiidä hilljan, keşkikerdazen.

Revnahine huonehuş levie, valgie, haizuv spirtalla i krnaskalla. Tiäjä puvhizella ploşcadkalla kogonane stuada traktorua i jogohizella kirjutettu; K. P.—„Krasnьi Putiloveç". Avuacetah leviet verejät.

Röngynnänke i judunke hypähtäv zavodah traktora. Hiän mänöv katetuon poppanalla enzimäzen traktoran luoh i şeizavduv hänen tagah. Ruadaja şidov hiät nuoralla, i traktora, stuiguan i ljazgaijen ravdazilla luapoilla, taşşiv uvvikastja verejin taguah. Şielä hänen koppuav noştaja krana i şeizattav varuşşettuoh vagonah. Hiän ylenöv edäh: peldoloih, edähizih kylih. Hiän rubiev srojimah şielä uvtta socialistteeskoida eländiä.

Udarnikat.

I.

Traktornoissa masterskoissa „Krasnьi Putiloveç“ puolen päivän aigah maşinoin humizenda pietty murgiua (obieda) lebävö.

Masterskoissa ruvettьh pagizomah sorevnovanjalı näh. livana Saltьkov, ruadaja 1896 vuvveşta şuat, şano prostoit, no şelgiet şanat:

— Udarno rubiemma ruadamah,—enämbi pidäv ruadua. Tavotamma i jätämmä kapitalisticeskoit muakunnat, i ni mytyttä myöştiäcendiä järelläh. Amerikatta oboidiecemma. Ice annamma äijän traktorua. Mie enzimäne lähen udarnoih brigadah i kucun kaikkie toizie.

Şanuossja jälgimäzie şanoida livana diädö loi stolalla kepkan i pyvhki ocan hiemualla.

Rьeskoi „ura“ otaldь kaikkie masterskoida myötj. Şärähettih stankat, humahtь motora, boikomma ruvettьh pyöriimäh kolessut.

Saltьkovan brigada andav 500 polvikaşta vualuo kuvşşa.

Muasteri nevvo masterskoilla annannan i pyörähyttiän brigadoih päin rьeskо kyzy:

Ivan Gavrilьc, şeiccimen şadua viizikymmendä annat?

— Annan- piettymättä- vaştai Saltьkova.

— Ivan Gavrilьc, a kahekşan şadua et anna?

— Annan!

— A tuhatan, Ivan Gavrilьc, et taho andua?

— Annan!

Amerikatta.? . . .

— Anduaci hänellä Amerikka.

Tuhatta polvikaşta vualuo - tämä znuacciv tuhatta traktorua kuvşşa.

Tuhatta traktorua - tämä viizitoista raionua ynnälästä kolektiviziruidu, einin şada kakşikymmendä tuhattua, muanruadajua kolhoznikkua.

— Kaccokkua nyt!—i lizäi şih-ze:

— Elgiä baluigua!.

Tämä znuaci-ni yhtä ruavon propustindua, ni yhtä rьkoşta ruavoşşa.

Ka kuin ruadajat—udarnikat luajittьh viizivuodizen nelläşşä, a muduanzie azeida myötį kolmeşşa i käheşşa puolenke vuvveşşa.

II.

Jogo ruadaja meilä nyt opaştuv. Ken muasteriksi i tehnikäkşi, a kellä nin inzenerah şuat ei edäh liennyn. Aijän ruadajua työndimä, vьsşoih ucebnoih zavedenjah, a ostuatkat opaşşutah tiälä zavodalla.

Da, tämä ev ze, şto kapitalisticeskoiloissa muakunnoissa. Şielä ruadajua ni min vuoh inzenerakşi ei laşkieta.

III.

Jogo ruadaja SSSR-şşa on borcuiccija viizivuodizen pluanaşta şyvin. Jogohine ucasttvuiccov Soçialisticeskoissa Sorevnovanjaşşa. Jogohine avttav kohendua proizvodstvua.

Kekşihyöh myttyöt ni olgah vijat ruadajat şanotah heih näh zavodan pravlenjalla i zavodskoilla kamitetalla. Annetah omie predlozenjoida ruavon kohennandah näh. Äijät ruadajat annetah kallehie omie kekşindöidä i kohennukşie stankoida, maşinoida.

Ruadajat - kekşijät (izobretateljat) ollah edizeh mänijät ruadajat.

— SSSR-an srojiteljat.

Annanda.

1. Sledikkiä gazettua myötį „Kolhozoin puoleh" uvzie kekşindöidä.

2. Midä on kekşitty tiän udarnikoilla kolhoznikoilla?

3. Voicetta-go työ olla kekşijöinä i andua kekşindöidä tiän vägie myötį?

Meilä ei kuin heilä.

Meilä ruadajat ruatah kaikkeheze şeiccimen cuasuo suvtkissa. Şeiccimeşşä cuasuo myö nyt annamma vьrabotkua enämmän, cem cuarin aigah kymmeneşşä einin yheşşä toista cuasuşşa. Varattavat paikat zavodaşşa ollah aijotettu, jadovitoit gazat ajamma pois ventiljaçiin vuoh. Ruadajilla varoin ollah zavodalla rьpatettu käziaştbet. Ştobь spolnjaicciecettais ruado pruavilat, tädä srovgo sledităh ruado inspektorat i ruavon ăbazoiccijät (ohranjaiccijat) komisjat.

Miän zavodoilla ruatah lapşet i podrostkat. Heistä varuştuacov ruadajilla varoin smena. Lapşet, nelläştä toista vavveşta şuat kuvdehtoista vuodeh şuat, ruatah zavodoilla i fuabrikoilla vain nellä cuasuo, a kuvzitoista i kahekşantoista vuodizet ruatah kuvzi cuasuo. Yölöillä viikombua tädä normua hyö ei ruata. Kaikin nuorizo opaşşutah. Jälgimäzillä aijoilla on srojittu şuvrie kodiloida komunoida ruadajilla varoin. On srojittu i srojiecov vielä fuabrikkua-kuvhajua. Naizet piaştiäcetäh emannukşeşta. Jogo vuotta ruadajie i muanruadajie tyonnetäh leccieçömäh sanatorjoih, lebävö-kodiloih.

Äijä on miän muakunnaşşa jäsliloidä, lapşin ploşcadkoida, lapşin saduloida.

Ruadajat i muanruadajat ice luajittьh elännän omua mieldä myötj.

Zavodat peldoloilla—pellot zavodoilla.

Yöt i päivät ruatah zavodat i fuabrikat. Kunne männäh nämä tuhatat traktorua, kunne vejetäh pojiezdat pluvgie, niitändä maşinoida, puicenda i toizie maşinoida.

Tämä proletarskoi linna ruadav kolhoznoilla kylällä varoin.

Şivla pidäv maşinua,—şanov linna—na ota miän obcoista kattьlaşta maşinat. Pidäv udobrenja—poluci udobrenja. A keriät uvdizen, zdai leibä, hlopka, svjokla niin—ze obcoih kattьlah. Kylvä pluanua myötj i şidä, midä pidäv miän SSSR—lla.

Zavodoilla jogo soznateljnoi ruadaja tarkah slediv omua stankua, ruadav udarnoilleh, ei laşşe pahua ruaduo. A kylàşşä jogo maltaja kolhoznikka i yksinäne ana hyväzeştь spolnjaiccov omua dogovorua: protruavie siemenie, panna enämbi udodrenjua, omalla aigua kylviä i ruadua kaikkie ruadoloida, omalla aigua andua muakunnalla leibä.

Sorevnovanja zavodoilla i vaştah sorevnovanja kylissä annettьh zen, şto viizivuodine pluana soçializman srojindua meilä on loppiettu nelläşşä vuvveşşa, monie azeida myötj äşşen kalieşşa i kolmeşşa.

Toine viizivuodine srojinnan pluana zavodiecov tänä vuodena.

Tädä pluanua myötj myö doijimma şinne şuat, şto meilä liev ynnäh soçialisticeskoi eländä.

„Yhet ruatah pahoin, toizet hyviin, kolmannet paremmiin.
Tavota parembie i dobeicciece yhteistä novzendua“.

Stalin.

Kniigan şiämyştä.

OBŞCESTVOVEDENIJA.

I. Kuin elettih ruadajat i muanruadajat ennen.

lehti.

1. Pengeren luona. 3
2. Kylän shoduşşa. 6
3. Torrut. 7
4. Linnaşşa ruadoloilia. 9
5. Zabastovka. 10
6. Tazuanda. 13
7. Iinigäzet vihaznikat. 14
8. Şuvrin pomeşşikka. 15
9. Kuin elettih pienet naçionaljnostit. 17
10. Kuin popadittьh karielat Tverin luoh. 19
11. Papit—cuarin abuniekat. 21
12. Varattava azie. 22
13. Enämbi tirpua ei şua. 24
14. Enzimäne revoljuçii. 25
15. Pevoljuçiin jälgeh 26
16. Ruadajin voitto. 27

II. Oktjabrin revoljuçii.

17. Muailman voina. 29
18. Poijaşta kirja. 30
19. Kellä min makşo voina 33
20. Kapitalistat voinaşta bohatuttьh. 34
21. Pappiloin i kirikkölöin roli voinaşşa. 34
22. Fevralin revoljuçii. 36
23. Vluasti uvzi, a porjuatkat vanhat. 37
24. Sjiezdua vaş. 38
25. Kaikki vluasti sovietoilla. 39
26. Kuin oli otettu talvi dvorca. 40
27. Lenin i Oktjabrjskoi revoljuçii. 43
28. Komunistoin partit toizissa mualoissa. 44

III. Ruşkie Armii—ruadajin i hressiännöin puolistaja. Lehti

29. Kakşi şanua. 46
30. Kakşi armiida. 47
31. Myö kaikin krasnoarmeiçat. 48
32. Kolcakan mobilizuinda. 50
33. Veililöin abu. 52
34. Budjonoi plenaşşa. 53
35. Mivn eländä (Voroşilov iccieh näh). 58
36. Voroşilov enzimäzeşşä konnoissa. 59
37. Kapitalistat varuşşetah uvtta voinua. 61
38. Kakşi armiida. 62
39. Şanottu kuin luajittu. 63
40. Ken sluvziv krasnoissa armiissa. 65
41. Prostiecenda ilda. 66
42. Şkoljnikat novzovat krasnoarmeiçat. 68

IV. Midä ando Oktjabrin revoljuçii ruadajilla i hressiännöillä.

43. Oktjabrjatat. 69
44. Midä ando Oktjabrin revoljuçii. 70
45. Şkola on valmis valliccomah soviettoida. (Opastajan şanelenda). 70
46. Sovietoin vallicenda sobranja. 71
47. Sovietoin vardeiccija. 72
48. Kulakon käbälöissä 73
49. Sovietoin rukovoditelja 75
50. Karielan respublikka. 75
51. Kohennannaşta uvdeh srojindah. 77
52. Sovietta huoluttuacov meih näh. (Ruadajan şanelenda) . . 78
53. Mua ev hovkka. 80
54. Kazvav karielan kulţturnosti 81
55. Sovietta tervehyöştä 81
56. Kolhozat yheştäh linnanke 82
57. Kolhoznikoin şana torguh näh 83
58. Varuştuacetah karielazet kadrat. 83
59. Sovietan zakonat puolissetah trudiecijoida 84

Midä ando Oktjabrin revoljuçii naizilla.

60. Kazacihana 85
61. Fuadrikalla 86
62. Päivözen novzu'—rannan naine uvvella matalla. 87
63. Midä ando naizilla Oktjabrin revoljuçii. 88
64. N. K. Krupskaja 89

Leht
65. Natto 89
66. Rьpakkoloista da padazista — upravljaimah muakunnalla. . 90
67. Ei zrja vallittu Nattuo 91
68. 8 marta kaikin rahvahin naizin päivä 91
69. Omilla käzillä 92
70. Avta muamollaş 93
71. Enzimäne mai 94
72. Kellä pidäv äijäpäivä 96
73. Lapşin eländä kolonlissa 98
74. Laimutoin eländä cuarin aigah 99
75. Şuvri sroika 100
76. Internaçionala 102

JESTESTVOZNANJA

I. Tervehyön äbäzöindä.

1. Tervehyş i soçialisticeskoi sroika 104
2. Paha vozduha 105
3. Tielan şelgehyöh näh 106
4. Yhtehine praceşnoi 107
5. Einehet tervehyön vardeiccijat 108
6. Şuo vejyt 109
7. Şellenuä vezi 111
8. Kaivoloida pidäkkiä puhtahana 112
9. Rьstikanzan vaznoit şiämyş organat 113
10. Kolhozan stolovvoissa 114
11. Kuin pidäv şyvvä 116
12. Darju cikko 117
13. Şkolan murginoista 119
14. Kuin tartutah läzimizet 120
15. Tiedäjät 121
16. Ken teistä mahtav andua enzimästä abuo 123
17. Boljnicca 124

II. Ogorda, saďu, meccä şygyzyllä.

18. Miän ogorda 125
19. Ekskursii ogordah 126
20. Rubiemma tiiljuştamah 126
21. Myttynäzildä einehildä midä şyvväh 127
22. Ogordan vrediteljat 128
23. Uvdizen pruaznikka 129

Ledti
24. Niih näh, ken vrebiv savulla. 130
25. Şieneh 132
26. Kuin kylʲviäcetäh siemenet i plodat. 133
27. Näre, kumbane lendeli, uicci i pagizi 134
28. Taiga 135
29. Meccä palav. 136
30. Ägein rannoin mecät 138

III. Kodilazet i arrat ziivatat i linnut.

31. Mi hänellä on ruaduo 140
32. Ei ozakaş ajelija 141
33. Arrat ziivatat ollah rodnjat kodi ziivatalla 143
34. Kuin rьstikanzan opaştь iccieh argua ziivattua. 144
35. Şiga. 145
36. Kedä millä şyötetäh 146
37. Ziivatan tanhuo. 147
38. Midä luajitah maijoşta 148
39. Miän kodi linnut 148
40. Cirkune 149
41. Tikku . . . . . „
42. Havkka 150
43. Linnut kumbazie meilä ei ole. 151

III. Lämmin, vezi i vozduha.

44. Lumi on turki. 152
45. Nabljudaigua lunda 153
46. Ken kedä lämmittäv. 153
47. Lämmin. 154
48. Kaikki tielat lämbimäştä levetäh, a viluşta liccuacetah. . . 154
49. Inoi vejen svoistva. 156
50. Vozduhan jämehyş 157
51. Tuvli 157
52. Mistä ottuacov tuvli. 157
53. Nabljudaigua kunne päin tuvlov tuvli. 158
54. Pövry. 158
55. Tuvlennenä 159
56. Kuin tuvli ruadav rьstikanzalla varoin. 159
57. Vezi 160
58. Mistä ottuacetah tumana i pilvet. 162
59. Hövryn vägi. 162
60. Vezi sluvzibaşşa rьstikanzalla. 163
61. Elektrostanca. 163

IV. Keviä i keviä ruavot

Lehti

62. Nabljudaigua şiädä. 165
63. Aivoin kevlällä. 165
64. Provierikkua rahvahan prinietat. 166
65. Siemenin ijätändä. 166
66. Midä pidäv ijändäh varoin. 167
67. Gracat tuldьh. 168
68. Tuldьh i toizet linnut. 168
69. Mahla. 168
70. Jogi avuaci. 169
71. Kuin prirodaşşa vezi pyörähtäv. 171
72. Şetinka jogi, ... 171
73. Kuin myö ruadoma ogordaşşa. 172
74. Miän rosadnikka. 172
75. Issutanda ogordaşşa. 173
76. Einehin vrediteljat. 174
77. Midä ruadua savuşşa. 174
78. Savun vihaznikat. 175
79. Colat. 176
80. Traktora peJJoşşa. 178
81. Zavodiecci kylvö. 178
82. Pelvaş. 179
83. Kuin sovetskoissa sojuvzaşşa borcuijah kuivannauke. 181
84. Ukon jyry. 182
85. Opьtta şkolan ogordaşşa. 183

TRUDA.

Opaşşumma i srojimma.

I. Kuin rubiemma ruadamah

1. Mivla varoin (stiihu) 184
2. Ruado komnataşşa 185
3. Meilä on näin, a kuin teilä 186
4. Ruado pruavilat 187
5. Varuşşamma kartockazen planuindah varoin . . . 188
6. Mi on eskiza 190
7. Kuin ruadua instrukçionnoida kartockua myötj . . . 191
8. Korgie go pidäv şivla ruado stola 192

II. Kudьet.

9. Kuin on kuvottu vuate 192
10. Myttyöt ollah materjat 194

Lehti
11. Kuiu şiduo şolnti 195
12. Kuvottma vyött 196
13. Kudokkua turştbite 197
14. Nieglonda 197
15. Ombelemma käzillä 199
16. Luottele petljane 199
17. Ombeie şalkune 200
18. Kuin pelloşşa paida kazvo 200
19. Kuiu şukkazet lypeldih 204
20. Yksinäne ombelie 205
21 Moskvoşveja 206
22 Kuin parenmin 208

III. Ruado bumuaganke i kartonanke.

23. Ka kuiu fuabrikalla 210
24. Teilä ev santimetroinke lineikiä? 210
24 Upraznenjat 211
25 Luajimma papkan. Varuştuacemma ruadoh varoin . . 211
26. Keitänimä kleisterm, klejutt 212
27 Luajittma papkua 213
28. Ka i nagruo 216
29 1. Luajimma papin piätt 216
30. 2. Vardalo i lekkujat kiät i jallat 217
31. Kuiu luajitah kartonua fuabrikalla? 217
32. Myttyöt ollah kartonat? 218
33. 1-ne opьtta. Valgie kartona 218
34. 2-ne opьtta. Keldazen-ruzova kartona 219
35. Provierimma iccien (kontroljnoi ruado „Blok-not“) . 219

IV. Uvzi sroika.

36. Aştukkua kacomma 221
37. Kuin srojieci kodi 222
38. Kojin rakennanda 223
39. Mistä srojitah kodiloida 224
40. Kiza ruavot 225
41. Luajimma izvjoskan i çementan 226
42. Pidäv postroikan pluana 226
43. Srojimma kodi modelin 226
44. Kivguan istorja 227
45. Kaikeşşa koissa yksi kivgua 220
46. Kuin vezi pertih tuli 231
47. Interesnoi opьtta 234
48. Kirpicca zavodalla 234
49. Şavine padane 237

V. P u v.

Lehtiä

50. Neuşto kaikki puvşta 239
51. Luadikkua opьtat 240
52. 1-ne opьtta. Äijägo puvşşa on vettä? 240
53. 2-ne opьtta. Kuin kuivav puv 240
54. Kyzynnät 241
55. 3-ş opьtta. Kuh rukah on lujembi? 241
56. 4-ş opьtta. Kuin havduocov puv 241
57. Luajimma puvşta 242
58. Srumentat 242
59. Cotat 243
60. Veşalke vuattevkşilla varoin 245
70. Soruh varoin juaşşikkane 246
71. Kuin on luajittu fanera 247
72. Luajimma ciban 247
73. Juaşşikka rosuadoilla varoin 248
74. Krolikoilla kletka 249
75. Kubikkazet luguh varoin 250
76. Rjuvhat (Rumjançevan V. I. stiihu) 251
77. Luaji rjuvhat 251
78. Luaji ice jeroplana 252

VI. Kenen vägi ruadav.

79. Puicenda 254
80. Mellicät 256
81 Kuin ruadav tuvli mellicčä 256
82. Vezi mellicčä 257
83. Luadikkua nalivnoi kolessu 258
84. Podlivnoi kolessu 258
85. Ekskursii pekarnjah 258
86. Leibä zavoda 259
87. Fuabrikka-kuvhnja 262

VII. Keviä ruavot şkolan ogordaşşa.

88. Varuştuacemma ogorda ruadoloih 264
89. Varuşşamma siemenet 265
90. Miän opьtat 266
91. Opьtta 1-ne: Juvva tahon 266
92. „ 2-ne: En voi eliä,-kylmähtin 266
93. „ 3-ş: Meilä pimie 266
94. „ 4-ş: Syötäldimä 266
95. „ 5-ş: Läpehymmä-piäştäkkiä! 267
96. Kuin varuştua şkolan ogorda 267

Lehti
97. Myttyöt pidäv luadie rьävyt 267
98. Opьtat udobrenjanke 268
99. Kuin issuttua i kylviä einehie 269
100. Einehin vragat 270
101. Einehin äbäzöindä 271

VIII. Kuin ruatah vanhemmat.

102. Amerikançat diivuijah 273
103. Zavodalla „Krasnьi putiloveç" 273
104. Udarnikat 275
105. Meilä ei kuin heilä 277
106. Zavodat peldoloilla - pellot zavodoilla 277

Сдана в производство 22/VIII 32 г.

Подписана к печати—4/XII 32 г.

Облит 32470. Заказ 1164. Тираж 6500.

18 печатных листов.

В листе 39040 знаков.

Hinda 3 r. 50 kop.

РАБОТАЕМ ДРУЖНО

КНИГА ДЛЯ 2-го ГОДА ОБУЧЕНИЯ.

ОБЩЕСТВОВЕДЕНИЕ—автор А. Беляков.
ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ— „ В. Смирнов и К. Смирнова.
ТРУД . . . . — „ П. Грибков.

(На карельском языке).

ИЗДАНИЕ КАРЕЛЬСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ
ИЗДАТЕЛЬСТВА МОСОБЛИСПОЛКОМА

◆ ◆ ◆ ◆ Гор. Лихославль, Тверская, 35. ◆ ◆ ◆ ◆

Типография „МОСОБЛПОЛИГРАФА", гор. Лихославль, Советская ул., дом № 41.